

**ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΠΜΣ ΔΙΕΘΝΩΝ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ**

**ΕΙΔΙΚΕΥΣΗ: ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΔΙΕΘΝΟΥΣ
ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΚΑΙ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ**

Επιβλέπων Καθηγητής: Κ. Στεφάνου

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**« Τα joint ventures από τη σκοπιά
του κοινοτικού δικαίου του ανταγωνισμού »**

**Επιμέλεια: ΜΠΑΤΣΗ ΖΩΗ
Α.Μ. 1204Μ030**

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ	4
0.1. Το νέο οικονομικό περιβάλλον δράσης των επιχειρήσεων.	4
0.2. Εννοιολογική οριοθέτηση.	5
0.3. Η προβληματική των κοινών επιχειρήσεων.....	14
ΕΝΟΤΗΤΑ Ι.....	22
<i>« Η αντιμετώπιση των joint ventures από το κοινοτικό δίκαιο του ανταγωνισμού».</i>	
.....	22
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1	23
Η Αντιμετώπιση των Κοινών Επιχειρήσεων με Χαρακτήρα Συγκέντρωσης.	23
1.1. Εισαγωγικές παρατηρήσεις.....	23
1.2. Η εξέλιξη της αντιμετώπισης των κοινών επιχειρήσεων με χαρακτήρα συγκέντρωσης από το κοινοτικό δίκαιο ανταγωνισμού.	24
1.2.1. Απουσία προληπτικού ελέγχου.....	24
1.2.2. Ο Κανονισμός 4064/89 για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων μεταξύ επιχειρήσεων και οι σχετικές Ανακοινώσεις της Επιτροπής.	25
1.2.3. Η πρώτη τροποποίηση του Κανονισμού 4064/89 με τον Κανονισμό 1310/97.	28
1.3. Η έννοια των λειτουργικά αυτόνομων κοινών επιχειρήσεων (full function joint ventures).....	29
1.4. Το ισχύον καθεστώς των κοινών επιχειρήσεων με χαρακτήρα συγκέντρωσης.	30
1.4.1. Αναμόρφωση της κοινοτικής πολιτικής ανταγωνισμού.	30
1.4.2. Ο νέος Κανονισμός 139/ 2004 για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων.....	31
1.4.2.1. Πλεονεκτήματα- καινοτομίες.	31
1.4.2.1.1. Η αρχή της αποκλειστικής εφαρμογής του Κανονισμού (one stop shop).....	31
1.4.2.1.2. Το σύστημα των παραπομπών.	32
1.4.2.1.3. Χορηγούμενη έγκριση.	33
1.4.2.1.4. Αξιολόγηση της βελτίωσης αποτελεσματικότητας (efficiency)..	34
1.4.2.2. Προϋποθέσεις υπαγωγής κοινών επιχειρήσεων στο καθεστώς του Κανονισμού 139/2004.	35
1.4.2.2.1. Κοινός έλεγχος.....	36
1.4.2.2.2. Κοινοτική διάσταση.....	38
1.4.2.2.3. Λειτουργικά αυτόνομη κοινή επιχείρηση.	42
1.4.2.3. Υποχρεωτική κοινοποίηση.	43
1.4.2.4. Αξιολόγηση κοινών επιχειρήσεων.....	44
1.4.2.4.1. Τα δύο στάδια αξιολόγησης της συμβατότητας με την κοινή αγορά.....	44
1.4.2.4.2. Το ζήτημα των παρεπόμενων περιορισμών.....	48
1.4.2.4.3. Εξουσίες Επιτροπής.	51
1.4.2.4.4. Διαφορές εθνικού- κοινοτικού καθεστώτος αξιολόγησης των συγκεντρώσεων.....	51
1.4.2.5. Η εξωεδαφική εφαρμογή του Κανονισμού 139/2004.....	53
1.4.2.5.1. Κοινοτικό δίκαιο: Υπόθεση Gencor	53
1.4.2.5.2. Ελληνικό δίκαιο.	57
ΕΝΟΤΗΤΑ ΙΙ	59
Η Αντιμετώπιση των Κοινών Επιχειρήσεων με Χαρακτήρα Σύμπραξης.	59
2.1. Εισαγωγικές παρατηρήσεις.....	59

2.2. Το νέο καθεστώς εφαρμογής των άρθρων 81 και 82 ΣΕΚ υπό τον Κανονισμό 1/2003.	60
2.2.1. Σύστημα εξαιρέσεων άμεσης εφαρμογής.	61
2.2.2. Αποκεντρωμένη εφαρμογή κανόνων ανταγωνισμού.	61
2.2.3. Ευρωπαϊκό Δίκτυο Ανταγωνισμού.	62
2.2.4. Εξουσίες Επιτροπής.	63
2.3. Τα δύο στάδια αξιολόγησης βάσει του άρθρου 81.	64
2.3.1. Αξιολόγηση βάσει του άρθρου 81, παρ.1.	65
2.3.1.1. Ο επηρεασμός του εμπορίου.	66
2.3.1.2. Ο περιορισμός του ανταγωνισμού.	67
2.3.2. Αξιολόγηση βάσει του άρθρου 81, παρ.3.	69
2.3.2.1. Ατομική απαλλαγή.	69
2.3.2.2. Απαλλαγή κατά κατηγορίες συμφωνιών.	70
2.3.2.2.1. Κοινές επιχειρήσεις έρευνας και ανάπτυξης.	71
2.3.2.2.2. Κοινές επιχειρήσεις εξειδίκευσης.	71
2.3.2.2.3. Συμφωνίες μεταφοράς τεχνολογίας.	72
ΜΕΡΟΣ Β΄	73
Case Study	73
<i>«Η αντιμετώπιση των στρατηγικών συμμαχιών των αεροπορικών εταιρειών από την Επιτροπή»</i>	73
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3	74
Case study: «Στρατηγικές Συμμαχίες Αεροπορικών Εταιρειών».	74
3.1. Εισαγωγικές παρατηρήσεις.	74
3.2. Στρατηγικές συμμαχίες υπό το πρίσμα του Κανονισμού για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων: η υπόθεση KLM/ Alitalia.	75
3.2.1. Η «Συμμαχία».	75
3.2.2. Εξέταση προϋποθέσεων υπαγωγής στο πεδίο ορισμού του Κανονισμού.	76
3.2.2.1. Το κριτήριο του «κοινού ελέγχου».	76
3.2.2.2. Το κριτήριο της «λειτουργικά αυτόνομης κοινής επιχείρησης».	76
3.2.2.3. Το κριτήριο της «κοινοτικής διάστασης».	77
3.2.3. Αξιολόγηση συμβατότητας με την κοινή αγορά (πρώτο στάδιο).	78
3.2.3.1. Ορισμός της σχετικής αγοράς.	78
3.2.3.2. Αξιολόγηση επιπτώσεων επί του ανταγωνισμού στις σχετικές αγορές.	79
3.2.3.2.1. Αερομεταφορά επιβατών.	79
3.2.3.2.2. Αερομεταφορά φορτίου- εμπορευμάτων.	80
3.2.3.2.3. Επιπτώσεις του δικτύου επί του ανταγωνισμού (network effect).	80
3.2.4. Αξιολόγηση του συντονισμού της ανταγωνιστικής συμπεριφοράς των μητρικών επιχειρήσεων (δεύτερο στάδιο).	80
3.2.5. Παρεπόμενοι περιορισμοί.	82
3.2.6. Απόφαση Επιτροπής.	82
3.3. Αξιολόγηση των συγκεντρώσεων των αεροπορικών εταιρειών υπό το πρίσμα του Κανονισμού 4064/89: «η υπόθεση Air France /KLM».....	83
3.3.1. Κοινοποιηθείσα συγκέντρωση.	83
3.3.2. Κοινοτική διάσταση.	83
3.3.3. Ορισμός σχετικής αγοράς.	84
3.3.4. Αξιολόγηση της συγκέντρωσης από την Επιτροπή.	84
3.3. Στρατηγικές συμμαχίες υπό το καθεστώς του άρθρου 81: Υπόθεση Lufthansa/ Austrian Airlines.	87

3.3.1. Η Συμμαχία.....	87
3.3.2. Σχετική αγορά.....	88
3.3.3. Αξιολόγηση υπό τις διατάξεις του άρθρου 81, παρ.1.....	89
3.3.4. Αξιολόγηση υπό τις διατάξεις του άρθρου 81, παρ.3.....	90
3.3.5. Απόφαση της Επιτροπής.....	92
3.4. Διαφορές των καθεστώτων αξιολόγησης.....	93
1.Κοινοτικό Δίκαιο.....	100
1.1. Συνθήκες.....	100
1.2. Κανονισμοί.....	100
1.2.1. Έλεγχος Συγκεντρώσεων.....	100
1.2.2. Εφαρμογή άρθρων 81 και 82 ΣΕΚ.....	100
1.2.3. Αεροπορικές Μεταφορές.....	101
1.3. Ανακοινώσεις Επιτροπής.....	102
1.3.1.Έλεγχος Συγκεντρώσεων.....	102
1.3.2. Εφαρμογή άρθρων 81 και 82 ΣΕΚ.....	103
1.4.Αποφάσεις Επιτροπής.....	104
1.5. Νομολογία.....	105
1.6. Λοιπά κείμενα.....	105
2. Ελληνικό Δίκαιο.....	105
3.Βιβλιογραφία- Αρθρογραφία.....	106
3.1. Ελληνική.....	106
3.1.1. Γενική.....	106
3.1.2. Ειδική.....	107
3.2. Ξενόγλωσση.....	108
4. Ηλεκτρονικές Πηγές.....	109
4.1. Αρθρογραφία.....	109
4.2. Υποθέσεις.....	111
4.3. Λοιπά έγγραφα.....	111
5. Λοιπές πηγές.....	111
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	113
1.Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 139/2004 του Συμβουλίου, της 20ής Ιανουαρίου 2004, για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων μεταξύ επιχειρήσεων. ΕΕ L 024 της 29/01/2004.....	113
2.Στατιστικά στοιχεία εφαρμογής Κανονισμού 139/2004, από 1/9/1990 έως 30/6/2006.....	113
3.Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1/2003 του Συμβουλίου της 16 ^{ης} Δεκεμβρίου 2002 για την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού που προβλέπονται στα άρθρα 81 και 82 της Συνθήκης. ΕΕ L 1 της 4.1.2003.....	113

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

0.1. Το νέο οικονομικό περιβάλλον δράσης των επιχειρήσεων.

Με την πάροδο των δύο τελευταίων δεκαετιών, οι επιχειρήσεις καλούνται να αντιμετωπίσουν την πρόκληση ενός πλήρως αναμορφωμένου οικονομικού περιβάλλοντος δράσης. Οι αλλαγές που επήλθαν στην οικονομική σκακιέρα, ανάγκασαν τους «παίχτες» να προβούν, τόσο σε δομικές αλλαγές εντός των μονάδων των επιχειρήσεων, όσο και σε πλήρη αναδιάρθρωση των τελευταίων μέσω εξωτερικών επεκτάσεων ποικίλων μορφών.

Καταλυτικός παράγοντας για την αλλαγή του πεδίου ανάπτυξης των επιχειρήσεων υπήρξε η οικονομική ολοκλήρωση, που επήλθε τόσο σε ευρωπαϊκό επίπεδο, μέσω της κοινής αγοράς, όσο και σε παγκόσμιο επίπεδο, μέσω της παγκοσμιοποίησης της οικονομίας. Επιπρόσθετα, δεν πρέπει να παραληφθεί η αναφορά στην ουσιαστική συμβολή της ραγδαίας ανάπτυξης της τεχνολογίας, η οποία αποτέλεσε το μέσο της σύγκλισης των αγορών, μέσω της εκμηδένισης των αποστάσεων, αλλά και μέσω της εισαγωγής νέων μεθόδων παραγωγής αγαθών και παροχής υπηρεσιών.

Άμεση απόρροια των αλλαγών αυτών υπήρξε η ανάδειξη νέων αγορών, μέσω της απελευθέρωσης τους, οι οποίες αποτέλεσαν ταυτόχρονα πρόσφορο έδαφος για επενδύσεις, αλλά παράλληλα, με την αύξηση του αριθμού των οικονομικών δρώντων στην αγορά, επεξέτειναν τον ανταγωνισμό. Το επιχειρησιακό περιβάλλον χαρακτηρίζεται πλέον από αυξανόμενη αβεβαιότητα, καθώς ο ανταγωνισμός αναπτύσσεται πλέον σε νέες βάσεις και υπάρχει έντονη ανάγκη για διαφοροποιημένες ικανότητες που θα προσφέρουν διατηρητέο ανταγωνιστικό πλεονέκτημα¹.

Η ένταση και η έκταση του ανταγωνισμού μεταξύ των επιχειρήσεων για τη διατήρηση, την ενίσχυση ή ακόμα και τη διεύρυνση της θέσης τους στην αγορά αποτέλεσε το εφελκυστήρα για την ανάπτυξη της διασυννοριακής συνεργασίας και τη συγκρότηση των αποκαλούμενων στρατηγικών συμμαχιών. Εντός αυτού του ισχυρού ανταγωνιστικού πλαισίου, η κλασική αντίληψη της επιχείρησης, ως αυστηρά

¹ Παπαδάκης Μ. Βασίλειος (2002) : Στρατηγική των επιχειρήσεων: ελληνική και διεθνής εμπειρία. Τόμος Α, έκδοση 4^η, εκδόσεις Ε. Μπένου, Αθήνα, σελ. 458.

καθορισμένης κι απόλυτα προσδιορισμένης οικονομικής οντότητας, που αντιπαλεύει άλλους οικονομικούς δρώντες παρόμοιας συγκρότησης μοιάζει αν όχι παρωχημένη, τουλάχιστον ερμηνευτικά ανεπαρκής.

Το κύριο χαρακτηριστικό γνώρισμα της δομής της αγοράς είναι η διεξαγωγή, διαφορετικού επιπέδου και βαθμού, σχέσεων ανταγωνισμού και συνεργασίας μεταξύ ανεξάρτητων οικονομικών μονάδων, εντός των διευρυμένων και δυναμικά μεταλλασόμενων επιχειρηματικών δικτύων². Οι μορφές συνεργασίας που διαμορφώνονται εκτείνονται από απόλυτα αγοραίες μορφές συναλλαγών έως την πλήρη εσωτερίκευση οικονομικών δραστηριοτήτων, μέσω των εξαγορών και των συγχωνεύσεων. Ωστόσο, πρέπει να σημειωθεί πως ενώ η δεκαετία του '80 χαρακτηρίστηκε ως η δεκαετία των εξαγορών και των συγχωνεύσεων, από τη δεκαετία του '90 ως και σήμερα, οι τελευταίες έχουν παραχωρήσει τη θέση τους στις στρατηγικές συμμαχίες. Οι τελευταίες αποτέλεσαν το αντίπαλο δέος των εξαγορών και των συγχωνεύσεων, καθώς η μορφή αυτή της εταιρικής συνεργασίας προσέφερε τα ίδια ή ακόμα και περισσότερα πλεονεκτήματα στις συμμετέχουσες επιχειρήσεις, οι οποίες επιβαρύνονταν με σαφώς λιγότερες δεσμεύσεις.

Στα πλαίσια των πολυποίκιλων στρατηγικών οικονομικών συμμαχιών εντάσσεται και η σύσταση των «κοινών επιχειρήσεων» (*joint ventures*), οι οποίες ουσιαστικά αποτελούν μια ενδιάμεση βαθμίδα εταιρικής συνεργασίας, μεταξύ ιεραρχικής δομής της μοναδικής εμπορικής συναλλαγής και της πλήρους ολοκλήρωσης μέσω των προειρημένων εξαγορών και συγχωνεύσεων. Σύμφωνα με το Χαζάκη, η κοινή επιχείρηση, ούσα μια νέα μορφή εταιρικής διακυβέρνησης, αποτελεί την *άμεση στρατηγική απάντηση στη σύντμηση του κύκλου ζωής των προϊόντων αλλά και στο υψηλό κόστος που συνεπάγεται η ανάληψη επενδυτικών πρωτοβουλιών υψηλού επιχειρηματικού κινδύνου*.

0.2.Εννοιολογική οριοθέτηση.

Η ακριβής απόδοση της έννοιας της κοινής επιχείρησης μέσω ενός ορισμού, καθίσταται δύσκολο εγχείρημα, καθώς ο τύπος αυτός της εταιρικής συνεργασίας, όντας υβριδικός και πολυδιάστατος, ενσωματώνει στους κόλπους του ποικίλες μορφές συνεργασίας μεταξύ δύο ή περισσότερων επιχειρήσεων. Συνεπώς, ο όρος

² Χαζάκης Κωνσταντίνος (2001) : Στρατηγικές εταιρικής συνεργασίας στον 21^ο αιώνα: *η λογική της συγκρότησης κοινών επιχειρήσεων (joint ventures)*. Αγορά χωρίς σύνορα, τόμος 7, τεύχος 2.

«κοινή επιχείρηση» ή «κοινή θυγατρική επιχείρηση» ή «κοινοπραξία» ή «joint venture», όπως έχει επικρατήσει διεθνώς, δεν έχει πάντοτε την ίδια έννοια, καθώς αντικατοπτρίζει διαφορετικού επιπέδου και βαθμού πλαίσιο συνεργασίας και πρέπει να αντιμετωπίζεται κατά περίπτωση.

Ενδεικτικό της ευρύτητας του όρου «joint venture» είναι η διαφορετική απόδοση του περιεχομένου του από τον εκάστοτε συγγραφέα. Σε ορισμένες περιπτώσεις περιλαμβάνει συμφωνίες συνεργασίας, εν ευρεία έννοια, ενώ σε άλλες ο όρος «joint venture», υποδεικνύει μορφή συνεργασίας, η οποία έχει ως αποτέλεσμα την ίδρυση μιας νέας, ανεξάρτητης οικονομικής οντότητας, της οποίας το κεφάλαιο προέρχεται από της συμμετέχουσες στη συνεργασία επιχειρήσεις³.

Ευρέως ερμηνευόμενο, το joint venture περικλείει μια ευρεία κλίμακα εμπορικών συμφωνιών, οι οποίες καλύπτουν, από τη μία πλευρά, όλες τις ενδιάμεσες συμφωνίες μεταξύ καρτέλ και συγχώνευσης⁴, έως και συμφωνίες συνεργασίας, οι οποίες περιορίζονται σε συγκεκριμένες λειτουργίες της επιχείρησης, όπως η παραγωγή, η διανομή ή η έρευνα και ανάπτυξη⁵. Σε κάθε περίπτωση, η συμφωνία συνεργασίας έχει ως στόχο την πραγμάτωση ενός κοινού σκοπού⁶.

Ο όρος στρατηγική συμμαχία, ο οποίος χρησιμοποιείται ευρέως, αλλά χαρακτηρίζεται από την ίδια ασάφεια, όσον αφορά στο περιεχόμενό του, έχει επίσης ορισθεί ποικιλοτρόπως. Σύμφωνα με τους Mohr και Speckman, ως στρατηγικές συμμαχίες ορίζονται οι *σκόπιμες στρατηγικές σχέσεις μεταξύ ανεξάρτητων επιχειρήσεων, οι οποίες θέτουν κοινούς στόχους, επιδιώκουν κοινά οφέλη και ενώ παράλληλα απολαμβάνουν υψηλό επίπεδο αμοιβαίας ανεξαρτησίας*⁷. Σε κάθε περίπτωση, η στρατηγική συμμαχία ενσωματώνει ποικίλων μορφών συμφωνίες συνεργασίας, ανάλογα με τον επιδιωκόμενο σκοπό, ο οποίος μπορεί να κυμαίνεται από την

³ Gilbert J.B. Probst/ Charles- Clemens Ruling (1999): Joint ventures and Joint Venture Management, στο συλλογικό τόμο: Internationale Joint Ventures: *Management, Besteuerung, Vertragsgestaltung*. Schaffer- Poeschel- Verlag, Stuttgart, σελ. 5.

⁴ Kolasky William J., Jr (1997): *Antitrust enforcement guidelines for strategic alliances*. Federal Trade Commission, Hearings on Joint Ventures. Διαθέσιμο στην ιστοσελίδα <http://www.ftc.gov/opp/jointvent/kolasky.htm>

⁵ Walther Michael, Baumgartner Ulrich (2005): *one year of joint venture review under the new EC Merger Regulation*. Global Competition Review. Διαθέσιμο στην ιστοσελίδα http://www.globalcompetitionreview.com/ear/09_jointvent.cfm

⁶ Legal Information Institute, www.law.cornell.edu/topics/joint_ventures

⁷ Mohr J./ Speckman R.(1994): Characteristics of partnership success. Strategic Management Journal 15 (2).

επένδυση κεφαλαίων, έως και την αποκλειστική προμήθεια, κοινή παραγωγή ή και την κοινή προώθηση των προϊόντων ή υπηρεσιών⁸.

Ανεξαρτήτως ορισμού, κοινό σημείο αναφοράς των στρατηγικών συμμαχιών παραμένει ο σκοπός τους, δηλαδή, η αποδοτική χρήση των συμπληρωματικών πόρων για την επίτευξη στρατηγικών στόχων. Σύμφωνα με την προαναφερθείσα ευρεία ερμηνεία, οι όροι joint venture και στρατηγική συμμαχία, καθίστανται σχεδόν συνώνυμοι. Τόσο βιβλιογραφικά, όσο και στην πράξη, ορμώμενοι από την εννοιολογική εγγύτητα των όρων είναι σύνηθες να αποδίδονται τα joint ventures, αν όχι ως ταυτόσημα των στρατηγικών συμμαχιών⁹, αλλά ως μορφή των τελευταίων.

Από την άλλη πλευρά, μέρος των συγγραφέων εντάσσει την έννοια των joint ventures σε ένα πιο περιορισμένο πλαίσιο. Σύμφωνα με την «στενή ερμηνεία», τα joint ventures περιορίζονται σε συμφωνίες που έχουν ως αποτέλεσμα τη δημιουργία μιας νέας και ανεξάρτητης οικονομικής οντότητας, υπό τον κοινό έλεγχο των επίσης ανεξάρτητων μητρικών επιχειρήσεων¹⁰. Τα joint ventures, κατά τον Morris¹¹, μπορούν επίσης να αντικατοπτρίζουν μια διακριτή επιχειρηματική δραστηριότητα, η οποία διαμορφώνεται και ανήκει σε δύο ή περισσότερα μέρη (venturers). Η κοινή επιχείρηση μπορεί να έχει διακριτή νομική και φορολογική ταυτότητα και συχνά ίδια δομή διοίκησης.

Ακολουθώντας την στενή ερμηνεία της κοινής επιχείρησης, θα μπορούσαμε γενικά να την ορίσουμε ως τη *νέα οικονομική οντότητα που προκύπτει από τη βούληση δύο ή περισσότερων, ανεξάρτητων μεταξύ τους οικονομικών δρώντων, να συνεισφέρουν τμήματα υλικών ή άυλων γνώσεων και πόρων τους, στην κοινή προσπάθεια υλοποίησης χρονικά και χωρικά καθορισμένων στόχων*¹². Από τον ορισμό μπορούμε να συνάγουμε ορισμένα βασικά χαρακτηριστικά της κοινής επιχείρησης.

⁸ Ενδεικτικός της ευρύτητας που αποδίδεται στον όρο στρατηγική συμμαχία είναι ο ορισμός της κατά τη Διεύθυνση Ανταγωνισμού του Καναδά, όπου ως στρατηγική συμμαχία νοείται *κάθε μορφή εταιρικής συνεργασίας μεταξύ επιχειρήσεων, εξαιρουμένων των συμφωνιών που πραγματοποιούνται κατά τη συνήθη ροή των εργασιών*. Βλέπε αναλυτικά, Policy Statement on Strategic alliances, November 1995.

⁹ Ωστόσο έχουν καταγραφεί αντιδράσεις για την νομική εγκυρότητα του όρου «στρατηγική συμμαχία». Ο όρος αυτός χρησιμοποιείται για να περιγράψει μια μορφή σχέσεων χωρίς ωστόσο το ίδιο να αποτελεί μια νομική σχέση. Ως εκ τούτου δεν αναγνωρίζεται από το δίκαιο. Προτείνεται στους συμμετέχοντες να ορίζουν επακριβώς την σχέση που προτίθενται να δημιουργήσουν, μέσω της κατάρτισης συμβάσεων, για την πλήρωση των νομικών κενών. Βλ. Hoffman Ivan (2000), The strategic alliance. Διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: www.ivanhoffman.com/strategic.html

¹⁰ Kolasky William J., Jr (1997), ό.π.

¹¹ Morris Joseph M. (1998): Joint Ventures: Business Strategies for accountants, 2nd edition. Publisher: John Wiley & Sons, February, New York.

¹² Χαζάκης Κωνσταντίνος (2001), ό.π.

Πρόκειται για μια τυπικά ανεξάρτητη οικονομική μονάδα, στην οποία επεμβαίνουν οι εταίροι, τόσο ελεγκτικά, όσο και ουσιαστικά στην υλοποίηση των κοινών στόχων της νέας οντότητας. Προς την επίτευξη των στόχων της χαράσσεται κοινή στρατηγική από τους συμμετέχοντες, η οποία πραγματώνεται στα πλαίσια μικρότερης ή μεγαλύτερης διοικητικής αυτοτέλειας της κοινής επιχείρησης. Συμπερασματικά, γίνεται λόγος για μια κοινή θυγατρική επιχείρηση.

Προβαίνοντας αντίστοιχα σε μια σύγκριση των στρατηγικών συμμαχιών με την «περιοριστικά» οριζόμενη κοινή επιχείρηση, μπορούμε να εντοπίσουμε ορισμένες διαφορές. Παρά το γεγονός πως η υλοποίηση ενός κοινού σκοπού παραμένει το εφελτήριο και για τις δύο μορφές συνεργασίας, διαπιστώνεται διαφοροποίηση ως προς το μέσο- όχημα της πραγμάτωσης του επιδιωκόμενου στόχου. Η στρατηγική συμμαχία θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως μια οργανωτική δομή διακυβέρνησης μιας *ατελούς σύμβασης*¹³ μεταξύ ανεξάρτητων επιχειρήσεων, ενώ τα joint ventures είναι αποτέλεσμα μιας *a priori* καθορισμένης συμβατικής σχέσης, η οποία καταλήγει στη δημιουργία μιας νέας οντότητας. Η επιδίωξη του κοινού σκοπού μπορεί να γίνει ποικιλοτρόπως -ακόμα και άτυπα- μέσω των στρατηγικών συμμαχιών, ενώ το όχημα στην περίπτωση των κοινών επιχειρήσεων είναι η σύσταση μιας ανεξάρτητης οικονομικής οντότητας. Συμπερασματικά, ενώ σύμφωνα με την ευρεία έννοια της κοινής επιχείρησης οι έννοιες σχεδόν ταυτίζονται, με τη στενή ερμηνεία τα joint ventures αποτελούν πιθανόν τον «απόγονο» μιας στρατηγικής συμμαχίας των μητρικών επιχειρήσεων¹⁴.

Την άποψη αυτή φαίνεται να ενστερνίζεται και η Επιτροπή, καθώς ορίζει τις στρατηγικές συμμαχίες ως συμφωνίες συνεργασίας που μπορούν να έχουν διάφορες μορφές και συνεπάγονται τη δημιουργία ποικίλων δεσμών που είναι συνήθως συμβατικοί αλλά μπορούν επίσης να έχουν και διαρθρωτικές πλευρές. Μπορούν να έχουν ως σκοπό τη δημιουργία κοινής επιχείρησης, την εξειδίκευση σε ορισμένες αγορές, την κοινή έρευνα και ανάπτυξη, τη μεταφορά τεχνολογίας, τον αμοιβαίο

¹³ Gomes-Casseres, Benjamin(1996). The Alliance Revolution: The New Shape of Business Rivalry. Cambridge, Mass.: Harvard University Press.

¹⁴ Gergana Koleva (2002), Comparison between Alliances, Networks and Joint Ventures. What management techniques are in Place? Copenhagen Business School. Διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: www.euintangibles.net/library/localfiles/WP6/6.6_Koleva_2002.pdf

εφοδιασμό, τη δέσμευση για μελλοντική συνεργασία σε άλλους τομείς, ή ακόμα και την απόκτηση συμμετοχών¹⁵.

Ανάλογα με το επίπεδο που δραστηριοποιείται η εκάστοτε κοινή επιχείρηση και οι μητρικές της επιχειρήσεις, προκύπτει η διάκριση σε οριζόντιες, κάθετες και διαγώνιες κοινές επιχειρήσεις. Στην πρώτη κατηγορία εντάσσονται τα joint ventures που συγκροτούνται από δύο ή περισσότερους οικονομικούς δρώντες, οι οποίοι δραστηριοποιούνται στην ίδια αγορά με την κοινή επιχείρηση, δηλαδή παράγουν το ίδιο προϊόν ή υπηρεσία, λειτουργούν στο ίδιο επίπεδο της παραγωγικής αλυσίδας και απευθύνονται σχεδόν στους ίδιους προμηθευτές ή καταναλωτές. Ουσιαστικά οι οριζόντιες κοινές επιχειρήσεις¹⁶ συγκροτούνται από συμβαλλόμενα μέρη, τα οποία είναι πραγματικοί ή εν δυνάμει ανταγωνιστές.

Οι κάθετες κοινές επιχειρήσεις δραστηριοποιούνται σε διαφορετικό επίπεδο αγοράς από τις μητρικές τους. Το joint venture λειτουργεί είτε στο προηγούμενο στάδιο σε σχέση με το αντίστοιχο των μητρικών (π.χ. προμηθευτής), είτε στο επόμενο στάδιο (π.χ. αγοραστής). Η επερχόμενη καθετοποίηση υποκινείται από την προσπάθεια μείωσης του συναλλακτικού κόστους¹⁷. Τέλος, οι διαγώνιες κοινές επιχειρήσεις δραστηριοποιούνται σε αγορές που δεν έχουν καμία άμεση σχέση με τις αντίστοιχες αγορές των μητρικών επιχειρήσεων. Κατά τον Χαζάκη, επιδιώκεται η ίδρυση «*συσφαιρικών κοινών επιχειρήσεων*» που αποβλέπουν στην διεύρυνση του αντικειμένου οικονομικής δράσης των συμμετεχόντων μερών.

Η στενή ερμηνεία των κοινών επιχειρήσεων υιοθετείται εν μέρει και από το κοινοτικό δίκαιο του ανταγωνισμού, όπου ως κοινές επιχειρήσεις ορίζονται οι *επιχειρήσεις, οι οποίες ελέγχονται από κοινού από δύο ή περισσότερες επιχειρήσεις*¹⁸. Ο κοινός έλεγχος¹⁹ επί της επιχείρησης, όπως διαφαίνεται, αποτελεί και το βασικό εννοιολογικό στοιχείο. Ωστόσο, δεν παραλείπεται να σημειωθεί πως στην

¹⁵ Πράσινο Βιβλίο σχετικά με την αναθεώρηση του Κανονισμού του Συμβουλίου (ΕΟΚ) 4064/89, COM (2001) 745 τελικό, σημείο 111.

¹⁶ Οι οριζόντιες κοινές επιχειρήσεις ακριβώς επειδή δημιουργούνται μεταξύ ανταγωνιστών θεωρείται ότι είναι εν δυνάμει στρεβλωτικές του ανταγωνισμού συμμαχίες. Στην παρούσα μελέτη η ανάλυση θα περιοριστεί στην κατηγορία των οριζόντιων joint ventures, λόγω των εντονότερων επιπτώσεων, εν συγκρίσει με τις άλλες δύο κατηγορίες, στον ανταγωνισμό.

¹⁷ Το συναλλακτικό κόστος (transaction cost) είναι απόρροια, τόσο του κόστους που ανεξάρτητοι οικονομικοί δρώντες καταβάλλουν για τη διαπραγμάτευση και τη σύναψη μεμονωμένων καθημερινών συμβάσεων στην αγορά, όσο και του κόστους των συμβάσεων με μακροχρόνια ισχύ για την προμήθεια κάποιου αγαθού ή υπηρεσίας. Δυσκολία, δηλαδή, του a priori προσδιορισμού όλων των προσδοκιών και των όρων που κάθε συμβαλλόμενο μέρος επιθυμεί να γίνουν δεκτοί από τα υπόλοιπα μέρη..

¹⁸ Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την έννοια των λειτουργικά αυτόνομων κοινών επιχειρήσεων βάσει του Κανονισμού 4064/89 του Συμβουλίου για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων μεταξύ επιχειρήσεων. C 66, της 2.3.1998. Εισαγωγή, παρ.3.

¹⁹ Η έννοια του κοινού ελέγχου αναλύεται στον Κανονισμό 4064/89. Βλ. κατωτέρω υπό 1.4.2.2.1.

πραγματικότητα, οι κοινές επιχειρήσεις καλύπτουν ευρύ φάσμα πράξεων, από τις πράξεις που προσομοιάζουν με συγκεντρώσεις μέχρι τη συνεργασία για συγκεκριμένους σκοπούς, όπως η έρευνα και ανάπτυξη, η παραγωγή και η διανομή. Έτσι, παρά την υιοθέτηση της στενής ερμηνείας ουσιαστικά ανάλογα με τον τύπο και τη λειτουργία της κοινής επιχείρησης, επιφυλάσσεται διαφορετική αντιμετώπιση²⁰.

Βασιζόμενοι στην προσέγγιση του κοινοτικού δικαίου του ανταγωνισμού, δηλαδή την περιπτωσιολογική αντιμετώπιση των κοινών επιχειρήσεων, καθίσταται εφικτό να αποσαφηνίσουμε εννοιολογικά τα joint ventures. Η κατηγοριοποίηση-τυπολογία των κοινών επιχειρήσεων, λόγω της πολυμορφίας που διακρίνει τις τελευταίες, κρίνεται εκ των ων ουκ άνευ βοήθημα για την ακριβή οριοθέτηση τόσο της έννοιας, όσο και της λειτουργίας ενός joint venture. Από την ανωτέρω ανάλυση, έχει καταστεί σαφές πως ο όρος joint venture χρησιμοποιείται προκειμένου να χαρακτηρίσει διάφορες μορφές συνεργασίας, ωστόσο είναι δυνατή η κατάταξή τους σε δύο ευρείες κατηγορίες, συγκεκριμένα στα *συμβατικά (contractual)* και στα *καταστατικά ή εταιρικά joint ventures (corporate)*²¹.

Για τη δημιουργία ενός *συμβατικού joint venture* αρκεί ένα συμβόλαιο συνεργασίας. Οι βάσεις της συνεργασίας ενσωματώνονται συνήθως στη λεγόμενη *βασική συμφωνία*²² μεταξύ των μερών (joint venture agreement), από την οποία δεν προκύπτει η δημιουργία ανεξάρτητης οικονομικής οντότητας. Η εν λόγω συμφωνία, συνήθως περιλαμβάνει τους όρους επιμερισμού των ενεχόμενων πόρων καθώς και της διανομής των κερδών. Οι συμβατικές κοινοπραξίες αποτελούν συχνά τη βάση των διαμορφούμενων συμμαχιών, οι οποίες μπορεί να περιορίζονται σε συγκεκριμένο τομέα, όπως π.χ. η κοινή έρευνα και ανάπτυξη ή ακόμα και η από κοινού υποβολή

²⁰ Η αντιμετώπιση των κοινών επιχειρήσεων από το κοινοτικό δίκαιο του ανταγωνισμού θα αναλυθεί διεξοδικά στην παρούσα μελέτη, βλ. Μέρος Α για την ανάλυση του νομικού πλαισίου και Μέρος Β για την πρακτική εφαρμογή, βάσει του case study.

²¹ Η εν λόγω διάκριση υιοθετήθηκε από το *International Trade Center* στα πλαίσια των εργασιών του για την πρόταση μοντέλων σύναψης συμφωνιών κοινών επιχειρήσεων. Βλέπε αναλυτικά, Schneider Michael, Vulliet Jean-Paul and Olsburg Carolyn (2002), *International Joint Ventures*, *International Trade Forum* - Issue 4/2002. Διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: http://www.tradeforum.org/news/fullstory.php/aid/506/International_Joint_Ventures.html

Το *International Trade Center* ιδρύθηκε από την GATT ως όργανο τεχνικής συνεργασίας ανάμεσα στην Διάσκεψη για το Εμπόριο και την Ανάπτυξη των ΗΕ και τον ΠΟΕ, με στόχο τη στήριξη των οικονομικά αναπτυσσόμενων και σε μετάβαση χωρών. Βλέπε αναλυτικά <http://www.intracen.org>

²² Σουφλερός Ηλίας, Ευρ.(2003): *Η κοινή θυγατρική επιχείρηση*, στο συλλογικό τόμο: Η οργάνωση της επιχείρησης των κεφαλαιουχικών εταιρειών, 13ο Πανελλήνιο Συνέδριο Εμπορικού Δικαίου, Κέρκυρα 7-9 Νοεμβρίου 2003, Σύνδεσμος Ελλήνων Εμπορικών, εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, σελ. 127.

προσφοράς για την εκτέλεση ενός έργου, ή να εγκαθιδρύουν ένα ευρύτερο πλαίσιο συνεργασίας²³.

Ο τύπος της συνεργασίας επί τη βάσει της απλής συμφωνίας θεωρείται προτιμότερος στο βαθμό που παρέχει ευελιξία στα μέρη, μέσα από την αναγνώριση της ελευθερίας των συμβάσεων, χωρίς την απαίτηση τήρησης τύπων για τη δομή, τη διοίκηση ή ακόμα για τη λήξη της συμβατικής κοινοπραξίας. Από την άλλη πλευρά, τα πλεονεκτήματα των συμβατικών joint ventures μπορούν να μετατραπούν σε μειονεκτήματα, καθώς η «χαλαρή» αυτή μορφή συνεργασίας χαρακτηρίζεται από έλλειψη «ταυτότητας», γεγονός το οποίο μπορεί να λειτουργήσει ανασταλτικά κατά τη προώθηση του προϊόντος στην αγορά, ή κατά τη διαπραγμάτευση με τρίτα μέρη. Συνδέοντας τα συμβατικά joint ventures με τους ανωτέρω ορισμούς, διαπιστώνουμε πως ο τύπος αυτός κοινοπραξίας ανταποκρίνεται στην ευρεία ερμηνεία των joint ventures. Χαρακτηριστικό παράδειγμα του τύπου αυτού συνεργασίας είναι η συμμαχία KLM/ Alitalia²⁴.

Οι **καταστατικές κοινοπραξίες**, από την άλλη πλευρά, έχουν ως αποτέλεσμα την ίδρυση και τη λειτουργία μιας νέας οικονομικής οντότητας, της κοινής θυγατρικής επιχείρησης, η οποία θα είναι και ο φορέας της κοινής επιχειρηματικής δραστηριότητας. Ο τύπος αυτός των κοινοπραξιών προτιμάται σε περιπτώσεις μακροχρόνιων συνεργασιών, όπου η επίτευξη του κοινού στόχου πραγματώνεται από νέο νομικό πρόσωπο, το οποίο θα διέπεται από τις διατάξεις του εκάστοτε εταιρικού δικαίου. Η κοινοπραξία δεν θίγει την αυτοτέλεια, τη νομική προσωπικότητα και την ανεξαρτησία των επιχειρήσεων. Στην κατάρτιση δε της ιδρυτικής σύμβασης (joint venture agreement) ελεύθερα τα μέλη αποφασίζουν να περιλάβουν σε αυτήν σειρά διατάξεων για τη ρύθμιση της οργάνωσης, τη λειτουργία της, τον τρόπο σύστασης του κεφαλαίου, τις αρμοδιότητες των οργάνων διοίκησης, για τα δικαιώματα των μελών, την είσοδο ή την έξοδό τους.

Περαιτέρω είναι δυνατό να προβλέπεται η σύναψη των λεγόμενων «εκτελεστικών ή δορυφορικών» συμβάσεων, οι οποίες επιτρέπουν στην κοινή επιχείρηση να εκπληρώσει την αποστολή της και οι οποίες συνάπτονται μεταξύ της τελευταίας και μιας μητρικής αμέσως μετά τη σύσταση της κοινοπραξίας. Οι

²³ Freshfields Bruckhaus Deringer (2001), *Joint Ventures and Alliances*, a guide to the legal issues, σελ.2. Διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: www.freshfields.com/practice/corporate/publications/pdfs/jointventure.pdf

²⁴ Βλέπε Μέρος Β.

εκτελεστικές συμφωνίες δημιουργούν ένα δίκτυο επιμέρους διμερών συμβάσεων, στο κέντρο του οποίου βρίσκεται η κοινή θυγατρική επιχείρηση. Το στοιχείο αυτό της άμεσης συμμετοχής της κοινής επιχείρησης στις δορυφορικές συμβάσεις είναι και η ειδοποιός διαφορά μεταξύ των βασικών και των εκτελεστικών συμφωνιών²⁵.

Όσον αφορά στη μέθοδο σύστασης των καταστατικών *joint ventures*, επιχείρηση μπορεί καταρχάς να δημιουργηθεί με την απόκτηση, σε υπάρχουσα και λειτουργούσα επιχείρηση, συμμετοχής που εξασφαλίζει τον κοινό έλεγχο. Η απόκτηση του τελευταίου μπορεί να πραγματοποιηθεί και μέσω συγχώνευσης δύο ανωνύμων εταιρειών, τόσο με σύσταση νέας εταιρείας ή με απορρόφηση²⁶. Επιπρόσθετα, η κοινή επιχείρηση μπορεί να προσλάβει και τη μορφή μιας εταιρείας συμμετοχών (*holding*), μέσω της οποίας οι ιδρυτές μεταβιβάζουν τις συμμετοχές τους σε άλλες επίσης κοινές θυγατρικές επιχειρήσεις.

Συνηθέστερη, ωστόσο, μέθοδο σύστασης κοινοπραξίας είναι η εξ αρχής ίδρυση της κοινής επιχείρησης, η οποία προβλέπεται στο πλαίσιο της βασικής συμφωνίας των μερών και η οποία χαρακτηρίζεται σε αυτή την περίπτωση ως “*equity joint venture*”. Ο καθορισμός του εταιρικού τύπου της κοινής θυγατρικής επιχείρησης συνδέεται άμεσα, αφενός, με τις δυνατότητες παρέκκλισης από τις ενδοτικού δικαίου διατάξεις που ισχύουν για κάθε εταιρική μορφή κι αφετέρου με τις δυνατότητες των μητρικών εταιρειών να επηρεάζουν την επιχειρηματική πολιτική της κοινής επιχείρησης. Επιπρόσθετα, δεν θα πρέπει να παραλειφθεί ο συνυπολογισμός του ζητήματος του περιορισμού ή μη της ευθύνης των μητρικών επιχειρήσεων. Εκ των προτέρων σημειώνεται, πως για το κοινοτικό δίκαιο η νομική μορφή της κοινής επιχείρησης είναι αρχικά αδιάφορη.

Εφόσον η κοινή θυγατρική επιχείρηση προορίζεται να λειτουργήσει ως εμπορική εταιρία²⁷ με ίδια νομική προσωπικότητα, μπορεί να προσλάβει καταρχήν ανάλογα με τη βούληση των μερών και τον χαρακτήρα της αποστολής της, οποιαδήποτε από τις γνωστές μορφές εμπορικών εταιρειών²⁸. Συγκεκριμένα:

²⁵ Σουφλερός Ηλίας, Ευρ.(2003): *ό.π.π.*, σελ. 144-145.

²⁶ Όταν οι μετοχές καταλήγουν σε ποσοστό 50: 50 στην κατοχή δύο μετόχων ή δύο συμπαγών ομάδων μετόχων ή ενός μετόχου και μιας συμπαγούς ομάδας μετόχων από την άλλη.

²⁷ Κατά το σκεπτικό της απόφασης του Εφετείου Αθηνών αριθ. 3062/75, σε περίπτωση που δεν τηρηθούν οι για τη σύσταση εμπορικών εταιρειών κατά το νόμο προβλεπόμενες διατυπώσεις δημοσιότητας, η κοινοπραξία θα είναι είτε ομόρρυθμη «εν τοις πράγμασιν», είτε αφανής εταιρεία.

²⁸ Στις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες προτιμάται ο τύπος των εταιρειών περιορισμένης ευθύνης. *Βέλγιο*: société privée à responsabilité limitée (SPRL/BVBA)
Γαλλία: société à responsabilité limitée (SARL)

- Ομόρρυθμη Εταιρεία (Ο.Ε.)
- Ετερόρρυθμη Εταιρεία (Ε.Ε.)
- Συμμετοχική (αφανής) εταιρεία (Σ.Ε)²⁹
- Ανώνυμη Εταιρεία (Α.Ε.)
- Ευρωπαϊκή Εταιρεία³⁰
- Ευρωπαϊκός Όμιλος Οικονομικού Σκοπού³¹
- Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης (Ε.Π.Ε.)
- Συνεταιρισμός³²

Σε αντιδιαστολή με τα συμβατικά joint ventures, οι καταστατικές κοινοπραξίες έχουν ίδια ταυτότητα, που τους προσδίδει διαπραγματευτική ικανότητα με τρίτα μέρη, αλλά και εσωτερική ευελιξία όσον αφορά την διοίκηση. Τα συμβαλλόμενα μέρη, τα οποία δεν ενέχονται προσωπικά και μπορούν να επωφεληθούν από το προνόμιο της περιορισμένης ευθύνης, επιβαρύνονται με την υποχρέωση τήρησης των προβλεπόμενων τύπων, η οποία σε ορισμένους εταιρικούς τύπους αποδεικνύεται ιδιαίτερα κοστοβόρα³³. Τέλος, εννοιολογικά οριοθετούμενο, το περιεχόμενο και η λειτουργία των καταστατικών κοινοπραξιών προσιδιάζει στην στενή ερμηνεία των joint ventures. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αυτής της μορφής κοινοπραξίας αποτελεί η συμμαχία της Austrian Airlines/ Lufthansa³⁴.

Κατά το ελληνικό δίκαιο, η κοινοπραξία αποτελεί μια ιδιότυπη επιχειρηματική δραστηριότητα, η οποία δεν αντιμετωπίζεται ευθέως από το νόμο. Συγκεκριμένα, στον Εμπορικό Νόμο δεν περιλαμβάνεται καμία διάταξη που να αναφέρεται ή να ρυθμίζει κατά οποιοδήποτε τρόπο τις σχέσεις μεταξύ των μελών της. Κατά τον

société par actions simplifiée (SAS)

Γερμανία: Gesellschaft mit beschränkter Haftung (GmbH)

Ιταλία: società a responsabilità limitata (Srl)

Αγγλία: private limited company (Ltd)

²⁹ Η Συμμετοχική (αφανής) Εταιρεία (ΣΕ), η οποία αποτελεί απλή σύμβαση μεταξύ δύο τουλάχιστον προσώπων και δεν υπόκειται σε δημοσιεύσεις όπως οι άλλες εμπορικές εταιρείες (εξ ου και η ονομασία της), προσφέρεται για εκείνους τους επιχειρηματίες οι οποίοι επιθυμούν μικρής διάρκειας συνεργασία ή μυστικότητα των οικονομικοτεχνικών συνδυασμών τους και το αντικείμενο της συνεργασίας τους είναι πολύ περιορισμένο.

³⁰ Σύμφωνα με τις προϋποθέσεις που ορίζονται από τον Κανονισμό 2157/2001 για το καταστατικό της Ευρωπαϊκής Εταιρείας (Societas Europea).

³¹ Κατά τους όρους του κοινοτικού Κανονισμού 2137/1985 και του ΠΔ 38/1992.

³² Η μορφή του συνεταιρισμού σπάνια απαντάται στην ελληνική πρακτική, λόγω του υψηλού απαιτούμενου ελάχιστου αριθμού που καθορίζεται από το νόμο 1667/1986, άρθ.1, παρ.3. Ο Συνεταιρισμός, ωστόσο, μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως οργανωτικό σχήμα για κοινοπρακτική δράση ΜΜΕ.

³³ Freshfields Bruckhaus Deringer (2001), *ό.π.π.*, σελ.8.

³⁴ *Βλέπε* Μέρος Β.

Αστικό Κώδικα, ιδιάζουσας μορφή κοινοπραξία υφίσταται εφόσον κάποιο εμπράγματο δικαίωμα ανήκει σε περισσότερα πρόσωπα αδιαιρέτως κατά τύχη και όχι βάσει κάποιας ιδιαίτερης μεταξύ τους συμβάσεως. Μόνο ο Κώδικας Βιβλίων και Στοιχείων³⁵ μνημονεύει την κοινοπραξία επιτηδευματιών, όσον αφορά στην υποχρέωση τήρησης των προβλεπόμενων βιβλίων και στοιχείων. Σύμφωνα με την εν λόγω αντιμετώπιση, καταλήγουμε στο ότι η κοινοπραξία στην Ελλάδα αποτελεί νομική μορφή επιχειρηματικής δράσης, η οποία εμφανίσθηκε για να καλύψει συγκεκριμένες ανάγκες και εν συνεχεία αναγνωρίσθηκε από τη Διοίκηση, η οποία προσπάθησε να την αντιμετωπίσει νομικά, χωρίς ωστόσο να καλύψει πλήρως το νομικό κενό³⁶.

Συμπερασματικά, διαπιστώνουμε πως δεν προκρίνεται η ορθότητα της στενής ή ευρείας ερμηνείας των joint ventures, αλλά σκόπιμο είναι να επιλέγεται ο εγγύτερα εννοιολογικά ορισμός σε κάθε τύπο κοινοπραξίας. Χαρακτηριστικά θα μπορούσε να ειπωθεί, πως όσες είναι οι κοινοπραξίες σήμερα, τόσοι είναι οι τύποι, οι ιδιαίτεροι στόχοι και κανόνες λειτουργίας τους. Λόγω λοιπόν της ιδιαιτερότητας αυτής δεν μπορεί να υπάρξει ένα καταστατικό- τύπος ή ορισμός για τα joint ventures.

0.3.Η προβληματική των κοινών επιχειρήσεων.

Τα joint ventures έχουν χαρακτηριστεί ως ο «χαμαιλέων» του δικαίου του ανταγωνισμού, γεγονός που υποδεικνύει τη δυσκολία ενιαίας και σαφώς καθορισμένης αντιμετώπισής τους. Πέραν της ρευστότητας του όρου, η οποία αναλύθηκε ανωτέρω³⁷, οι κύριοι λόγοι που προκαλούν την υπό ανάλυση δυστοκία μπορούν να συνοψιστούν, υπό δύο θεματικές ενότητες. *Πρώτον*, το γεγονός ότι οι κοινές επιχειρήσεις μπορούν να έχουν τόσο στρεβλωτικές όσο και/ ή ευεργετικές συνέπειες επί του ανταγωνισμού. *Δεύτερον*, η νομική και οικονομική αμφιταλάντευση του joint venture μεταξύ σύμπραξης και συγκέντρωσης επιχειρήσεων³⁸.

Εξετάζοντας τις κοινές επιχειρήσεις ως οικονομικό φαινόμενο, εκκινούμε από τη βασική διαπίστωση, πως οι συμμαχίες μεταξύ των επιχειρήσεων αναμορφώνουν

³⁵ Άρθρο 2, παρ.2.

³⁶ Λεοντάρης Μιλτιάδης (1994), Προσωπικές Εταιρείες ΕΠΕ- Κοινοπραξίες, από άποψη νομική, οικονομική, οργανωτική, λογιστική και φορολογική, 3^η έκδοση, Εκδόσεις Πάμισος, Αθήνα, σ. 345-346.

³⁷ Βλέπε αναλυτικά, υπό 0.2.

³⁸ Σωτηρόπουλος Γεώργιος Δ. (1998), *Η κοινή επιχείρηση στο δίκαιο προστασίας του ελεύθερου ανταγωνισμού*, Ε.Εμπ.Δικαίου, σελ. 743.

και μετασχηματίζουν τους όρους του ανταγωνισμού καθώς και τη στρατηγική των επιχειρήσεων εντός και εκτός της συμμαχίας. Γενικά μια συμμαχία, καταργεί τον ανταγωνισμό μεταξύ των συμμετεχουσών επιχειρήσεων (εσωτερικός ανταγωνισμός), ενώ παράλληλα μπορεί να αποβεί βλαπτική για κάποιες ανταγωνιστικές επιχειρήσεις (εξωτερικός ανταγωνισμός)³⁹. Με αυτόν τον τρόπο, ο ανταγωνισμός επηρεάζεται σε δύο επίπεδα: εντός της συμμαχίας και εκτός αυτής.

Οι συμμαχίες έχουν ως στόχο να βοηθήσουν τις επιχειρήσεις να συνεργαστούν καλύτερα, αλλά και να ανταγωνίζονται καλύτερα⁴⁰, ωστόσο είναι πάντα συμβατοί οι στόχοι της συνεργασίας και του ανταγωνισμού; Στα πλαίσια σύστασης κοινών επιχειρήσεων, οι στόχοι της συνεργασίας και του ανταγωνισμού, αλληλεπιδρούν ποικιλοτρόπως έχοντας ως αποτέλεσμα, όπως προαναφέρθηκε, είτε την προαγωγή του ανταγωνισμού, είτε τη νόθευσή του.

Η προαγωγή του ανταγωνισμού επιτυγχάνεται κυρίως με την έννοια της αποτελεσματικότερης προαγωγής της ευημερίας, τόσο των οικονομικών μονάδων, όσο και του κοινωνικού συνόλου, το οποίο καρπώνεται τα αποτελέσματα της καλύτερης κατανομής των μέσων παραγωγής, της μείωσης του κόστους παραγωγής και της προώθησης καινοτόμων δραστηριοτήτων⁴¹.

Η καλύτερη κατανομή των μέσων παραγωγής επιτυγχάνεται μέσω των *αποτελεσμάτων της συνέργιας*⁴². Η «συνέργια» μπορεί να οριστεί ως η μείωση του κόστους, η οποία επέρχεται ως αποτέλεσμα μίας συνεργασίας προγενέστερα ανεξάρτητων επιχειρήσεων, λόγω της περικοπής άσκησης πανομοιότυπων δραστηριοτήτων και από τις δύο επιχειρήσεις, δηλαδή λόγω της αποτροπής του διπλασιασμού των δραστηριοτήτων. Σύγχρονα με τη σύσταση της «κοινής επιχείρησης», αποτρέπονται οι άσκοπες παράλληλες επενδύσεις, ενώ ειδικότερα στον

³⁹ Στεφάνου Κωνσταντίνος (1996): *η θεμελίωση των αποφάσεων επί θεμάτων ανταγωνισμού και το πρόβλημα της ασφάλειας δικαίου*, Επιθεώρηση Εμπορικού Δικαίου, τόμος ΜΣΤ', τεύχος 3^ο, 1995, σελ.367.

⁴⁰ **Gomes-Casseres, Benjamin (2006),** *How Alliances Reshape Competition*. Handbook of Strategic Alliances, eds. Oded Shenkar and Jeff J. Reuer, CA: Sage Publications, p.2.

⁴¹ Αντίστοιχα μετάφραση των όρων, allocative, productive and innovative efficiency.

⁴² Συγκεκριμένα, στην περίπτωση συνεργασίας δύο ή περισσότερων ανεξάρτητων επιχειρήσεων, η μείωση του κόστους μπορεί να επέλθει μέσω δύο ειδών αποτελεσμάτων συνέργιας: αρχικά μέσω της λειτουργικής συνέργιας, η οποία θα οδηγήσει σε μείωση του κόστους παραγωγής, μέσω της εφαρμογής νέων τεχνολογιών ή διαδικασιών παραγωγής ή ακόμα και μέσω της αναδόμησης των βιομηχανικών δραστηριοτήτων, λόγω της συνδρομής των συμβαλλόμενων μερών στην κοινοπραξία. Επίσης η μείωση του κόστους μπορεί να επέλθει μέσω της συνέργιας στην τοποθέτηση του προϊόντος στην αγορά (marketing). Τα συμβαλλόμενα μέρη μπορούν να μειώσουν το κόστος του marketing, μέσω της συμφωνίας των συνεργαζόμενων επιχειρήσεων να διανέμουν ο ένας τα προϊόντα του άλλου, μέσω των δικών τους αντίστοιχων δικτύων διανομής.

τομέα της έρευνας και της ανάπτυξης δίνεται η δυνατότητα σε μικρές επιχειρήσεις μέσω της συμμετοχής τους σε R&D⁴³ joint ventures να ανταγωνιστούν αποτελεσματικότερα τις κυρίαρχες μεγάλες επιχειρήσεις.

Το πιο χαρακτηριστικό ευεργέτημα της κοινής επιχείρησης, όσον αφορά στη μείωση του κόστους παραγωγής, είναι η δυνατότητα των συμμετεχουσών επιχειρήσεων να επιτυγχάνουν οικονομίες κλίμακας και πεδίου⁴⁴. Η παραγωγική διαδικασία χαρακτηρίζεται από «οικονομίες κλίμακας», όταν το κόστος παραγωγής ανά μονάδα προϊόντος μειώνεται, ως αποτέλεσμα της αύξησης του όγκου παραγωγής. Έτσι, εντός του πλαισίου μιας «κοινής επιχείρησης» τα συμβαλλόμενα μέρη αποκομίζουν κέρδος από το συνδυασμό των παραγωγικών τους συντελεστών, καθώς η αύξηση της παραγωγής είναι μεγαλύτερη από την αύξηση των παραγωγικών συντελεστών.

Οι «οικονομίες πεδίου» επιτυγχάνονται, όταν η μείωση του κόστους ανακύπτει μέσω της συνδυασμένης παραγωγής διαφορετικών ομάδων προϊόντων των συνεργαζόμενων επιχειρήσεων. Οι οικονομίες πεδίου υποδηλώνουν πως το σύνολο του κόστους παραγωγής και διανομής ομάδων προϊόντων είναι μεγαλύτερο, όταν δυο επιχειρήσεις δρουν ανεξάρτητα⁴⁵, καθώς μέσω των joint ventures είναι σε θέση, όχι μόνο να παράγουν από κοινού, αλλά και να χρησιμοποιούν κοινά δίκτυα διανομής των παραγόμενων αγαθών και υπηρεσιών.

Ενδεικτικό του περιθωρίου κέρδους και της ανάπτυξης των επιχειρήσεων μέσω των κ.ε. είναι το γεγονός ότι ο B. Gates απέκτησε την περιουσία του μέσω μιας κ.ε. Η συμφωνία για το joint venture ήταν να προσφέρει το πρόγραμμα Microsoft DOS στην IBM, η οποία θα προ εγκαταστούσε σε όλους τους υπολογιστές της το πρόγραμμα της Microsoft, ενώ η τελευταία αναλάμβανε την υποχρέωση να αναβαθμίζει δια παντός το εν λόγω προϊόν. Εκμεταλλευόμενος το μεγάλο μερίδιο αγοράς της IBM κατάφερε να αποκομίσει τεράστια κέρδη.

Πέρα από τα αμιγώς οικονομικά κριτήρια αυτό που επιδιώκεται, σχεδόν από όλες τις μορφές συνεργασίας, είναι όχι μόνο ο επιμερισμός του κόστους, αλλά και του κινδύνου. Οι επιχειρήσεις μέσω των κοινοπραξιών περιορίζουν τον κίνδυνο

⁴³ Συντομογραφία του Research & Development.

⁴⁴ Byttebier K./ Verroken A. (1995): *Structuring international co- operation between enterprises*, Graham & Trotman/ Martinus Nijhoff. Kluwer Academic Publisher Group of London/ Dordrecht/ Boston, σελ.28.

⁴⁵ Δηλαδή το κόστος κάθε μίας επιχείρησης ,όταν παράγει μόνη της είναι μεγαλύτερο από το κόστος που θα είχε αν παρήγαγε σε συνδυασμό με κάποια άλλη επιχείρηση. Η μαθηματική απεικόνιση του συλλογισμού είναι: $K(\psi_1) + K(\psi_2) > K(\psi_1 + \psi_2)$, όπου K = κόστος και ψ = επιχείρηση.

ανάληψης επενδυτικών πρωτοβουλιών υψηλού επιχειρηματικού κινδύνου, με τη συμβολή του εταίρου στη δράση τους, ιδιαίτερα όταν εισέρχονται σε νέες αγορές και άγνωστες γεωγραφικές περιοχές, όπου κρίνεται αναγκαία η συνεργασία μιας έτερης επιχείρησης, ιδίως όταν αυτή ανήκει στη νέα αυτή αγορά. Μέσω του επιμερισμού του κινδύνου, επιτυγχάνεται επίσης και η διαφοροποίηση των επενδύσεων (diversification)⁴⁶, γεγονός το οποίο συντελεί στην προώθηση καινοτόμων δραστηριοτήτων. Η εκτέλεση ενός έργου ή η έρευνα για τη δημιουργία ενός νέου προϊόντος, απαιτεί την επικέντρωση της δραστηριότητας του φορέα στο διαφοροποιημένο αντικείμενο δράσης, αυξάνοντας το επιχειρηματικό ρίσκο, επίπτωση που αμβλύνεται στην περίπτωση κοινής ανάληψης της εκάστοτε δράσης.

Η προώθηση καινοτόμων δραστηριοτήτων πραγματοποιείται επίσης μέσω της πρόσβασης σε ειδικευμένες τεχνολογίες και νέους τομείς δραστηριοτήτων, δυνατότητα που προσφέρεται μέσω της σύστασης κοινών επιχειρήσεων. Μέσω της δημιουργίας των τελευταίων καθίσταται αρχικά εφικτή η μεταφορά τεχνολογίας και τεχνογνωσίας ευκολότερα από άλλους τρόπους απόκτησής τους, όπως π.χ. τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας. Επιπρόσθετα, μέσω των ειδικευμένων τεχνολογιών και των νέων τομέων δραστηριοτήτων τα συνεργαζόμενα μέρη μπορούν να επιτύχουν ευκολότερα και φθηνότερα το στόχο της εξειδίκευσης, κάνοντας πράξη τον κατά τον Adam Smith καταμερισμό της εργασίας, μέσω της παραγωγής διαφοροποιημένων προϊόντων ή της παροχής εξελιγμένων υπηρεσιών από τον νέο φορέα επιχειρηματικής δράσης.

Οι επιχειρήσεις, αποσκοπώντας στην αποκόμιση των ανωτέρω ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων, προβαίνουν σε μία εκ των έσω αλλαγή με τη σύσταση της «κοινής» επιχείρησης για την αντιμετώπιση των εξωτερικών απαιτήσεων. Ωστόσο, οι επιπτώσεις στον ανταγωνισμό και ιδιαίτερα όσον αφορά στις εκτός της «συμμαχίας» επιχειρήσεις δεν είναι πάντα θετικές. Όπως χαρακτηριστικά έχει ειπωθεί, υπάρχουν τριών ειδών στρατηγικές συμμαχίες⁴⁷: αρχικά, αυτές που επιφέρουν θετικά αποτελέσματα, δεύτερον, αυτές που χωρίς πρόθεση ταράζουν τις ισορροπίες του

⁴⁶ Σωτηρόπουλος Γεώργιος Δ. (1998), *ό.π.π.* σελ. 757.

⁴⁷ Henneberry Edward (2005), *Competition Law and Business Alliances: the Good, the Bad and the Ugly*. The Institute of Chartered Accountants in Ireland. Διαθέσιμο στην ιστοσελίδα www.tca.ie/speeches/eh_ica_i_speech_april05.pdf

ανταγωνισμού και τρίτον αυτές που ιδιοποιούνται τα πλεονεκτήματα της εκάστοτε συμμαχίας, αδιαφορώντας για το ανταγωνιστικό περιβάλλον.

Στον αντίποδα των πλεονεκτημάτων, η σύσταση μιας κοινής επιχείρησης μπορεί να έχει αντι- ανταγωνιστικές παρενέργειες (spill over effects), καταρχάς όσον αφορά στον εσωτερικό ανταγωνισμό. Με τη δημιουργία του joint venture, καθίσταται πιθανή η παρακώλυση του ανταγωνισμού, αρχικά σε επίπεδο μητρικών επιχειρήσεων, ιδιαίτερα όταν αυτές δραστηριοποιούνται στην ίδια αγορά με την κοινή επιχείρηση. Σε αυτή την περίπτωση, η τελευταία είναι δυνατόν να χρησιμοποιηθεί ως «κάλυψη» συμφωνιών καρτέλ για τον τερματισμό του πολέμου των τιμών μεταξύ των συμμετεχουσών επιχειρήσεων⁴⁸, γεγονός το οποίο στρεβλώνει τους όρους του ανταγωνισμού έχοντας άμεση επίπτωση και στις μη συμμετέχουσες ανταγωνίστριες επιχειρήσεις.

Ο ανταγωνισμός, όπως γίνεται εύκολα αντιληπτό, δεν περιορίζεται μόνο μεταξύ των μητρικών επιχειρήσεων, αλλά και μεταξύ των τελευταίων και της κοινής επιχείρησης (stifling effect⁴⁹). Ο περιορισμός αυτός μπορεί να επέλθει με δύο τρόπους: είτε ως αποτέλεσμα ρητής ή σιωπηρής συμφωνίας των μητρικών επιχειρήσεων να μην ανταγωνίζονται την κοινή επιχείρηση, είτε με την παρεμπόδιση της κοινής επιχείρησης να επεκταθεί σε αγορές που δραστηριοποιούνται οι μητρικές. Οι όροι μη ανταγωνισμού μεταξύ των συμπραττουσών επιχειρήσεων και της κοινής επιχείρησης συνηθίζεται να ενσωματώνονται στις συμφωνίες συνεργασίας και χαρακτηρίζονται ως δευτερεύοντες ή παρεπόμενοι περιορισμοί⁵⁰. Οι περιορισμοί αυτοί μη καλυπτόμενοι υπό το πέπλο των κοινών επιχειρήσεων θα αποτελούσαν κλασσικές απαγορευμένες συμπράξεις.

Η κοινή επιχείρηση μπορεί να δημιουργήσει προβλήματα εισόδου ή ακόμα και να συντελέσει στον αποκλεισμό των τρίτων επιχειρήσεων (foreclosure effect), στην περίπτωση που κατέχει θέση οιονεί μονοπωλίου. Η θέση αυτή παρέχει, ως φυσικό επακόλουθο, ισχυρό ανταγωνιστικό πλεονέκτημα στις συμμετέχουσες επιχειρήσεις, ενώ παράλληλα τίθεται θέμα επιβίωσης για τις εκτός συμμαχίας ανταγωνιστικές επιχειρήσεις. Η συμπεριφορά αυτή μπορεί να οδηγήσει σε καταχρηστική εκμετάλλευση δεσπόζουσας θέσης πληρουμένων δύο προϋποθέσεων: την κατοχή από την κοινή επιχείρηση κάποιων απαραίτητων πηγών για την παραγωγική διαδικασία,

⁴⁸ Σωτηρόπουλος Γεώργιος Δ. (1998), όπ.π., σελ. 749.

⁴⁹ *Ibid*, σελ. 748.

⁵⁰ Οι παρεπόμενοι περιορισμοί (ancillary restraints) θα αναλυθούν κατωτέρω βλέπε υπό 1.4.2.4.2.

ενώ παράλληλα οι τρίτες επιχειρήσεις αδυνατούν να αποκτήσουν πρόσβαση στην εν λόγω πηγή, ή ακόμα αδυνατούν να προβούν στο σχηματισμό αντίστοιχης κοινής επιχείρησης με ανάλογα αποτελέσματα. Κρίσιμο, τέλος, είναι το ζήτημα της επίπτωσης του φαινομένου αυτού στους καταναλωτές, οι οποίοι λόγω της απουσίας ανταγωνισμού επιβαρύνονται με υψηλές τιμές.

Στην πρόκληση του εντεινόμενου ανταγωνισμού, απάντηση επιβίωσης αποτελούν οι συσπειρώσεις των επιχειρήσεων μέσω της δημιουργίας δικτύων⁵¹. Δίκτυα είναι δυνατόν να σχηματιστούν και μεταξύ ανταγωνιστικών ή μη κοινών επιχειρήσεων, απόρροια των οποίων μπορεί να είναι η συρρίκνωση του ανταγωνισμού. Η αύξηση των μελών των συμμετεχόντων στο δίκτυο και ο περιορισμός του ανταγωνισμού έχουν ανάλογη σχέση, καθώς, ενώ η συμμετοχή μιας κοινής επιχείρησης μπορεί να έχει αμελητέα επίδραση στον ανταγωνισμό, η σωρευτική συμμετοχή μέσω των δικτύων joint ventures μπορεί να έχει καθοριστικές επιπτώσεις στη σχετική αγορά⁵².

Όπως καταδείχθηκε, η ίδρυση και η λειτουργία της κοινής επιχείρησης μπορεί να οδηγήσει σε περιορισμό ή νόθευση του ανταγωνισμού. Από την άλλη πλευρά, η προσθήκη μιας νέας παραγωγικής μονάδας μπορεί να οδηγήσει σε προαγωγή του ανταγωνισμού, μέσω της αύξησης της παραγωγής, της μείωσης του κόστους παραγωγής και συνακόλουθα των τιμών, της βελτίωσης της ποιότητας και της προώθησης των καινοτομιών.

Το κοινοτικό δίκαιο του ανταγωνισμού καλείται να εξισορροπήσει τις δύο αντικρουόμενες τάσεις. Από τη μία πλευρά, διάκειται ευνοϊκά υπέρ της σύστασης των κοινών επιχειρήσεων, καθώς είναι δυνατόν να τονώσουν την ανταγωνιστικότητα της ευρωπαϊκής βιομηχανίας, να βελτιώσουν τους όρους ανάπτυξης και να βελτιώσουν το βιοτικό επίπεδο στην Κοινότητα. Από την άλλη πλευρά, πρέπει να εξασφαλιστεί πως η ίδρυση και η λειτουργία των υπό ανάλυση επιχειρήσεων δεν θα αποβεί επιβλαβής

⁵¹ Σωτηρόπουλος Γεώργιος Δ. (1998), *ό.π.π.*, σελ. 750- 754.

⁵² Σύμφωνα με ανακοίνωση της Επιτροπής η σχετική αγορά, στο πλαίσιο της οποίας πρέπει να εξετάζεται ένα συγκεκριμένο πρόβλημα που αφορά στον ανταγωνισμό, προσδιορίζεται με τον συνδυασμό της αγοράς του σχετικού προϊόντος και της γεωγραφικής αγοράς. Η αγορά του σχετικού προϊόντος περιλαμβάνει όλα τα προϊόντα ή και τις υπηρεσίες που είναι δυνατόν να εναλλάσσονται ή να υποκαθίστανται αμοιβαία από τον καταναλωτή, λόγω των χαρακτηριστικών, των τιμών και της χρήσης για την οποία προορίζονται. Αντίστοιχα, η σχετική γεωγραφική αγορά περιλαμβάνει την περιοχή όπου οι ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις συμμετέχουν στην προμήθεια προϊόντων ή υπηρεσιών και οι όροι του ανταγωνισμού είναι επαρκώς ομοιογενείς και η οποία μπορεί να διακριθεί από γειτονικές κυρίως περιοχές, διότι στις εν λόγω περιοχές οι όροι του ανταγωνισμού διαφέρουν σημαντικά. *Βλέπε* Ανακοίνωση της Επιτροπής όσον αφορά τον ορισμό της σχετικής αγοράς για τους σκοπούς του κοινοτικού δικαίου ανταγωνισμού ΕΕ C 372, της 9^{ης}/12/1997, σ. 5-13.

για τον ανταγωνισμό. Το έργο της εξισορρόπησης των αντικρουόμενων τάσεων καθίσταται ακόμα δυσχερέστερο, λόγω του «νομικού και οικονομικού ερμαφροδιτισμού»⁵³, ο οποίος διακρίνει τα joint ventures, τα οποία ακροβατούν μεταξύ καρτελικής σύμπραξης και συγκέντρωσης επιχειρήσεων.

Το ζήτημα της αντιμετώπισης των joint ventures από το κοινοτικό δίκαιο του ανταγωνισμού παρουσιάζει μεγάλο ενδιαφέρον, λόγω του πολυδιάστατου χαρακτήρα τους. Η ιδιαιτερότητα των κοινών επιχειρήσεων να περιβάλλονται ποικίλων μορφών οδηγεί αναπόφευκτα στην προσπάθεια ένταξής τους σε κατηγορίες, για τις οποίες, ανάλογα με τα χαρακτηριστικά τους, επιφυλάσσεται διαφορετική αντιμετώπιση. Εκ των προτέρων πρέπει να επισημανθεί, πως δεν είναι πάντα δυνατή η διάκριση ή η κατάταμή τους και κατά συνέπεια η αποτελεσματική εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού.

Το κρίσιμο ζήτημα, όπως έχει υπονοηθεί, είναι αν μια κοινή επιχείρηση εμπίπτει στην έννοια της συγκέντρωσης ή της σύμπραξης⁵⁴ μεταξύ επιχειρήσεων. Η πρακτική σημασία της διάκρισης είναι μεγάλη, καθώς σε κάθε κατηγορία επιφυλάσσεται διαφορετική μεταχείριση, με ελαστικότερη αυτή του Κανονισμού 4064/1989 για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων (όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό 1310/1997 και το νέο κανονισμό 139/2004), έναντι των μάλλον αυστηρότερων διατάξεων για τις συμπράξεις του άρθρου 81 της Συνθήκης για την ίδρυση των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (στο εξής ΣΕΚ). Εισαγωγικά πρέπει να επισημανθεί, πως για τις συγκεντρώσεις ισχύει κατά βάση η αρχή του επιτρεπτού με την επιφύλαξη απαγόρευσης, ενώ αντίθετα για τις συμπράξεις ισχύει η αρχή της απαγόρευσης με την επιφύλαξη της απαλλαγής τους, βάσει του άρθρου 81 παρ.3 της ΣΕΚ⁵⁵.

Η διαφορετική νομική αντιμετώπιση των συμπράξεων και των συγκεντρώσεων αντλείται και από τα διαφορετικά οικονομικά αποτελέσματά τους, αν και το κοινοτικό δίκαιο ανταγωνισμού είχε κατηγορηθεί για έλλειψη οικονομικοκεντρικής προσέγγισης του φαινομένου⁵⁶. Η συγκέντρωση έχοντας αποτέλεσμα μόνιμες δομικές αλλαγές στην αγορά, οδηγεί σε εντονότερο και μακροπρόθεσμο συντονισμό των επιχειρήσεων. Η σύμπραξη, από την άλλη πλευρά, συνήθως καταλήγει στην

⁵³ Σωτηρόπουλος Γεώργιος Δ. (1998), *ό.π.π.*, σελ. 745.

⁵⁴ Η αντιμετώπισή τους θα αναλυθεί σε θεωρητικό και πρακτικό επίπεδο, στα Μέρη Α' και Β' της παρούσας μελέτης.

⁵⁵ Σουφλερός Ηλίας, *Ευρ.*(2003): *ό.π.π.*, σελ.151-152.

⁵⁶ OECD, Commission on Competition Law and Policy: *Competition issues in joint ventures*, DAF/CLP (2000)33, JT00102546, της 9.2.2001, σελ.11.

ανάληψη κοινής δράσης σε συγκεκριμένο τομέα κυρίως μέσω συμβατικών μορφών συνεργασιών. Με αυτόν τον τρόπο η λύση της καθίσταται ευκολότερη, γεγονός που συμβάλλει στον χαρακτηρισμό της ως ασταθή.

Τα στοιχεία αυτά που διαφοροποιούν τις κοινές επιχειρήσεις με χαρακτήρα συγκέντρωσης από αυτές με χαρακτήρα σύμπραξης συντελούν στη διακριτή αντιμετώπισή τους, χωρίς πάντα να είναι δυνατή η σαφής η διάκρισή τους, λόγω της πολυμορφίας των διαμορφούμενων σχέσεων των συμπραττουσών επιχειρήσεων. Το κοινοτικό δίκαιο του ανταγωνισμού, ως αποτέλεσμα των προειρημένων διαφορών, αντιμετωπίζει τις μεν συγκεντρώσεις ως οργανωτικο- δομικό πρόβλημα της αγοράς, τις δε συμπράξεις ως πρόβλημα αντι-ανταγωνιστικής συμπεριφοράς των επιχειρήσεων⁵⁷.

Σκοπός της παρούσας μελέτης είναι να παρουσιάσει, στο Α Μέρος, το νομικό πλαίσιο αντιμετώπισης των joint ventures από το κοινοτικό δίκαιο του ανταγωνισμού, τόσο από τη σκοπιά των συγκεντρώσεων, όσο και από τη σκοπιά των συμπράξεων. Στο Β μέρος, μέσω της μελέτης περίπτωσης των στρατηγικών συμμαχιών των αεροπορικών εταιρειών, επιχειρείται η παρουσίαση της πρακτικής εφαρμογής των δύο καθεστώτων αξιολόγησης των κοινών επιχειρήσεων. Τόσο η ανάλυση του νομικού πλαισίου, όσο και η παρουσίαση της πρακτικής εφαρμογής σκοπούν να αναδείξουν τις αντικρουόμενες τάσεις της συνεργασίας και του ανταγωνισμού και την προσπάθεια της Κοινότητας, μέσω της Επιτροπής, να αποτελέσει τον εξισορροπητικό παράγοντα με ζητούμενο την ομαλή συμπόρευση της συνεργασίας και του υγιούς ανταγωνισμού. Ωστόσο, η θεσμοθέτηση προληπτικού και κατασταλτικού ελέγχου των κοινών επιχειρήσεων εντείνει το προβληματισμό περί της συμβατότητας συνεργασίας και ανταγωνισμού.

⁵⁷ Σωτηρόπουλος Γεώργιος Δ. (1998), *Η κοινή επιχείρηση στο δίκαιο προστασίας του ελεύθερου ανταγωνισμού*, Ε.Εμπ.Δικαίου, σελ. 746.

ΕΝΟΤΗΤΑ Ι

*« Η αντιμετώπιση των joint ventures από το κοινοτικό
δίκαιο του ανταγωνισμού».*

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Η Αντιμετώπιση των Κοινών Επιχειρήσεων με Χαρακτήρα Συγκέντρωσης.

1.1. Εισαγωγικές παρατηρήσεις.

Η επικράτηση ή η επιβίωση σε ένα παγκόσμια ανταγωνιστικό περιβάλλον έχει οδηγήσει τις επιχειρήσεις σε αναδιάρθρωση. Το πλέον πρόσφορο μέσον για την επίτευξη της αναδιάρθρωσης των επιχειρήσεων είναι οι συγκεντρώσεις, γεγονός που αποδεικνύεται από το ευρύ κύμα συγκεντρώσεων τα τελευταία χρόνια σε όλους τους τομείς της οικονομίας. Συγκέντρωση μπορεί να πραγματοποιηθεί και με τη δημιουργία (απόκτηση ή σύσταση) νέας οικονομικής οντότητας, της κοινής επιχείρησης, πληρουμένων κάποιων προϋποθέσεων.

Η ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς, η οικονομική και νομισματική ένωση, η διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης και η μείωση των διεθνών εμποδίων στο εμπόριο και τις επενδύσεις θα συνεχίσουν να οδηγούν σε σημαντικές αναδιαρθρώσεις των επιχειρήσεων μέσα στην Κοινότητα, ιδίως με τη μορφή συγκεντρώσεων. Πρέπει να εξασφαλισθεί, ωστόσο, ότι η διαδικασία αναδιάρθρωσης δεν θα αποδειχθεί στη διάρκεια του χρόνου επιβλαβής για τον ανταγωνισμό. Το κοινοτικό δίκαιο πρέπει, ως εκ τούτου, να συμπεριλάβει διατάξεις που να ρυθμίζουν τις συγκεντρώσεις, οι οποίες μπορεί να παρακωλύσουν σημαντικά τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό στην κοινή αγορά, ή σε μεγάλο τμήμα της.

Αφετηρία όλων των νομοθεσιών ανταγωνισμού, οι οποίες ρυθμίζουν τις συγκεντρώσεις αποτελεί το γεγονός ότι οι τελευταίες μπορούν να έχουν περιοριστικές συνέπειες επί του ανταγωνισμού⁵⁸, οποιασδήποτε μορφής και αν περιβληθούν. Η οριζόντια συγκέντρωση, η οποία πραγματοποιείται μεταξύ επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στην ίδια οικονομική βαθμίδα, εξ ορισμού μειώνει τον αριθμό των ανεξάρτητων επιχειρήσεων. Γίνεται σαφές, πως οι οριζόντιες συγκεντρώσεις πέρα από ένα συγκεκριμένο όριο μπορεί να βλάψει τη λειτουργικότητα του ανταγωνισμού, ιδιαίτερα στην περίπτωση δημιουργίας στενού ολιγοπωλίου. Οι κάθετες συγκεντρώσεις, οι οποίες πραγματοποιούνται μεταξύ

⁵⁸ Κουτσούκης Δημήτρης (2001), *Οι συγκεντρώσεις επιχειρήσεων και η πολιτική ανταγωνισμού*, στο συλλογικό τόμο: Αναδιάρθρωση Επιχειρήσεων, Ερευνητικός Όμιλος Φοιτητών Νομικής, Επιμέλεια Ν.Β. Κοροβέσης, εκδόσεις Αντ.Ν.Σάκκουλα, Αθήνα- Κομοτηνή, σελ. 51- 52.

επιχειρήσεων που δρουν εντός διαδοχικών οικονομικών βαθμίδων, δεν μειώνουν μεν τον αριθμό των δραστηριοποιούμενων επιχειρήσεων, αλλά η καθετοποιημένη επιχείρηση μπορεί να χρησιμοποιήσει τα ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα για την εκτόπιση μη καθετοποιημένων ανταγωνιστών ή ακόμα να αυξήσει τα εμπόδια εισόδου των ανταγωνιστών της, σε όλες τις βαθμίδες αποκλείοντας τους ανταγωνιστές από πηγές εφοδιασμού και δίκτυα διανομής. Τέλος, ανάλογα περιοριστικά αποτελέσματα μπορούν να επέλθουν και από τις διαγώνιες συγκεντρώσεις, οι οποίες σχηματίζονται μεταξύ επιχειρήσεων που αναπτύσσουν δράση σε διαφορετικές οικονομικές βαθμίδες, εφόσον μπορούν να εκτοπίσουν από την αγορά ανταγωνιστικές επιχειρήσεις που παράγουν μόνο ένα προϊόν, ή ομοίως να δημιουργήσει προβλήματα εισόδου στην αγορά.

Η συγκέντρωση στην αγορά αναγνωρίζεται πάντοτε ως *ένδειξη δύναμης*⁵⁹, αποκτώντας κεντρική σημασία ως δομικό μέτρο του ανταγωνισμού. Ωστόσο, η ανάλυση των επιπτώσεων της συγκέντρωσης δεν βασίζεται αποκλειστικά σε στατικές δομικές μεταβλητές, όπως η δομή των αγορών ή τα εμπόδια εισόδου, αλλά συνδυάζεται με δυναμικές μεταβλητές, όπως η μεταβολή του μεριδίου αγοράς και η τάση προς αποσυγκέντρωση. Αιτιολογική βάση της ανωτέρω ανάλυσης αποτελεί η επιδίωξη της ανόθευτης ελευθερίας της αγοράς από το κοινοτικό δίκαιο ανταγωνισμού και στις δύο διαστάσεις της έννοιάς της, δηλαδή τόσο τη στατική (στιγμιαία), όσο και τη δυναμική (διαρκή).

1.2. Η εξέλιξη της αντιμετώπισης των κοινών επιχειρήσεων με χαρακτήρα συγκέντρωσης από το κοινοτικό δίκαιο ανταγωνισμού.

1.2.1. Απουσία προληπτικού ελέγχου.

Προ της εισαγωγής του προληπτικού ελέγχου των συγκεντρώσεων, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αντιμετώπιζε τις κοινές επιχειρήσεις με βάση το άρθρο 85 (νυν 81 ΣΕΚ) ΣΕΟΚ. Η διάταξη αυτή, όμως, με τους περιορισμούς που έθετε ο

⁵⁹ Κοτσίρης Λάμπρος (1998), *Διεθνείς εξελίξεις στον έλεγχο συγκεντρώσεων των επιχειρήσεων*, στο συλλογικό τόμο: Ο έλεγχος συγκεντρώσεων των επιχειρήσεων στο δίκαιο του ελεύθερου ανταγωνισμού, Δημοσιεύματα Εταιρείας Δικαίου Ανταγωνισμού, εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, σελ.33.

εκτελεστικός Κανονισμός 17/ 1962⁶⁰, ιδίως όσον αφορά στις ατομικές απαλλαγές των συμπράξεων, βάσει του άρθρου 85, παράγραφος 3 (νυν 81) ΣΕΚ, αποδείχτηκε απρόσφορη ιδιαίτερα ως προς την αντιμετώπιση των κοινών επιχειρήσεων, που επέφεραν μόνιμες διαρθρωτικές μεταβολές στις συμμετέχουσες επιχειρήσεις, καθώς ο χρονικός περιορισμός της απαλλαγής δεν συμβιβαζόταν με τις ως άνω μόνιμες αλλαγές.

Η Επιτροπή, το 1966, εξέδωσε ένα μνημόνιο με θέμα «το πρόβλημα της συγκέντρωσης επιχειρήσεων στην Κοινή Αγορά», κατά το οποίο το άρθρο 85 δεν ήταν πρόσφορο για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων των επιχειρήσεων, ενώ το άρθρο 86 (νυν 82) παρείχε κάποια δυνατότητα, αν και οι προϋποθέσεις εφαρμογής ήταν πολύ αυστηρές⁶¹. Ορμώμενη η Επιτροπή από την ως άνω δυστοκία, προέβη στην κατάρτιση μιας σειράς νομοθετικών πράξεων, εφαρμόζοντας το λεγόμενο «τεστ μερικής συγκέντρωσης» (partial concentration test)⁶², προκειμένου να θέσει εκτός πεδίου εφαρμογής του άρθρου 85 (νυν 81) ορισμένες κοινές επιχειρήσεις συγκεντρωτικού χαρακτήρα⁶³.

1.2.2. Ο Κανονισμός 4064/89 για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων μεταξύ επιχειρήσεων και οι σχετικές Ανακοινώσεις της Επιτροπής.

Λόγω της απουσίας διατάξεων περί ελέγχου συγκεντρώσεων των επιχειρήσεων στην ΣΕΟΚ⁶⁴ – σε αντίθεση με τη ΣΕΚΑΧ⁶⁵ -, το 1972 η Επιτροπή υπέβαλε στο

⁶⁰ ΕΟΚ Συμβούλιο: Κανονισμός αριθ. 17: Πρώτος κανονισμός εφαρμογής των άρθρων 85 και 86 της συνθήκης. *ΕΕ αριθ. 013 της 21/02/1962 σ. 0204 - 0211*

⁶¹ Το ΔΕΚ με την υπόθεση Continental Can(1973) υιοθέτησε τη θέση ότι το άρθρο 86 μπορεί να εφαρμοσθεί σε συγκεντρώσεις επιχειρήσεων, όταν μια επιχείρηση αποκτά μια άλλη που έχει δεσπόζουσα θέση στην αγορά και ως συνέπεια της συγκεντρώσεως αυτής ενισχύεται η θέση της αποκτώμενης επιχείρησης τόσο, ώστε να εξαλειφεται κάθε ίχνος ανταγωνισμού στη σχετική αγορά. Για την έννοια της σχετικής αγοράς βλ. υποσημείωση 52.

⁶² Για την εφαρμογή του τεστ μερικής συγκέντρωσης βλέπε ενδεικτικά Απόφαση της Επιτροπής, της 20ής Δεκεμβρίου 1974, περί διαδικασίας με βάση το άρθρο 85 της Συνθήκης της ΕΟΚ (IV/C/26872 - SHV - CHEVRON). *ΕΕ αριθ. L 038 της 12/02/1975 σ. 14 - 15.*

⁶³ Σουφλερός Ηλίας, *Ευρ.*(2003): *ό.π.π.*, σελ. 153- 154.

⁶⁴ Όπως επισημαίνει ο Κονδύλης, το γεγονός ότι ορισμένοι τομείς δεν είχαν τύχει ρύθμισης σε κοινοτικό επίπεδο μπορεί να εξηγηθεί ιστορικά. Η μη αναφορά του ζητήματος των συγκεντρώσεων στη Συνθήκη της Ρώμης οφείλεται στο γεγονός ότι το ζήτημα των συγκεντρώσεων δεν ήταν πρωταρχικό στην ατζέντα της Ευρώπης κατά τη δεκαετία του '50, καθώς η μεγέθυνση των υπό ανοικοδόμηση ευρωπαϊκών επιχειρήσεων αντιμετωπιζονταν θετικά ώστε να είναι σε θέση να ανταγωνιστούν τους αμερικανικούς και ιαπωνικούς κολοσσούς. Το ζήτημα άρχισε να απασχολεί την Κοινότητα μόλις βρέθηκε αντιμετώπη με το πρώτο συγχωνεύσεων, το 1960.

Συμβούλιο ένα σχέδιο Κανονισμού για τη ρύθμιση του υπό ανάλυση θέματος, το οποίο μετά από σειρά τροποποιήσεων, εγκρίθηκε το 1989. Η ιστορική εξέλιξη του Κανονισμού συνιστά ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα της έντονης αμφισβήτησης που γεννά το θέμα του ελέγχου των συγκεντρώσεων, καθώς και διαφοροποίησης της αντιμετώπισής του ανάλογα με την εκάστοτε περίοδο, την αποκτηθείσα εμπειρία και τις μεταβολές του οικονομικού περιβάλλοντος.

Με τον Κανονισμό 4064/89⁶⁶, για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων, εντάσσονται στην έννοια της συγκέντρωσης πράξεις, οι οποίες επιφέρουν μόνιμη μεταβολή στον έλεγχο των συμμετεχουσών επιχειρήσεων και, συνεπώς, στη διάρθρωση της αγοράς. Όσον αφορά στις κοινές επιχειρήσεις, η λύση επιχειρήθηκε να δοθεί μέσω του διαχωρισμού τους σε κοινές επιχειρήσεις με χαρακτήρα συγκέντρωσης και με χαρακτήρα σύμπραξης⁶⁷.

Με τον, υπό ανάλυση, Κανονισμό ουσιαστικά καθιερώνεται ένα σύστημα προελέγχου των συγκεντρώσεων (σύστημα επιφυλάξεως αδείας), στο οποίο εντάσσονται και ορισμένες κοινές επιχειρήσεις⁶⁸, οι οποίες πληρούσαν σωρευτικά δύο προϋποθέσεις, μια θετική και μια αρνητική. Ειδικότερα, η θετική προϋπόθεση συνίσταται στην **επιτέλεση, από τις κοινές επιχειρήσεις, σε μόνιμη (διαρκή) βάση, όλων των λειτουργιών μιας αυτόνομης οικονομικής οντότητας**. Ενώ η αρνητική προϋπόθεση συνίσταται στην **απουσία συντονισμού της ανταγωνιστικής συμπεριφοράς** είτε μεταξύ των ιδρυτικών επιχειρήσεων, είτε μεταξύ των επιχειρήσεων αυτών και της κοινής επιχείρησης⁶⁹.

Προς διευκρίνιση των ανωτέρω προϋποθέσεων η Επιτροπή εξέδωσε δύο διαδοχικές Ανακοινώσεις: η πρώτη (1990⁷⁰) σχετικά με τη διάκριση μεταξύ κοινών επιχειρήσεων με χαρακτήρα συγκέντρωσης και κοινών επιχειρήσεων με χαρακτήρα

⁶⁵ Βλέπε άρθρο 66, παρ. 7, όπου παρέχει εξουσία στην Ανώτατη Αρχή (σήμερα την Επιτροπή) να απαγορεύει συγκεντρώσεις στον τομέα των βιομηχανιών άνθρακα και χάλυβα.

⁶⁶ Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 4064/89 του Συμβουλίου της 21ης Δεκεμβρίου 1989 για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων μεταξύ επιχειρήσεων. *ΕΕ L 395 της 30.12.1989*.

⁶⁷ Βλέπε αιτιολογική σκέψη 23 του προοιμίου και άρθρο 3, παρ. 2.

⁶⁸ **Στεφάνου Κωνσταντίνος (1999): Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση, Πολιτικές και Δυναμική της Ολοκλήρωσης, τόμος Γ', 4^η αναθεωρημένη έκδοση, εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, σελ. 16.**

⁶⁹ Κανονισμός 4064/89, άρθρο 3, παρ.2.

⁷⁰ Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με τη διάκριση μεταξύ κοινών επιχειρήσεων με χαρακτήρα συγκέντρωσης και κοινών επιχειρήσεων με χαρακτήρα συνεργασίας βάσει του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 4064/89 του Συμβουλίου της 21ης Δεκεμβρίου 1989 για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων μεταξύ επιχειρήσεων. *ΕΕ αριθμός C 203 της 14.08.90, σελ.10.*

συνεργασίας και η δεύτερη(1994⁷¹), η οποία αντικατέστησε την πρώτη υιοθετώντας μια διαφορετική προσέγγιση, βάσει της εν τω μεταξύ αποκτηθείσας εμπειρίας.

Συνοπτικά, για την πληρέστερη κατανόηση της στάσης της Επιτροπής διαχρονικά, η πρώτη ανακοίνωση εξειδίκευσε περαιτέρω τόσο την αρνητική όσο και τη θετική προϋπόθεση. Όσον αφορά στην τελευταία, εισήχθησαν τρία επιπλέον κριτήρια τα οποία επιγραμματικά είναι: η επιτέλεση όλων των λειτουργιών μιας ανεξάρτητης επιχείρησης, ο μακροπρόθεσμος χαρακτήρας της άσκησης των δραστηριοτήτων και η αυτονομία δράσης της κοινής επιχείρησης. Για την αρνητική προϋπόθεση, διευκρινίζεται πως ο συντονισμός δεν πρέπει να υπάρχει ούτε μεταξύ των ίδιων των μητρικών επιχειρήσεων, ούτε μεταξύ μερικών ή όλων των μητρικών επιχειρήσεων και της κοινής επιχείρησης. Κριτήριο εκτίμησης της ύπαρξης ή απουσίας συντονισμού αποτελεί το κατά πόσον οι μητρικές επιχειρήσεις αποσύρονται πλήρως και μονίμως από την αγορά που δραστηριοποιείται η κοινή επιχείρηση ή από τις αγορές που βρίσκονται στο προηγούμενο ή επόμενο στάδιο ή σε γειτονικές αγορές της κοινής επιχείρησης.

Η Ανακοίνωση του 1994, υιοθέτησε μια αρκετά διαφορετική προσέγγιση, ενώ παράλληλα εισήγαγε την έννοια της λειτουργικά αυτόνομης κοινής επιχείρησης (full function joint venture⁷²). Τα κριτήρια για το χαρακτηρισμό μιας κοινής επιχείρησης ως λειτουργικά αυτόνομης είναι, μεταξύ άλλων, η επάρκεια χρηματοοικονομικών και λοιπών πόρων και η μη ανάληψη μόνο ειδικών ή βοηθητικών δραστηριοτήτων, στα πλαίσια των οικονομικών δραστηριοτήτων των μητρικών επιχειρήσεων, χωρίς πρόσβαση στην αγορά⁷³. Η διαφοροποίηση, ωστόσο της προσέγγισης, έγκειται περισσότερο στην εξειδίκευση της αρνητικής προϋπόθεσης, δηλαδή στην απουσία του συντονισμού της ανταγωνιστικής συμπεριφοράς. Σύμφωνα με τη δεύτερη ανακοίνωση, στην έννοια του συντονισμού δεν περιλαμβάνεται ο συντονισμός της ανταγωνιστικής συμπεριφοράς μεταξύ της κοινής επιχείρησης και μίας μόνο μητρικής.

⁷¹ Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την έννοια της συγκέντρωσης βάσει του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 4064/89 του Συμβουλίου της 21ης Δεκεμβρίου 1989 για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων μεταξύ επιχειρήσεων. ΕΕ αριθμός C 385 της 31.12.1994, σελ.5-11.

⁷² Η έννοια της λειτουργικά αυτόνομης κοινής επιχείρησης εξειδικεύτηκε περαιτέρω σε Ανακοίνωση της Επιτροπής του 1998 για τις εν λόγω επιχειρήσεις. Βλέπε παρακάτω υπό 1.3.

⁷³ Όταν οι μητρικές επιχειρήσεις έχουν ισχυρή παρουσία στις αγορές, που βρίσκονται στο προηγούμενο ή στο επόμενο στάδιο της αγοράς της κοινής επιχείρησης, τότε κριτήριο για τον αυτόνομο χαρακτήρα της κοινής επιχείρησης αποτελεί, κατά βάση, η έκταση των συναλλαγών μεταξύ κοινών επιχειρήσεων και μητρικών.

Αιτιολογική βάση για την προσέγγιση αποτέλεσε ο Κανονισμός 4064/89, ο οποίος έκανε λόγο για συντονισμό συμπεριφοράς μεταξύ επιχειρήσεων που παραμένουν ανεξάρτητες⁷⁴ και σύμφωνα με την Ανακοίνωση ως τέτοιες θεωρούνται μόνο οι μητρικές. Προσεγγίζοντας πλέον το πρόβλημα της κοινής επιχείρησης, η τελευταία θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι έχει χαρακτήρα συνεργασίας (και θα κρίνεται με βάση το άρθρο 81), μόνο όταν αποτελούσε το μέσο κάλυψης της ανταγωνιστικής συμπεριφοράς μεταξύ των μητρικών επιχειρήσεων⁷⁵.

1.2.3. Η πρώτη τροποποίηση του Κανονισμού 4064/89 με τον Κανονισμό 1310/97⁷⁶.

Παρά την αλλαγή της προσέγγισης των κοινών επιχειρήσεων με την δεύτερη Ανακοίνωση της Επιτροπής (1994), η αντιμετώπιση των joint ventures από το κοινοτικό δίκαιο του ανταγωνισμού δέχθηκε επικρίσεις. Βάση των κατηγοριών αποτέλεσε το γεγονός ότι πολλές κοινές επιχειρήσεις, στις οποίες αποδιδόταν ο χαρακτηρισμός της σύμπραξης, επέφεραν τα ίδια αποτελέσματα στον ανταγωνισμό με τις αντίστοιχες συγκεντρωτικού χαρακτήρα, ενώ παράλληλα οδηγούσαν σε μόνιμη μεταβολή στη δομή των συμμετεχουσών επιχειρήσεων. Παρά τις ως άνω ομοιότητες δεν επωφελούνταν από την αποκλειστική εφαρμογή του Κανονισμού (one stop shop), αλλά υπάγονταν στο δυσμενέστερο καθεστώς του άρθρου 85⁷⁷, όπου ίσχυε η αρχή της απαγόρευσης με την επιφύλαξη απαλλαγής.

Για την αντιμετώπιση της ανωτέρω δυσμενούς μεταχείρισης ορισμένων κοινών επιχειρήσεων κρίθηκε απαραίτητο να διευρυνθεί η έννοια της συγκέντρωσης, ώστε να περιλαμβάνει όλες τις περιπτώσεις που επιφέρουν μόνιμη μεταβολή στη διάρθρωση των συμμετεχουσών επιχειρήσεων. Στις ρυθμίσεις του νέου τροποποιητικού Κανονισμού, εμπίπτουν πλέον όλες οι κοινές επιχειρήσεις που επιτελούν σε μόνιμη βάση όλες τις λειτουργίες μιας αυτόνομης οικονομικής οντότητας (full function joint ventures) *ακόμα και αν έχουν ως αντικείμενο ή αποτέλεσμα το συντονισμό της ανταγωνιστικής συμπεριφοράς των μητρικών*

⁷⁴ Βλέπε αιτιολογική σκέψη 23 του προοιμίου και άρθρο 3, παρ. 2.

⁷⁵ Σουφλερός Ηλίας, Ευρ.(2003): *ό.π.*, σελ. 158-161.

⁷⁶ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1310/97 του Συμβουλίου της 30ής Ιουνίου 1997 που τροποποιεί τον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 4064/89, για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων μεταξύ επιχειρήσεων. *ΕΕ αριθ. L 180 της 09/07/1997.*

⁷⁷ Το δυσμενέστερο καθεστώς έγκειται στα χαμηλότερα κατώφλια για έλεγχο, τη μεγαλύτερη πιθανότητα εφαρμογής των εθνικών δικαίων, μικρότερης διάρκειας απαλλαγής κ.α. Για το καθεστώς των κοινών επιχειρήσεων με χαρακτήρα σύμπραξης βλέπε αναλυτικά Κεφάλαιο 2.

επιχειρήσεων, καθώς απαλείφεται η αρνητική προϋπόθεση της απουσίας συντονισμού.

Η μεταστροφή αυτή των ρυθμίσεων διαδικαστικά σημαίνει πως, σε περίπτωση που υπάρχει συντονισμός, ο οποίος αποτελεί άμεση συνέπεια της ίδρυσης της κοινής επιχείρησης, αυτός θα κρίνεται βάση του Κανονισμού. Ουσιαστικά όμως η εκτίμηση της έκτασης και των επιπτώσεων του συντονισμού θα γίνεται βάσει των άρθρων 81, παρ. 1 και 3⁷⁸. Έτσι δεν προδικάζεται η νομιμότητα της συμπεριφοράς των ιδρυτριών επιχειρήσεων στα πλαίσια των διατάξεων των άρθρων 81 και 82⁷⁹. Ωστόσο, από τον τροποποιητικό αυτό Κανονισμό διακρίνουμε μια αξιοσημείωτη μεταστροφή της στάσης της Επιτροπής, η οποία εγκαταλείπει την περισσότερο θεωρητική νομικοεταιρική προσέγγιση, υιοθετώντας μια πιο ευέλικτη πραγματιστική προσέγγιση, η οποία βασίζεται σε οικονομικά κριτήρια⁸⁰.

1.3. Η έννοια των λειτουργικά αυτόνομων κοινών επιχειρήσεων (full function joint ventures).

Η μεταστροφή της στάσης της Επιτροπής, όπως αποτυπώθηκε με τον πρώτο τροποποιητικό Κανονισμό περί ελέγχου των συγκεντρώσεων, επέφερε σημαντικές αλλαγές, όσον αφορά στις κοινές επιχειρήσεις. Το γεγονός αυτό κατέστησε επιτακτική την ανάγκη επαναπροσδιορισμού της έννοιας των λειτουργικά αυτόνομων κοινών επιχειρήσεων, η οποία αποτυπώθηκε εκ νέου σε Ανακοίνωση της Επιτροπής (1998⁸¹) αντικαθιστώντας την προγενέστερη Ανακοίνωση για τη διάκριση μεταξύ κοινών επιχειρήσεων με χαρακτήρα συγκέντρωσης και με χαρακτήρα συνεργασίας(1994⁸²), διάκριση η οποία έπαψε να υφίσταται.

Βάσει της νέας Ανακοίνωσης, για να προσδιοριστεί μια κοινή επιχείρηση ως λειτουργικά αυτόνομη, και συνεπώς να υπαχθεί στις ρυθμίσεις του Κανονισμού περί

⁷⁸ Σουφλερός Ηλίας (1998), *Το πρόβλημα της κοινής θυγατρικής επιχείρησης στα πλαίσια του ελέγχου των συγκεντρώσεων*, στο συλλογικό τόμο: Ο έλεγχος συγκεντρώσεων των επιχειρήσεων στο δίκαιο του ελεύθερου ανταγωνισμού, Δημοσιεύματα Εταιρείας Δικαίου Ανταγωνισμού, εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, σελ. 135- 136.

⁷⁹ **Στεφάνου Κωνσταντίνος (1999):** *Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση*, Πολιτικές και Δυναμική της Ολοκλήρωσης, τόμος Γ', 4^η αναθεωρημένη έκδοση, εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, σελ. 16.

⁸⁰ Σουφλερός Ηλίας (1998), *όπ.π.*, σελ. 138.

⁸¹ **Ανακοίνωση της Επιτροπής** σχετικά με την έννοια των λειτουργικά αυτόνομων κοινών επιχειρήσεων βάσει του Κανονισμού 4064/89 του Συμβουλίου για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων μεταξύ επιχειρήσεων. ΕΕ C 66, της 2.3.1998.

⁸² *Βλέπε ανωτέρω* υπό 2.2.1.

ελέγχου των συγκεντρώσεων, θα πρέπει να πληρούνται σωρευτικά δύο προϋποθέσεις: *πρώτον*, οι κοινές επιχειρήσεις θα πρέπει να *ελέγχονται από κοινού*⁸³ από τις ιδρυτικές της επιχειρήσεις και *δεύτερον*, θα πρέπει να επιφέρουν *διαρκή μεταβολή της διάρθρωσης* των συμμετεχουσών επιχειρήσεων⁸⁴.

Όσον αφορά στην πρώτη προϋπόθεση του κοινού ελέγχου, ο τελευταίος καθορίζεται τόσο από νομικά όσο και από πραγματικά στοιχεία και συνίσταται κυρίως στη *δυνατότητα καθοριστικού επηρεασμού της δραστηριότητας της κοινής επιχείρησης*⁸⁵. Για να επιφέρει μια κοινή επιχείρηση μόνιμες⁸⁶ διαρθρωτικές αλλαγές, θα πρέπει να εκτελεί τις συνήθεις λειτουργίες που ασκούν οι επιχειρήσεις στην ίδια αγορά, διαθέτοντας ίδια διαχείριση (management) και πρόσβαση σε επαρκείς πόρους. Για το χαρακτηρισμό της ως αυτόνομης η κοινή επιχείρηση θα πρέπει να έχει ίδια πρόσβαση στην αγορά και όχι να ασκεί επικουρικές δραστηριότητες σε σχέση με τις επιχειρηματικές δραστηριότητες των ιδρυτικών της επιχειρήσεων. Κριτήριο για την αυτόνομη λειτουργία των κοινών επιχειρήσεων αποτελεί ο βαθμός της παρουσίας των ιδρυτικών επιχειρήσεων σε αγορές προηγούμενων ή επόμενων σταδίων καθώς και το μέγεθος των συναλλαγών μεταξύ αυτών και της κοινής επιχείρησης⁸⁷. Ωστόσο πρέπει να επισημανθεί πως τα κριτήρια αυτά δεν είναι στατικά, καθώς θα αναπτύσσονται περαιτέρω με την πρακτική που θα ακολουθεί η Επιτροπή επί ατομικών υποθέσεων.

1.4. Το ισχύον καθεστώς των κοινών επιχειρήσεων με χαρακτήρα συγκέντρωσης.

1.4.1. Αναμόρφωση της κοινοτικής πολιτικής ανταγωνισμού.

⁸³ **Ανακοίνωση της Επιτροπής** σχετικά με την έννοια των λειτουργικά αυτόνομων κοινών επιχειρήσεων βάσει του Κανονισμού 4064/89 του Συμβουλίου για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων μεταξύ επιχειρήσεων. ΕΕ C 66, της 2.3.1998, παρ. 9.

⁸⁴ *Ibid*, παρ.11.

⁸⁵ *Ibid*, παρ. 9. Η έννοια του κοινού ελέγχου θα αναλυθεί κατωτέρω υπό 1.4.2.2.1.

⁸⁶ Η μόνιμη βάση δεν αίρεται όταν στις συμφωνίες περί ιδρύσεως των κοινών επιχειρήσεων συμπεριλαμβάνονται όροι περί του ενδεχομένου λύσης της επιχείρησης ή της δυνατότητας αποχώρησης μίας ή περισσότερων εκ των ιδρυτριών επιχειρήσεων ή την πρόβλεψη αποτυχίας της κοινής επιχείρησης ή ακόμα την πρόβλεψη της αντιμετώπισης θεμελιώδους διαφωνίας των ιδρυτριών επιχειρήσεων. *Βλέπε αναλυτικά ibid*, παρ. 15.

⁸⁷ *Ibid*, παρ. 12- 14.

Ο νέος Κανονισμός 139/2004⁸⁸ για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων τέθηκε σε ισχύ την 1^η Μαΐου του 2004, παράλληλα με την διεύρυνση Κοινότητας, τα μέλη της οποίας ανήλθαν σε είκοσι πέντε. Κατά τον M. Monti, η μέρα αυτή χαρακτηρίζεται όχι μόνο ως «μέρα της διεύρυνσης», αλλά και ως «μέρα ανταγωνισμού», καθώς συντελέστηκε μια δραστική αναμόρφωση της κοινοτικής πολιτικής ανταγωνισμού⁸⁹. Όσον αφορά στις συγκεντρώσεις, υιοθετήθηκε συγχρόνως και ένας νέος Κανονισμός 802/2004⁹⁰ για την εφαρμογή κανονισμού του (ΕΚ) αριθ. 139/2004 του Συμβουλίου για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων μεταξύ επιχειρήσεων, ενώ τροποποιήθηκαν οι Κατευθυντήριες Γραμμές για την αξιολόγηση των οριζόντιων συγκεντρώσεων σύμφωνα με τον Κανονισμό 139/2004⁹¹. Υπό το πρίσμα των νέων αυτών ρυθμίσεων εξετάζονται και αξιολογούνται και οι κοινές επιχειρήσεις με χαρακτήρα συγκέντρωσης.

1.4.2. Ο νέος Κανονισμός 139/ 2004 για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων⁹².

1.4.2.1. Πλεονεκτήματα- καινοτομίες.

1.4.2.1.1. Η αρχή της αποκλειστικής εφαρμογής του Κανονισμού (one stop shop).

Η υπαγωγή των κοινών επιχειρήσεων στις ρυθμίσεις του νέου Κανονισμού 139/2004 θεωρείται, κατά κοινή ομολογία, ως πλεονέκτημα. Αιτιολογική βάση του ισχυρισμού αποτελεί, κυρίως, η ασφάλεια δικαίου που προσφέρεται μέσω της αποκλειστικής αρμοδιότητας της Επιτροπής να αξιολογεί τις κοινές επιχειρήσεις με χαρακτήρα συγκέντρωσης, η οποίες έχουν κοινοτική διάσταση. Η αρμοδιότητα αυτή θεμελιώνεται στο άρθρο 21, παρ. 2, στο οποίο εισάγεται η αρχή της «ενιαίας θυρίδας»

⁸⁸ **Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 139/2004** του Συμβουλίου, της 20ής Ιανουαρίου 2004, για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων μεταξύ επιχειρήσεων. *EE L 024 της 29/01/2004, σελ. 1-22.*

⁸⁹ Η δραστική αναμόρφωση της πολιτικής ανταγωνισμού αναφέρεται μεταξύ άλλων, εκτός από τον Κανονισμό 139/2004, στον Κανονισμό 1/2003 του Συμβουλίου για την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού που προβλέπονται στα άρθρα 81 και 82 (βλέπε Κεφάλαιο 2) και στον Κανονισμό 411/2004 για τις αερομεταφορές μεταξύ κοινοτικών και μη κοινοτικών αεροδρομίων.

⁹⁰ **Κανονισμός 802/ 2004** της Επιτροπής της 7ης Απριλίου 2004 για την εφαρμογή του κανονισμού του (ΕΚ) αριθ. 139/2004 του Συμβουλίου για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων μεταξύ επιχειρήσεων. *EE L 133 της 30/4/2004, σελ.1- 39.*

⁹¹ Κατευθυντήριες Γραμμές για την αξιολόγηση των οριζόντιων συγκεντρώσεων σύμφωνα με τον Κανονισμό του Συμβουλίου για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων μεταξύ επιχειρήσεων. *EE C 031 της 5/2/2004, σελ. 5-18.*

⁹² Ο Κανονισμός 139/2004 επισυνάπτεται στο παράρτημα της παρούσας μελέτης.

ή «μονοαπευθυντικής διαδικασίας»⁹³ (one stop shop) και η οποία εξυπηρετεί δύο στόχους⁹⁴: *πρώτον*, στο πνεύμα της αρχής της επικουρικότητας, ο έλεγχος των συγκεντρώσεων σε κοινοτικό επίπεδο στοχεύει στην επικάλυψη της αδυναμίας οποιουδήποτε μεμονωμένου κράτους μέλους να αξιολογήσει πλήρως την εμβέλεια και τις διασυνοριακές επιπτώσεις αυτού του είδους των πράξεων και *δεύτερον*, απλοποιεί τις διαδικασίες, γεγονός που επιτρέπει, τόσο στις αρμόδιες αρχές για τον ανταγωνισμό, όσο και στις επιχειρήσεις να ελαχιστοποιήσουν το κόστος ελέγχου των συγκεντρώσεων.

Η αποκλειστική εφαρμογή του Κανονισμού, παρά το γεγονός ότι συνιστά θεμελιώδες στοιχείο, υπόκειται σε εξαιρέσεις. Αρχικά, εξαίρεση εισάγεται με το άρθρο 21, παρ. 4, παρέχοντας τη δυνατότητα στα κράτη μέλη να λάβουν τα κατάλληλα μέτρα, σε περίπτωση που μία συγκέντρωση απειλεί τα έννομα συμφέροντά τους, όπου ως τέτοια νοούνται η δημόσια ασφάλεια, η πολυφωνία των μέσων μαζικής ενημέρωσης και οι κανόνες χρηστής διαχείρισης. Επιπρόσθετα, έμμεση εξαίρεση από την αποκλειστική εφαρμογή του Κανονισμού⁹⁵ εισάγεται και με το άρθρο 296 της ΣΕΚ, βάσει του οποίου προβλέπεται η δυνατότητα κάθε κράτους μέλους να λαμβάνει όλα τα αναγκαία μέτρα για την προάσπιση ουσιωδών συμφερόντων της ασφάλειας του, διευρύνοντας περαιτέρω τα καλυπτόμενα έννομα συμφέροντα.

1.4.2.1.2. Το σύστημα των παραπομπών.

Το σύστημα των παραπομπών ουσιαστικά εισάγει εξαίρεση από την αποκλειστική εφαρμογή του Κανονισμού. Σύμφωνα με το άρθρο 9, παρέχεται δυνατότητα παραπομπής μιας κοινοποιούμενης συγκέντρωσης από την Επιτροπή προς τις αρχές κράτους μέλους, εφόσον εκτιμηθεί ότι *πρώτον*, υφίσταται απειλή επηρεασμού του ανταγωνισμού στην αγορά του εν λόγω κράτους μέλους και *δεύτερον* ότι η τελευταία φέρει όλα τα χαρακτηριστικά διακριτής αγοράς⁹⁶. Η

⁹³ Κοσμίδης Νίκος (2002): Διεθνείς Συγκεντρώσεις Επιχειρήσεων, *Αντιμετώπιση στο Ελληνικό και Κοινοτικό Δίκαιο*, Εταιρεία Δικαίου Ανταγωνισμού, εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, σελ.66.

⁹⁴ **Πράσινο Βιβλίο** σχετικά με την αναθεώρηση του Κανονισμού του Συμβουλίου (ΕΟΚ) 4064/89, COM (2001) 745 τελικό, σημ. 4.

⁹⁵ Βλέπε σημείο 19 του Προοιμίου του Κανονισμού 139/2004.

⁹⁶ Για τη διαδικασία παραπομπής των κοινοποιημένων συγκεντρώσεων βλέπε αναλυτικά άρθρο 9 του Κανονισμού 139/2004.

δυνατότητα παραπομπής πραγματοποιείται στα πλαίσια της αρχής της επικουρικότητας και είναι δυνατόν να λάβει αμφίδρομη πορεία, δηλαδή από την Επιτροπή προς τα κράτη μέλη και αντίστοιχα από τα κράτη μέλη προς την Επιτροπή⁹⁷.

Το άρθρο 9, γνωστό και ως «γερμανική ρήτρα», επέφερε διεύρυνση του πεδίου εφαρμογής. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με το προγενέστερο καθεστώς, η παραπομπή προς τα κράτη μέλη προβλέπονταν μόνο στην περίπτωση κατά την οποία η υπό εξέταση συγκέντρωση απειλούσε να δημιουργήσει ή να ενισχύσει δεσπόζουσα θέση. Όπως θα αναλυθεί στη συνέχεια, οι κοινές επιχειρήσεις υπόκεινται σε δύο στάδια αξιολόγησης⁹⁸, όπου κατά το πρώτο εξετάζεται, μεταξύ άλλων, η δημιουργία ή ενίσχυση δεσπόζουσας θέσης, ενώ κατά το δεύτερο εξετάζονται οι αντιανταγωνιστικές παρενέργειες της συγκέντρωσης (spill over effects), οι οποίες προκαλούνται από το συντονισμό της ανταγωνιστικής συμπεριφοράς των μητρικών επιχειρήσεων. Βάσει της νέας ρύθμισης, οι αρχές ανταγωνισμού των κρατών μελών μπορούν, κατά παραπομπή, να προβούν σε αξιολόγηση των κοινών επιχειρήσεων εξετάζοντας τις αντιανταγωνιστικές παρενέργειες που ενδέχεται να επηρεάσουν τον ανταγωνισμό εντός της εκάστοτε αγοράς του κράτους μέλους.

Το εν λόγω σύστημα των παραπομπών, στοχεύει στην αξιολόγηση των συγκεντρώσεων από την καταλληλότερη αρμόδια αρχή ανταγωνισμού με βάση το γεωγραφικό κριτήριο και θα πρέπει να εφαρμόζεται ως αποτελεσματικός διορθωτικός μηχανισμός. Ωστόσο, δεν πρέπει να υποτιμάται το γεγονός ότι ελλοχεύει ο κίνδυνος της όξυνσης της νομικής αβεβαιότητας, μέσω της πολλαπλής κοινοποίησης της ίδιας πράξης και της διεύρυνσης των βάσεων δικαιοδοσίας.

1.4.2.1.3. Χορηγούμενη έγκριση.

⁹⁷ Η παραπομπή εξέτασης μιας συγκέντρωσης προς την Επιτροπή πραγματοποιείται, όταν παρά την έλλειψη κοινοτικής διάστασης, ένα ή περισσότερα κράτη μέλη, κατόπιν αίτησης, θεωρούν ότι η υπό εξέταση συγκέντρωση μπορεί επηρεάσει το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών και απειλεί να επηρεάσει σημαντικά τον ανταγωνισμό εντός του κράτους ή των κρατών μελών που υποβάλλουν την αίτηση, ή όταν μια μη κοινοτικής διάστασης συγκέντρωση υπόκειται σε έλεγχο σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία τριών τουλάχιστον κρατών μελών. Βλέπε κατωτέρω υπό 1.4.2.2. Για τη διαδικασία παραπομπής προς την Επιτροπή βλέπε αναλυτικά άρθρο 22 του Κανονισμού 139/2004.

⁹⁸ Βλέπε κατωτέρω υπό 1.4.2.4.

Βασικό πλεονέκτημα υπαγωγής των κοινών επιχειρήσεων στις ρυθμίσεις του υπό ανάλυση Κανονισμού, αποτελεί τα γεγονότα ότι σε περίπτωση που η κοινοποιούμενη συγκέντρωση κηρυχθεί συμβατή με την κοινή αγορά, η έγκριση που χορηγείται δεν είναι περιορισμένη χρονικά και δεν επηρεάζεται από τις μελλοντικές αλλαγές της αγοράς. Η χορήγηση έγκρισης είναι δυνατόν να ανακληθεί μόνο σε περιπτώσεις που η συμβατότητα βασίστηκε σε ανακριβή στοιχεία ή οι συμμετέχουσες επιχειρήσεις παραβαίνουν υποχρεώσεις, που συνοδεύουν την απόφαση⁹⁹.

1.4.2.1.4. Αξιολόγηση της βελτίωσης αποτελεσματικότητας (efficiency).

Ο νέος Κανονισμός για τον έλεγχο συγκεντρώσεων, παρά το γεγονός ότι δεν επέφερε σημαντικές αλλαγές στο καθεστώς των λειτουργικά αυτόνομων κοινών επιχειρήσεων, αποτέλεσε την απάντηση στις επικρίσεις για την έλλειψη αξιολόγησης της οικονομικής αποτελεσματικότητας αυτών των μορφών συνεργασίας. Είναι κοινός τόπος, ότι στόχος της πολιτικής ανταγωνισμού είναι η προαγωγή της αποτελεσματικότητας (efficiency). Ως εκ τούτου, θεωρήθηκε βασική έλλειψη η απουσία μνείας της στο θεμέλιο λίθο του δικαίου του ανταγωνισμού, δηλαδή τον Κανονισμό περί ελέγχου των συγκεντρώσεων. Οι κοινές επιχειρήσεις, εν προκειμένω, συντελούν στην προαγωγή του ανταγωνισμού κυρίως με την έννοια της αποτελεσματικότερης προαγωγής της ευημερίας, τόσο των οικονομικών μονάδων, όσο και του κοινωνικού συνόλου, το οποίο καρπώνεται τα αποτελέσματα της καλύτερης κατανομής των μέσων παραγωγής, της μείωσης του κόστους παραγωγής και της προώθησης καινοτόμων δραστηριοτήτων¹⁰⁰.

Ο νέος Κανονισμός περιέχει ευθεία αναφορά στην αποτελεσματικότητα, η οποία λαμβάνεται υπόψη κατά την εκτίμηση των επιπτώσεων των κοινών επιχειρήσεων στον ανταγωνισμό¹⁰¹. Η εκτίμηση ότι η βελτίωση της αποτελεσματικότητας μπορεί να δράσει ως αντισταθμιστικός παράγοντας επί των

⁹⁹ Κανονισμός 139/2004, άρθρο 8, παρ.6.

¹⁰⁰ Αντίστοιχα μετάφραση των όρων, allocative, productive and innovative efficiency. Για την επίτευξη της αποτελεσματικότητας μέσω των joint ventures βλέπε αναλυτικά υπό 0.3.

¹⁰¹ Βλέπε σημείο 29 του Προοιμίου του Κανονισμού 139/2004. Το γεγονός ότι η συνεκτίμηση της αποτελεσματικότητας μνημονεύεται στο Προοίμιο και όχι στο νομικά δεσμευτικό κομμάτι του Κανονισμού αποτελεί επίσης αντικείμενο επικρίσεων. Η επιλογή της Επιτροπής ωστόσο μπορεί να εξηγηθεί *πρώτον* βάσει πολιτικών κριτηρίων, δηλαδή αδυναμία επίτευξης σύγκλισης των απόψεων των κρατών μελών και *δεύτερον* βάσει του έντονου σκεπτικισμού που διαπνέει την έννοια και τα αιτήματα αποδοτικότητας.

δυσμενών επιπτώσεων του ανταγωνισμού, οδήγησε στην υιοθέτηση και άλλων πράξεων, οι οποίες διευκρίνισαν περαιτέρω τον τρόπο αξιολόγησης της βελτίωσης της αποτελεσματικότητας¹⁰². Αρχικά θεσπίστηκαν τροποποιημένες Κατευθυντήριες Γραμμές για την αξιολόγηση των οριζόντιων συγκεντρώσεων, βάσει των οποίων η Επιτροπή προβαίνει σε σφαιρική αξιολόγηση των εν λόγω συγκεντρώσεων και λαμβάνει υπόψη της τους ισχυρισμούς για βελτίωση της αποτελεσματικότητας, εφόσον σωρευτικά πληρούνται τρία κριτήρια: η βελτίωση *πρώτον*, είναι προς όφελος των καταναλωτών, *δεύτερον*, προκύπτει από τη συγκεκριμένη συγκέντρωση και *τρίτον*, είναι επαληθεύσιμη¹⁰³. Ο νέος Κανονισμός 802/2004¹⁰⁴ που θεσπίστηκε για την εφαρμογή κανονισμού του (ΕΚ) αριθ. 139/2004, επιπρόσθετα, καλεί τις συμμετέχουσες επιχειρήσεις στο έντυπο CO για την κοινοποίηση της συγκέντρωσης να υποβάλλουν τους ισχυρισμούς τους για την επικείμενη βελτίωση της αποτελεσματικότητας.

Είναι αναμφισβήτητο ότι η νέα νομοθεσία, στα πλαίσια του ελέγχου των συγκεντρώσεων, προσέδωσε τον κατάλληλο ρόλο στην εκτίμηση της αποτελεσματικότητας. Το νέο νομοθετικό πλέγμα απέδωσε με σαφήνεια το ρόλο της συνεκτιμώμενης βελτίωσης της αποτελεσματικότητας, αυξάνοντας την ασφάλεια δικαίου, ενώ παράλληλα κατάφερε να καταστεί συνοδοιπόρος με τα διδάγματα της οικονομικής επιστήμης, παρά το γεγονός ότι οι προβλέψεις δεν ενσωματώθηκαν σε νομικά δεσμευτικά κομμάτια του Κανονισμού¹⁰⁵.

1.4.2.2. Προϋποθέσεις υπαγωγής κοινών επιχειρήσεων στο καθεστώς του Κανονισμού 139/2004.

Σύμφωνα με το πεδίο εφαρμογής του υπό ανάλυση Κανονισμού, υπάγονται στις ρυθμίσεις του *όλες οι συγκεντρώσεις με κοινοτική διάσταση*¹⁰⁶. Κατά συνέπεια, μια κοινή επιχείρηση για να πληροί τα κριτήρια εφαρμογής του, θα πρέπει αρχικά να αποτελεί συγκέντρωση και κατά δεύτερον να έχει κοινοτική διάσταση. Σύμφωνα με

¹⁰² Για την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας βλέπε ακόμα DG Competition .Best Practices on the Conduct of EC Merger Control Proceedings. Διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: http://europa.eu/comm/competition/mergers/legislation/regulation/best_practices.pdf (2 April 2005)

¹⁰³ Βλέπε αναλυτικά σημεία 76- 88 των Κατευθυντήριων Γραμμών.

¹⁰⁴ ΕΕ L 133 της 30/4/2004, σελ.1- 39. Παράρτημα Ι τμήμα 9.

¹⁰⁵ Kocmut Mitja (2005), *The role of efficiency considerations under the EU Merger Control*, Working Paper (L) 09/05, The University of Oxford Centre for Competition Law and Policy, σελ.26-28. Διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: www.competitionlaw.ox.ac.uk/lawvle/users/ezrachia/CCLP%20L%2009-05.pdf

¹⁰⁶ Κανονισμός 139/2004, άρθρο 1, παρ.1.

το γράμμα του Κανονισμού, η δημιουργία κοινής επιχείρησης που εκπληροί μόνιμα όλες τις λειτουργίες μιας αυτόνομης οικονομικής ενότητας αποτελεί συγκέντρωση¹⁰⁷ όταν προκύπτει μόνιμη μεταβολή ελέγχου από: την απόκτηση, από ένα ή περισσότερα πρόσωπα που ελέγχουν ήδη μία τουλάχιστον επιχείρηση ή από μία ή περισσότερες επιχειρήσεις, άμεσα ή έμμεσα, με την αγορά τίτλων ή στοιχείων του ενεργητικού, με σύμβαση ή με άλλο τρόπο, ελέγχου στο σύνολο ή σε τμήματα μιας ή περισσότερων άλλων επιχειρήσεων¹⁰⁸.

Σε συνδυασμό με τις διατάξεις της Ανακοίνωσης σχετικά με την έννοια της συγκέντρωσης¹⁰⁹, οι προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούνται σωρευτικά είναι οι εξής:

- Άσκηση **κοινού ελέγχου** από δύο ή περισσότερες ανεξάρτητες επιχειρήσεις επί της κοινής επιχείρησης (υπό 1.4.2.2.1.),
- **Κοινοτική διάσταση** της κοινής επιχείρησης και (υπό 1.4.2.2.2.)
- Η κοινή επιχείρηση να είναι **λειτουργικά αυτόνομη** (full function joint venture, υπό 1.4.2.2.3.).

1.4.2.2.1. Κοινός έλεγχος.

Αξιοσημείωτο είναι, πως για τους σκοπούς του Κανονισμού, η έννοια της συγκέντρωσης είναι σχεδόν ταυτόσημη με την άσκηση ελέγχου, ο οποίος μπορεί να είναι είτε αποκλειστικός, είτε κοινός. Ο κοινός έλεγχος, ο οποίος περιλαμβάνει και τη μετατροπή του αποκλειστικού ελέγχου σε κοινό¹¹⁰, αφορά στις κοινές επιχειρήσεις, οι οποίες, είτε ιδρύονται απαρχής, είτε προκύπτουν από την απόκτηση από δύο ή περισσότερες επιχειρήσεις του ελέγχου μιας άλλης ήδη υπάρχουσας επιχείρησης. Ο Κανονισμός εφαρμόζεται σε αμφότερες τις περιπτώσεις *de facto* και *de jure* απόκτησης κοινού ελέγχου¹¹¹, ενώ ο τελευταίος απορρέει από δικαιώματα, συμβάσεις

¹⁰⁷ *Ibid*, άρθρο 3, παρ.4.

¹⁰⁸ Άρθρο 3, παρ. 1, στοιχείο β).

¹⁰⁹ Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την έννοια της συγκέντρωσης βάσει του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 4064/89 του Συμβουλίου για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων μεταξύ επιχειρήσεων. *ΕΕ αριθ. C 066 της 02/03/1998 σ. 0005 – 0013*

¹¹⁰ *Ibid*, σημείο 18.

¹¹¹ Για την απόκτηση *de facto* κοινού ελέγχου βλέπε υπόθεση TPS (Case COMP/JV.57, 30 April 2002) και για την απόκτηση *de jure* κοινού ελέγχου Hutchinson/RCPM/ECT (Case COMP/JV.55, 3 July 2001). Διαθέσιμες στην ιστοσελίδα: <http://ec.europa.eu/comm/competition/mergers/cases/>

ή άλλα μέσα, τα οποία παρέχουν τη δυνατότητα καθοριστικού επηρεασμού της δραστηριότητας μιας επιχείρησης¹¹².

Σε αντιδιαστολή με τον αποκλειστικό έλεγχο, όπου η δυνατότητα καθοριστικού επηρεασμού εκφράζεται με την *εξουσία καθορισμού* των στρατηγικών αποφάσεων, ο κοινός έλεγχος μεταφράζεται σε *εξουσία αναστολής* των ενεργειών που καθορίζουν τη στρατηγική συμπεριφορά της επιχείρησης. Συνεπώς, η από κοινού συνεννόηση και η επίτευξη συμφωνίας επί της εμπορικής πολιτικής της κοινής επιχείρησης αναδεικνύεται ως ζήτημα καίριας σημασίας. Σε αντίθετη περίπτωση, η άσκηση κοινού ελέγχου, ως εξουσία αναστολής των στρατηγικών αποφάσεων, χαρακτηρίζεται από τη δημιουργία αδιεξόδου, λόγω της εξουσίας ενός ή περισσοτέρων εκ των μητρικών επιχειρήσεων να απορρίπτουν τις προτεινόμενες αποφάσεις¹¹³.

Προς επίρρωση του επιχειρήματος της εφαρμογής του Κανονισμού κατά την *de facto* και *de jure* απόκτηση κοινού ελέγχου, η Επιτροπή κατά την εκτίμηση ύπαρξης ή μη κοινού ελέγχου έχει επισημάνει τις κυριότερες μορφές- αποδείξεις κοινού ελέγχου¹¹⁴. Η σαφέστερη μορφή κοινού ελέγχου είναι τα ίσα δικαιώματα ψήφου στην κοινή επιχείρηση ή ίσα δικαιώματα εκπροσώπησης των μητρικών επιχειρήσεων, είτε αυτά εκφράζονται ως ίδιος αριθμός εκπροσώπων, είτε ως δικαίωμα διορισμού ίσου αριθμού μελών στα όργανα λήψης αποφάσεων.

Ακόμα και όταν δεν υπάρχει ισότητα ψήφων ή εκπροσώπων, κοινός έλεγχος δύναται να υφίσταται, εφόσον οι μειωσιφούντες μέτοχοι διατηρούν δικαιώματα αρνησικυρίας (*veto*) σε αποφάσεις στρατηγικής σημασίας¹¹⁵ για την κοινή επιχείρηση. Σε περίπτωση που δεν διατηρείται το δικαίωμα αρνησικυρίας, δύο ή περισσότερες επιχειρήσεις που αποκτούν μειωσιφικές συμμετοχές σε άλλη επιχείρηση μπορούν να αποκτήσουν κοινό έλεγχο, εφόσον οι εν λόγω συμμετοχές από κοινού σχηματίζουν πλειοψηφία, η οποία αποτελεί το μέσο για τον έλεγχο της άλλης επιχείρησης.

¹¹² Κανονισμός 139/2004, άρθρο 3, παρ.2.

¹¹³ Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την έννοια της συγκέντρωσης βάσει του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 4064/89 του Συμβουλίου για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων μεταξύ επιχειρήσεων. *ΕΕ αριθ. C 066 της 02/03/1998 σ. 0005 – 0013*, σημείο 19.

¹¹⁴ *Ibid*, σημεία 20- 39.

¹¹⁵ Ως τυπικά δικαιώματα αρνησικυρίας, τα οποία συνεπάγονται κοινό έλεγχο αφορούν αποφάσεις και θέματα όπως ο προϋπολογισμός, το επιχειρησιακό πρόγραμμα, σημαντικές επενδύσεις ή ο διορισμός ανώτερων διοικητικών στελεχών.

Με βάση την ανωτέρω ανάλυση καταλήγουμε σε δύο βασικά συμπεράσματα. Πρώτον, ότι η έννοια του ελέγχου κατά το κοινοτικό δίκαιο δεν συνάδει πάντα με την αντίστοιχη έννοια κατά τα εθνικά δίκαια¹¹⁶. Για παράδειγμα, βάσει του ελληνικού ΚΝ 2190/ 1920, η έννοια της κοινής επιχείρησης δεν έχει την ίδια ευρύτητα εν συγκρίσει με το κοινοτικό δίκαιο ανταγωνισμού, καθώς τα ανωτέρω κριτήρια που στοιχειοθετούν τον κοινό έλεγχο κατά το κοινοτικό δίκαιο, στοιχειοθετούν κατά το ελληνικό δίκαιο σχέση μητρικής – θυγατρικής και κατ' επέκταση αποκλειστικό έλεγχο¹¹⁷. Δεύτερον, ειδικά κατά την εκτίμηση των πραγματικών συνθηκών (de facto) κοινού ελέγχου, το πότε υπάρχει απόκτηση ελέγχου και κατ' επέκταση συγκέντρωση, δεν είναι πάντα απόλυτα ξεκάθαρο.

1.4.2.2.Κοινοτική διάσταση.

Εφόσον πληρείται το κριτήριο του ελέγχου και ουσιαστικά το κριτήριο της συγκέντρωσης, για να υπαχθεί μια κοινή επιχείρηση στις ρυθμίσεις του Κανονισμού, θα πρέπει να έχει κοινοτική διάσταση. Στόχος του κριτηρίου της κοινοτικής διάστασης είναι ο καθορισμός ενός απόλυτα ποσοτικού κριτηρίου, με βάση αναφοράς τον παγκόσμιο και τον κοινοτικό συνολικό κύκλο εργασιών των συμμετεχουσών¹¹⁸ επιχειρήσεων¹¹⁹. Για να πληρωθεί η εν λόγω προϋπόθεση, ο συνολικός κύκλος

¹¹⁶ Sinan Izzet/ Uphoff Jonathan (2005), *Review of joint ventures under the new EC Merger Regulation*, the European Antitrust Review, σελ. 36. Διαθέσιμο στην ιστοσελίδα www.morganlewis.com/pubs/Sinan_EAR-EC-Merger05.pdf

¹¹⁷ Σουφλερός Ηλίας, Ευρ.(2003): *ό.π.π.*, σελ. 153. Κατά τον εν λόγω συγγραφέα, η διαφορά προσέγγισης εξηγείται από τους διαφορετικούς σκοπούς που επιδιώκουν οι σχετικές διατάξεις (λογιστική ενοποίηση από τον ελληνικό νόμο, επιπτώσεις στον ανταγωνισμό από το κοινοτικό δίκαιο).

¹¹⁸ Στην περίπτωση απόκτησης κοινού ελέγχου *νεοσυσταθείσας εταιρείας*, οι συμμετέχουσες επιχειρήσεις είναι καθεμία από τις εταιρείες οι οποίες αποκτούν τον έλεγχο της νεοσυσταθείσας κοινής επιχείρησης (η οποία, καθώς δεν υπάρχει ακόμα, δεν μπορεί να θεωρηθεί ως συμμετέχουσα επιχείρηση και δεν έχει ακόμα δικό της κύκλο εργασιών). Στην περίπτωση απόκτησης κοινού ελέγχου *ήδη υπάρχουσας εταιρείας ή δραστηριότητας*, οι συμμετέχουσες επιχειρήσεις είναι, αφενός, καθεμία από τις επιχειρήσεις που αποκτούν τον κοινό έλεγχο και, αφετέρου, η ήδη υπάρχουσα αποκτώμενη εταιρεία ή δραστηριότητα. Ωστόσο, όταν η ήδη υπάρχουσα εταιρεία βρισκόταν κάτω από τον αποκλειστικό έλεγχο μιας εταιρείας και ένας ή περισσότεροι νέοι μέτοχοι αποκτούν κοινό έλεγχο αλλά παραμένει η αρχική μητρική εταιρεία, συμμετέχουσες επιχειρήσεις είναι καθεμία από τις εταιρείες που ασκούν κοινό έλεγχο (περιλαμβανομένου του αρχικού μετόχου). Η υπό εξαγορά εταιρεία σ' αυτή την περίπτωση δεν είναι συμμετέχουσα επιχείρηση και ο κύκλος εργασιών της αποτελεί μέρος του κύκλου εργασιών της αρχικής μητρικής εταιρείας. Βλέπε **Ανακοίνωση της Επιτροπής** σχετικά με την έννοια των συμμετεχουσών επιχειρήσεων σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 4064/89 του Συμβουλίου για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων μεταξύ επιχειρήσεων, ΕΕ αριθ. C 066 της 02/03/1998 σ. 0014 – 0023, σημεία 21- 23.

¹¹⁹ Κοσμίδης Νίκος (2002): *Διεθνείς Συγκεντρώσεις Επιχειρήσεων, Αντιμετώπιση στο Ελληνικό και Κοινοτικό Δίκαιο*, Εταιρεία Δικαίου Ανταγωνισμού, εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, σελ. 65.

εργασιών¹²⁰ του τελευταίου οικονομικού έτους σε παγκόσμια και ευρωπαϊκή κλίμακα να υπερβαίνει τα οριζόμενα από τον Κανονισμό κατώτατα όρια (κατώφλια). Για την αξιολόγηση μιας κοινής επιχείρησης υπό το καθεστώς της συγκέντρωσης υποβάλλεται σε εξέταση υπό δύο κατηγορίες κατωφλίων (two part test¹²¹).

Σύμφωνα με τον Κανονισμό, σε πρώτο στάδιο, μία συγκέντρωση έχει κοινοτική διάσταση όταν:

α) ο συνολικός κύκλος εργασιών που πραγματοποιούν παγκοσμίως όλες οι συμμετέχουσες επιχειρήσεις υπερβαίνει τα 5 δισεκατομμύρια ευρώ και

β) δύο τουλάχιστον από τις συμμετέχουσες επιχειρήσεις πραγματοποιούν, κάθε μία χωριστά, εντός της Κοινότητας, συνολικό κύκλο εργασιών άνω των 250 εκατομμυρίων ευρώ,

εκτός εάν κάθε μία από τις συμμετέχουσες επιχειρήσεις πραγματοποιεί άνω των δύο τρίτων του συνολικού κοινοτικού κύκλου εργασιών της σε ένα και το αυτό κράτος μέλος (κανόνας των 2/3)¹²².

Το δεύτερο στάδιο εξέτασης της κοινοτικής διάστασης εισήχθη το Μάρτιο του 1998, ως τροποποίηση του Κανονισμού, για να συμπεριλάβει στο καθεστώς των συγκεντρώσεων μικρότερες συναλλαγές. Σκοπός της εισαγωγής του δεύτερου αυτού σταδίου ήταν να επωφεληθούν μικρότερου μεγέθους συγκεντρώσεις, οι οποίες αναμενόταν ότι θα έπρεπε να υποβληθούν σε διαδικασία πολλαπλής κοινοποίησης σε διάφορα κράτη μέλη¹²³, από την αρχή της αποκλειστικής εφαρμογής του Κανονισμού.

Κατά το δεύτερο στάδιο, μία συγκέντρωση που δεν υπερβαίνει τα κατώτατα όρια του πρώτου σταδίου, έχει κοινοτική διάσταση (με την εξαίρεση του κανόνα των 2/3), εφόσον:

α) ο συνολικός κύκλος εργασιών που πραγματοποιούν παγκοσμίως όλες οι συμμετέχουσες επιχειρήσεις υπερβαίνει τα 2,5 δισεκατομμύρια ευρώ.

¹²⁰ Ο συνολικός κύκλος εργασιών περιλαμβάνει τα ποσά που απορρέουν από την πώληση προϊόντων και την παροχή υπηρεσιών από τις εν λόγω επιχειρήσεις κατά τη διάρκεια του τελευταίου οικονομικού έτους. Η βασική αρχή, συνεπώς, είναι ότι για κάθε ενδιαφερόμενο ίδρυμα ο κύκλος εργασιών ο οποίος λαμβάνεται υπόψη, είναι ο κύκλος εργασιών του εγγύτερου προς την ημερομηνία της συναλλαγής οικονομικού έτους. Για τους κανόνες υπολογισμού του κύκλου εργασιών βλέπε αναλυτικά **Ανακοίνωση της Επιτροπής** σχετικά με την έννοια του κύκλου εργασιών σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 4064/89 του Συμβουλίου για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων μεταξύ επιχειρήσεων. ΕΕ αριθ. C 066 της 02/03/1998 σ. 25 – 35.

¹²¹ Sinan Izzet/ Uphoff Jonathan (2005), *όπ.π.*, σελ. 36- 37.

¹²² Κανονισμός 139/2004, άρθρο 1, παρ.2.

¹²³ Walther Michael/ Baumgartner Ulrich (2005), *όπ.π.*

β) ο συνολικός κύκλος εργασιών που πραγματοποιούν όλες οι συμμετέχουσες επιχειρήσεις σε κάθε ένα από τρία τουλάχιστον κράτη μέλη, υπερβαίνει τα 100 εκατομμύρια ευρώ.

γ) σε κάθε ένα από τα τρία τουλάχιστον κράτη μέλη που λαμβάνονται υπόψη για τους σκοπούς του στοιχείου β), δύο τουλάχιστον από τις συμμετέχουσες επιχειρήσεις πραγματοποιούν κάθε μία χωριστά συνολικό κύκλο εργασιών άνω των 25 εκατομμυρίων ευρώ και

δ) δύο τουλάχιστον από τις συμμετέχουσες επιχειρήσεις πραγματοποιούν, κάθε μία χωριστά, εντός της Κοινότητας συνολικό κύκλο εργασιών άνω των 100 εκατομμυρίων ευρώ¹²⁴.

Κατά τον υπολογισμό του συνολικού κύκλου εργασιών στην περίπτωση των κοινών επιχειρήσεων, δεν λαμβάνεται υπόψη ο κύκλος εργασιών που προκύπτει από την πώληση αγαθών ή την παροχή υπηρεσιών μεταξύ της κοινής επιχείρησης και καθεμιάς από τις συμμετέχουσες επιχειρήσεις ή κάθε άλλης επιχείρησης που συνδέεται με μία από αυτές, προς αποφυγή του διπλού υπολογισμού. Αντίθετα, λαμβάνεται υπόψη ο κύκλος εργασιών που προκύπτει από την πώληση αγαθών ή την παροχή υπηρεσιών μεταξύ της κοινής επιχείρησης και κάθε τρίτης επιχείρησης, ο οποίος επιμερίζεται εξίσου στις συμμετέχουσες επιχειρήσεις¹²⁵, έτσι ώστε να αντικατοπτρίζεται ο κοινός έλεγχος¹²⁶.

Είναι αξιοσημείωτο, ότι ο Κανονισμός 139/2004, δεν τροποποίησε τα κατώτατα όρια, ωστόσο έμμεσα η δικαιοδοσία της Κοινότητας για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων διευρύνθηκε παράλληλα με την είσοδο των δέκα νέων κρατών μελών. Η διεύρυνση καθιστά ευκολότερη την πλήρωση των κατώτατων ορίων, όσον αφορά στην ευρωπαϊκή τουλάχιστον κλίμακα, καθώς αυξάνονται οι πηγές των εσόδων. Κατ' αυτό τον τρόπο, συνάγεται πως το αμετάβλητο των κατώτατων ορίων ουσιαστικά μεταφράζεται σε μείωση των κατωφλίων, δεδομένου ότι τα ίδια ποσοτικά κριτήρια εφαρμόζονται σε διευρυμένο πεδίο εφαρμογής.

Το πεδίο εφαρμογής του Κανονισμού διευρύνεται περαιτέρω και σε συγκεντρώσεις, οι οποίες ενώ δεν έχουν κοινοτική διάσταση είναι δυνατόν να

¹²⁴ Κανονισμός 139/2004, άρθρο 1, παρ.3.

¹²⁵ Για παράδειγμα, η εταιρεία Α και η εταιρεία Β ιδρύουν μια κοινή επιχείρηση Γ. Οι δύο μητρικές εταιρείες ασκούν συγχρόνως κοινό έλεγχο της εταιρείας Δ, παρά το γεγονός ότι η Α έχει το 60 % και η Β το 40 % του κεφαλαίου. Κατά τον υπολογισμό του κύκλου εργασιών της Α και της Β τη χρονική στιγμή κατά την οποία ιδρύουν τη νέα κοινή επιχείρηση Γ, ο κύκλος εργασιών της Δ με τα τρίτα μέρη κατανέμεται εξίσου στην Α και στη Β.

¹²⁶ Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την έννοια του κύκλου εργασιών ό.π.π., σημείο 39.

υπαχθούν στις ρυθμίσεις του, σε δύο περιπτώσεις. Αρχικά, όταν μια μη κοινοτικής διάστασης συγκέντρωση υπόκειται σε έλεγχο σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία τριών τουλάχιστον κρατών μελών, οι συμμετέχοντες στην κοινή επιχείρηση, μπορούν με την υποβολή αιτιολογημένης αναφοράς¹²⁷ να ζητήσουν την εξέταση της συγκέντρωσης από την Επιτροπή¹²⁸. Η εν λόγω διεύρυνση της αρμοδιότητας της Επιτροπής, ερείδεται στην αποφυγή πολλαπλής κοινοποίησης¹²⁹. Κατά δεύτερον, ένα ή περισσότερα κράτη μέλη δύνανται να ζητούν την εξέταση μιας μη κοινοτικής διάστασης συγκέντρωσης από την Επιτροπή, εφόσον αυτή επηρεάζει το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών και απειλεί να επηρεάσει σημαντικά τον ανταγωνισμό στο έδαφος του κράτους ή των κρατών μελών που υποβάλουν την σχετική αίτηση¹³⁰.

Καθίσταται σαφές πως ο νέος Κανονισμός διαπνέεται από το στόχο της αξιολόγησης των συγκεντρώσεων από την καταλληλότερη αρχή. Ο στόχος αυτός έχει αμφίδρομη πορεία, όπως έχει καταδειχτεί από το σύστημα παραπομπών από τα κράτη μέλη προς την Επιτροπή και αντίστροφα. Πέρα όμως από τις παραπομπές ο στόχος αυτός εξυπηρετείται στην περίπτωση των κατωφλίων από τον κανόνα των 2/ 3. Συγκεκριμένα, οι αρμόδιες αρχές των κρατών μελών διατηρούν τη δικαιοδοσία αξιολόγησης των κοινών επιχειρήσεων, αν κάθε μία από τις συμμετέχουσες επιχειρήσεις πραγματοποιεί άνω των δύο τρίτων του συνολικού κοινοτικού κύκλου εργασιών της στο εν λόγω κράτος μέλος, ανεξαρτήτως της πλήρωσης των κατωφλίων κοινοτικής διάστασης. Ο κανόνας αυτός που υιοθετεί την προσέγγιση του κέντρου βαρύτητας στην κατανομή των αρμοδιοτήτων, παρέχει αποτελέσματα γενικά σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας¹³¹.

Συμπερασματικά, η φιλοσοφία καθιέρωσης απόλυτα ποσοτικών κριτηρίων εξυπηρετεί δύο στόχους. *Πρώτον*, ανταποκρίνεται στην ανάγκη παροχής ασφάλειας δικαίου στα εμπλεκόμενα μέρη για το πότε υπάγονται στο πεδίο εφαρμογής του

¹²⁷ Η υποβολή της αιτιολογημένης αναφοράς γίνεται με βάση το έντυπο RS (reasoned submission), το οποίο επισυνάπτεται στο Παράρτημα III, του Κανονισμού 802/2004.

¹²⁸ Κανονισμός 139/2004, άρθρο 4, παρ.5.

¹²⁹ Το 2000, κοινοποιήθηκαν μόνο 20 πράξεις βάσει του άρθρου 4, παράγραφος 5 έναντι 75 πολλαπλών κοινοποιήσεων σε τρία ή περισσότερα κράτη μέλη. Η αποτυχία του άρθρου 4 παράγραφος 5 φαίνεται επίσης από το γεγονός ότι το 2000 περίπου το 5% όλων των κοινοποιήσεων που πραγματοποιήθηκαν βάσει του εν λόγω άρθρου, αντιπροσωπεύουν μια σημαντική μείωση σε σχέση με το χαμηλό ήδη επίπεδο του 1999. *βλέπε Πράσινο Βιβλίο* σχετικά με την αναθεώρηση του Κανονισμού του Συμβουλίου (ΕΟΚ) 4064/89, COM (2001) 745 τελικό, σημ.24.

¹³⁰ Κανονισμός 139/2004, άρθρο 22, παρ.1.

¹³¹ *Πράσινο Βιβλίο* σχετικά με την αναθεώρηση του Κανονισμού του Συμβουλίου (ΕΟΚ) 4064/89, COM (2001) 745 τελικό, σημ. 23.

Κανονισμού. Δεύτερον, τα κατώφλια δημιουργούν ένα ξεκάθαρο κριτήριο για τον διαχωρισμό της κοινοτικής και εθνικής αρμοδιότητας¹³². Ωστόσο, η υπαγωγή στις ρυθμίσεις του Κανονισμού βάσει του κύκλου εργασιών της κοινής και των συμμετεχουσών επιχειρήσεων και όχι βάσει της θέσης τους στην αγορά, η οποία είναι βαρύνουσα σημασίας για τον ανταγωνισμό, μπορεί να οδηγήσει σε ανεπαρκή εκτίμηση των επιπτώσεων.

1.4.2.2.3. Λειτουργικά αυτόνομη κοινή επιχείρηση.

Ο νέος Κανονισμός διατήρησε το προγενέστερο¹³³ καθεστώς υπαγωγής στο πεδίο ορισμού όλων των λειτουργικά αυτόνομων κοινών επιχειρήσεων¹³⁴, ακόμα και αυτών που έχουν ως αποτέλεσμα το συντονισμό της ανταγωνιστικής συμπεριφοράς των μητρικών επιχειρήσεων, οι επιπτώσεις του οποίου θα αξιολογούνται βάσει του άρθρου 81, παρ.1 και παρ.3 ΣΕΚ¹³⁵. Η εμπειρία κατέδειξε ότι οι πράξεις αυτές είναι ιδιαίτερα κατάλληλες για την πιο διαρθρωμένη μορφή εκτίμησης που προβλέπει ο κανονισμός για τις συγκεντρώσεις, ενώ η ένταξή τους στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού μείωσε το κόστος και τις καθυστερήσεις που βαρύνουν τις ενδιαφερόμενες εταιρείες κατά τη χορήγηση της έγκρισης από τις ρυθμιστικές αρχές¹³⁶.

Κατά τη διαδικασία αναθεώρησης του Κανονισμού 1310/97, τέθηκε και το ζήτημα ένταξης στο πεδίο εφαρμογής και των μη λειτουργικά αυτόνομων κοινών επιχειρήσεων παραγωγής¹³⁷. Σε αντίθεση με τις λειτουργικά αυτόνομες κοινές επιχειρήσεις, οι μη λειτουργικά αυτόνομες κοινές επιχειρήσεις παραγωγής, πέραν της δυσκολίας διατύπωσης ενός σαφούς νομικού ορισμού τους, θεωρήθηκε ότι δεν είναι κατάλληλες για τη διενέργεια ελέγχου στο πλαίσιο ενός συστήματος υποχρεωτικών *ex ante* κοινοποιήσεων και κρίθηκε σκόπιμο να συνεχίσουν να υπάγονται στο καθεστώς του άρθρου 81. Με ανάλογα επιχειρήματα απορρίφθηκε και η υπαγωγή στο πεδίο εφαρμογής του Κανονισμού των στρατηγικών συμμαχιών.

¹³² Κοσμίδης Νίκος (2002): όπ.π., σελ. 66.

¹³³ Όπως αυτό διαμορφώθηκε από τον Κανονισμό 1310/97. βλέπε αναλυτικά υπό 1.2.3.

¹³⁴ Κανονισμός 139/2004, άρθρο 3, παρ.4. Για την έννοια των λειτουργικά αυτόνομων κοινών επιχειρήσεων βλέπε αναλυτικά υπό 2.3.

¹³⁵ *Ibid*, άρθρο 2, παρ.4.

¹³⁶ Πράσινο Βιβλίο σχετικά με την αναθεώρηση του Κανονισμού του Συμβουλίου (ΕΟΚ) 4064/89, COM (2001) 745 τελικό, σημ.116.

¹³⁷ *Ibid*, σημ.120- 124.

1.4.2.3. Υποχρεωτική κοινοποίηση.

Οι κοινές επιχειρήσεις, οι οποίες πληρούν σωρευτικά τα ανωτέρω κριτήρια, υποχρεούνται σε κοινοποίηση της πράξης συγκέντρωσης πριν την πραγματοποίησή της και μετά τη σύναψη της συμφωνίας¹³⁸. Με τον νέο Κανονισμό καταργείται ο χρονικός περιορισμός, που προβλεπόταν από τον Κανονισμό 4064/89¹³⁹ και συνεπώς η κοινοποίηση πραγματοποιείται οποιαδήποτε χρονική στιγμή πριν την εφαρμογή της συμφωνίας ίδρυσης ή απόκτησης της κοινής επιχείρησης. Επιπρόσθετα, οι συμμετέχοντες μπορούν να κοινοποιήσουν την κοινή επιχείρηση κοινοτικής διάστασης πριν την σύναψη της τελικής συμφωνίας, εφόσον επιδεικνύουν καλή πίστη ως προς τη σύναψη δεσμευτικής συμφωνίας¹⁴⁰.

Οι κοινοποιήσεις¹⁴¹ θα πρέπει να υποβάλλονται σε έντυπο CO, όπως προβλέπεται από τον Κανονισμό 802/2004¹⁴², οι οποίες υποβάλλονται από κοινού από τις συμμετέχουσες επιχειρήσεις¹⁴³, ενώ στις περιπτώσεις που προβλέπεται η παραπομπή μιας υπόθεσης από και προς την Επιτροπή η αιτιολογημένη αναφορά υποβάλλεται προ της κοινοποίησης¹⁴⁴. Σημειώνεται πως για κοινές επιχειρήσεις, οι οποίες έχουν περιορισμένες δραστηριότητες εντός της κοινής αγοράς προβλέπεται η διαδικασία της «*συνοπτικής κοινοποίησης*»¹⁴⁵, σύμφωνα με την οποία απαιτούνται περιορισμένες πληροφορίες, καθώς τεκμαίρεται ότι δεν μπορούν να περιορίσουν τον

¹³⁸ Κανονισμός 139/2004, άρθρο 4, παρ.1.

¹³⁹ Ο εν λόγω Κανονισμός προέβλεπε την κοινοποίηση εντός μίας εβδομάδας από τη σύναψη της συμφωνίας.

¹⁴⁰ Κανονισμός 139/2004, άρθρο 4, παρ.1.

¹⁴¹ Για τα στατιστικά στοιχεία των κοινοποιήσεων υπό τον Κανονισμό 139/2004, βλέπε Παράρτημα.

¹⁴² Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 802/2004 της Επιτροπής, της 7ης Απριλίου 2004, για την εφαρμογή του κανονισμού του (ΕΚ) αριθ. 139/2004 του Συμβουλίου για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων μεταξύ επιχειρήσεων. ΕΕ L 133, της 30.4.2004. Το έντυπο CO επισυνάπτεται στο Παράρτημα Ι.

¹⁴³ Κανονισμός 139/2004, άρθρο 4, παρ.2.

¹⁴⁴ *Ibid*, άρθρο 4, παρ. 4, 5.

¹⁴⁵ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 802/2004, Παράρτημα II(περιλαμβάνει και το αντίστοιχο έντυπο). Συγκεκριμένα προβλέπεται ότι, σε περίπτωση που η κοινή επιχείρηση δεν ασκεί ή ασκεί ελάχιστες μόνο, ούτε προβλέπεται να ασκήσει στο μέλλον, δραστηριότητες στο έδαφος του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (ΕΟΧ), μπορεί να προβεί σε συνοπτική κοινοποίηση. Οι προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούνται είναι:

α) ο κύκλος εργασιών της κοινής επιχείρησης ή/και ο κύκλος εργασιών των μεταβιβαζομένων δραστηριοτήτων είναι κάτω των 100 εκατομμυρίων ευρώ στο έδαφος του ΕΟΧ, και
β) το σύνολο της αξίας του ενεργητικού που μεταβιβάζεται στην κοινή επιχείρηση είναι κάτω των 100 εκατομμυρίων ευρώ στο έδαφος του ΕΟΧ.

ανταγωνισμό σε σημαντικό βαθμό. Η Επιτροπή εξετάζει την κοινοποίηση μόλις τη λάβει και αποφαίνεται εντός 25 ημερών¹⁴⁶ από την παραλαβή της.

1.4.2.4. Αξιολόγηση κοινών επιχειρήσεων¹⁴⁷.

1.4.2.4.1. Τα δύο στάδια αξιολόγησης της συμβατότητας με την κοινή αγορά.

Η Επιτροπή υποβάλλει τις λειτουργικά αυτόνομες κοινές επιχειρήσεις με κοινοτική διάσταση, οι οποίες εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του Κανονισμού σε αξιολόγηση, περιλαμβάνοντας δύο στάδια. Κατά το πρώτο στάδιο, στο οποίο υποβάλλονται όλες οι συγκεντρώσεις, πραγματοποιείται ο έλεγχος των ουσιαστικών προϋποθέσεων (substantive test). Στο δεύτερο στάδιο αξιολόγησης, το οποίο προβλέπεται μόνο για τις κοινές επιχειρήσεις, αξιολογούνται τα joint ventures, τα οποία έχουν ως αντικείμενο ή ως αποτέλεσμα το συντονισμό των μητρικών επιχειρήσεων. Ο συντονισμός αυτός αξιολογείται υπό τις διατάξεις του άρθρου 81, παρ.1. και 3 (spill over effect test). Τα δύο στάδια αξιολόγησης αντικατοπτρίζουν την εκτίμηση της Επιτροπής, ότι οι συγκεντρώσεις, ιδιαίτερα μεταξύ ανταγωνιστών, μπορούν να στρεβλώσουν τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό, είτε λόγω των επιπτώσεων μη συντονισμένης συμπεριφοράς, είτε λόγω των επιπτώσεων συντονισμένης συμπεριφοράς¹⁴⁸.

Εκ των προτέρων σημειώνεται πως οι κοινές επιχειρήσεις, οι οποίες λόγω του περιορισμένου μεριδίου αγοράς των συμμετεχουσών επιχειρήσεων, δεν μπορούν να παρακωλύσουν τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό, μπορούν να θεωρούνται ότι είναι συμβατές με την κοινή αγορά. Με την επιφύλαξη των άρθρων 81 και 82 της συνθήκης, τέτοια ένδειξη υπάρχει ιδίως στις περιπτώσεις που το μερίδιο αγοράς των συμμετεχουσών επιχειρήσεων δεν υπερβαίνει το 25 % είτε στην κοινή αγορά είτε σε σημαντικό τμήμα αυτής¹⁴⁹ (*de minimis*).

Ο νέος Κανονισμός διεύρυνε το πεδίο των ουσιαστικών προϋποθέσεων, βάσει των οποίων κρίνεται η συμβατότητα των κοινών επιχειρήσεων με την κοινή αγορά,

¹⁴⁶ Η προθεσμία μπορεί να μεταβληθεί κατά περίπτωση. Για τις προθεσμίες για κάθε περίπτωση βλέπε Κανονισμό 139/2004, άρθρο 10.

¹⁴⁷ Για την πρακτική εφαρμογή της αξιολόγησης των κοινών επιχειρήσεων βλέπε υπόθεση KLM/Alitalia, υπό 3.2.

¹⁴⁸ **Κατευθυντήριες γραμμές** για την αξιολόγηση των οριζόντιων συγκεντρώσεων σύμφωνα με τον Κανονισμό του Συμβουλίου για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων μεταξύ επιχειρήσεων. ΕΕ αριθ. C 031 της 5/2/2004, σελ. 5- 18, σημείο 22.

¹⁴⁹ Κανονισμός 139/ 2004, Προοίμιο σημείο 32.

κατά το πρώτο στάδιο αξιολόγησης. Συγκεκριμένα, το πρώτο στάδιο αξιολόγησης, αντικατέστησε το παλαιό κριτήριο της δεσπόζουσας θέσης (dominance test), το οποίο προβλεπόταν από τον Κανονισμό 4064/ 89¹⁵⁰. Η εξέταση της συμβατότητας με την κοινή αγορά, κατά το προγενέστερο καθεστώς συμπεριλάμβανε δύο παραμέτρους: αρχικά εξετάζονταν αν η εκάστοτε συγκέντρωση δημιουργεί ή ενισχύει δεσπόζουσα θέση και δεύτερον, αν η θέση αυτή συνεπαγόταν σημαντική παρακώλυση του αποτελεσματικού ανταγωνισμού εντός της κοινής αγοράς. Κατά τη διαδικασία τροποποίησης απορρίφθηκε η αγγλοσαξωνική πρόταση περί υιοθέτησης του κριτηρίου του «ουσιαστικού περιορισμού του ανταγωνισμού» και προκρίθηκε η εξέταση του ενδεχομένου «σημαντικής παρακώλυσης του αποτελεσματικού ανταγωνισμού», στο οποίο ενσωματώθηκε και το κριτήριο της δεσπόζουσας θέσης¹⁵¹.

Σύμφωνα με το νέο καθεστώς, το πρώτο στάδιο δεν περιλαμβάνει πλέον δύο παραμέτρους, αλλά μία ενιαία αξιολόγηση. Κατά την αξιολόγηση των ουσιαστικών προϋποθέσεων συμβατότητας με την κοινή αγορά, εξετάζεται το αν μια συγκέντρωση οδηγεί σε σημαντική παρακώλυση του αποτελεσματικού ανταγωνισμού στην κοινή αγορά ή σε σημαντικό τμήμα της. Η δημιουργία ή η ενίσχυση της δεσπόζουσας θέσης εισάγεται πλέον ως παράδειγμα παρακώλυσης του ανταγωνισμού¹⁵², που αν και αποτελεί την κυριότερη μορφή αυτού του περιορισμού κατά τη γνώμη της Επιτροπής¹⁵³, δεν αποτελεί πλέον προαπαιτούμενο για την υπαγωγή στο πρώτο στάδιο αξιολόγησης.

Η μεταστροφή της στάσης της Επιτροπής, όσον αφορά στην εκτίμηση των ουσιαστικών προϋποθέσεων, συνεπάγεται τη διεύρυνση του πεδίου εφαρμογής του Κανονισμού, ο οποίος πλέον θέτει υπό σφαιρική αξιολόγηση όλες τις ενδεχόμενες επιπτώσεις επί του ανταγωνισμού, μη περιοριζόμενος αποκλειστικά στο κριτήριο της δεσπόζουσας θέσης. Η, κατά το πρώτο στάδιο, αξιολόγηση έχει ως βάση την

¹⁵⁰ Σύμφωνα με το σημείο 14 του προοιμίου του Κανονισμού 4064/89 «θα κηρύσσονται ασυμβίβαστες προς την κοινή αγορά οι συγκεντρώσεις κοινοτικών διαστάσεων που δημιουργούν ή ενισχύουν θέση που συνεπάγεται τη σημαντική παρακώλυση του ουσιαστικού ανταγωνισμού στην κοινή αγορά ή σε σημαντικό τμήμα της».

¹⁵¹ Sinan Izzet/ Uphoff Jonathan (2005), *ό.π.π.*, σελ. 36.

¹⁵² Σύμφωνα με το άρθρο 2, παρ. 3 του Κανονισμού 139/2004: «Οι συγκεντρώσεις που ενδέχεται να παρακωλύουν σημαντικά τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό στην κοινή αγορά ή σε σημαντικό τμήμα της, ιδίως ως αποτέλεσμα της δημιουργίας ή της ενίσχυσης μιας δεσπόζουσας θέσης, κηρύσσονται ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά».

¹⁵³ Βλέπε, **Κατευθυντήριες γραμμές** για την αξιολόγηση των οριζόντιων συγκεντρώσεων σύμφωνα με τον Κανονισμό του Συμβουλίου για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων μεταξύ επιχειρήσεων. ΕΕ αριθ. C 031 της 5/2/2004, σελ. 5- 18, σημείο 2.

εκτίμηση¹⁵⁴ των συνεπειών της ίδρυσης ή απόκτησης μιας κοινής επιχείρησης επί του ανταγωνισμού και ως εκ τούτου απαιτεί μια πιο αυστηρή και οικονομικοκεντρική ανάλυση των ενδεχόμενων επιπτώσεων.

Σε μία προσπάθεια αντιμετώπισης του προβλήματος των ολιγοπωλιακών αγορών, οι οποίες χαρακτηρίζονται από υψηλό βαθμό συγκέντρωσης, η Επιτροπή εισήγαγε την έννοια της «συλλογικής ή κοινής κυριαρχίας¹⁵⁵» (collective or joint dominance), σύμφωνα με την οποία πολλές επιχειρήσεις θεωρούνται ότι καταλαμβάνουν από κοινού δεσπίζουσα θέση. Το ενδεχόμενο ύπαρξης κοινής κυριαρχίας εξετάζεται κατά το πρώτο στάδιο, προκειμένου η Επιτροπή να αποφανθεί επί του συμβατού με την κοινή αγορά. Σύμφωνα με απόφαση του Πρωτοδικείου¹⁵⁶, η κοινή κυριαρχία σε ολιγοπωλιακή αγορά κατέστη συνώνυμη με τη ρητή σύμπραξη των επιχειρήσεων, καθώς η διάρθρωση της αγοράς προκαλεί το συντονισμό των επιχειρήσεων παρά τον υγιή ανταγωνισμό. Συνεκτιμάται το γεγονός ότι, η κατάργηση των ανταγωνιστικών πιέσεων μεταξύ των συμμετεχουσών επιχειρήσεων που θα έχουν ως εκ τούτου αυξημένη ισχύ στην αγορά, χωρίς ωστόσο να συντονίζουν την συμπεριφορά τους¹⁵⁷, μπορεί να οδηγήσει στο συντονισμό και των μη συμμετεχουσών επιχειρήσεων ως αντίδραση στη νέα δομή της αγοράς.

Ο συντονισμός της ανταγωνιστικής συμπεριφοράς των ιδρυτριών επιχειρήσεων αποτελεί αντικείμενο εξέτασης κατά το δεύτερο στάδιο, στο οποίο υποβάλλονται μόνο οι κοινές επιχειρήσεις με χαρακτήρα συγκέντρωσης. Προκειμένου να κριθεί η συμβατότητα του εν λόγω συντονισμού με την κοινή αγορά, η Επιτροπή προβαίνει σε εκτίμησή του βάσει των κριτηρίων του άρθρου 81 παρ.1 και

¹⁵⁴ Κατά την εκτίμηση αυτή, σύμφωνα με το άρθρο 2, παρ.1 του Κανονισμού 139/2004, η Επιτροπή λαμβάνει υπόψη:

α) την ανάγκη διατήρησης και ανάπτυξης συνθηκών αποτελεσματικού ανταγωνισμού εντός της κοινής αγοράς με γνώμονα, μεταξύ άλλων, τη διάρθρωση όλων των σχετικών αγορών καθώς και τον πραγματικό ή δυνητικό ανταγωνισμό από τις επιχειρήσεις που ευρίσκονται εντός ή εκτός της Κοινότητας·

β) τη θέση των συμμετεχουσών επιχειρήσεων στην αγορά και τη χρηματοοικονομική τους ισχύ, τις εναλλακτικές δυνατότητες επιλογής που έχουν οι προμηθευτές και αγοραστές, την πρόσβασή τους στις πηγές εφοδιασμού ή στις αγορές διάθεσης των προϊόντων, την ύπαρξη τυχόν νομικών ή άλλων εμποδίων κατά την είσοδο, την εξέλιξη της προσφοράς και της ζήτησης των σχετικών αγαθών και υπηρεσιών, τα συμφέροντα των ενδιαμέσων και τελικών καταναλωτών, καθώς και την εξέλιξη της τεχνικής και οικονομικής προόδου, εφόσον η εξέλιξη αυτή είναι προς το συμφέρον των καταναλωτών και δεν αποτελεί εμπόδιο για τον ανταγωνισμό.

¹⁵⁵ Sinan Izzet/ Uphoff Jonathan (2005), *ό.π.*, σελ.38.

¹⁵⁶ Βλέπε υπόθεση T-342/99. Airtours κατά Επιτροπής, Συλλογή 2002, σ.ΙΙ- 2585.

¹⁵⁷ Για την αξιολόγηση των επιπτώσεων της μη συντονισμένης συμπεριφοράς, βλέπε αναλυτικά **Κατευθυντήριες γραμμές** για την αξιολόγηση των οριζόντιων συγκεντρώσεων σύμφωνα με τον Κανονισμό του Συμβουλίου για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων μεταξύ επιχειρήσεων. ΕΕ αριθ. C 031 της 5/2/2004, σελ. 5- 18, σημ.24-38.

3¹⁵⁸. Σε περίπτωση που η δημιουργία της κοινής επιχείρησης έχει ως αντικείμενο ή ως αποτέλεσμα το συντονισμό της ανταγωνιστικής συμπεριφοράς των μητρικών επιχειρήσεων, εξετάζονται οι αντιαναγωνιστικές παρενέργειες της εν λόγω συμπεριφοράς (spill over effect test), έτσι ώστε να διαπιστωθεί αν υφίσταται σημαντική παρακώλυση του ανταγωνισμού εντός της κοινής αγοράς ή σε σημαντικό μέρος της.

Ενδεικτικό της ύπαρξης συντονισμού κριτήριο αποτελεί η δραστηριοποίηση των μητρικών επιχειρήσεων στην ίδια ή στενά συνδεδεμένη αγορά με αυτή της κοινής επιχείρησης, καθώς και η παρουσία των ιδρυτριών επιχειρήσεων σε προηγούμενα ή επόμενα στάδια παραγωγής. Επιπρόσθετα, εξετάζεται αν ο συντονισμός που απορρέει ευθέως από την ίδρυση ή απόκτηση κοινής επιχείρησης, μπορεί να οδηγήσει στην εξάλειψη του ανταγωνισμού για μεγάλο μέρος προϊόντων ή υπηρεσιών¹⁵⁹ επηρεάζοντας δυσμενώς τις συνθήκες υγιούς ανταγωνισμού, τόσο εντός, όσο και εκτός της «συμμαχίας».

Η Επιτροπή, όπως προαναφέρθηκε, κατά την εκτίμηση των συγκεντρώσεων, εξετάζει και την ενδεχόμενη βελτίωση της αποτελεσματικότητας, καθώς και την προαγωγή της τεχνικής προόδου και το όφελος των καταναλωτών, προκειμένου να διαπιστώσει αν οι παράγοντες αυτοί λειτουργούν αντισταθμιστικά ως προς τις ενδεχόμενες δυσμενείς επιπτώσεις επί του ανταγωνισμού. Στην περίπτωση αυτή, οι ιδρύτριες επιχειρήσεις απαλλάσσονται βάσει του άρθρου 81, παρ.3, διαφορετικά εμπίπτουν στην απαγόρευση του άρθρου 81, παρ.1 και κρίνονται ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά.

Όσον αφορά στην εισαγωγή του άρθρου 81 στη διαδικασία αξιολόγησης των συγκεντρώσεων, καταλήγουμε σε δύο συμπεράσματα: **πρώτον**, διαπιστώνεται η εισαγωγή κριτηρίων κατασταλτικού ελέγχου στα πλαίσια της διαδικασίας του προληπτικού ελέγχου των συγκεντρώσεων, και **δεύτερον**, την υπαγωγή στα ίδια κριτήρια αξιολόγησης των κοινών επιχειρήσεων με χαρακτήρα συγκέντρωσης (εφόσον διαπιστώνονται στοιχεία συντονισμού) και με χαρακτήρα σύμπραξης, χωρίς ωστόσο να υπάγονται στο ίδιο καθεστώς, με δυσμενέστερο εκείνο των συμπράξεων, όπως έχει προαναφερθεί.

¹⁵⁸ Κανονισμός 139/2004, άρθρο 2, παρ.4.

¹⁵⁹ *Ibid*, άρθρο 2, παρ.5.

Ο συντονισμός¹⁶⁰ της ανταγωνιστικής συμπεριφοράς των ιδρυτριών επιχειρήσεων μπορεί να λάβει ποικίλες μορφές, όπως η διατήρηση υψηλών τιμών, η κατάτμηση της αγοράς ή μεταξύ άλλων ο έλεγχος της νέας παραγωγικής μονάδας που προστίθεται η αγορά. Ο συντονισμός αποτελεί αντικείμενο ειδικής εξέτασης στα πλαίσια των κοινών επιχειρήσεων, καθώς αποτελούν τον κατάλληλο διαρθρωτικό μηχανισμό, ο οποίος μπορεί να αποτελέσει το όχημα, αν όχι το προκάλυμμα ενός βιώσιμου και αποτελεσματικού συντονισμού. Αιτιολογική βάση του ισχυρισμού αποτελεί το γεγονός, ότι μέσω της συμμετοχής σε μια κοινή επιχείρηση καθίσταται δυνατή η ευθυγράμμιση των κινήτρων μεταξύ των συντονιζόμενων επιχειρήσεων, δια του κοινού ελέγχου, ο οποίος εξασφαλίζει τη δέουσα πειθαρχία, η οποία αποτελεί αναγκαία προϋπόθεση για τη βιωσιμότητα και αποτελεσματικότητα του συντονισμού.

Επιχειρώντας μια συνολική θεώρηση των σταδίων αξιολόγησης της συμβατότητας με την κοινή αγορά, από την Επιτροπή, παρατηρούμε μια τάση σύγκλισης των δύο σταδίων¹⁶¹. Ειδικότερα, παρατηρείται μια στροφή προς αμιγώς οικονομικά κριτήρια, με κοινό παρανομαστή ανάλυσης τη διάρθρωση της αγοράς πριν και μετά τη συγκέντρωση. Ιδιαίτερα με την εισαγωγή του κριτηρίου της «κοινής κυριαρχίας» διαπιστώνουμε την παρείσφρηση της εκτίμησης των αντιανταγωνιστικών παρενεργειών στο πρώτο στάδιο αξιολόγησης. Η μόνη διαφορά μεταξύ των δύο σταδίων αξιολόγησης τίθεται σε διαδικαστικό επίπεδο, καθώς κατά το δεύτερο στάδιο εφαρμόζονται τα κριτήρια του άρθρου 81. Εν κατακλείδι, δεν υφίσταται καμία ουσιαστική διαφορά μεταξύ έγκρισης κατά το πρώτο στάδιο και απαλλαγής κατά το δεύτερο, καθώς οι συμμετέχουσες επιχειρήσεις υπάγονται όμοια στο ευνοϊκό καθεστώς του Κανονισμού.

1.4.2.4.2. Το ζήτημα των παρεπόμενων περιορισμών.

Κατά το γράμμα του Κανονισμού 139/2004, ο τελευταίος εφαρμόζεται και στις περιπτώσεις που οι συμμετέχουσες επιχειρήσεις *δέχονται περιορισμούς, που συνδέονται άμεσα και είναι αναγκαίοι για την πραγματοποίηση της συγκέντρωσης (παρεπόμενοι περιορισμοί)*¹⁶². Η υπαγωγή περιορισμών στην κατηγορία των

¹⁶⁰ Για την αξιολόγηση των επιπτώσεων της συντονισμένης συμπεριφοράς, *βλέπε αναλυτικά Κατευθυντήριες γραμμές* για την αξιολόγηση των οριζόντιων συγκεντρώσεων σύμφωνα με τον Κανονισμό του Συμβουλίου για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων μεταξύ επιχειρήσεων. ΕΕ αριθ. C 031 της 5/2/2004, σελ. 5- 18, σημ.39-63.

¹⁶¹ Sinan Izzet/ Uphoff Jonathan (2005), *όπ.π.*, σελ. 39.

¹⁶² Κανονισμός 139/2004, Προοίμιο, σημείο 21.

παρεπόμενων περιορισμών¹⁶³ οδηγεί στην αυτόματη κάλυψή τους από την εγκριτική απόφαση της Επιτροπής, όσον αφορά στη συμβατότητα με την κοινή αγορά¹⁶⁴ και συνεπώς υφίσταται παράλληλη απαλλαγή από την εξέτασή τους υπό το καθεστώς του άρθρου 81. Με άλλα λόγια, οι παρεπόμενοι περιορισμοί αξιολογούνται και εγκρίνονται, σε περίπτωση συμβατότητας, ήδη κατά το πρώτο στάδιο.

Προς περαιτέρω διευκρίνιση της έννοιας των παρεπόμενων περιορισμών, η Επιτροπή εξέδωσε σχετική Ανακοίνωση¹⁶⁵, η οποία τροποποίησε το προγενέστερο καθεστώς αξιολόγησής τους¹⁶⁶. Συγκεκριμένα, με τη νέα Ανακοίνωση εισάγεται η αρχή της αυτοαξιολόγησης αυτών των περιορισμών από τις επιχειρήσεις που προβαίνουν στην κοινοποίηση της κοινής επιχείρησης, αντικατοπτρίζοντας την πρόθεση του νομοθέτη να απλοποιήσει την διαδικασία αξιολόγησης των συγκεντρώσεων από την Επιτροπή. Σύμφωνα με τις νέες αυτές ρυθμίσεις, η Επιτροπή δεν υποχρεούται να αξιολογεί τους περιορισμούς κατά περίπτωση, διατηρεί ωστόσο την αρμοδιότητα αυτή όσον αφορά ορισμένα καινοφανή ή ανεπίλυτα ζητήματα, που προκαλούν πραγματική αβεβαιότητα¹⁶⁷.

Προκειμένου όμως να κριθούν οι περιορισμοί ως παρεπόμενοι θα πρέπει να συντρέχουν ορισμένες προϋποθέσεις. Εκ των προτέρων επισημαίνεται πως, τόσο το στοιχείο του άμεσου συνδέσμου, όσο και το στοιχείο της αναγκαιότητας κρίνεται βάσει αντικειμενικών κριτηρίων. Ειδικότερα, όσον αφορά στο κριτήριο του άμεσου συνδέσμου, αυτό ικανοποιείται μόνο όταν οι περιορισμοί σχετίζονται με την κύρια πράξη οικονομικά και αποσκοπούν στην ομαλή μετάβαση στη νέα εταιρική διάρθρωση. Όσον αφορά στο στοιχείο της αναγκαιότητας, επισημαίνεται ότι οι περιορισμοί πρέπει να είναι απαραίτητοι για την πραγματοποίηση της συγκέντρωσης, από τη μία πλευρά από άποψη κόστους υλοποίησης, αβεβαιότητας συνθηκών και χρονοδιαγράμματος και από την άλλη πλευρά, να πληρείται και το κριτήριο της αναλογικότητας, δηλαδή η φύση, η διάρκεια, το αντικείμενο και το γεωγραφικό πεδίο

¹⁶³ Οι εν λόγω περιορισμοί αναφέρονται επίσης και ως «δευτερεύοντες», ωστόσο εννοιολογικά αποδίδονται ακριβέστερα με τον όρο «παραπόμενοι».

¹⁶⁴ Κανονισμός 139/2004, άρθρο 6, παράγραφος 1, στοιχείο β), δεύτερο εδάφιο και στο άρθρο 8, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο και παράγραφος 2 τρίτο εδάφιο.

¹⁶⁵ **Ανακοίνωση της Επιτροπής** σχετικά με τους περιορισμούς που συνδέονται άμεσα με τις συγκεντρώσεις και είναι απαραίτητοι για την πραγματοποίησή τους. ΕΕ αριθ. C056 της 5/3/2005, σ. 24-31.

¹⁶⁶ Όπως αυτό ίσχυε αντίστοιχα από την προηγούμενη Ανακοίνωση της Επιτροπής, ΕΕ αριθ. C188 της 4.7.2001, σ.5.

¹⁶⁷ **Ανακοίνωση της Επιτροπής** σχετικά με τους περιορισμούς που συνδέονται άμεσα με τις συγκεντρώσεις και είναι απαραίτητοι για την πραγματοποίησή τους. ΕΕ αριθ. C056 της 5/3/2005, σημείο 2 του προοιμίου και Κανονισμός 139/2004, Προοίμιο, σημείο 21.

εφαρμογής του περιορισμού να μην υπερβαίνουν το εύλογα απαιτούμενο για την πραγματοποίηση της συγκέντρωσης μέγεθος¹⁶⁸.

Ειδικά για περίπτωση των κοινών επιχειρήσεων, πέραν από την εφαρμογή των ανωτέρω γενικών αρχών, προβλέπονται και ειδικότερες ρυθμίσεις¹⁶⁹. Είναι σύνηθες κατά τη δημιουργία κοινής επιχείρησης να προβλέπεται η υποχρέωση μη ανταγωνισμού μεταξύ της τελευταίας και των μητρικών της επιχειρήσεων. Για να χαρακτηριστεί όμως ο προειρημένος περιορισμός ως παρεπόμενος, πρέπει η ρήτρα μη ανταγωνισμού να περιορίζεται γεωγραφικά στην περιοχή στην οποία προσέφεραν τα σχετικά προϊόντα ή υπηρεσίες οι μητρικές επιχειρήσεις προ της δημιουργίας της κοινής επιχείρησης, ενώ παράλληλα ο περιορισμός πρέπει να αφορά στα προϊόντα και τις υπηρεσίες που συνιστούν την οικονομική δραστηριότητα της κοινής επιχείρησης. Ως παρεπόμενοι μπορούν να χαρακτηριστούν και οι περιορισμοί που απορρέουν από συμφωνίες παραχώρησης αδειών εκμετάλλευσης ή από συμφωνίες από τις οποίες προκύπτει η υποχρέωση αγοράς ή εφοδιασμού από τις μητρικές επιχειρήσεις, εφόσον κρίνονται απαραίτητοι για τη λειτουργία των κοινών επιχειρήσεων.

Οι παρεπόμενοι περιορισμοί δεν πρέπει να συγχέονται με τους λεγόμενους «εγγενείς ή σύμφυτους» περιορισμούς, παρά την εννοιολογική εγγύτητα που τους χαρακτηρίζει. Οι τελευταίοι έχουν παρεμφερές περιεχόμενο με τους παρεπόμενους περιορισμούς, όπως η ρήτρας μη ανταγωνισμού, ωστόσο η κύρια διαφορά τους έγκειται στο ότι οι σύμφυτοι περιορισμοί δεν συνοδεύουν κάποια κύρια πράξη, υποβαλλόμενη σε έλεγχο κατά το δίκαιο του ανταγωνισμού, αλλά αποτελούν παρεπόμενες υποχρεώσεις των μερών απορρέουσες από μία σύμβαση, η οποία δεν περιορίζει τον ανταγωνισμό¹⁷⁰. Ορμώμενοι από την ανωτέρω διαδικασία αξιολόγησης των παρεπόμενων περιορισμών, μπορούμε να καταλήξουμε και σε μία διαδικαστική, αλλά παράλληλα ουσιαστική διαφορά μεταξύ των εν λόγω περιορισμών: η αξιολόγηση των παρεπόμενων περιορισμών, σε αντίθεση με αυτή των εγγενών, είναι καταλυτική ως προς τη συμβατότητα της δημιουργίας της κοινής επιχείρησης με την κοινή αγορά, καθώς αν το περιεχόμενό τους κριθεί ασυμβίβαστο, συμπαρασύρει την όλη πράξη δημιουργίας προς κρίση υπό το καθεστώς των συμπράξεων(άρθρο 81) και

¹⁶⁸ Για τις γενικές αρχές αξιολόγησης των παρεπόμενων περιορισμών, βλέπε αναλυτικά στη σχετική Ανακοίνωση(υποσημείωση 165), σημεία 10-16.

¹⁶⁹ βλέπε αναλυτικά σχετική Ανακοίνωση(υποσημείωση 165), σημεία 36- 44.

¹⁷⁰ Περάκης Ε. (1998): *Δευτερεύοντες περιορισμοί του ανταγωνισμού* στο συλλογικό τόμο: Ο έλεγχος συγκεντρώσεων των επιχειρήσεων στο δίκαιο του ελεύθερου ανταγωνισμού, Δημοσιεύματα Εταιρείας Δικαίου Ανταγωνισμού, εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, σελ. 115- 116.

κατ' επέκταση καθίστανται αποφασιστικός παράγοντας κρίσης της νομιμότητας όλης της πράξης.

1.4.2.4.3. Εξουσίες Επιτροπής.

Για την αποτελεσματική αξιολόγηση των κοινών επιχειρήσεων και την αποτελεσματική εφαρμογή του Κανονισμού γενικότερα, έχουν ανατεθεί στην Επιτροπή ευρείες εξουσίες. Αυτές συνίστανται: *πρώτον*, στη δυνατότητα συλλογής πληροφοριών τόσο από τις συμμετέχουσες επιχειρήσεις, όσο και από άλλα μέρη (κυρίως ανταγωνιστές)¹⁷¹, *δεύτερον*, στη δυνατότητα διεξαγωγής ελέγχων, τόσο από την ίδια¹⁷², όσο και κατόπιν αίτησής της από τις αρχές των κρατών μελών¹⁷³, *τρίτον*, στη δυνατότητα επιβολής προστίμων¹⁷⁴ και χρηματικών ποινών¹⁷⁵ προς συμμόρφωση με τις διατάξεις του Κανονισμού, *τέταρτον*, στη δυνατότητα επιβολής τροποποιήσεων και ανάληψης δεσμεύσεων από τις συμμετέχουσες επιχειρήσεις, προκειμένου να καταστεί η κοινή επιχείρηση συμβατή με την κοινή αγορά και στην συνέχεια στον έλεγχο συμμόρφωσης με τις ανειλημμένες δεσμεύσεις¹⁷⁶. Ωστόσο, η σημαντικότερη εκτελεστική εξουσία της Επιτροπής έγκειται στην απαγόρευση πραγματοποίησης συγκέντρωσης¹⁷⁷ ή στη λύση ήδη συντελεσθείσας συγκέντρωσης¹⁷⁸, η οποία πραγματοποιήθηκε κατά παράβαση των διατάξεων του Κανονισμού. Σημειώνεται πως όλες οι αποφάσεις της Επιτροπής υπόκεινται σε προσφυγή ενώπιον του Δικαστηρίου¹⁷⁹.

1.4.2.4.4. Διαφορές εθνικού- κοινοτικού καθεστώτος αξιολόγησης των συγκεντρώσεων.

Οι ουσιαστικές διατάξεις περί ελέγχου των συγκεντρώσεων των άρθρων 4 έως 4στ του νόμου 703/1977 είχαν σχεδόν ταυτόσημο περιεχόμενο με αυτό του

¹⁷¹ Κανονισμός 139/2004, άρθρο 11.

¹⁷² *Ibid*, άρθρο 13.

¹⁷³ *Ibid*, άρθρο 12.

¹⁷⁴ *Ibid*, άρθρο 14.

¹⁷⁵ *Ibid*, άρθρο 15.

¹⁷⁶ *Ibid*, άρθρο 6, παρ.2.

¹⁷⁷ *Ibid*, άρθρο 8, παρ.3.

¹⁷⁸ *Ibid*, άρθρο 8, παρ.4.

¹⁷⁹ *Ibid*, άρθρο 16.

Κανονισμού 4064/ 89, έως την πρώτη τροποποίηση αυτού με τον Κανονισμό 1310/ 1997, με την οποία επήλθε διαφοροποίηση μεταξύ του ελληνικού και του κοινοτικού δικαίου ελέγχου συγκεντρώσεων. Ειδικότερα, οι λειτουργικά αυτόνομες κοινές επιχειρήσεις, οι οποίες είχαν ως σκοπό ή ως αποτέλεσμα τον συντονισμό της ανταγωνιστικής συμπεριφοράς των ιδρυτών, χαρακτηρίζονταν ρητώς ως μη συγκεντρώσεις. Τούτο έχει ως αποτέλεσμα ότι όχι μόνο κρίνονταν κατ' ουσίαν ως «καρτέλ» (cooperation), αλλά δεν υπάγονταν ούτε τυπικά στον προληπτικό έλεγχο περί συγκεντρώσεων¹⁸⁰. Η διαφοροποίηση αυτή απαλείφθηκε με την κατάργηση της αρνητικής προϋπόθεσης της μη ύπαρξης συντονισμού, προκειμένου να χαρακτηριστεί η κοινή επιχείρηση ως συγκέντρωση και την εισαγωγή των δύο σταδίων αξιολόγησής τους¹⁸¹.

Η βασική διαφορά του κοινοτικού και του ελληνικού καθεστώτος ελέγχου των συγκεντρώσεων¹⁸² έγκειται, πλέον, στη *δυνατότητα έγκρισης με κοινή υπουργική απόφαση συγκέντρωσης, η οποία έχει απαγορευθεί από την Επιτροπή Ανταγωνισμού*, δυνατότητα η οποία δεν προβλέπεται από τον Κανονισμό 139/2004. Συγκεκριμένα, μετά από αίτηση των ενδιαφερόμενων μερών, που υποβάλλεται μέσα σε ένα μήνα από την κοινοποίηση της απόφασης της Επιτροπής Ανταγωνισμού με την οποία απαγορεύεται η συγκέντρωσή τους, οι Υπουργοί Οικονομίας και Οικονομικών και Ανάπτυξης μπορούν να εγκρίνουν με ειδικά αιτιολογημένη απόφαση τους την συγκέντρωσή¹⁸³, εφόσον κρίνουν ότι παρουσιάζει γενικότερα οικονομικά πλεονεκτήματα, τα οποία αντισταθμίζουν τον περιορισμό του ανταγωνισμού που θα προκύψει από αυτή τη συγκέντρωση ή την κρίνουν απαραίτητη για την εξυπηρέτηση

¹⁸⁰ Ο Έλληνας νομοθέτης δεν ακολούθησε τη ρύθμιση του Καν.1310/97, επειδή θεώρησε ενδεχόμενο ότι οι κοινές επιχειρήσεις συμπραξιακού χαρακτήρα (cooperative joint ventures), στις οποίες το συνολικό μερίδιο αγοράς είναι κατώτερο του 35%, δεν θα γνωστοποιούνται στην Ελληνική Επιτροπή Ανταγωνισμού ούτε ως σύμπραξη ούτε ως συγκέντρωση, με το επιχείρημα ότι πρόκειται περί συγκέντρωσης που δεν πληροί τα κατώτατα όρια ελέγχου των άρθρων 4 επ. Ν.703/77. *βλέπε αναλυτικά*, Προτάσεις της Ελληνικής Επιτροπής Ανταγωνισμού για την Πράσινη Βίβλο σχετικά με την αναθεώρηση του Κανονισμού του Συμβουλίου (ΕΟΚ) αριθ. 4064/89 περί ελέγχου συγκεντρώσεων, 12 Απριλίου 2002, Αθήνα, Τίτλος 3.

¹⁸¹ Νόμος 703/1977, άρθρο 4, παρ.5(χαρακτήρας συγκέντρωσης) και άρθρο 4δ (στάδια αξιολόγησης).

¹⁸² Για μια σύντομη επισκόπηση του ελληνικού καθεστώτος ελέγχου των συγκεντρώσεων, *βλέπε* Ταραμπίκου Αλεξάνδρα- Μαρία (2006), Έλεγχος Συγκεντρώσεων Επιχειρήσεων, *Βασικές Αρχές και Διαδικασίες, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο ν.703/1977, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει*, Ημερίδα με θέμα «Η Προστασία Του Ελεύθερου Ανταγωνισμού στο Ελληνικό και Κοινοτικό Δίκαιο» , Αλεξανδρούπολη, 14.1.2006, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα της Ελληνικής Επιτροπής Ανταγωνισμού, <http://www.epant.gr/Files/tarampikou.doc>

¹⁸³ Νόμος 703/1977, άρθρα 4γ παρ. 3 και 4δ παρ.9

υπέρτερου δημόσιου και γενικότερου κοινωνικού συμφέροντος¹⁸⁴. Μέσω της κοινής υπουργικής απόφασης, όπως προκύπτει, μια συγκέντρωση που έχει απαγορευτεί βάσει ανταγωνιστικών κριτηρίων, ως περιοριστική του ανταγωνισμού από την Επιτροπή Ανταγωνισμού δύναται να εγκριθεί βάσει εξωανταγωνιστικών κριτηρίων¹⁸⁵.

Εξετάζοντας το ενδεχόμενο όπου η Επιτροπή Ανταγωνισμού, στα πλαίσια της διαδικασίας προληπτικού ελέγχου των συγκεντρώσεων, κρίνει πως κατά το δεύτερο στάδιο αξιολόγησης (όπου χρησιμοποιούνται τα κριτήρια ελέγχου των συμπράξεων), τα περιοριστικά του ανταγωνισμού στοιχεία συντονισμού δεν μπορούν να γίνουν αποδεκτά, ούτε υπό το καθεστώς των παρεπόμενων περιορισμών, δεν χορηγεί απαλλαγή και οι συμμετέχουσες επιχειρήσεις κάνουν χρήση της δυνατότητας έγκρισης μέσω της κοινής υπουργικής απόφασης καταλήγουμε στα εξής συμπεράσματα: **πρώτον**, με την παρεχόμενη αυτή δυνατότητα από το ελληνικό δίκαιο ανταγωνισμού ελλοχεύει ο κίνδυνος επέκτασης και στις συμπράξεις της εφαρμογής εξωανταγωνιστικών κριτηρίων, **δεύτερον**, κατ' επέκταση, υφίσταται ο κίνδυνος μια, μη επιδεκτικής απαλλαγής, σύμπραξη να περιβληθεί του μανδύα της λειτουργικά αυτόνομης κοινής επιχείρησης προκειμένου να επιδιώξει έγκριση μέσω της κοινής υπουργικής απόφασης, **τρίτον**, δεδομένου ότι δεν προβλέπεται κατ' εξαίρεση έγκριση με υπουργική απόφαση στην περίπτωση των συμπράξεων, τίθεται το ζήτημα της διασφάλισης μη καταστρατήγησης των ουσιαστικών διατάξεων περί απαγόρευσης των συμπράξεων¹⁸⁶.

1.4.2.5. Η εξωεδαφική εφαρμογή του Κανονισμού 139/2004.

1.4.2.5.1. Κοινοτικό δίκαιο: Υπόθεση Gencor .

Ο Κανονισμός δεν κάνει ιδιαίτερη μνεία σχετικά με τις διεθνείς ή με στοιχεία αλλοδαπότητας συγκεντρώσεις, περιορίζοντας το πεδίο εφαρμογής του με γεωγραφικά και ποσοτικά κριτήρια, ώστε να καλύπτει μόνο εκείνες τις συγκεντρώσεις, οι οποίες έχουν κοινοτική διάσταση. Ωστόσο, επισημαίνεται πως συγκέντρωση με κοινοτική διάσταση θα πρέπει να θεωρείται πως υπάρχει όταν

¹⁸⁴ Σύμφωνα με το άρθρο 4γ, παρ.3, λαμβάνονται ιδιαίτερα υπόψη η συμβολή στον εκσυγχρονισμό και την εκλογίκευση της παραγωγής και της οικονομίας, στην προσέλκυση επενδύσεων, στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας στην ευρωπαϊκή και διεθνή αγορά και στη δημιουργία θέσεων απασχόλησης.

¹⁸⁵ Σουφλερός Ηλίας, Ευρ.(2003): *όπ.π.*, σελ. 175.

¹⁸⁶ Σουφλερός Ηλίας (1998), *όπ.π.*, σελ. 138- 139.

πληρούνται τα ποσοτικά κριτήρια (κύκλος εργασιών), ανεξαρτήτως εάν οι επιχειρήσεις που πραγματοποιούν τη συγκέντρωση έχουν την έδρα ή τα κύρια πεδία δραστηριότητάς τους στην Κοινότητα, υπό τον όρο ότι αναπτύσσουν εκεί σημαντικές δραστηριότητες¹⁸⁷. Η διάταξη αυτή αντικατοπτρίζει την αντίληψη τόσο της Επιτροπής, όσο και του Δικαστηρίου, ότι για την εφαρμογή του Κανονισμού ο τύπος εγκατάστασης ή η εθνικότητα των συμμετεχουσών επιχειρήσεων είναι στοιχείο που δεν διαδραματίζει κάποιο ρόλο, εφόσον η συγκέντρωση έχει ως αποτέλεσμα την παρακώλυση του αποτελεσματικού ανταγωνισμού εντός της κοινής αγοράς ή σε σημαντικό τμήμα της, ιδίως ως αποτέλεσμα της δημιουργίας ή της ενίσχυσης δεσπόζουσας θέσης.

Τα όρια της εξωεδαφικής εφαρμογής του Κανονισμού δόθηκε η δυνατότητα να κριθούν με την πρόσφατη υπόθεση Gencor/ Lonrho¹⁸⁸. Με την εν λόγω απόφαση απαγορεύθηκε η κοινοποιηθήσα απόκτηση κοινού ελέγχου από τη βρετανική Lonrho και τη νοτιοαφρικανική Gencor επί του συνόλου της νοτιοαφρικανικής Implats(θυγατρική της Gencor)¹⁸⁹, των οποίων οι δραστηριότητες παραγωγής ελάμβαναν χώρα στα ορυχεία πλατίνας της Νοτίου Αφρικής. Η Implats(νοτιοαφρικανικού δικαίου) , αποτελούσε μια λειτουργικά αυτόνομη κοινή επιχείρηση και ως τέτοια χαρακτηρίζονταν ως συγκέντρωση. Κατά της απαγορευτικής απόφασης της Επιτροπής, βάση της οποίας αποτέλεσε η δημιουργία δυοπωλιακής δεσπόζουσας θέσης στην κοινοτική αγορά μέσω της συγκέντρωσης, ασκήθηκε προσφυγή στο Πρωτοδικείο¹⁹⁰ από την Gencor για την ακύρωση της εν λόγω απόφασης, μεταξύ άλλων και για την αναρμοδιότητα της Επιτροπής.

Όπως άφησε να εννοηθεί το ΠΕΚ υφίστανται δύο διαφορετικά στάδια στον Κανονισμό, όσον αφορά στην άσκηση αρμοδιότητας: το πρώτο αφορά στις

¹⁸⁷ Κανονισμός 139/2004, Προοίμιο σημείο 10.

¹⁸⁸ Υπόθεση M. 619 Gencor/ Lonrho (EE 1997 L 11/30).

¹⁸⁹ Στην ουσία η προτεινόμενη πράξη οδηγεί την Lonrho και την Gencor στην απόκτηση κοινού ελέγχου του συνόλου των Implats και LPD, [Η «LPD»(Lonrho Platinum Division) αποτελείται από τις εταιρείες Eastern Platinum Limited («Eastplats») και Western Platinum Limited («Westplats»), οι οποίες αναλαμβάνουν τις δραστηριότητες της Lonrho στο χώρο της πλατίνας], μέσω α) της απόκτησης από την Lonrho και την Gencor του κοινού ελέγχου της Implats, στην οποία σήμερα η Gencor κατέχει το 46,5 %, ενώ το υπόλοιπο του μετοχικού της κεφαλαίου βρίσκεται στην κατοχή μεμονωμένων επενδυτών , και β) της απόκτησης από την Implats του αποκλειστικού ελέγχου των δύο εταιρειών Eastplats και Westplats, οι οποίες σήμερα ελέγχουν όλες τις δραστηριότητες της Lonrho στον τομέα της πλατίνας και στην οποία οι Lonrho και Implats συμμετέχουν κατά 73 % και 27 % αντιστοίχως.

¹⁹⁰ Υπόθεση T- 102/ 96 Gencor κατά Επιτροπής της 25^{ης} Μαρτίου 1999. Συλλογή 1999, σελ. II- 0753.

διαδικαστικές διατάξεις (κοινοποίηση- αναστολή¹⁹¹) και το δεύτερο στις ουσιαστικές διατάξεις(δεσμεύσεις ή απαγορευτική απόφαση), για την παραδεκτή εφαρμογή των οποίων πρέπει να ικανοποιούνται διαφορετικής αυστηρότητας απαιτήσεις δημοσίου διεθνούς δικαίου¹⁹².

Όσον αφορά στο πρώτο στάδιο, η κοινοτική διάσταση αποτελεί κριτήριο θεμελίωσης αρμοδιότητας της Επιτροπής, το οποίο ως απόλυτα ποσοτικό μέγεθος προσφέρει ασφάλεια δικαίου. Από την άλλη πλευρά όμως, το ποσοτικό κριτήριο του συνολικού κύκλου εργασιών υπάγει στο πεδίο εφαρμογής του Κανονισμού ένα μεγάλο μέρος επιχειρηματικών συμφωνιών, των οποίων το περιεχόμενο αντικειμενικά δεν παρακωλύει τον ανταγωνισμό εντός της Κοινότητας¹⁹³. Επιπρόσθετα, η έννοια της κοινοτικής διάστασης δεν δημιουργεί επαρκή σύνδεσμο μεταξύ μιας αλλοδαπής συγκέντρωσης και της Κοινότητας, καθώς στον υπολογισμό του συνολικού κύκλου εργασιών συμπεριλαμβάνονται όλες οι συναλλαγές μεταξύ των συμμετεχουσών επιχειρήσεων, οι οποίες μπορεί να μην συνδέονται με το αντικείμενο της συγκέντρωσης¹⁹⁴.

Σύμφωνα με τα ανωτέρω, το κριτήριο της κοινοτικής διάστασης αποδεικνύεται προβληματικό από πλευράς δημόσιου διεθνούς δικαίου, ωστόσο όπως έχει χαρακτηριστικά ειπωθεί από τον Brittan¹⁹⁵ «η κοινοτική διάσταση είναι ένας απαραίτητος, αυθαίρετος τρόπος καθορισμού των συγκεντρώσεων που έχουν σημαντική επίδραση στην Κοινότητα για να χρίζουν απόφασης της Επιτροπής». Την ίδια άποψη ενστερνίστηκε και το ΠΕΚ στην υπόθεση Gencor, όπου αποφάνθηκε ότι για να εκτιμηθεί η αρμοδιότητα της Κοινότητας έναντι μιας πράξης συγκέντρωσης, η Επιτροπή πρέπει να έχει προηγουμένως τη δυνατότητα να την εξετάσει, πράγμα το οποίο δικαιολογεί την επιβολή της υποχρέωσης κοινοποίησης εις βάρος των μερών της συγκέντρωσης¹⁹⁶.

¹⁹¹ Επισημαίνεται πως η πράξη της κοινοποίησης δεν αποτελεί μια απλή διοικητική πράξη, καθώς η διεκπεραίωσή της συνεπάγεται έξοδα, ενώ παράλληλα η αναστολή πραγματοποίησής της μπορεί επίσης να οδηγήσει σε οικονομικές απώλειες για τις συμμετέχουσες επιχειρήσεις.

¹⁹² Κοσμίδης Νίκος (2002): Διεθνείς Συγκεντρώσεις Επιχειρήσεων, *Αντιμετώπιση στο Ελληνικό και Κοινοτικό Δίκαιο*, Εταιρεία Δικαίου Ανταγωνισμού, εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, σελ. 73.

¹⁹³ Λύση στο εν λόγω πρόβλημα επιχειρείται να δοθεί μέσω της πρακτικής των συζητήσεων προ της κοινοποίησης μεταξύ των συμμετεχόντων και της Merger Task Force, όπου όταν θεωρείται σχεδόν βέβαιο ότι η συγκέντρωση δεν δημιουργεί εμπόδια στον ανταγωνισμό, υφίσταται μια άτυπη απαλλαγή από την παροχή συγκεκριμένων πληροφοριών από το έντυπο CO. Επίσης προβλέπεται με τη διαδικασία «συνοπτικής κοινοποίησης», σύμφωνα με τον Κανονισμό 802/2004 παράρτημα II, βλέπε υποσημείωση 145.

¹⁹⁴ Κοσμίδης Νίκος (2002), *ό.π.π.* σελ. 74-75.

¹⁹⁵ Ο Brittan ήταν Επίτροπος αρμόδιος για θέματα ανταγωνισμού, όταν θεσπίστηκε ο Κανονισμός.

¹⁹⁶ Υπόθεση T- 102/ 96 Gencor κατά Επιτροπής, Σκέψη 76.

Όσον αφορά στο δεύτερο στάδιο θεμελίωσης αρμοδιότητας επί των ουσιαστικών διατάξεων, το ΠΕΚ δεν υιοθέτησε την καθιερωμένη θεωρία του «ενιαίου της οικονομικής οντότητας», παρά το γεγονός ότι η μητρική της LPD¹⁹⁷ είχε την έδρα της στην Μεγάλη Βρετανία. Για πρώτη φορά σε κοινοτικό δικαστήριο θεμελιώνεται η εξωεδαφική αρμοδιότητα στη θεωρία της επενέργειας (“effects doctrine”). Το ΠΕΚ έκρινε αρχικά ότι από την επικείμενη συγκέντρωση, μέσω της κοινής επιχείρησης, θα επέρχονταν μεταβολή στη δομή του ανταγωνισμού εντός της κοινής αγοράς¹⁹⁸. Αιτιολογική βάση αποτέλεσε η εκ της συγκεντρώσεως δημιουργία συλλογικής δεσπόζουσας θέσης¹⁹⁹ στις αγορές πλατίνας και ροδίου, η οποία θα συντελούσε στον περιορισμό του ουσιαστικού ανταγωνισμού στην κοινή αγορά²⁰⁰.

Με βάση τα ανωτέρω όρισε πως «οσάκις προβλέπεται ότι μια σχεδιαζόμενη συγκέντρωση θα έχει άμεση και ουσιαστική επίπτωση εντός της Κοινότητας, η εφαρμογή του κανονισμού δικαιολογείται από τη σκοπιά του δημοσίου διεθνούς δικαίου²⁰¹». Επομένως, έκρινε πως για τη θεμελίωση της αρμοδιότητας της Κοινότητας επί αλλοδαπών επιχειρήσεων, το αποτέλεσμα της συγκέντρωσης επί του ανταγωνισμού έπρεπε να είναι «διακεκριμένο», δηλαδή πρέπει να συντρέχουν τα τρία κριτήρια του **αμέσου, ουσιαστικού και προβλέψιμου αποτελέσματος**²⁰². Τέλος, το ΠΕΚ έλαβε υπόψη του και τις αρχές της μη επέμβασης και της αναλογικότητας ως προς την εξέταση της συμβατότητας με το δημόσιο διεθνές δίκαιο.

Στην εποχή της παγκοσμιοποίησης, όπου διαπιστώνεται μια έξαρση των διεθνών συγκεντρώσεων προς αντιμετώπιση των νέων προκλήσεων, η εξωεδαφική αρμοδιότητα της Κοινότητας επί του ελέγχου των συγκεντρώσεων, συνάδει με τους στόχους της διατήρησης ενός υγιούς και αποτελεσματικού ανταγωνισμού, ο οποίος θα προάγει την δυναμική και την ανταγωνιστικότητα των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων. Ωστόσο, όπως έχει επισημανθεί και ανωτέρω η συνύπαρξη πολλών συστημάτων ελέγχου συγκεντρώσεων με ανάλογη εξωεδαφική εμβέλεια υποβάλλει τις επιχειρήσεις σε διαδικασία πολλαπλής κοινοποίησης των συγκεντρώσεων.

¹⁹⁷ Βλέπε υποσημείωση 189 για την LPD.

¹⁹⁸ Υπόθεση T- 102/ 96 Gencor κατά Επιτροπής, Σκέψη 89.

¹⁹⁹ Για την έννοια της συλλογικής δεσπόζουσας θέσης βλέπε ανωτέρω, υπό 1.4.2.4.1, σελ.43.

²⁰⁰ Υπόθεση T- 102/ 96 Gencor κατά Επιτροπής, Σκέψη 91.

²⁰¹ Ibid, Σκέψη 90.

²⁰² Ibid, Σκέψη 92.

1.4.2.5.2. Ελληνικό δίκαιο.

Κατ' αντιστοιχία με την ευρωπαϊκή πρακτική, τα κράτη αποσκοπούν στην απαγόρευση των περιοριστικών του ανταγωνισμού πρακτικών με στοιχεία αλλοδαπότητας, όταν αυτές θίγουν τα οικονομικά τους συμφέροντα. Η εξωεδαφική εφαρμογή του νόμου 703/77, όσον αφορά στις συγκεντρώσεις, θεμελιώνεται στην αναγκαστικού δικαίου διάταξη του άρθρου 32²⁰³, σύμφωνα με την οποία ο εν λόγω νόμος εφαρμόζεται σε όλους τους περιορισμούς του ανταγωνισμού που επενεργούν ή μπορούν να επενεργήσουν στη χώρα.

Ο κανόνας του άρθρου 32 είναι, κατά το ιδιωτικό διεθνές δίκαιο, μονομερής ή ατελής κανόνας σύγκρουσης²⁰⁴, ενώ συνδετικό στοιχείο για το εφαρμοστέο δίκαιο αποτελεί η πραγματική ή εν δυνάμει επένεργεια στην ελληνική αγορά, υπό την προϋπόθεση ότι ο περιορισμός του ανταγωνισμού επέρχεται κατά τρόπο αιτιώδη και αισθητό, ιδιαίτερα με τη δημιουργία ή την ενίσχυση δεσπόζουσας θέσης. Τέλος το άρθρο 32 αποτελεί ταυτόχρονα και κανόνα θεμελίωσης διεθνούς δικαιοδοτικής βάσης, καθώς βάσει αυτού αποκτά δικαιοδοσία η Επιτροπή Ανταγωνισμού, όταν εφαρμοστέο είναι το ελληνικό δίκαιο περί ανταγωνισμού²⁰⁵.

Η Επιτροπή Ανταγωνισμού σε όσες υποθέσεις εξετάζει τις προϋποθέσεις εφαρμογής του άρθρου 32, και ειδικότερα όσον αφορά στην υποχρέωση κοινοποίησης, εφαρμόζει τη θεωρία της επένεργειας, με κριτήριο την πραγματοποίηση σημαντικών πωλήσεων στην ελληνική αγορά. Το κριτήριο αυτό πληρείται, είτε βάση του μεριδίου της αγοράς που κατέχουν οι επιχειρήσεις²⁰⁶ (35% σύμφωνα με το νόμο), είτε βάσει του απαιτούμενου κύκλου εργασιών.

²⁰³ Άρθρο 32: « ο παρών νόμος εφαρμόζεται σε όλους τους περιορισμούς του ανταγωνισμού που επενεργούν ή μπορούν να επενεργήσουν στη χώρα έστω και αν αυτοί οφείλονται σε συμφωνίες μεταξύ επιχειρήσεων, αποφάσεις ενώσεων επιχειρήσεων, εναρμονισμένη πρακτική μεταξύ επιχειρήσεων ή ενώσεων επιχειρήσεων ή συγκεντρώσεις επιχειρήσεων, που πραγματοποιούνται ή λαμβάνονται έξω από αυτή ή σε επιχειρήσεις ή ενώσεις επιχειρήσεων που δεν έχουν εγκατάσταση σε αυτή. Το ίδιο ισχύει και για την καταχρηστική εκμετάλλευση δεσπόζουσας θέσης ή την κατάχρηση σχέσης οικονομικής εξάρτησης, που εκδηλώνεται στη χώρα».

²⁰⁴ Για την έννοια του μονομερή κανόνα σύγκρουσης βλέπε Ταγαράς Χ.(1995) *Ιδιωτικό Διεθνές Δίκαιο*, Πανεπιστημιακές Παραδόσεις και Κείμενα, εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα- Κομοτηνή, σελ.18.

²⁰⁵ Λιακόπουλος Θ (1998): *Ιδιωτικό Διεθνές Δίκαιο στη Συγκέντρωση Επιχειρήσεων*, στο συλλογικό τόμο: Ο έλεγχος συγκεντρώσεων των επιχειρήσεων στο δίκαιο του ελεύθερου ανταγωνισμού, Δημοσιεύματα Εταιρείας Δικαίου Ανταγωνισμού, εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, σελ. 38-41.

²⁰⁶ Στην υπόθεση Stiga/ Cinquedi (μόνο η Cinquedi είχε οικονομική παρουσία στην Ελλάδα) η Επιτροπή έκρινε ότι υπάρχει υποχρέωση γνωστοποίησης, καθώς η απόκτηση του μεριδίου αγοράς (τουλάχιστον 35%) ως προϋπόθεση γνωστοποίησης συντρέχει όχι μόνο όταν η υπέρβαση του ορίου γίνεται με άθροιση των επιμέρους μεριδίων των επιχειρήσεων που συμμετέχουν στη συγκέντρωση, αλλά

Η εκτίμηση της Επιτροπής για την αρχή της εδαφικότητας αποτυπώνεται μεταξύ άλλων στην υπόθεση *Sovay S.A./ Sodi plc*²⁰⁷, όπου η έκρινε ότι «παρά το γεγονός ότι η εν λόγω εξαγορά αφορά αλλοδαπές επιχειρήσεις, οι οποίες δεν δραστηριοποιούνται παραγωγικά στην Ελλάδα, αλλά εξάγουν τα προϊόντα τους σε αυτή, η γνωστοποιούμενη συγκέντρωση εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του νόμου 703/77, όπως ισχύει, δεδομένου ότι η αρχή της εδαφικότητας που καθιερώνεται στο άρθρο 32 έχει ευρύ ρυθμιστικό περιεχόμενο και επιβάλλει την εφαρμογή του νόμου σε κάθε περιορισμό του ανταγωνισμού που επενεργεί ή μπορεί να επενεργήσει στη χώρα μας. Ρητά δε ορίζεται ότι η ύπαρξη εγκατάστασης των υπό συγκέντρωση επιχειρήσεων στην ημεδαπή δεν αποτελεί προϋπόθεση εφαρμογής του νόμου.

Εξετάζοντας την πρακτική της Ελληνικής Επιτροπής Ανταγωνισμού, διαπιστώνουμε πως αν συντρέξουν οι προϋποθέσεις θα προβεί ακόμα και σε απαγόρευση αλλοδαπής συγκέντρωσης, καθώς ήδη έχει επιβάλλει πρόστιμα²⁰⁸ και έχει εγκρίνει αλλοδαπή συγκέντρωση κατόπιν ανάληψης δέσμευσης. Αυτό που πρέπει να διασφαλισθεί, είναι η άρτια νομική θεμελίωση των αποφάσεων, με την υιοθέτηση της θεωρίας της επενέργειας και την παράλληλη συνεκτίμηση των αρχών της διεθνούς αβροφροσύνης και της μη επέμβασης²⁰⁹, καθώς η Επιτροπή έχει δεχθεί επικρίσεις περί συμβατότητας με το δημόσιο διεθνές δίκαιο.

και όταν ήδη, πριν από τη συγκέντρωση, το μερίδιο αγοράς της εξαγοραζόμενης υπερέβαινε το όριο αυτό. Παραπομπή στην υπόθεση από Κοσμίδη Ν.(2002), όπ.π., σελ. 106.

²⁰⁷ Απόφαση 55/1997. Παραπομπή στην υπόθεση από Λιακόπουλο Θ.(1998), όπ.π., σελ.174.

²⁰⁸ Βλέπε ενδεικτικά απόφαση ΕΑ αρ. 132/Π/2000 και αρ. 45/Π/1999 διαθέσιμες στην ιστοσελίδα <http://www.epant.gr/Apofaseis.php3>

²⁰⁹ Κοσμίδης Ν.(2002), όπ.π., σελ. 113.

ΕΝΟΤΗΤΑ II

Η Αντιμετώπιση των Κοινών Επιχειρήσεων με Χαρακτήρα Σύμπραξης.

2.1. Εισαγωγικές παρατηρήσεις.

Η αναμόρφωση του δικαίου του ανταγωνισμού²¹⁰ περιέλαβε και την καθιέρωση ενός νέου συστήματος εφαρμογής των άρθρων 81 και 82 ΣΕΚ, το οποίο αποτυπώθηκε στον Κανονισμό 1/2003 του Συμβουλίου²¹¹ και στο «πακέτο εκσυγχρονισμού»²¹² αποτελούμενο από τον Κανονισμό 773/2004²¹³ και έξι Ανακοινώσεις²¹⁴, το οποίο υιοθετήθηκε από την Επιτροπή. Στόχος της εν λόγω αναμόρφωσης είναι η διασφάλιση της αποτελεσματικής προστασίας του ανταγωνισμού σε μια διευρυμένη Κοινότητα. Εισαγωγικά επισημαίνεται η κύρια καινοτομία του Κανονισμού 1/2003, η οποία έγκειται στο ότι καθιστά άμεσα εφαρμόσιμα από τις εθνικές αρχές ανταγωνισμού και από τα εθνικά δικαστήρια, συμβάλλοντας τοιουτοτρόπως στην ενεργητικότερη συμμετοχή τους.

²¹⁰ Βλέπε ανωτέρω υπό 1.4.1.

²¹¹ **Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1/2003** του Συμβουλίου της 16^{ης} Δεκεμβρίου 2002 για την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού που προβλέπονται στα άρθρα 81 και 82 της Συνθήκης. ΕΕ L 1 της 4.1.2003, σ.1

²¹² Η ανάλυση του πακέτου εκσυγχρονισμού εκφεύγει του σκοπού της παρούσας μελέτης. Βλέπε αναλυτικά European Commission, Directorate-General for Competition, *Modernization of EC Antitrust Enforcement Rules*, Council Regulation (EC) 1/2003 and the modernization package, Brussels-Luxembourg 2004.

²¹³ **Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 773/2004** της Επιτροπής της 7ης Απριλίου 2004 σχετικά με τη διεξαγωγή από την Επιτροπή των διαδικασιών δυνάμει των άρθρων 81 και 82 της συνθήκης ΕΚ. ΕΕ L 123 της 27.4.2004, σ.18.

²¹⁴ 1. **Ανακοίνωση της Επιτροπής** — Κατευθυντήριες γραμμές για την εφαρμογή του άρθρου 81 παράγραφος 3 της συνθήκης. ΕΕ αριθ. C 101 της 27/04/2004 σ. 97 – 118.

2. **Ανακοίνωση της Επιτροπής** — Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την έννοια του επηρεασμού του εμπορίου των άρθρων 81 και 82 της Συνθήκης. ΕΕ αριθ. C 101 της 27/04/2004 σ. 81 – 96.

3. **Ανακοίνωση της Επιτροπής** σχετικά με την ανεπίσημη καθοδήγηση ως προς καινοφανή ζητήματα που ανακύπτουν κατά την εφαρμογή των άρθρων 81 και 82 της Συνθήκης ΕΚ σε μεμονωμένες περιπτώσεις (επιστολές καθοδήγησης). ΕΕ αριθ. C 101 της 27/04/2004 σ. 78 – 80.

4. **Ανακοίνωση της Επιτροπής** περί χειρισμού των καταγγελιών από την Επιτροπή βάσει των άρθρων 81 και 82 της Συνθήκης ΕΚ. ΕΕ C 101 της 27.4.2004, σ. 65 έως 77.

5. **Ανακοίνωση της Επιτροπής** σχετικά με τη συνεργασία μεταξύ της Επιτροπής και των δικαστηρίων των κρατών μελών της ΕΕ κατά την εφαρμογή των άρθρων 81 και 82 ΕΚ. ΕΕ αριθ. C 101 της 27/04/2004 σ. 54 – 64.

6. **Ανακοίνωση της Επιτροπής** σχετικά με τη συνεργασία στο πλαίσιο του δικτύου των αρχών ανταγωνισμού. ΕΕ αριθ. C 101 της 27/04/2004 σ. 43 – 53.

Οι κοινές επιχειρήσεις, οι οποίες δεν πληρούν τα κριτήρια υπαγωγής στο πεδίο εφαρμογής του Κανονισμού 139/2004, υπόκεινται σε αξιολόγηση, υπό το καθεστώς του άρθρου 81 και 82 της ΣΕΚ. Σε μία προσπάθεια κατηγοριοποίησης τους, υπάγονται στο καθεστώς των προειρημένων άρθρων οι εξής κατηγορίες κοινών επιχειρήσεων:

- Οι μη λειτουργικά αυτόνομες κοινές επιχειρήσεις,
- Οι μερικώς λειτουργικά αυτόνομες κοινές επιχειρήσεις (partial function joint ventures), οι οποίες διατηρούν περιορισμένες λειτουργίες, κυρίως εντός του πεδίου δραστηριοτήτων των μητρικών τους επιχειρήσεων (π.χ. έρευνα και ανάπτυξη, διανομή, πώληση),
- Οι λειτουργικά αυτόνομες κοινές επιχειρήσεις χωρίς κοινοτική διάσταση
- Οι κοινές επιχειρήσεις, οι οποίες ανήκουν από κοινού στις μητρικές επιχειρήσεις, χωρίς ωστόσο να ασκείται σε αυτές κοινός έλεγχος (μειοψηφικές συμμετοχές) και
- Οι στρατηγικές συμμαχίες, και κατ' επέκταση κάθε συμφωνία, η οποία περιβάλλεται της μορφής των κοινών επιχειρήσεων προς επίτευξη του κοινού εμπορικού στόχου.

2.2. Το νέο καθεστώς εφαρμογής των άρθρων 81 και 82 ΣΕΚ υπό τον Κανονισμό 1/2003²¹⁵.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεσμεύτηκε να μεταρρυθμίσει ριζικά το μηχανισμό εφαρμογής της κοινοτικής πολιτικής ανταγωνισμού δημιουργώντας ένα αποτελεσματικότερο σύστημα εποπτείας, περιορίζοντας παράλληλα τις γραφειοκρατικές διατυπώσεις για τις εταιρείες. Έτσι στις 16 Δεκεμβρίου 2002 το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο υιοθέτησε τον Κανονισμό 1/2003 για την εφαρμογή των άρθρων 81 και 82 ΣΕΚ, ο οποίος αντικαθιστά τον Κανονισμό 17/62²¹⁶. Με τη μεταρρύθμιση αυτή δεν τροποποιείται επί της ουσίας το περιεχόμενο των διατάξεων

²¹⁵ Ο Κανονισμός 1/2003 επισυνάπτεται στο Παράρτημα της μελέτης.

²¹⁶ Κανονισμός 17/62 του Συμβουλίου, όπως τροποποιήθηκε από τον **Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1216/1999** του Συμβουλίου, της 10ης Ιουνίου 1999, για την τροποποίηση του κανονισμού αριθ. 17 πρώτος κανονισμός εφαρμογής των άρθρων 81 και 82 της συνθήκης. *ΕΕ αριθ. L 148 της 15/06/1999 σ. 5 -6.*

των άρθρων 81 και 82 της συνθήκης ΕΚ, αλλά δημιουργείται ένα νέο νομικό σύστημα για την αποτελεσματικότερη εφαρμογή των άρθρων 81 και 82 μέσω της άμεσης εφαρμογής τους και την ενίσχυση του ρόλου των εθνικών αρχών. Κατωτέρω αναλύονται τα κυριότερα στοιχεία του Κανονισμού.

2.2.1. Σύστημα εξαιρέσεων άμεσης εφαρμογής.

Το κεντρικό χαρακτηριστικό γνώρισμα του Κανονισμού είναι η κατάργηση του μονοπωλίου της Επιτροπής για πιστοποίηση περιοριστικών συμφωνιών και η εισαγωγή ενός νέου νομικού συστήματος εξαιρέσεων άμεσης εφαρμογής. Σύμφωνα με το προγενέστερο καθεστώς οι εθνικές αρχές ανταγωνισμού και τα εθνικά Δικαστήρια ήταν αρμόδια να εφαρμόζουν το άρθρο 81, παρ.1. και 82, με την εισαγωγή του νέου Κανονισμού καθίσταται άμεσα εφαρμοστέο και το άρθρο 81, παρ.3²¹⁷. Στο πλαίσιο του νέου νομικού συστήματος, οι συμφωνίες που τηρούν τους όρους του άρθρου 81(3) ΕΚ είναι νόμιμα έγκυρες και εκτελεστές, χωρίς να είναι αναγκαία η προηγούμενη έκδοση απόφασης²¹⁸.

Η άμεση εφαρμογή των κανόνων εξαιρέσης, ενώ απαλλάσσει τις επιχειρήσεις από τη διαδικασία γνωστοποίησης, με σκοπό τη λήψη πιστοποίησης, επιβάλλει στις επιχειρήσεις και στους συμβούλους τους την υποχρέωση ίδιας αξιολόγησης των συμφωνιών τους (self assessment). Οι επιχειρήσεις θα μπορούν να επικαλεσθούν τον κανόνα απαλλαγής του άρθρου 81(3) ως υπεράσπιση σε διαδικασία τόσο ενώπιον της Επιτροπής, όσο και ενώπιον των εθνικών αρχών ανταγωνισμού και των εθνικών Δικαστηρίων. Η Επιτροπή διατίθεται να συζητήσει, όπου απαιτείται, συγκεκριμένες περιπτώσεις με επιχειρήσεις, ενώ με σχετική Ανακοίνωση²¹⁹ καθορίζονται οι περιστάσεις που θα μπορούσαν να παρασχεθούν, υπό μορφή επιστολών καθοδήγησης, κατευθύνσεις σχετικά με το χειρισμό των εκάστοτε υποθέσεων.

2.2.2. Αποκεντρωμένη εφαρμογή κανόνων ανταγωνισμού.

Με τη νέα μεταρρύθμιση στα εθνικά δικαστήρια και στις εθνικές αρχές ανταγωνισμού έχουν επιβληθεί δύο θεμελιώδεις υποχρεώσεις. Αρχικά, έχουν

²¹⁷ Κανονισμός 1/2003, Προοίμιο, σημείο 4.

²¹⁸ *Ibid*, άρθρο 1, παρ.2.

²¹⁹ **Ανακοίνωση της Επιτροπής** σχετικά με την ανεπίσημη καθοδήγηση ως προς καινοφανή ζητήματα που ανακύπτουν κατά την εφαρμογή των άρθρων 81 και 82 της Συνθήκης ΕΚ σε μεμονωμένες περιπτώσεις (επιστολές καθοδήγησης). *ΕΕ αριθ. C 101 της 27/04/2004 σ. 0078 – 0080.*

υποχρέωση να εφαρμόζουν τα άρθρα 81 και 82 ΕΚ, όπου εφαρμόζεται η εθνική νομοθεσία ανταγωνισμού σε συμφωνίες και σε καταχρηστικές πρακτικές, οι οποίες μπορεί να επηρεάζουν το διακοινοτικό εμπόριο²²⁰. Ωστόσο, η έναρξη διαδικασιών από την Επιτροπή για την ίδια υπόθεση, συνεπάγεται απώλεια της αρμοδιότητας των εθνικών αρχών ανταγωνισμού να εφαρμόζουν τα άρθρα 81 και 82²²¹. Η δεύτερη υποχρέωση που επιβάλλεται στις αρχές ανταγωνισμού και τα δικαστήρια των κρατών μελών, είναι να μην απαγορεύουν στο πλαίσιο εθνικής νομοθεσίας ανταγωνισμού, συμφωνίες, αποφάσεις ενώσεων επιχειρήσεων και συμπράξεις, οι οποίες μπορεί να επηρεάζουν το διακοινοτικό εμπόριο, αλλά οι οποίες δεν απαγορεύονται από το κοινοτικό κεκτημένο. Παρά ταύτα, οι εθνικές αρχές και τα εθνικά Δικαστήρια είναι ελεύθερα να εφαρμόζουν αυστηρότερη εθνική νομοθεσία στην επικράτεια τους, σε πρακτικές που ακολουθούν οι επιχειρήσεις²²². Ειδικά, όσον αφορά στα εθνικά Δικαστήρια, η Επιτροπή διατίθεται να συνεργαστεί με αυτά για την ομοιόμορφη εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού²²³ και με σχετική Ανακοίνωση²²⁴ καθορίζει το πλαίσιο αυτό συνεργασίας. Συμπερασματικά, ο Κανονισμός 1/2003 αποτελεί ένα σταθερό βήμα στην κατεύθυνση της ισχυρότερης και αποδοτικότερης εφαρμογής των κοινοτικών κανόνων ανταγωνισμού, μέσω της πολύμορφης συνεργασίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, των εθνικών αρχών και των εθνικών δικαστηρίων.

2.2.3. Ευρωπαϊκό Δίκτυο Ανταγωνισμού.

Με τον Κανονισμό 1/2003 καθιερώθηκε ένα σύστημα παράλληλων αρμοδιοτήτων, βάσει του οποίου η Επιτροπή και οι αρχές ανταγωνισμού των κρατών μελών δύναται να εφαρμόζουν τα άρθρα 81 και 82. Από κοινού, οι εθνικές αρχές ανταγωνισμού και η Επιτροπή συναποτελούν ένα δίκτυο δημόσιων αρχών, ενεργώντας προς χάριν του δημόσιου συμφέροντος και συνεργαζόμενες στενά²²⁵ με στόχο την προάσπιση του ανταγωνισμού. Το δίκτυο καλείται "Ευρωπαϊκό Δίκτυο Ανταγωνισμού" (ECN). Οι εθνικές αρχές θα μπορούν να εξετάζουν οποιαδήποτε

²²⁰ Κανονισμός 1/2003, άρθρο 3, παρ.1.

²²¹ *Ibid*, άρθρο 11, παρ.6.

²²² *Ibid*, άρθρο 3, παρ.2.

²²³ *Ibid*, άρθρο 15, 16.

²²⁴ **Ανακοίνωση της Επιτροπής** σχετικά με τη συνεργασία μεταξύ της Επιτροπής και των δικαστηρίων των κρατών μελών της ΕΕ κατά την εφαρμογή των άρθρων 81 και 82 ΕΚ. *ΕΕ αριθ. C 101 της 27/04/2004 σ. 54 – 64.*

²²⁵ Κανονισμός 1/2003, άρθρο 11.

υπόθεση, υπό τον όρο ότι είναι σε θέση να συλλέξουν τα απαραίτητα στοιχεία²²⁶, να θέσουν τέλος στην παράβαση με αποτελεσματικό τρόπο και να έχουν την εξουσία να επιβάλουν την κατάλληλη ποινή²²⁷. Προς διευκρίνιση του πλαισίου συνεργασίας η Επιτροπή εξέδωσε σχετική Ανακοίνωση²²⁸.

2.2.4. Εξουσίες Επιτροπής.

Προς διασφάλιση της αποτελεσματικής εφαρμογής των κανόνων ανταγωνισμού, η Επιτροπή διατηρεί ευρείες εξουσίες, τις οποίες ασκεί κατόπιν καταγγελίας ή αυτεπαγγέλτως, όταν διαπιστώνει, κατά περίπτωση, παραβίαση των άρθρων 81 και 82. Όσον αφορά στις εξουσίες λήψης αποφάσεων²²⁹, η Επιτροπή δύναται να διαπιστώσει και να παύσει την παράβαση, σε δεόντως δικαιολογημένες επείγουσες περιπτώσεις να διατάξει τη λήψη προσωρινών μέτρων, να καταστήσει εκτελεστές τις αναλήψεις υποχρεώσεων των μερών ή ακόμα να διαπιστώσει το ανεφάρμοστο των εν λόγω άρθρων, λόγω κοινοτικού δημοσίου συμφέροντος. Στα πλαίσια των εξουσιών διεξαγωγής ερευνών²³⁰, η Επιτροπή έχει δικαίωμα να ζητήσει πληροφορίες, να διεξάγει ακροάσεις και κάθε απαραίτητο έλεγχο. Τέλος, σύμφωνα με τις εξουσίες επιβολής κυρώσεων²³¹, η Επιτροπή μπορεί να επιβάλλει πρόστιμα και χρηματικές ποινές.

²²⁶ *Ibid*, άρθρο 12.

²²⁷ *Ibid*, άρθρο 5.

²²⁸ Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με τη συνεργασία στο πλαίσιο του δικτύου των αρχών ανταγωνισμού. ΕΕ C 101, της 27.4.2004.

²²⁹ Κανονισμός 1/2003, άρθρα 7- 10.

²³⁰ *Ibid*, άρθρα 17- 20.

²³¹ *Ibid*, άρθρα 23-24.

2.3. Τα δύο στάδια αξιολόγησης βάσει του άρθρου 81²³².

Το άρθρο 81²³³ ενσωματώνει δύο κανόνες: πρώτον, τον «**απαγορευτικό κανόνα**», σύμφωνα με τον οποίο απαγορεύονται όλες τις συμφωνίες μεταξύ επιχειρήσεων, τις αποφάσεις ενώσεων επιχειρήσεων και τις εναρμονισμένες πρακτικές που μπορεί να επηρεάσουν το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών και οι οποίες έχουν ως αντικείμενο ή ως αποτέλεσμα την παρεμπόδιση, τον περιορισμό ή τη νόθευση του ανταγωνισμού²³⁴, και οι οποίες είναι αυτοδικαίως άκυρες²³⁵, και δεύτερον τον «**κανόνα απαλλαγής**», ο οποίος προβλέπει ότι ο απαγορευτικός κανόνας μπορεί να κηρυχθεί ανεφάρμοστος, σε περίπτωση συμφωνιών που συμβάλλουν στην βελτίωση της παραγωγής ή της διανομής των προϊόντων ή στην προώθηση της τεχνικής ή οικονομικής προόδου, εξασφαλίζοντας συγχρόνως τους καταναλωτές δίκαιο τμήμα από το όφελος που προκύπτει, και οι οποίες δεν επιβάλλουν περιορισμούς που δεν είναι απαραίτητοι για την επίτευξη των στόχων αυτών και δεν παρέχουν στις επιχειρήσεις

²³² Για την πρακτική εφαρμογή των δύο σταδίων αξιολόγησης βλέπε υπόθεση Lufthansa – Austrian Airlines, υπό 3.4.

²³³ Άρθρο 81:

1. Είναι ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά και απαγορεύονται όλες οι συμφωνίες μεταξύ επιχειρήσεων, όλες οι αποφάσεις ενώσεων επιχειρήσεων και κάθε εναρμονισμένη πρακτική, που δύνανται να επηρεάσουν το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών και που έχουν ως αντικείμενο ή ως αποτέλεσμα την παρεμπόδιση, τον περιορισμό ή τη νόθευση του ανταγωνισμού εντός της κοινής αγοράς και ιδίως εκείνες οι οποίες συνίστανται:

- α) στον άμεσο ή έμμεσο καθορισμό των τιμών αγοράς ή πωλήσεως ή άλλων όρων συναλλαγής·
- β) στον περιορισμό ή στον έλεγχο της παραγωγής, της διαθέσεως, της τεχνολογικής ανάπτυξεως ή των επενδύσεων·
- γ) στην κατανομή των αγορών ή των πηγών εφοδιασμού·
- δ) στην εφαρμογή άνισων όρων επί ισοδυνάμων παροχών, έναντι των εμπορικώς συναλλασσομένων, με αποτέλεσμα να περιέρχονται αυτοί σε μειονεκτική θέση στον ανταγωνισμό·
- ε) στην εξάρτηση της συνάψεως συμβάσεων από την αποδοχή, εκ μέρους των συναλλασσομένων, προσθέτων παροχών που εκ φύσεως ή σύμφωνα με τις εμπορικές συνήθειες δεν έχουν σχέση με το αντικείμενο των συμβάσεων αυτών.

2. Οι απαγορευόμενες δυνάμει του παρόντος άρθρου συμφωνίες ή αποφάσεις είναι αυτοδικαίως άκυρες.

3. Οι διατάξεις της παραγράφου 1 δύνανται να κηρυχθούν ανεφάρμοστες:

- σε κάθε συμφωνία ή κατηγορία συμφωνιών μεταξύ επιχειρήσεων,
- σε κάθε απόφαση ή κατηγορία αποφάσεων ενώσεων επιχειρήσεων, και
- σε κάθε εναρμονισμένη πρακτική ή κατηγορία εναρμονισμένων πρακτικών,

η οποία συμβάλλει στη βελτίωση της παραγωγής ή της διανομής των προϊόντων ή στην προώθηση της τεχνικής ή οικονομικής προόδου, εξασφαλίζοντας συγχρόνως στους καταναλωτές δίκαιο τμήμα από το όφελος που προκύπτει, και η οποία:

- α) δεν επιβάλλει στις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις περιορισμούς μη απαραίτητους για την επίτευξη των στόχων αυτών· και
- β) δεν παρέχει στις επιχειρήσεις αυτές τη δυνατότητα καταργήσεως του ανταγωνισμού επί σημαντικού τμήματος των σχετικών προϊόντων.

²³⁴ Άρθρο 81, παρ.1.

²³⁵ Άρθρο 81, παρ.2.

αυτές τη δυνατότητα καταργήσεως του ανταγωνισμού σε σημαντικό τμήμα των σχετικών προϊόντων²³⁶.

Κατ' αντιστοιχία των δύο προειρημένων κανόνων, στοιχειοθετούνται δύο στάδια αξιολόγησης των κοινών επιχειρήσεων. Κατά το *πρώτο στάδιο*, αξιολογείται κατά πόσον μια συμφωνία μεταξύ επιχειρήσεων είναι σε θέση να επηρεάσει το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών, έχει αντιανταγωνιστικό αντικείμενο ή πραγματικά ή δυνητικά αντιανταγωνιστικά αποτελέσματα. Κατά το *δεύτερο στάδιο*, που υφίσταται μόνον εφόσον διαπιστώνεται ότι μια συμφωνία περιορίζει τον ανταγωνισμό, εξετάζεται αν από τη συμφωνία προκύπτουν ευνοϊκά για τον ανταγωνισμό αποτελέσματα και κατά πόσον αυτά υπερσχύουν έναντι των δυσμενών για τον ανταγωνισμό αποτελεσμάτων, προκειμένου να κριθεί αν υφίστανται οι προϋποθέσεις χορήγησης απαλλαγής²³⁷.

2.3.1. Αξιολόγηση βάσει του άρθρου 81, παρ.1.

Οι κοινές επιχειρήσεις, οι οποίες υπόκεινται σε αξιολόγηση υπό το άρθρο 81, παρ.1, προκειμένου να κριθεί η εφαρμογή του «απαγορευτικού κανόνα», υποβάλλονται στο πρώτο στάδιο αξιολόγησης θέτοντας υπό εξέταση *πρώτον* την πράξη της δημιουργίας (ίδρυση ή απόκτηση) της κοινής επιχείρησης και *δεύτερον*, κάθε περιορισμό, ο οποίος προκύπτει από αυτή. Στην έννοια του περιορισμού εμπίπτουν τόσο οι παρεπόμενοι περιορισμοί²³⁸, όσο και κάθε άλλος περιορισμός, ο οποίος απαιτεί επιμέρους εξέταση²³⁹. Κατά το πρώτο στάδιο αξιολόγησης εξετάζονται, γενικά, δύο παράμετροι:

- Ο επηρεασμός του εμπορίου μεταξύ των κρατών μελών και
- Ο περιορισμός του ανταγωνισμού.

Κατά την αξιολόγηση της συμβατότητας με το άρθρο 81, παρ.1, όσον αφορά στις συνέπειες επί του εμπορίου και επί του ανταγωνισμού, εξετάζονται, κυρίως:

²³⁶ Άρθρο 81, παρ.3.

²³⁷ Ανακοίνωση της Επιτροπής — Κατευθυντήριες γραμμές για την εφαρμογή του άρθρου 81 παράγραφος 3 της συνθήκης. ΕΕ αριθ. C 101 της 27/04/2004 σ. 0097 – 0118, Εισαγωγή, σημείο 11.

²³⁸ Για την έννοια των παρεπόμενων περιορισμών, βλέπε ανωτέρω υπό 1.4.2.4.2.

²³⁹ Brodey Martin(2003): Joint ventures and antitrust law, UIA Prague, Dorda Brugger & Jordis, 4 April, page 6. Διαθέσιμο στην ιστοσελίδα <http://www.dbj.at/publ143.pdf>

- Ο περιορισμός του πραγματικού ή εν δυνάμει ανταγωνισμού μεταξύ των μητρικών και της κοινής επιχείρησης (spill over and stifling effect),
- Οι επιπτώσεις στα τρίτα μέρη (foreclosure effect)
- Οι επιπτώσεις των συσπειρώσεων των επιχειρήσεων μέσω τις δημιουργίας δικτύων κοινών επιχειρήσεων (network effect²⁴⁰)²⁴¹.

2.3.1.1. Ο επηρεασμός του εμπορίου.

Το κριτήριο του επηρεασμού του εμπορίου αποτελεί ένα αυτόνομο κριτήριο της κοινοτικής νομοθεσίας, το οποίο οριοθετεί το πεδίο εφαρμογής του κοινοτικού δικαίου του ανταγωνισμού, περιορίζοντας το σε συμφωνίες και πρακτικές που δύνανται να έχουν ένα ελάχιστο επίπεδο διασυννοριακών επιπτώσεων στο εσωτερικό της Κοινότητας, ή σύμφωνα με τη διατύπωση του Δικαστηρίου σε συμφωνίες που επηρεάζουν το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών με τρόπο «αισθητό»²⁴². Το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών θεωρείται πως δεν επηρεάζεται από κοινές επιχειρήσεις, προκύπτουσες από ανταγωνιστικές μητρικές επιχειρήσεις που κατέχουν συνδυασμένο μερίδιο αγοράς έως 10%, και αντίστοιχα από κοινές επιχειρήσεις προκύπτουσες από μη ανταγωνιστικές μητρικές επιχειρήσεις που κατέχουν συνδυασμένο μερίδιο αγοράς έως 15%²⁴³.

Η εξέταση του επηρεασμού του εμπορίου περιλαμβάνει την εξέταση όλων των διασυννοριακών συναλλαγών και καλύπτει επίσης τις περιπτώσεις στις οποίες συμφωνίες ή πρακτικές επηρεάζουν τη διάρθρωση του ανταγωνισμού στην αγορά. Επισημαίνεται, ότι η εφαρμογή του κριτηρίου του επηρεασμού του εμπορίου δεν εξαρτάται μόνο από τον ορισμό των γεωγραφικών αγορών αναφοράς, καθώς το

²⁴⁰ Για τις έννοιες spill over, stifling, foreclosure and network effect βλέπε ανωτέρω υπό 0.3.

²⁴¹ Goel Rahul (2006), *Regulation of Joint Ventures under the Article 81 of EU Treaty*, Paper 1097, σελ.6. Διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <http://law.bepress.com/expresso/eps/1097>.

²⁴² **Ανακοίνωση της Επιτροπής** — Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την έννοια του επηρεασμού του εμπορίου των άρθρων 81 και 82 της Συνθήκης, *ΕΕ αριθ. C 101 της 27/04/2004 σ. 81 – 96*, σημεία 12- 13.

²⁴³ **Ανακοίνωση της Επιτροπής** σχετικά με τις συμφωνίες ήσσονος σημασίας οι οποίες δεν περιορίζουν σημαντικά τον ανταγωνισμό σύμφωνα με το άρθρο 81 παράγραφος 1 της συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (de minimis), *ΕΕ αριθ. C 368 της 22/12/2001 σ. 13 - 15*

εμπόριο μεταξύ κρατών μελών μπορεί να επηρεαστεί και σε περιπτώσεις στις οποίες η οικεία αγορά είναι η εθνική αγορά ή τμήμα της εθνικής αγοράς²⁴⁴.

Προκειμένου να κριθεί η επίδραση των συμφωνιών επί του εμπορίου υιοθετήθηκε από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο, το κριτήριο των «εμπορικών ρευμάτων²⁴⁵», βάσει του οποίου εξετάζεται: α) η δυνατότητα «να πιθανολογηθεί σε επαρκή βαθμό, βάσει συνόλου αντικειμενικών νομικών και πραγματικών στοιχείων», β) ότι υπάρχει επίδραση στα «εμπορικά ρεύματα μεταξύ κρατών μελών», γ) και ότι η επίδραση αυτή είναι «άμεση ή έμμεση, πραγματική ή δυνητική²⁴⁶».

Ειδικά στην περίπτωση των κοινών επιχειρήσεων (ιδιαίτερα μεταξύ ανταγωνιστών), τα εμπορικά ρεύματα επηρεάζονται, όταν οι επιχειρήσεις, μεταβιβάζουν τις δραστηριότητές τους στην κοινή επιχείρηση ή την χρησιμοποιούν για να δημιουργήσουν νέα πηγή εφοδιασμού στην Κοινότητα ή ακόμα όταν η κοινή επιχείρηση δραστηριοποιείται στην παραγωγή ενός ημιτελούς προϊόντος προοριζόμενο για περαιτέρω επεξεργασία ή ενσωμάτωση σε άλλο προϊόν από τις μητρικές επιχειρήσεις. Σε κάθε περίπτωση για την εκτίμηση του «αισθητού χαρακτήρα» λαμβάνονται υπόψη οι πωλήσεις προϊόντων σχετικών με τη συμφωνία που πραγματοποιούν οι μητρικές εταιρείες, και όχι μόνον οι πωλήσεις της κοινής επιχείρησης που δημιουργήθηκε με τη συμφωνία²⁴⁷.

2.3.1.2. Ο περιορισμός του ανταγωνισμού.

Η δημιουργία μιας κοινής επιχείρησης, ανάλογα με τον επιδιωκόμενο σκοπό, μπορεί να επηρεάσει ποικιλοτρόπως τον ανταγωνισμό. Καθοριστικό παράγοντα, επί των συνεπειών της δημιουργίας της κοινής επιχείρησης, αποτελεί η προγενέστερη σχέση των μητρικών επιχειρήσεων καθώς και σχέση, που διαμορφώνεται εκ των υστέρων μεταξύ των μητρικών και της κοινής επιχείρησης. Στην περίπτωση που οι μητρικές επιχειρήσεις είναι πραγματικοί ή εν δυνάμει ανταγωνιστές, η κατάργηση του ανταγωνισμού μεταξύ τους, ως απόρροια της σύμπραξης, θεωρείται πως δεν

²⁴⁴ **Ανακοίνωση της Επιτροπής** — Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την έννοια του επηρεασμού του εμπορίου των άρθρων 81 και 82 της Συνθήκης. *ΕΕ αριθ. C 101 της 27/04/2004 σ. 0081 – 0096*, σημεία 19- 22.

²⁴⁵ Ο όρος «εμπορικά ρεύματα» είναι ουδέτερος και η ερμηνεία του δεν προϋποθέτει τον περιορισμό ή τη μείωση του εμπορίου. Τα εμπορικά ρεύματα μπορούν επίσης να επηρεάζονται όταν μια συμφωνία ή πρακτική προκαλεί αύξηση του εμπορίου. *Ibid*, σημείο 34.

²⁴⁶ *Ibid*, σημείο 24.

²⁴⁷ *Ibid*, σημεία 66-69.

επιφέρει μόνο κατάργηση του εσωτερικού ανταγωνισμού, αλλά και περιορισμό του ανταγωνισμού εν γένει στην σχετική αγορά. Όταν οι μητρικές επιχειρήσεις συνδέονται κάθετα²⁴⁸ μεταξύ τους, κατά το πρώτο στάδιο αξιολόγησης, εξετάζονται οι συνέπειες ως προς τα τρίτα μέρη²⁴⁹, τα οποία μπορεί να απειλούνται με αποκλεισμό από ένα σημαντικό δίαυλο διανομής ή από μια πηγή ζήτησης, τα οποία αποκτά η κοινή επιχείρηση μέσω της συμφωνίας ή ακόμα και αποκλεισμό από τη σχετική αγορά (foreclosure effect) .

Η αξιολόγηση των περιοριστικών συνεπειών των κοινών επιχειρήσεων επί του ανταγωνισμού γινόταν υπό την καθοδήγηση δύο Ανακοινώσεων της Επιτροπής, εκ των οποίων η πρώτη αφορούσε τις συμφωνίες συνεργασίας και η δεύτερη την αξιολόγηση των κοινών επιχειρήσεων με χαρακτήρα συνεργασίας. Οι δύο αυτές Ανακοινώσεις αντικαταστάθηκαν από τις Κατευθυντήριες Γραμμές για την εφαρμογή του άρθρου 81 της ΣΕΚ στις συμφωνίες οριζόντιας συνεργασίας²⁵⁰, οι οποίες εφαρμόζονται ομοίως και στις κοινές επιχειρήσεις. Οι Κατευθυντήριες γραμμές παρέχουν ένα αναλυτικό πλαίσιο αξιολόγησης των οριζόντιων συμφωνιών²⁵¹, βασιζόμενο σε οικονομικά κριτήρια αξιολόγησης όπως η ισχύς στην αγορά των συμβαλλομένων μερών, η δομή της σχετικής αγοράς και γενικά η οικονομική επίδραση της φύσης της συμφωνίας επί της αγοράς και του ανταγωνισμού.

Κατά την εκτίμηση των περιοριστικών συνεπειών των κοινών επιχειρήσεων επί του ανταγωνισμού, λαμβάνονται υπόψη ποικίλοι παράγοντες, όπως, μεταξύ άλλων: τα μερίδια αγοράς, η οικονομική ισχύς των μητρικών επιχειρήσεων και της κοινής επιχείρησης, η κατοχή εμπορικών ή τεχνολογικών συνδέσμων εν συγκρίσει με τους αντίστοιχους των ανταγωνιστών τους, οι όμοιες ή ανεξάρτητες δραστηριότητες των κοινών επιχειρήσεων, σε σχέση με αυτές των μητρικών τους, το μέγεθος και η σημαντικότητα των δραστηριοτήτων της κοινής επιχείρησης σε σχέση με τις αντίστοιχες των μητρικών τους, τα περιοριστικά αποτελέσματα των συμφωνιών των

²⁴⁸ Για την αξιολόγηση των κάθετων συμφωνιών βλέπε Ανακοίνωση της Επιτροπής- Κατευθυντήριες Γραμμές για κάθετους περιορισμούς. ΕΕ C 291, της 13.10.2000, σ. 1-44.

²⁴⁹ Goel Rahul (2006): *ό.π.π.* σελ. 4.

²⁵⁰ ΕΕ C 3 της 6/1/2001, σ.3.

²⁵¹ Οι συμφωνίες οριζόντιας συνεργασίας, οι οποίες αναλύονται είναι οι εξής: συμφωνίες έρευνας και ανάπτυξης, συμφωνίες παραγωγής, συμφωνίες προμήθειας, συμφωνίες εμπορίας, συμφωνίες για τα πρότυπα και οι περιβαλλοντικές συμφωνίες. Κοινός παρανομαστής των συμφωνιών είναι η δυνατότητα βελτίωσης της αποτελεσματικότητας, η οποία συνεκτιμάται σε περίπτωση που δεν εμπίπτουν στον απαγορευτικό κανόνα του άρθρου 81.

συμβαλλόμενων μερών και η επίδραση της κοινής επιχείρησης επί των τιμών, της καινοτομίας, της ποικιλίας και της ποιότητας των αγαθών και των υπηρεσιών²⁵².

2.3.2. Αξιολόγηση βάσει του άρθρου 81, παρ.3.

Περιοριστικές συμφωνίες δημιουργίας κοινής επιχείρησης μπορούν να απαλλαγούν της εφαρμογής του απαγορευτικού κανόνα, εφόσον ως ανεξάρτητες συμφωνίες πληρούν τα κριτήρια του άρθρου 81, παρ.3(ατομική απαλλαγή), είτε εμπίπτουν εντός των κατηγοριών κοινών επιχειρήσεων, στις οποίες επιφυλάσσεται απαλλαγή(ομαδική ή κατά κατηγορίες απαλλαγή).

2.3.2.1. Ατομική απαλλαγή.

Ο κανόνας απαλλαγής του άρθρου 81, παρ.3, στηρίζεται στην αντίληψη, ότι περιοριστικές συμφωνίες δύνανται να παράγουν οικονομικά και κοινωνικά οφέλη, τα οποία υπερτερούν των αρνητικών συνεπειών επί του ανταγωνισμού. Η απαλλαγή που χορηγείται σε συγκεκριμένες συμφωνίες, σε αντίθεση με την χορηγούμενη έγκριση των κοινών επιχειρήσεων με χαρακτήρα συγκέντρωσης, είναι πάντα περιορισμένη χρονικά και εκτιμάται βάσει των ανταγωνιστικών δομών που επικρατούν στην αγορά κατά τη στιγμή εισόδου της κοινής επιχείρησης σε αυτή²⁵³.

Γενικά, μια κοινή επιχείρηση θεωρείται ότι πληροί τα κριτήρια του κανόνα απαλλαγής, όταν τα πλεονεκτήματα που προκύπτουν για την οικονομική πρόοδο και τους καταναλωτές υπερκερνούν τα μειονεκτήματα που προκύπτουν από τον περιορισμό του ανταγωνισμού. Σύμφωνα με τις ανωτέρω Κατευθυντήριες Γραμμές²⁵⁴, ως τέτοια πλεονεκτήματα θεωρούνται η ανάπτυξη νέων προϊόντων ή διαδικασιών παραγωγής, η προαγωγή της τεχνολογικής ή οικονομικής προόδου, η διείσδυση σε νέες αγορές, η οποία συντελεί στην ανάπτυξη δραστηριοτήτων σε νέους γεωγραφικούς τόπους, ο εμπλουτισμός των παραγόμενων προϊόντων, ο οποίος συντελεί στην αύξηση της παραγωγής και των πωλήσεων. Σε κάθε περίπτωση, κάθε

²⁵² Nourry Alex(2005), *Transactions and practices : EC Joint Ventures*, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <http://competition.practicallaw.com/1-107-3702?tab=5&jurisfilter=>

²⁵³ *Ibid.*

²⁵⁴ Βλέπε αναλυτικά **Ανακοίνωση της Επιτροπής** Κατευθυντήριες Γραμμές για την εφαρμογή του άρθρου 81 της ΣΕΚ στις συμφωνίες οριζόντιας συνεργασίας. ΕΕ C 3 της 6/1/2001.

ισχυρισμός των συμβαλλομένων μερών για βελτίωση της αποτελεσματικότητας πρέπει να είναι αιτιολογημένος.

Προ της 1^{ης} Μαΐου 2004, η απαλλαγή βάσει του άρθρου 81, παρ.3, αποτελούσε αποκλειστική αρμοδιότητα της Επιτροπής. Με την εισαγωγή του Κανονισμού 1/2003, οι εθνικές αρχές ανταγωνισμού²⁵⁵ και τα εθνικά Δικαστήρια²⁵⁶ μπορούν να εφαρμόζουν πλήρως τον κανόνα απαλλαγής, υπό την προϋπόθεση ότι επί κάθε υπόθεσης θα επιλαμβάνεται μόνο μια αρχή²⁵⁷. Καθώς το προγενέστερο καθεστώς κοινοποίησης και έγκρισης των κοινών επιχειρήσεων με χαρακτήρα σύμπραξης έχει καταργηθεί, οι εν λόγω συμφωνίες που πληρούν τα κριτήρια του κανόνα απαλλαγής, θεωρούνται έγκυρες εξ αρχής. Η πλήρωση των κριτηρίων αποτελεί πλέον προϊόν εκτίμησης από τα συμβαλλόμενα μέρη, ενώ σε περίπτωση παραβίασης ή καταγγελίας αυτό μπορεί να κριθεί, είτε μέσω έρευνας από τις αρμόδιες αρχές ανταγωνισμού, είτε μέσω δίκης από τα αρμόδια εθνικά δικαστήρια. Η αρμοδιότητα της Κοινότητας, ωστόσο διατηρείται αν θεωρηθεί ότι υπάρχει κοινοτικό έννομο συμφέρον²⁵⁸.

2.3.2.2. Απαλλαγή κατά κατηγορίες συμφωνιών.

Η Επιτροπή, προσπαθώντας να υλοποιήσει το διφυή στόχο της διασφάλισης της ουσιαστικής προστασίας του ανταγωνισμού και της παροχής επαρκούς ασφάλειας δικαίου στις επιχειρήσεις, εξέδωσε Κανονισμούς για την απαλλαγή ορισμένων κατηγοριών συμφωνιών. Οι εν λόγω κατηγορίες θεωρείται ότι πληρουμένων των προϋποθέσεων, που τίθενται στους αντίστοιχους Κανονισμούς, οι θετικές συνέπειες από την υλοποίησή τους υπερκερνούν τις όποιες αρνητικές συνέπειες για τον ανταγωνισμό. Ωστόσο η Επιτροπή δύναται, με πρωτοβουλία της ή κατόπιν καταγγελίας, να ανακαλέσει το ευεργέτημα του κανονισμού απαλλαγής, εφόσον διαπιστώσει, ότι σε συγκεκριμένη περίπτωση η κοινή επιχείρηση που εμπίπτει στον κανονισμό απαλλαγής παράγει αποτελέσματα τα οποία δεν συμβιβάζονται με το άρθρο 81 παράγραφος 3 της συνθήκης. Με την εισαγωγή του Κανονισμού 1/2003 οι εθνικές αρχές ανταγωνισμού δύνανται επίσης να ανακαλέσουν το ευεργέτημα της απαλλαγής στο έδαφός τους, όταν η κοινή επιχείρηση που εμπίπτει σε κανονισμό της

²⁵⁵ Κανονισμός 1/2003, άρθρο 6.

²⁵⁶ *Ibid*, άρθρο 7.

²⁵⁷ *Ibid*, Προοίμιο σημείο 18.

²⁵⁸ *Ibid*, άρθρο 10.

Επιτροπής, παράγει τα προειρημένα ασυμβίβαστα αποτελέσματα στο έδαφος κράτους μέλους, ή σε τμήμα του εδάφους αυτού, το οποίο συγκεντρώνει όλα τα χαρακτηριστικά μιας αυτοτελούς γεωγραφικής αγοράς²⁵⁹.

2.3.2.2.1. Κοινές επιχειρήσεις έρευνας και ανάπτυξης.

Οι κοινές επιχειρήσεις, οι οποίες δραστηριοποιούνται στον τομέα της έρευνας και της ανάπτυξης, υπόκεινται στο πεδίο ορισμού του Κανονισμού 2659/2000²⁶⁰, σύμφωνα με τον οποίο επωφελούνται του ευεργετήματος της απαλλαγής. Μεταξύ των προϋποθέσεων, περιλαμβάνεται η απαίτηση της από κοινού πρόσβασης στα αποτελέσματα της έρευνας από τους συμμετέχοντες στην κοινή επιχείρηση²⁶¹. Επιπρόσθετα, όταν οι μητρικές επιχειρήσεις είναι ανταγωνιστές, αυτές μπορούν να τύχουν απαλλαγής, μόνο όταν το συνδυασμένο μερίδιο αγοράς τους δεν υπερβαίνει το 25% της σχετικής αγοράς²⁶². Ωστόσο, ο Κανονισμός συμπεριλαμβάνει και συμφωνίες μη καλυπτόμενες από την απαλλαγή²⁶³, μεταξύ των οποίων συγκαταλέγονται οι συμφωνίες για εφαρμογή προσυμφωνημένων τιμών, για περιορισμό των πωλήσεων ή των αγορών. Οι Κατευθυντήριες Γραμμές για την αξιολόγηση των οριζόντιων συμφωνιών, περιέχουν διατάξεις για τις συμφωνίες έρευνας και ανάπτυξης, όπου προβλέπεται ότι, γενικά, οι εν λόγω συμφωνίες δεν εμπίπτουν στην απαγόρευση του άρθρου 81, παρ.1, ωστόσο οι σχέσεις ανταγωνισμού που διέπουν τα συμβαλλόμενα μέρη πρέπει να εξετάζονται με γνώμονα τις συνέπειες επί της αγοράς και επί της καινοτομίας, εκτιμώμενες σε ρεαλιστική βάση.

2.3.2.2.2. Κοινές επιχειρήσεις εξειδίκευσης.

Οι συμφωνίες εξειδίκευσης προκύπτουν, όταν τα μέρη συμφωνούν αμοιβαία να διακόψουν την παραγωγή ενός προϊόντος και να το προμηθεύονται από άλλο μέρος, εν προκειμένω από την κοινή επιχείρηση. Οι εν λόγω συμφωνίες, συμπεριλαμβανομένων και των συμφωνιών συμπαραγωγής εμπίπτουν στον

²⁵⁹ Κανονισμός 139/2004, άρθρο 29.

²⁶⁰ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 2659/2000 της Επιτροπής της 29ης Νοεμβρίου 2000 σχετικά με την εφαρμογή του άρθρου 81 παράγραφος 3 της συνθήκης σε κατηγορίες συμφωνιών έρευνας και ανάπτυξης. *EE L 304 της 5.12.2000, σ. 7- 12.*

²⁶¹ *Ibid*, άρθρο 2.

²⁶² *Ibid*, άρθρο 3.

²⁶³ *Ibid*, άρθρο 5.

Κανονισμό 2658/2000²⁶⁴ και απαλλάσσονται, όταν το συνδυασμένο μερίδιο αγοράς των συμμετεχόντων μερών δεν ξεπερνά το 20% της σχετικής αγοράς²⁶⁵, ενώ παράλληλα δεν συμπεριλαμβάνονται σε αυτές απαγορευμένοι περιορισμοί²⁶⁶, όπως ο καθορισμός τιμών ή ο καταμερισμός της αγοράς.

2.3.2.2.3. Συμφωνίες μεταφοράς τεχνολογίας.

Οι συμφωνίες μεταφοράς τεχνολογίας αναφέρονται σε συμφωνίες παραχώρησης αδειών εκμετάλλευσης τεχνογνωσίας, διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας ή δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας. Όταν τα εν λόγω δικαιώματα παραχωρούνται σε κοινές επιχειρήσεις, οι συμφωνίες αυτές θεωρείται πως δεν εμπίπτουν στην απαγόρευση του άρθρου 81, παρ.1, απαλλασσόμενες βάσει του Κανονισμού 772/2004²⁶⁷, εφόσον, σε περίπτωση οριζόντιας συνεργασίας, το συνδυασμένο μερίδιο αγοράς των συμμετεχόντων μερών δεν ξεπερνά το 20% της σχετικής αγοράς, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό σε περίπτωση κάθετης συνεργασίας ορίζεται στο 30% της σχετικής αγοράς²⁶⁸. Η παρεχόμενη απαλλαγή δύναται να ανακληθεί, όταν περιορίζεται η πρόσβαση τεχνολογιών τρίτων μερών στην αγορά ή όταν τα μέρη δεν εκμεταλλεύονται την παραχωρούμενη τεχνολογία, χωρίς να υπάρχει αντικειμενικός λόγος²⁶⁹. Τέλος, όπως όλοι οι Κανονισμοί απαλλαγής περιέχουν ένα κατάλογο περιορισμών²⁷⁰, οι οποίες δεν συμπεριλαμβάνονται στην απαλλαγή.

²⁶⁴ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 2658/2000 της Επιτροπής της 29^{ης} Νοεμβρίου 2000 σχετικά με την εφαρμογή του άρθρου 81, παρ.3 της Συνθήκης σε κατηγορίες συμφωνιών εξειδίκευσης. *EE L 304, της 5/12/2000, σ.3-6.*

²⁶⁵ *Ibid*, άρθρο 4.

²⁶⁶ *Ibid*, άρθρο 5.

²⁶⁷ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 772/2004 της Επιτροπής της 27^{ης} Απριλίου 2004 σχετικά με την εφαρμογή του άρθρου 81, παρ.3 της Συνθήκης σε κατηγορίες συμφωνιών μεταφοράς τεχνολογίας. *EE L 123 της 27.4.2004, σ. 11 - 17.*

²⁶⁸ *Ibid*, άρθρο 3.

²⁶⁹ *Ibid*, άρθρο 6.

²⁷⁰ Βλέπε αναλυτικά *ibid*, άρθρα 4, 5.

ΜΕΡΟΣ Β΄

Case Study

*«Η αντιμετώπιση των στρατηγικών συμμαχιών των
αεροπορικών εταιρειών από την Επιτροπή».*

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

Case study: «Στρατηγικές Συμμαχίες Αεροπορικών Εταιρειών».

3.1. Εισαγωγικές παρατηρήσεις.

Η απελευθέρωση και η παγκοσμιοποίηση των αερομεταφορών, οδήγησε στην ανάπτυξη του αριθμού των στρατηγικών συμμαχιών μεταξύ των αεροπορικών εταιρειών, η οποία ήρθε ως απάντηση στην απορρύθμιση του κλάδου. Οι συμμαχίες στο τομέα των αερομεταφορών υποκινούνται από τις αξιοσημείωτες οικονομίες κλίμακας και σκοπού, όπως επίσης και των σημαντικών αποτελεσμάτων συνέργιας²⁷¹, που δύνανται να επιτευχθούν. Ωστόσο, οι συμμαχίες τείνουν να εμβαθύνουν τους επιδιωκόμενους σκοπούς, οι οποίοι ενώ εκκινούν από την κοινή παροχή υπηρεσιών μέσω ενός joint venture, το τελευταίο μπορεί να αποτελέσει το όχημα, αν όχι το προκάλυμμα μιας περίπλοκης και εφ' όλης της ύλης συνεργασία, η οποία προσιδιάζει σε συγχώνευση (υπόθεση KLM/ Alitalia). Επίσης, τα άρθρα 81 και 82 εφαρμόζονται πλήρως στις συμμαχίες στον τομέα των αερομεταφορών (Υπόθεση Lufthansa/ Austrian Airlines). Οι συμμαχίες των αεροπορικών εταιρειών, οξύνοντας το δίλλημα της συμβατότητας ανταγωνισμού και συνεργασίας, εκτός από τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας και την βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών, μπορούν να παρακωλύσουν ή ακόμα και να εξαλείψουν τον ανταγωνισμό σε συγκεκριμένες αγορές²⁷².

²⁷¹ Για την έννοια των οικονομιών κλίμακας, σκοπού και τα αποτελέσματα συνέργιας βλέπε ανωτέρω υπό 0.3.

²⁷² Stragier Joos (2001): Airline Alliances and Mergers, the emerging Commission Policy. Paper presented at the 13th Annual Conference of the European Air Law Association, Zurich, Friday 9 November 2001. διαθέσιμο στην ηλεκτρονική διεύθυνση: http://ec.europa.eu/comm/competition/speeches/text/sp2001_040_en.pdf

3.2. Στρατηγικές συμμαχίες υπό το πρίσμα του Κανονισμού για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων: η υπόθεση KLM/ Alitalia²⁷³.

Όπως προαναφέρθηκε, στα πλαίσια της διαδικασίας αναθεώρησης του Κανονισμού 4064/89, απορρίφθηκε η πρόταση περί εισαγωγής στο πεδίο εφαρμογής των στρατηγικών συμμαχιών, καθώς κρίθηκε περισσότερο πρόσφορη η υπαγωγή τους στο καθεστώς των άρθρων 81 και 82²⁷⁴. Η μοναδική υπόθεση που κατάφερε να υπαχθεί στο ευνοϊκό καθεστώς του Κανονισμού περί ελέγχου των συγκεντρώσεων, ήταν αυτή της KLM/ Alitalia²⁷⁵, καθώς η Επιτροπή έκρινε ότι η συμμαχία πληρούσε τα κριτήρια της λειτουργικά αυτόνομης κοινής επιχείρησης, όπως αυτή ορίζεται στην σχετική ανακοίνωση της Επιτροπής. Κατά την υπό ανάλυση υπόθεση, στις 29 Ιουνίου 1999, οι συμμετέχουσες επιχειρήσεις υπέβαλαν από κοινού κοινοποίηση, με την οποία γνωστοποιούσαν στην Επιτροπή ότι θα δημιουργούσαν μια κοινή επιχείρηση, όπως αυτή ορίζεται στον Κανονισμό.

3.2.1. Η «Συμμαχία».

Η κοινοποιηθείσα συγκέντρωση αφορούσε στη δημιουργία μιας μακροχρόνιας συμμαχίας (the «Alliance», στο εξής Συμμαχία) μεταξύ της KLM και της Alitalia, βάσει της οποίας θα ενοποιούσαν σταδιακά το δίκτυο των επιβατών τους, τις πωλήσεις, τη διαχείριση των εσόδων και τις δραστηριότητες επί των εμπορευμάτων. Η Συμμαχία περιλάμβανε δύο διακριτά εγχειρήματα, τα οποία θα βασίζονταν στην αρχή του καταμερισμού των εσόδων και των εξόδων: το πρώτο αφορούσε στις υπηρεσίες τακτικών πτήσεων επιβατών και το δεύτερο στις υπηρεσίες για εμπορεύματα. Παράλληλα, οι συμμετέχουσες εταιρείες θα διατηρούσαν τις δραστηριότητές τους ως αερομεταφορείς, ωστόσο οι εν λόγω δραστηριότητες και η διαχείρισή τους θα πραγματοποιούνταν από κοινού μέσω της Συμμαχίας. Αμφότερες οι εταιρείες θα διαθέσουν στην Συμμαχία τους αναγκαίους πόρους και στοιχεία του ενεργητικού (αεροσκάφη, πλήρωμα, χρηματοδότηση). Η Συμμαχία, από την άλλη

²⁷³ Case M/JV-19 KLM-Alitalia. Διαθέσιμη στην ιστοσελίδα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής: <http://ec.europa.eu/comm/competition/mergers/cases/>

²⁷⁴ Βλέπε αναλυτικά υπό 1.4.2.2.3.

²⁷⁵ Koninklijke Luchtvaart Maatschappij N.V. (KLM) and Alitalia Linee Aeree Italiane S.p.A. (Alitalia).

πλευρά, θα προωθήσει την τελευταία και θα εμπορευθεί τα εισφερόμενα από τους αερομεταφορείς καθορίζοντας το πρόγραμμα, τα χρονοδιαγράμματα, τους ναύλους κ.α.

3.2.2. Εξέταση προϋποθέσεων υπαγωγής στο πεδίο ορισμού του Κανονισμού.

3.2.2.1. Το κριτήριο του «κοινού ελέγχου».

Η διαχείριση (management) της Συμμαχίας θα ανατεθεί σε μία ομάδα αποτελούμενη από στελέχη αμφοτέρων των εταιρειών KLM/ Alitalia και σε ένα δίκτυο οργάνωσης, το οποίο θα σχεδιάζει τα επιχειρηματικά σχέδια της Συμμαχίας και θα είναι υπεύθυνο για την καθημερινή διαχείρισή της. Για την υιοθέτηση των τελευταίων προβλέπεται μόνο ομοφωνία. Τα Διοικητικά Συμβούλια των KLM/ Alitalia έχουν καθοριστική επιρροή επί των αποφάσεων, καθώς καμία απόφαση δεν μπορεί να ληφθεί μονομερώς ή στα πλαίσια της Συμμαχίας χωρίς τη σύμφωνη γνώμη και των δύο. Η αυτονομία των Συμβουλίων και η πολιτική επενδύσεων των αεροπορικών εταιρειών, κατ' ουσίαν, περιορίζεται από τη Συμμαχία, ωστόσο το στοιχείο του κοινού ελέγχου πληρείται, καθώς η πρόβλεψη επί του συστήματος λήψης αποφάσεων αντιστοιχεί σε αμοιβαίο δικαίωμα άσκησης veto, το οποίο είναι συστατικό στοιχείο άσκησης κοινού ελέγχου²⁷⁶.

3.2.2.2. Το κριτήριο της «λειτουργικά αυτόνομης κοινής επιχείρησης»²⁷⁷.

Η Συμμαχία αποτελεί ένα συμβατικό joint venture²⁷⁸, το οποίο επιτελεί σε διαρκή βάση όλες τις λειτουργίες μιας αυτόνομης οικονομικής οντότητας, ενώ παράλληλα επιφέρει μόνιμες διαρθρωτικές αλλαγές στις συμβαλλόμενες εταιρείες, οι οποίες ελέγχουν από κοινού το joint venture. Οι μόνιμες διαρθρωτικές αλλαγές επέρχονται στις KLM και Alitalia, καθώς οι τελευταίες θα αποσυρθούν από την αγορά των αερομεταφορών και παράλληλα θα απολέσουν την αυτονομία τους ως μεταφορείς, καθώς οι κύριες στρατηγικές αποφάσεις, αφορώσες τις παρεχόμενες

²⁷⁶ Για την εννοιολογική οριοθέτηση του κριτηρίου του κοινού ελέγχου βλέπε ανωτέρω υπό 1.4.2.2.1.

²⁷⁷ Για την εννοιολογική οριοθέτηση του κριτηρίου της λειτουργικά αυτόνομης κοινής επιχείρησης βλέπε ανωτέρω υπό 1.4.2.2.3.

²⁷⁸ Για την έννοια του συμβατικού joint venture βλέπε ανωτέρω υπό 0.2.

υπηρεσίες επιβατών και εμπορευμάτων, θα υιοθετούνται από κοινού μέσω της Συμμαχίας.

Το κριτήριο της αυτόνομης λειτουργίας δεν παύει να πληρείται, μόνο εκ του γεγονότος ότι μέρος των δραστηριοτήτων των KLM και Alitalia εξαιρούνται της Συμμαχίας. Τα μέρη πρόβαλαν το επιχείρημα πως οι δραστηριότητες που διατηρούνταν εκτός Συμμαχίας (υπηρεσίες επίγειας εξυπηρέτησης και ναυλωμένες πτήσεις) δεν θα μπορούσαν να αποφέρουν κέρδη από την κοινή άσκησή τους. Ειδικότερα, όσον αφορά στις υπηρεσίες επίγειας εξυπηρέτησης, προκρίθηκε το επιχείρημα ότι δεν αποτελούν κύρια επιχειρηματική δράση και ως εκ τούτου μπορούν να παρασχεθούν εκτός της Συμμαχίας. Από την άλλη πλευρά, οι ναυλωμένες πτήσεις κατά τα συμβαλλόμενα μέρη δεν μπορούν να αποφέρουν αποτελέσματα συνεργίας, τα οποία είναι και βασικό κίνητρο σύστασης μιας συμμαχίας.

Η αυτόνομη λειτουργία της κοινής επιχείρησης δεν θίγεται, επίσης, από το γεγονός ότι αυτή θα λειτουργεί εκμεταλλευόμενη το πλήρωμα και όλους τους απαραίτητους πόρους, στοιχεία τα οποία αποτελούν προϊόν συνεισφοράς των μητρικών αερογραμμών, για την υλοποίηση του επιχειρηματικού πλάνου. Σύμφωνα άλλωστε με τον Κανονισμό, η κοινή επιχείρηση *απαιτείται να έχει πρόσβαση σε επαρκείς πόρους, χωρίς να υπάρχει πρόβλεψη περί κατοχής αυτών*. Έτσι, οι μητρικές εταιρείες μπορούν να διατηρούν την κυριότητα των πόρων, οι οποίοι παρέχονται στην κοινή επιχείρηση. Βάσει των ανωτέρω εκτεθέντων, η Επιτροπή έκρινε πως η Συμμαχία θα εκτελεί σε διαρκή βάση όλες τις λειτουργίες μιας αυτόνομης οικονομικής οντότητας, συνιστώντας συγκέντρωση κατά το γράμμα του Κανονισμού.

3.2.2.3. Το κριτήριο της «κοινοτικής διάστασης»²⁷⁹.

Ο συνολικός κύκλος εργασιών που πραγματοποιούν παγκοσμίως η KLM και η Alitalia υπερβαίνει τα 5 δισεκατομμύρια ευρώ ενώ πραγματοποιούν, κάθε μία χωριστά, εντός της Κοινότητας, συνολικό κύκλο εργασιών άνω των 250 εκατομμυρίων ευρώ, χωρίς να πραγματοποιούν άνω των δύο τρίτων του συνολικού κοινοτικού κύκλου εργασιών τους σε ένα και το αυτό κράτος μέλος. Βάσει, λοιπόν, του ποσοτικού κριτηρίου η κοινοποιηθείσα συγκέντρωση έχει κοινοτική διάσταση.

²⁷⁹ Για την εννοιολογική οριοθέτηση του κριτηρίου της κοινοτικής διάστασης βλέπε ανωτέρω υπό 1.4.2.2.2.

3.2.3. Αξιολόγηση συμβατότητας με την κοινή αγορά (πρώτο στάδιο²⁸⁰).

3.2.3.1. Ορισμός της σχετικής αγοράς.

Σύμφωνα με την κοινοποίηση, τα συμβαλλόμενα μέρη όρισαν δύο σχετικές αγορές δραστηριοποίησης, οι οποίες αντιστοιχούν στα δύο εγχειρήματα που ανέλαβε η κοινή επιχείρηση: πρώτον, τις τακτικές αερομεταφορές επιβατών, και δεύτερον, τις αερομεταφορές εμπορευμάτων. Όσον αφορά στη μεταφορά επιβατών, η Επιτροπή προβαίνει στο διαχωρισμό τους σε δύο κατηγορίες. Στην πρώτη κατηγορία εμπίπτουν οι *πιεζόμενοι από το χρόνο επιβάτες*, οι οποίοι επιλέγουν την εκάστοτε αερογραμμή, με κριτήριο το χρόνο (*time sensitive passengers*), ενώ στη δεύτερη κατηγορία οι *μη πιεζόμενοι από επιβάτες* που θέτουν άλλα κριτήρια επιλογής, όπως οι τιμές, προς πλήρωση των οποίων δέχονται μεγαλύτερης διάρκειας ταξίδια (*non time sensitive passengers*).

Η KLM και η Alitalia, εκπροσωπώντας την πλευρά της προσφοράς, τόνισαν την ανάγκη από κοινού δραστηριοποίησης στην εν λόγω σχετική αγορά, καθώς η δημιουργία της «παγκόσμιας αγοράς αερομεταφορών» έχει οδηγήσει στη δημιουργία δικτύων, τα οποία ανταγωνίζονται μεταξύ τους. Η Επιτροπή δέχθηκε το επιχείρημα των αερομεταφορέων κατανοώντας την επίπτωση στην προσφορά. Ωστόσο, όπως έχει αναφερθεί, καθοριστικό παράγοντα στην διαμόρφωση της πολιτικής ανταγωνισμού αποτελεί η πλευρά της ζήτησης, δηλαδή οι καταναλωτές. Οι τελευταίοι επιζητούν τη μεταφορά τους από μια αφετηρία σε ένα προορισμό. Βάσει αυτής της απαίτησης, η *Επιτροπή οριοθετεί ως σχετική αγορά κάθε ζευγάρι αφετηρίας- προορισμού*²⁸¹ και θα εξετάσει τη συγκέντρωση αναλύοντας τις επιπτώσεις σε κάθε τέτοιο ζεύγος.

Όσον αφορά στη μεταφορά εμπορευμάτων, η Επιτροπή καθορίζει, κατ' αντιστοιχία με τη μεταφορά επιβατών, τόσες σχετικές αγορές, όσα είναι τα ζεύγη αφετηρίας- προορισμού. Ωστόσο, λόγω της ιδιομορφίας της μεταφοράς

²⁸⁰ Σημειώνεται πως το πρώτο στάδιο αξιολόγησης περιλαμβάνει το λεγόμενο “dominance test” και όχι την ενιαία αξιολόγηση, κατά την οποία η δημιουργία ή η ενίσχυση δεσπόζουσας θέσης εισάγεται ως χαρακτηριστικό παράδειγμα παρακώλυσης του ανταγωνισμού, καθώς η υπόθεση κρίθηκε με βάση το προγενέστερο καθεστώς του Κανονισμού 1310/97. Για το νέο καθεστώς αξιολόγησης *βλέπε ανωτέρω* υπό 1.4.2.4.

²⁸¹ Κάθε τέτοια σχετική αγορά συμπεριλαμβάνει ένα πλέγμα αεροπορικών συνδέσεων, το οποίο εξετάζεται προκειμένου να διαπιστωθεί η ύπαρξη ανταγωνισμού: α) από τις απευθείας πτήσεις μεταξύ των σχετικών αεροδρομίων β) τις απευθείας πτήσεις ανάμεσα στα εναλλακτικά αεροδρόμια των οποίων οι περιοχές εξυπηρέτησης συμπίπτουν σε μεγάλο βαθμό με την περιοχή εξυπηρέτησης των σχετικών αεροδρομίων και γ) τις πτήσεις με ανταπόκριση, στο βαθμό που αποτελούν εναλλακτικές λύσεις για τις απευθείας πτήσεις.

εμπορευμάτων, ο ορισμός της σχετικής αγοράς είναι ευρύτερος. Αιτιολογική βάση του διευρυμένου ορισμού αποτελούν: *πρώτον*, το γεγονός ότι κατά τη μεταφορά εμπορευμάτων συμπεριλαμβάνονται περισσότερες ανταποκρίσεις, έτσι αντίθετα με τη μεταφορά επιβατών οι απευθείας πτήσεις λειτουργούν συμπληρωματικά αυτών με ανταπόκριση και *δεύτερον*, όταν στα ζεύγη αφετηρίας- προορισμού συμπεριλαμβάνεται ένα τουλάχιστον σημείο εκτός Ευρώπης, παρατηρείται το γνωστό φαινόμενο της μεταφοράς φορτίου με ποικίλα μέσα (multimodal transport), τοιουτοτρόπως οι ανταποκρινόμενες περιοχές εξυπηρέτησης των εμπορευμάτων αντιστοιχούν σε πύλες εισόδου για κάθε ήπειρο.

3.2.3.2. Αξιολόγηση επιπτώσεων επί του ανταγωνισμού στις σχετικές αγορές.

3.2.3.2.1. Αερομεταφορά επιβατών.

Όπως προαναφέρθηκε, η αξιολόγηση της Επιτροπής θα πραγματοποιηθεί, βάσει των σχετικών αγορών, όπως αυτές καθορίζονται από τα ζεύγη αφετηρίας- προορισμού. Εν προκειμένω, εξετάστηκαν τέσσερα ζεύγη: Άμστερνταμ- Μιλάνο, Άμστερνταμ- Ρώμη, Λονδίνο- Μιλάνο, Λονδίνο- Ρώμη. Κατόπιν αξιολόγησης των μεριδίων αγοράς, τόσο των συμμετεχουσών εταιρειών, όσο και των ανταγωνιστών τους κατέληξαν πως στα δύο πρώτα ζεύγη η κοινή επιχείρηση οδηγούσε στη δημιουργία δεσπόζουσας θέσης.

Συγκεκριμένα, όσον αφορά στο ζεύγος Άμστερνταμ- Μιλάνο, η KLM και η Alitalia, προ της συγκέντρωσης ήταν οι μόνοι αερομεταφορείς στην εν λόγω διαδρομή κατέχοντας μερίδιο αγοράς και στις δύο κατηγορίες επιβατών (time sensitive passengers και non time sensitive passengers²⁸²), όσον αφορά τις απευθείας και με ανταπόκριση πτήσεις, 60- 70% και 30-40% αντίστοιχα. Με τη δημιουργία της Συμμαχίας το μερίδιο αγοράς θα ανέρχεται πλέον στο 100% της σχετικής αγοράς, δημιουργώντας μονοπώλιο. Στο ζεύγος Άμστερνταμ- Ρώμη, η KLM και η Alitalia, κατείχαν μερίδιο αγοράς και στις δύο κατηγορίες επιβατών 40- 50% και 50-60% αντίστοιχα, συνεπώς μετά τη δημιουργία της Συμμαχίας το εν λόγω μερίδιο θα ανέρχονταν στο 97,1% της σχετικής αγοράς, καταλήγοντας πάλι σε δημιουργία δεσπόζουσας θέσης. Σε αμφότερα τα ζεύγη, η κατοχή του υψηλού ποσοστού – μονοπωλίου στην ουσία- προστατεύεται από την είσοδο των ανταγωνιστών,

²⁸² Για τις εν λόγω έννοιες βλέπε ανωτέρω υπό 3.2.3.1.

δημιουργώντας σοβαρά εμπόδια σε αυτούς (foreclosure effect), καθώς η Συμμαχία λειτουργεί σε αεροδρόμια υψηλής ζήτησης, τα οποία εξυπηρετεί με υψηλής συχνότητας πτήσεις (10 ημερησίως).

Μετά την εκτίμηση της Επιτροπής για τη δημιουργία δεσπόζουσας θέσης στα συγκεκριμένα δρομολόγια, γεγονός που κηρύσσει τη συγκέντρωση ασυμβίβαστη με την κοινή αγορά, οι συμμετέχουσες επιχειρήσεις δεσμεύτηκαν να τροποποιήσουν το αρχικό πλάνο της συγκέντρωσης. Για την απάλειψη των περιοριστικών συνεπειών επί του ανταγωνισμού στα εν λόγω δρομολόγια, δεσμεύτηκαν να περιορίσουν τα εμπόδια εισόδου των ανταγωνιστών, με την ανάληψη μιας σειράς μέτρων²⁸³. Στα πλαίσια αυτών των μέτρων, η Συμμαχία ουσιαστικά πρόβαινε στον περιορισμό της συχνότητας των πτήσεών της, στην παραχώρηση χρονοθυρίδων (slots) κ.α., για την κάλυψη μέρους των πτήσεων από πιθανό ανταγωνιστή.

3.2.3.2.2. Αερομεταφορά φορτίου- εμπορευμάτων.

Η αερομεταφορά εμπορευμάτων από τη Συμμαχία δεν οδηγεί στη δημιουργία ή ενίσχυση δεσπόζουσας θέσης, καθώς το συνδυασμένο μερίδιο αγοράς των KLM και Alitalia δεν ξεπερνά το 15% σε καμία σχετική αγορά, όπως αυτή καθορίζεται από τα ζεύγη αφετηρίας- προορισμού.

3.2.3.2.3. Επιπτώσεις του δικτύου επί του ανταγωνισμού (network effect).

Οι επιπτώσεις της Συμμαχίας, εξεταζόμενες σε παγκόσμιο και ευρωπαϊκό επίπεδο, όπως έκρινε η Επιτροπή δεν θα μπορούσαν να οδηγήσουν στη δημιουργία ή ενίσχυση δεσπόζουσας θέσης. Συγκεκριμένα, η δημιουργία της Συμμαχίας κατατάσσει τις συμμετέχουσες στην 7^η θέση των αερογραμμών παγκοσμίως και στη 3^η σε ευρωπαϊκό επίπεδο, βάσει των εσόδων τους. Όσον αφορά στις παρεχόμενες θέσεις, η Συμμαχία δεν κατέχει περισσότερο του 10- 20% της κυκλοφορίας, τόσο σε ευρωπαϊκό, όσο και σε παγκόσμιο επίπεδο.

3.2.4. Αξιολόγηση του συντονισμού της ανταγωνιστικής συμπεριφοράς των μητρικών επιχειρήσεων (δεύτερο στάδιο).

²⁸³ Για πλήρη παρουσίαση των τροποποιητικών μέτρων βλέπε σημεία 67- 73 της υπόθεσης.

Σύμφωνα με τον Κανονισμό²⁸⁴, οι κοινές επιχειρήσεις που έχουν ως αντικείμενο ή ως αποτέλεσμα το συντονισμό της ανταγωνιστικής συμπεριφοράς των μητρικών επιχειρήσεων θα αξιολογούνται βάσει των άρθρων 81, παρ.1 και παρ.3 της ΣΕΚ. Προκειμένου να θεωρηθεί η συμπεριφορά των μητρικών επιχειρήσεων περιοριστική του ανταγωνισμού, υπό την έννοια του άρθρου 81, παρ.1, ο συντονισμός μεταξύ των ανεξάρτητων επιχειρήσεων πρέπει να θεωρείται πιθανός, να είναι αισθητός και να απορρέει από τη δημιουργία της κοινής επιχείρησης, είτε ως αντικείμενο, είτε ως αποτέλεσμα.

Κατά την αξιολόγηση του αν η δημιουργία της κοινής επιχείρησης έχει ως *αντικείμενο* το συντονισμό της ανταγωνιστικής συμπεριφοράς της KLM και της Alitalia, εξετάστηκαν οι δραστηριότητες των μητρικών επιχειρήσεων, στην ίδια ή σε σχετικές αγορές²⁸⁵, σε συνάρτηση με τις δραστηριότητες της Συμμαχίας. Όπως προαναφέρθηκε, η Συμμαχία δραστηριοποιείται στις τακτικές πτήσεις επιβατών και εμπορευμάτων. Η KLM και η Alitalia, από την άλλη πλευρά, δραστηριοποιούνται στις ναυλωμένες πτήσεις, στις υπηρεσίες συντήρησης των αεροσκαφών και μέρη αυτών και στις υπηρεσίες επίγειας εξυπηρέτησης.

Όσον αφορά στην *αγορά των τακτικών πτήσεων* η Επιτροπή δεν παρατήρησε καμία επικάλυψη μεταξύ των δραστηριοτήτων των μητρικών επιχειρήσεων εκτός της Συμμαχίας και αυτών της τελευταίας, καθώς δεν υπάρχουν δρομολόγια για τα οποία η KLM και η Alitalia μπορούν να πραγματοποιήσουν πτήσεις εκτός της Συμμαχίας. Τα δρομολόγια που διατηρούν αμφότερες οι μητρικές διεξάγονται από θυγατρικές ή άλλες συνδεδεμένες επιχειρήσεις. Επιπρόσθετα, τα δρομολόγια των KLM και η Alitalia, που πραγματοποιούνται μέσω των εν λόγω επιχειρήσεων δεν συμπίπτουν με αυτά της Συμμαχίας και είναι περιορισμένα σε αριθμό. Ομοίως, όσον αφορά στην *αγορά των ναυλωμένων πτήσεων*, η Επιτροπή παρατήρησε αρχικά ότι ως δραστηριότητα, η ναυλωμένη αερομεταφορά, είναι διακριτή από αυτή των προγραμματισμένων πτήσεων, και δεν υφίσταται καμία ουσιαστική επικάλυψη ούτε ως δραστηριότητα, ούτε ως προς τα ζεύγη αφετηρίας – προορισμού. Τα μόνα σημεία στα οποία παρατηρήθηκε κάποια επικάλυψη μεταξύ των δραστηριοτήτων της KLM και της Alitalia, είναι μέρος των υπηρεσιών συντήρησης αεροσκαφών και μερών αυτών και η παροχή υπηρεσιών επίγειας εξυπηρέτησης στο αεροδρόμιο του

²⁸⁴ Κανονισμός 1310/97, άρθρο 2, παρ.4.

²⁸⁵ Συγκεκριμένα εξετάζεται αν οι μητρικές επιχειρήσεις ασκούν δραστηριότητες στην ίδια αγορά με την κοινή επιχείρηση ή σε αγορά προηγούμενων ή επόμενων σταδίων ή σε παραπλήσια αγορά, στενά συνδεδεμένη με την αγορά αυτή.

Λονδίνου (Heathrow). Λόγω του περιορισμένου βαθμού των επικαλύψεων, έκρινε πως η Συμμαχία δεν έχει ως αντικείμενο το συντονισμό της ανταγωνιστικής συμπεριφοράς των μητρικών επιχειρήσεων.

Εν συνεχεία, αξιολόγησε το αν η Συμμαχία έχει ως *αποτέλεσμα* το συντονισμό των KLM και Alitalia, δηλαδή αν η Συμμαχία έχει ως αποτέλεσμα την εξάλειψη του ανταγωνισμού για μεγάλο μέρος των δραστηριοτήτων ή υπηρεσιών των μητρικών επιχειρήσεων. Βασιζόμενη στην ανωτέρω ανάλυση, εξέτασε μόνο τα σημεία επικάλυψης και έκρινε: όσον αφορά στις *υπηρεσίες συντήρησης*, το μερίδιο αγοράς των μητρικών επιχειρήσεων είναι εξαιρετικά χαμηλό, ενώ οι δραστηριότητές τους συμπίπτουν μόνο σε δύο συγκεκριμένους τύπους υπηρεσιών συντήρησης. Αντίστοιχα, για τις υπηρεσίες *επίγεια εξυπηρέτησης*, που παρέχονται και από τις δύο μητρικές επιχειρήσεις στο αεροδρόμιο του Λονδίνου(Heathrow), αυτές αποτελούν μόλις το 5- 10% του συνολικού μεριδίου αγοράς. Επομένως, έκρινε πως ακόμα και αν οι μητρικές προτίθενται να συντονίσουν τη συμπεριφορά τους, ο συντονισμός αυτός δεν θα μπορούσε να περιορίσει τον ανταγωνισμό.

3.2.5. Παρεπόμενοι περιορισμοί²⁸⁶.

Οι συμμετέχουσες επιχειρήσεις δεν κοινοποίησαν κανένα περιορισμό, ο οποίος είναι αναγκαίος και συνδέεται άμεσα με τη συγκέντρωση, συνεπώς όλοι οι περιορισμοί εξετάστηκαν ξεχωριστά.

3.2.6. Απόφαση Επιτροπής.

Η Επιτροπή, κατόπιν της δέσμευσης των συμμετεχουσών επιχειρήσεων για πλήρη συμμόρφωση με τις τροποποιήσεις, κήρυξε τη συγκέντρωση συμβατή με την κοινή αγορά και ως εκ τούτου δεν θα αντιταχθεί στη δημιουργία της Συμμαχίας.

²⁸⁶ Για την έννοια των παρεπόμενων περιορισμών βλέπε ανωτέρω υπό 1.4.2.4.2.

3.3. Αξιολόγηση των συγκεντρώσεων των αεροπορικών εταιρειών υπό το πρίσμα του Κανονισμού 4064/89: «η υπόθεση Air France /KLM²⁸⁷».

3.3.1. Κοινοποιηθείσα συγκέντρωση.

Στις 18 Δεκεμβρίου 2003 τα συμβαλλόμενα μέρη κοινοποίησαν την προτεινόμενη συγκέντρωση, μέσω της οποίας η Air France θα αποκτούσε τον πλήρη έλεγχο της KLM, κατά την έννοια του άρθρου 3, παρ.1β, του Κανονισμού συγκεντρώσεων. Συγκεκριμένα, κατά το γράμμα της συμφωνίας, η Air France κατά τη διάρκεια της πρώτης τριετίας από την πραγματοποίηση της πρότασης θα διατηρούσε το 100% των οικονομικών συμφερόντων και το 49% των δικαιωμάτων ψήφων της KLM. Μετά το πέρας της τριετίας θα αποκτούσε το 100% των οικονομικών συμφερόντων αλλά και το 100% των δικαιωμάτων ψήφου της KLM. Το κοινοποιηθέν εγχείρημα αποτελεί συγκέντρωση, κατά το εν λόγω άρθρο, καθώς κατά την συμφωνία πλαίσιο, η Air France θα αποκτούσε δικαιώματα veto επί των στρατηγικών σχεδίων, του προϋπολογισμού, των αμοιβών και του διορισμού των μελών της διοίκησης της KLM, δικαιώματα που πιστοποιούν την απόκτηση ελέγχου επί της KLM²⁸⁸.

3.3.2. Κοινοτική διάσταση.

Η κοινοποιηθείσα συγκέντρωση έχει κοινοτική διάσταση, καθώς ο συνολικός κύκλος εργασιών που οι συμμετέχουσες επιχειρήσεις πραγματοποιούν παγκοσμίως υπερβαίνει τα 5 δισεκατομμύρια ευρώ και κάθε μία χωριστά, εντός της Κοινότητας, έχει συνολικό κύκλο εργασιών άνω των 250 εκατομμυρίων ευρώ, χωρίς καμία από τις συμμετέχουσες επιχειρήσεις να πραγματοποιεί άνω των δύο τρίτων του συνολικού κοινοτικού κύκλου εργασιών της σε ένα και το αυτό κράτος μέλος²⁸⁹.

²⁸⁷ Υπόθεση COMP/M.3280 KLM-Air France. Διαθέσιμη στην ιστοσελίδα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής: <http://ec.europa.eu/comm/competition/mergers/cases/>

²⁸⁸ *Ibid*, σημείο 6.

²⁸⁹ *Ibid*, σημείο 7.

3.3.3. Ορισμός σχετικής αγοράς.

Σύμφωνα με την κοινοποίηση, τα συμβαλλόμενα μέρη όρισαν τρεις σχετικές αγορές: α) την τακτική αερομεταφορά επιβατών, β) την μεταφορά εμπορευμάτων και γ) την συντήρηση, επισκευή και τον έλεγχο των αεροσκαφών. Κατ' αντιστοιχία με την προηγούμενη Απόφαση, η Επιτροπή υιοθετεί την έννοια της αφετηρίας και του προορισμού, σύμφωνα με την οποία κάθε σύνδεση ανάμεσα στον τόπο της αφετηρίας και στον τόπο προορισμού θεωρείται αυτόνομη σχετική αγορά²⁹⁰. Επιπρόσθετα, οι επιβάτες διαχωρίζονται και πάλι σε αυτούς που πιέζονται από το χρόνο και σε αυτούς που δεν πιέζονται από το χρόνο (time sensitive passengers και non time sensitive passengers²⁹¹).

3.3.4. Αξιολόγηση της συγκέντρωσης από την Επιτροπή.

Το κοινοποιηθέν εγχείρημα θα συντελέσει στη δημιουργία του μεγαλύτερου ευρωπαϊκού αεροπορικού ομίλου, μέσω της ενοποίησης των δικτύων των συμμετεχουσών εταιρειών, τα οποία, σύμφωνα με τη διεξαχθείσα έρευνα από την Επιτροπή, είναι σε μεγάλο βαθμό συμπληρωματικά. Αξιολογώντας την εν λόγω συγκέντρωση από την πλευρά των καταναλωτών, προκύπτει πως οι τελευταίοι θα επωφεληθούν της ενοποίησης των αερογραμμών, μέσω της ουσιώδους αύξησης των επιλογών προορισμών. Συγκεκριμένα, οι επιβάτες της KLM θα έχουν πρόσβαση σε περισσότερους από 90 νέους προορισμούς, ενώ αντίστοιχα στους επιβάτες της Air France προσφέρονται 40 νέες γραμμές. Παράλληλα, η συγκέντρωση αναμένεται να λειτουργήσει ευεργετικά, όχι μόνο για τους καταναλωτές, αλλά και για την οικονομία εν γένει, καθώς αναμένεται σημαντική μείωση κόστους, αλλά και προώθηση καινοτόμων υπηρεσιών μέσω της ενοποίησης των δικτύων. Συνδυάζοντας τα αναμενόμενα πλεονεκτήματα, προκύπτει πως οι καταναλωτές, οι οποίοι είναι και ο ακρογωνιαίος λίθος της προστασίας του ανταγωνισμού θα έχουν πρόσβαση σε πληθώρα νέων προορισμών και υπηρεσιών, ενώ παράλληλα δεν θα επιβαρύνονται με υψηλότερες τιμές για αυτά.

²⁹⁰ Βλέπε υποσημείωση 263.

²⁹¹ Για τα ζεύγη αφετηρίας- προορισμού και για τις κατηγορίες επιβατών βλέπε ανωτέρω υπό 3.2.3.1.

Βάσει των ανωτέρω αναμενόμενων πλεονεκτημάτων, η Επιτροπή διάκειται ευνοϊκά της κοινοποιηθείσας συγκεντρώσεως, αλλά και γενικότερα των ενοποιήσεων των αεροπορικών δικτύων, υπό την προϋπόθεση ότι η πραγμάτωσή τους δεν θα αποβεί εις βάρος των καταναλωτών. Ο στόχος αυτός επιδιώκεται, τόσο στην περίπτωση των συμμαχιών, όπως διαφαίνεται από τις υποθέσεις που συμπεριλαμβάνονται στο παρών κεφάλαιο, πολύ περισσότερο όμως για τις συγκεντρώσεις για τις οποίες προβλέπεται εφ' άπαξ απαλλαγή, σε αντίθεση με την εξαετή απαλλαγή που προβλέπεται για τις συμμαχίες, οι οποίες αξιολογούνται υπό το καθεστώς των άρθρων 81, 82.

Προς διασφάλιση τόσο των καταναλωτών, όσο και του υγιούς ανταγωνισμού, η Επιτροπή κατά την αξιολόγηση των αποτελεσμάτων της εν λόγω συγκεντρώσεως, κατέληξε πως προβλήματα περιορισμού του ανταγωνισμού εντοπίζονται μόνο στην σχετική αγορά της αερομεταφοράς επιβατών, ενώ παράλληλα δεν διαφαίνονται περιοριστικά αποτελέσματα επί του ανταγωνισμού δικτύων. Όσον αφορά στην αερομεταφορά επιβατών, παρά το γεγονός ότι τα εν λόγω δίκτυα είναι σε μεγάλο βαθμό συμπληρωματικά, δηλαδή οι αεροπορικές εταιρείες δραστηριοποιούνται σε διαφορετικές γεωγραφικές περιοχές, κατέληξε πως σε 14 γραμμές η συγκέντρωση των εταιρειών θα συντελέσει στην εξάλειψη ή στον ουσιαστικό περιορισμό του ανταγωνισμού, μέσω της δημιουργίας δεσπόζουσας θέσης. Στις γραμμές αυτές οι συμμετέχουσες εταιρείες είναι πραγματικοί ή εν δυνάμει ανταγωνιστές, οι οποίες συγκεκριμένα είναι:

- Ενδοευρωπαϊκά: Άμστερνταμ- Παρίσι, Άμστερνταμ- Λυών, Άμστερνταμ- Μαρσείγ, Άμστερνταμ- Τουλούζη, Άμστερνταμ- Μπορντό, Άμστερνταμ- Μιλάνο, Άμστερνταμ- Ρώμη, Άμστερνταμ- Βιέννη, Άμστερνταμ- Μπολόνια.
- Διεπειρωτικά: Άμστερνταμ- Νέα Υόρκη, Παρίσι- Ντιτρόιτ, Άμστερνταμ- Ατλάντα, Παρίσι- Λάγος (Νιγηρία) και Άμστερνταμ- Λάγος (Νιγηρία)

Στις ανωτέρω αεροπορικές γραμμές υπάρχει ο κίνδυνος δημιουργίας ή ενίσχυσης δεσπόζουσας θέσης, γεγονός το οποίο δημιουργεί εμπόδια εισόδου στην αγορά στους πιθανούς ανταγωνιστές. Η Επιτροπή έκρινε, πως χωρίς τα κατάλληλα μέτρα, η εν λόγω συγκέντρωση θα συντελούσε στην εξάλειψη ή τον ουσιαστικό περιορισμό του ανταγωνισμού στα ζεύγη αυτά αφετηρίας- προορισμού. Προς αποφυγή των στρεβλωτικών συνεπειών επί του ανταγωνισμού, τα συμβαλλόμενα

μέρη προέβησαν στην ανάληψη δεσμεύσεων για να καταστεί η συγκέντρωση συμβατή με την κοινή αγορά.

Οι δεσμεύσεις των μερών έγκειται στην παραχώρηση 47 ζευγών (απογείωσης-προσγείωσης) χρονοθυρίδων ημερησίως από τα συμβαλλόμενα μέρη, οι οποίες δημιουργούν ευκαιρίες εισόδου στις σχετικές αγορές από πιθανό ανταγωνιστή. Σημειώνεται, πως για πρώτη φορά, η παραχώρηση των χρονοθυρίδων δεν περιορίζεται χρονικά, σε αντίθεση με την εξαετή ισχύ των δεσμεύσεων, που εφαρμόζονται στις συμμαχίες. Επιπρόσθετα, οι δεσμεύσεις των συμμετεχουσών επιχειρήσεων, όσον αφορά στις χρονοθυρίδες, περιλαμβάνουν και την αποτροπή αύξησης της συχνότητας των πτήσεων, στις εν λόγω γραμμές, δίνοντας έτσι την ευκαιρία στους νεοεισερχόμενους ανταγωνιστές να θεμελιώσουν τη θέση τους στη σχετική αγορά. Τέλος, οι εθνικές αρχές της Γαλλίας και της Ολλανδίας διαβεβαίωσαν την Επιτροπή ότι θα απέχουν από τον καθορισμό των τιμών για τις γραμμές μακρινών αποστάσεων.

Μετά την ανάληψη των ανωτέρω δεσμεύσεων η Επιτροπή θεώρησε τα μέτρα επαρκή για την αποκατάσταση του υγιούς ανταγωνισμού στις σχετικές αγορές όπου πιθανολογούνταν δημιουργία ή ενίσχυση δεσπόζουσας θέσης και ως συνέπεια αυτού παρουσιάζονταν εμπόδια εισόδου πιθανών ανταγωνιστών. Ως εκ τούτου, μετά την πλήρη συμμόρφωση των συμβαλλομένων μερών με τις ανειλημμένες δεσμεύσεις η Επιτροπή κήρυξε τη συγκέντρωση συμβατή με την κοινή αγορά, σύμφωνα με τα άρθρα 6, παρ.1β και 6, παρ.2 του Κανονισμού 4064/89²⁹².

²⁹² Βλέπε σημείο 170 της Υπόθεσης.

3.3. Στρατηγικές συμμαχίες υπό το καθεστώς του άρθρου 81: Υπόθεση Lufthansa/ Austrian Airlines²⁹³.

3.3.1. Η Συμμαχία.

Η Deutsche Lufthansa AG²⁹⁴ (στο εξής Lufthansa) και η Austrian Airlines²⁹⁵ (στο εξής AuA) κοινοποίησαν²⁹⁶ στις 10.12.1999, μια συμφωνία συνεργασίας, βάσει της οποίας σκοπούσαν να συνάψουν μια διαρκή συμμαχία μέσω της δημιουργίας ενός ενιαίου συστήματος αερομεταφορών. Απώτερος στόχος της συμμαχίας είναι η ενοποίηση των δικτύων αερομεταφοράς που διαθέτουν σε παγκόσμια κλίμακα²⁹⁷. Στη συμφωνία πλαίσιο, συμπεριλαμβάνονται οι κανόνες που αφορούν στη στενή συνεργασία στον τομέα επιχειρηματικών δραστηριοτήτων (συγκεκριμένα στους τομείς μεταφοράς προσώπων, συντήρησης, εγκαταστάσεις αεροδρομίου και υπηρεσίες επίγειας εξυπηρέτησης), σε θέματα marketing, καθώς και στον τομέα της διοίκησης. Επιπρόσθετα, τα μέρη συνεργάζονται και στον τομέα της κοινής τιμολογιακής πολιτικής, για την οποία συνάφθηκε μια «ειδική συμφωνία επιμερισμού», ενώ για το συντονισμό των προγραμμάτων πτήσεων για όλες τις

²⁹³ Απόφαση της Επιτροπής της 5^{ης} Ιουλίου 2002 σε μια διαδικασία σύμφωνα με το άρθρο 81 της συνθήκης ΕΚ και το άρθρο 53 της Συμφωνίας ΕΟΧ (υπόθεση COMP/ 37.730- AuA/ LH). *EE L 242, της 10.9.2002, σ.25.*

²⁹⁴ Η Deutsche Lufthansa AG είναι εταιρεία χαρτοφυλακίου του ομίλου Lufthansa, η οποία δραστηριοποιείται στον τομέα της αερομεταφοράς προσώπων και εμπορευμάτων καθώς και των σχετικών υπηρεσιών. Από το 1997 αποτελεί 100% ιδιωτική εταιρεία με 350.000 περίπου μετόχους.

²⁹⁵ Η AuA δραστηριοποιείται στον τομέα της αερομεταφοράς προσώπων και εμπορευμάτων καθώς και των συναφών υπηρεσιών. Μέτοχοι της AuA είναι το αυστριακό κράτος (39,7 %), θεσμικοί επενδυτές (10,6 %), ιδιώτες επενδυτές (38,2 %), η Credit Suisse First Boston (10 %) καθώς και η Air France (1,5 %).

²⁹⁶ Η κοινοποίηση πραγματοποιήθηκε βάσει του Κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 3975/87 του Συμβουλίου της 14ης Δεκεμβρίου 1987 σχετικά με τον καθορισμό των λεπτομερειών εφαρμογής των κανόνων ανταγωνισμού που ισχύουν για τις επιχειρήσεις στον τομέα των αεροπορικών μεταφορών *EE L 374 της 31.12.1987, σ. 1 - 8*. Ο εν λόγω Κανονισμός καταργήθηκε με τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 411/2004 του Συμβουλίου, ο οποίος επεκτείνει το πεδίο εφαρμογής του Κανονισμού 1/2003 και στις αεροπορικές μεταφορές μεταξύ της Κοινότητας και των τρίτων χωρών. (Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 411/2004 του Συμβουλίου της 26ης Φεβρουαρίου 2004, για κατάργηση του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 3975/87 και τροποποίηση του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 3976/87 και του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1/2003, όσον αφορά τις αεροπορικές μεταφορές μεταξύ της Κοινότητας και των τρίτων χωρών. *EE L 68 της 6.3.2004, σ. 1 έως 2*). Σκοπός της παρούσας μελέτης δεν είναι η ανάλυση του Κανονισμού, αλλά η παρουσίαση της αξιολόγησης των κοινών επιχειρήσεων υπό το άρθρο 81, στα πλαίσια των στρατηγικών συμμαχιών. Για το σκοπό αυτό κρίθηκε κατάλληλη η παρουσίαση της εν λόγω υπόθεσης.

²⁹⁷ Η παγκόσμια συνεργασία περιλαμβάνει την αμοιβαία πρόσβαση στα προγράμματα τακτικών πελατών, την εκμετάλλευση κοινών αριθμών πτήσεων (code sharing), την εναρμόνιση της ποιότητας των υπηρεσιών και την κοινή επεξεργασία των στοιχείων. Για την ηλεκτρονική επεξεργασία των στοιχείων τα μέρη συνδυάζουν εν μέρει τα συστήματά τους σε τομείς όπως είναι εκτός των άλλων οι ημερομηνίες πτήσεων, τα συστήματα κράτησης, η πώληση εισιτηρίων και οι καταστάσεις απογραφής.

πτήσεις προβλέπεται η συγχώνευση των αριθμών πτήσεων²⁹⁸ με την εισαγωγή κοινού αριθμού πτήσης.

Το πεδίο εντονότερης συνεργασίας είναι αυτό των αερομεταφορών μεταξύ Αυστρίας και Γερμανίας, για το οποίο συνάφθηκε μια «συμφωνία γειτνίασης», βάσει της οποίας ιδρύεται μια συνεταιριστική κοινή εταιρεία (όχι λειτουργικά αυτόνομη). Η κοινή εταιρεία θα διοικείται από κοινού και ισότιμα από τα δύο μέρη, μέσω της Επιτροπής Καθοδήγησης της Συμμαχίας, η οποία θα μπορεί να δώσει δεσμευτικές οδηγίες στη Διεύθυνση των κοινών υπηρεσιών, τη γνωστή ως επιτροπή κυκλοφορίας («Traffic Committee» ή «Tracom»²⁹⁹). Η κοινή εταιρεία εξαρτάται άμεσα από τα μέρη, καθώς δεν διαθέτει τους απαραίτητους πόρους για να μπορεί να ασκεί ανεξάρτητα τις επιχειρηματικές δραστηριότητες³⁰⁰. Μέσω της κοινής επιχείρησης επιδιώκεται ο συντονισμός της ανταγωνιστικής συμπεριφοράς των δύο μητρικών επιχειρήσεων, οι οποίες ωστόσο παραμένουν ανεξάρτητες, καθώς στη συμφωνία γειτνίασης ρητά προβλέπεται, ότι τα μέρη παραμένουν αυτόνομα και ότι οι αποφάσεις λαμβάνονται ανεξάρτητα.

3.3.2. Σχετική αγορά.

Κατ' αντιστοιχία με τις προηγούμενες Αποφάσεις, η Επιτροπή υιοθετεί την έννοια της αφετηρίας και του προορισμού, σύμφωνα με την οποία κάθε σύνδεση ανάμεσα στον τόπο της αφετηρίας και στον τόπο προορισμού θεωρείται αυτόνομη αγορά³⁰¹. Επιπρόσθετα, οι επιβάτες διαχωρίζονται και πάλι σε αυτούς που πιέζονται από το χρόνο και σε αυτούς που δεν πιέζονται από το χρόνο (time sensitive passengers και non time sensitive passengers³⁰²). Η εκτίμηση της συνεργασίας των μερών από την Επιτροπή θα γίνει βάσει τριών κατηγοριών υπηρεσιών αερομεταφοράς προσώπων εντός του ΕΟΧ, κριτήριο διαχωρισμού των οποίων αποτελεί η φιλοσοφία των ζευγών αφετηρίας – προορισμού: α) αερομεταφορά μεταξύ Αυστρίας Γερμανίας, β)

²⁹⁸ Η συγχώνευση των αριθμών πτήσεων σημαίνει ότι το αεροσκάφος της μίας εταιρείας σε μια συγκεκριμένη πτήση δεν θα φέρει μόνο το δικό του αριθμό αλλά και τον αριθμό του συμβαλλόμενου μέρους. Κατ' αυτόν τον τρόπο θα μπορεί μια εταιρεία να πουλά μια πτήση σαν να ήταν δική της ακόμη, και στην περίπτωση που εκτελείται από την αντισυμβαλλόμενη εταιρεία.

²⁹⁹ Η Tracom αποτελείται από ίσο αριθμό προσώπων και των δύο μερών, τα οποία πληρώνονται από τις εταιρείες από τις οποίες προέρχονται.

³⁰⁰ Το γεγονός της ανεπάρκειας των πόρων την αποκλείει από το πεδίο ορισμού του Κανονισμού 139/2004 περί ελέγχου των συγκεντρώσεων.

³⁰¹ Βλέπε υποσημείωση 263.

³⁰² Για τα ζεύγη αφετηρίας- προορισμού και για τις κατηγορίες επιβατών βλέπε ανωτέρω υπό 3.2.3.1.

αερομεταφορά μεταξύ Αυστρίας Γερμανίας και μιας άλλης χώρας του ΕΟΧ, γ) αερομεταφορά ανάμεσα σε άλλες χώρες του ΕΟΧ³⁰³.

3.3.3. Αξιολόγηση υπό τις διατάξεις του άρθρου 81, παρ.1.

Η σύναψη της συμμαχίας μεταξύ των δύο επιχειρήσεων, αποτελεί μια συμφωνία συνεργασίας, κατά την έννοια του άρθρου 81, παρ.1. Μέσω της συμφωνίας συνεργασίας, οι πρώην ανταγωνίστριες εταιρείες συνεργάζονται πλέον εφαρμόζοντας κοινή τιμολογιακή πολιτική και κατανέμοντας τις αγορές, μέσω της εναρμόνισης των προγραμμάτων, των συχνοτήτων και των δυνατοτήτων πτήσεων. Συνέπεια της συνεργασίας αποτελεί η εξάλειψη του τωρινού και του μελλοντικού ανταγωνισμού ανάμεσα στα μέρη (εσωτερικός ανταγωνισμός). Οι επιπτώσεις της συμμαχίας είναι εξαιρετικά περιοριστικές επί του ανταγωνισμού, ειδικά στις αερομεταφορές Αυστρίας- Γερμανίας και μεταξύ Αυστρίας Γερμανίας και μιας άλλης χώρας του ΕΟΧ. Όπως προαναφέρθηκε³⁰⁴, η εξέταση των επιπτώσεων γίνεται σε συνάρτηση με: *πρώτον* την πράξη της δημιουργίας της κοινής επιχείρησης και *δεύτερον*, κάθε περιορισμό, ο οποίος προκύπτει από αυτή, ενώ παράλληλα εξετάζεται ο περιορισμός του ανταγωνισμού³⁰⁵ και ο επηρεασμός του εμπορίου³⁰⁶ μεταξύ των κρατών μελών.

Όσον αφορά στη σχετική αγορά των αερομεταφορών Αυστρίας – Γερμανίας, οι δύο επιχειρήσεις ήταν οι σημαντικότεροι ανταγωνιστές³⁰⁷. Με τη δημιουργία της κοινής επιχείρησης *εναρμονίζονται οι δραστηριότητές* τους σε σχέση με τις διαθέσιμες θέσεις, τη συχνότητα των πτήσεων, τις τιμές και το μάρκετινγκ σε όλες τις γραμμές. Η κοινή επιχείρηση επίσης οδηγεί στην περαιτέρω *ενίσχυση της θέσης των δύο εταιρειών στην αγορά*, μέσω του συντονισμού των πόρων, των δικτύων, των

³⁰³ Σύμφωνα με την εκτίμηση της Επιτροπής σημαντικοί περιορισμοί επί του ανταγωνισμού παρουσιάζονται στις δύο πρώτες κατηγορίες αερομεταφορών και έτσι δεν θα αναλυθεί η τρίτη κατηγορία στα πλαίσια της παρούσας μελέτης.

³⁰⁴ Βλέπε ανωτέρω υπό 2.3.1.

³⁰⁵ Για την εκτίμηση των περιορισμών επί του ανταγωνισμού βλέπε ανωτέρω υπό 2.3.1.2.

³⁰⁶ Για την εκτίμηση του επηρεασμού του εμπορίου βλέπε ανωτέρω υπό 2.3.1.1.

³⁰⁷ Το 1999 η αεροπορική μεταφορά ανάμεσα στην Αυστρία και στη Γερμανία γινόταν από 33 γραμμές, εκ των οποίων μόνο μία δεν χρησιμοποιούνταν από τα μέρη. Από κοινού οι δύο εταιρείες στις 27 από τις εν λόγω 33 γραμμές κατέχουν το 100 % με βάση το συνολικό αριθμό των πτήσεων καθώς και το συνολικό αριθμό των επιβατών στις απευθείας πτήσεις. Μέσω αυτών των γραμμών πραγματοποιείται το 90 % των αερομεταφορών ανάμεσα στις δύο χώρες. Κατά συνέπεια η Lufthansa και η AuA είναι με διαφορά οι ισχυρότεροι ανταγωνιστές στον τομέα των αερομεταφορών ανάμεσα στην Αυστρία και στη Γερμανία (σημείο 63 της Απόφασης).

προγραμμαμάτων των πτήσεων, στα πλαίσια των οποίων υιοθετούν ένα κοινό πρόγραμμα τακτικών πελατών. Η θέση των εταιρειών ενισχύεται επιπρόσθετα και από το σημαντικό αριθμό χρονοθυρίδων που διαθέτουν στα εν λόγω δρομολόγια, καθώς και από το σημαντικό αριθμό ανταποκρίσεων που κατέχουν ήδη. Συμπερασματικά, συνέπεια του συντονισμού της ανταγωνιστικής συμπεριφοράς των μητρικών επιχειρήσεων, μέσω της κοινής επιχείρησης, αποτελεί όχι μόνο η ενίσχυση της θέσης των μερών στη σχετική αγορά και η εξάλειψη του εσωτερικού ανταγωνισμού (spill over and stifling effect³⁰⁸), αλλά και η δημιουργία πρόσθετων εμποδίων για την είσοδο άλλων ανταγωνιστών (foreclosure effect).

Οι πτήσεις μεταξύ Αυστρίας Γερμανίας και μιας άλλης χώρας του ΕΟΧ, επηρεάζονται στο βαθμό που περιορίζεται ή εξαλείφεται ο ανταγωνισμός ανάμεσα στις απευθείας πτήσεις της μίας εταιρείας και στις πτήσεις με ανταπόκριση της άλλης εταιρείας³⁰⁹. Κατά συνέπεια, η συμμαχία **περιορίζει τον ανταγωνισμό** ανάμεσα στα μέρη στις γραμμές μεταξύ Αυστρίας ή Γερμανίας και στα υπόλοιπα κράτη μέλη του ΕΟΧ, ενώ ο **ανταγωνισμός εξαλείφεται** σε σημαντικό μέρος των αερομεταφορών ανάμεσα στη Γερμανία και την Αυστρία, δηλαδή σε σημαντικό τμήμα της κοινής αγοράς.

Συγκεκριμένα, με την ίδρυση της κοινής επιχείρησης εξασφάλισαν την απουσία ανταγωνισμού στις εν λόγω γραμμές, ενώ στη γραμμή Βιέννη Φρανκφούρτη, μόνο η κοινή επιχείρηση προσφέρει απευθείας δρομολόγια. Παρά το γεγονός της άρσης των νομικών εμποδίων εισόδου μέσω της απελευθέρωσης των αερομεταφορών στην Κοινότητα, η συμμαχία δημιουργεί νέα εμπόδια, δυσκολεύοντας περαιτέρω την είσοδο νέων ανταγωνιστών. Επιπρόσθετα, η Επιτροπή έκρινε, πως η συμμαχία λόγω της δραστηριοποίησής της σε όλη την κοινή αγορά, θεωρείται πως **επηρεάζει το εμπόριο ανάμεσα στα κράτη μέλη**.

3.3.4. Αξιολόγηση υπό τις διατάξεις του άρθρου 81, παρ.3.

Ο κανόνας απαλλαγής του άρθρου 81, παρ.3, όπως έχει προειρηθεί³¹⁰, στηρίζεται στην αντίληψη, ότι περιοριστικές συμφωνίες δύνανται να παράγουν

³⁰⁸ Για τις έννοιες βλέπε αναλυτικά υπό 0.3.

³⁰⁹ Για παράδειγμα, ένας επιβάτης μη πιεζόμενος από το χρόνο που θα ήθελε να ταξιδέψει από το Αμβούργο στη Ρώμη είχε έως τώρα τη δυνατότητα να ταξιδέψει με απευθείας πτήση με τη Lufthansa ή με την AuA με πτήση με ανταπόκριση μέσω Ίνσμπρουκ.

³¹⁰ Βλέπε ανωτέρω, υπό 2.3.2.

οικονομικά και κοινωνικά οφέλη, τα οποία υπερτερούν των αρνητικών συνεπειών επί του ανταγωνισμού. Στην υπό ανάλυση υπόθεση, τα μέρη υποστήριξαν πως μέσω της συμμαχίας θα συμβάλλουν στην οικονομική πρόοδο ενώ παράλληλα θα προκύψουν πλεονεκτήματα για τους καταναλωτές. Η Επιτροπή εξέτασε τα εν λόγω επιχειρήματα, προκειμένου να αξιολογήσει αν το άρθρο 81, παρ.1 μπορεί να κηρυχθεί ανεφάρμοστο, βάσει του κανόνα απαλλαγής του άρθρου 81, παρ.3³¹¹.

Τα μέρη υποστήριξαν πως η συμμαχία θα συμβάλλει στην οικονομική πρόοδο με πολλούς τρόπους. Συγκεκριμένα, εφόσον τα δίκτυα των μερών είναι συμπληρωματικά σε μεγάλο μέρος(με την εξαίρεση αυτών της Αυστρίας Γερμανίας), η συνένωση αυτών μέσω της συμμαχίας θα αποφέρει σημαντικά, από οικονομική σκοπιά, αποτελέσματα συνέργιας, ενώ μέσω του συντονισμού και της επέκτασης του εν λόγω δικτύου θα βελτιωθεί η σύνδεση με τις χώρες της Ανατολικής Ευρώπης. Παράλληλα, η δημιουργία ενός εκτεταμένου ευρωπαϊκού δικτύου πτήσεων θα μειώσει το κόστος για τα μέρη από την αύξηση των μεταφορών σε όλο το δίκτυο, ενώ αντίστοιχη μείωση του κόστους προβλέπεται πως θα επιτευχθεί μέσω της κοινής ανάπτυξης ηλεκτρονικής έκδοσης εισιτηρίων. Σημαντικά αποτελέσματα συνέργιας προβλέπονται ειδικά για την AuA, η οποία μεταπήδησε από τη συμμαχία Qualiflyer στη συμμαχία STAR³¹², λόγω της συνεργασίας. Η Επιτροπή συμφώνησε με τα επιχειρήματα των μερών.

Αντίθετα, η Επιτροπή δεν πείστηκε από τα επιχειρήματα των μερών, όσον αφορά στα πλεονεκτήματα που θα προκύψουν για τους καταναλωτές. Τα μέρη υποστήριξαν, πως οι καταναλωτές με τη σύνδεση των δικτύων θα επωφεληθούν από την αύξηση της προσφοράς, τόσο των απευθείας κοντινών πτήσεων, όσο και αυτών με ανταπόκριση προς ανατολικοευρωπαϊκούς προορισμούς, απόρροια των οποίων είναι η δυνατότητα να ταξιδεύουν προς περισσότερους προορισμούς, έχοντας περισσότερες επιλογές χρόνου αναχώρησης και άφιξης. Επιπρόσθετα, οι

³¹¹ Για την ατομική απαλλαγή βάσει του άρθρου 81, παρ. 3 της ΣΕΚ, βλέπε ανωτέρω, υπό 2.3.2.1.

³¹² Η συμμαχία STAR, αποτελεί μια παγκόσμια αεροπορική συμμαχία μέλη της οποίας είναι Lufthansa, United Airlines, Air Canada, Thai Airways, and Scandinavian Airways System (SAS); Varig, Air New Zealand, Ansett, All Nippon Airways (ANA), Asiana Airlines, bmi, LOT Polish airlines, Singapore Airlines, South African Airways, Spanair, Swiss, TAP Portugal, US Airways. Για μια παρουσίαση των αποτελεσμάτων της συμμαχίας βλέπε Marchand Sarah (2000), The Star Alliance, Brandeis University paper 246-001, Rev. 23/2/2004 Διαθέσιμο στην ιστοσελίδα www.alliancestrategy.com/PDFs/BGC%20Star%20IBSCase04.pdf, καθώς και την ιστοσελίδα της συμμαχίας STAR, <http://www.staralliance.com/>

καταναλωτές θα έχουν πρόσβαση στα δίκτυα γραμμών και των δύο αεροπορικών εταιρειών, μέσω της αμοιβαίας χρήσης κοινού αριθμού πτήσης στα κεντρικά αεροδρόμια και στις πτήσεις προς τρίτες χώρες. Κυρίως όμως οι καταναλωτές θα επωφεληθούν μέσω της μείωσης των τιμών, η οποία θα αντιπροσωπεύει τη μείωση των δαπανών, μέσω των αναμενόμενων αποτελεσμάτων συνέργιας.

3.3.5. Απόφαση της Επιτροπής.

Η Επιτροπή εκτίμησε πως το μέγεθος της ενοποίησης είναι απαραίτητο για την επίτευξη των επιδιωκόμενων στόχων, ωστόσο για να πραγματοποιηθεί η προβλεπόμενη μείωση του κόστους επιβάλλεται η εναρμόνιση των επιχειρησιακών στρατηγικών των μερών. Κατόπιν της συμφωνίας της με τα επιχειρήματα των μερών περί συμβολής στην οικονομική πρόοδο, προκειμένου να διασφαλίσει τόσο τα οφέλη για τους καταναλωτές, όσο και τη μη υπέρβαση των απαραίτητων περιορισμών του ανταγωνισμού με την παράλληλη διατήρηση των ανταγωνιστών στην αγορά, επέβαλε την ανάληψη δεσμεύσεων στα μέρη.

Απορρίπτοντας το επιχείρημα των μερών ότι όλες οι ευρωπαϊκές αεροπορικές εταιρείες μπορούν να θεωρηθούν δυνητικοί ανταγωνιστές, η Επιτροπή κατόπιν έρευνας κατέληξε πως ο προβλεπόμενος ανταγωνισμός από τις άλλες αεροπορικές εταιρείες είναι πολύ μικρός, καθώς υφίστανται πολυάριθμα εμπόδια στην αγορά, τα οποία εντείνονται περισσότερο από την συμμαχία. Επομένως, επέβαλε δεσμεύσεις για την μείωση ή την κατάργηση των εμποδίων εισόδου των δυνητικών ανταγωνιστών. Οι δεσμεύσεις³¹³ αυτές αφορούν, μεταξύ άλλων, τη διάθεση χρονοθυρίδων, διατήρηση σταθερού αριθμού πτήσεων σε περίπτωση εισόδου ανταγωνιστή, συμφωνίες για συνδυασμένες μεταφορές και συμφωνίες επιμερισμού των επιβατών με ανταπόκριση. Ειδικά για τους καταναλωτές, στις γραμμές Γερμανίας Αυστρίας, στις οποίες η είσοδος ανταγωνιστή θεωρείται αδύνατη με τη δημιουργία κοινής επιχείρησης, τα μέρη δεσμεύονται να κάνουν εκπτώσεις παρόμοιες με αυτές των γραμμών που υπάρχει ανταγωνισμός³¹⁴. Κατόπιν της ανάληψης των ανωτέρω δεσμεύσεων η Επιτροπή κήρυξε ανεφάρμοστο το άρθρο 81, παρ.1 και απάλλαξε τη

³¹³ Για πλήρη παρουσίαση των δεσμεύσεων βλέπε Παράρτημα Απόφασης.

³¹⁴ Η εν λόγω δέσμευση αυξάνει αισθητά το κόστος των μερών, αλλά ταυτόχρονα ωφελούνται οι καταναλωτές, ενώ παράλληλα προστατεύονται κατά κάποιο τρόπο οι νέοι ανταγωνιστές στην περίπτωση εξοντωτικού ανταγωνισμού εκ μέρους των μερών.

συνεργασία βάσει του άρθρου 81, παρ.3 για έξι έτη. Τα μέρη εκτός από την τήρηση των δεσμεύσεων υποχρεούνται να κοινοποιούν σειρά πληροφοριών (ναύλοι, μείωση τιμών, συμβάσεις συμφωνίες) στην Επιτροπή ως το τέλος της απαλλαγής.

3.4. Διαφορές των καθεστώτων αξιολόγησης.

Πέραν από τις διαφορές ουσίας, οι οποίες καταδείχτηκαν από τη θεωρητική ανάλυση του Α' μέρους της παρούσας μελέτης, μέσω της εξέτασης των ανωτέρω υποθέσεων καταδεικνύονται και οι διαφορές που αφορούν στη διαδικασία της αξιολόγησης υπό τα δύο διαφορετικά καθεστάτα. Όπως έχει τονιστεί το καθεστώς του άρθρου 81 χαρακτηρίζεται από νομική αβεβαιότητα, λόγω της πιθανής εφαρμογής εθνικών νομοθεσιών, σε αντίθεση με την αποκλειστική εφαρμογή του Κανονισμού περί ελέγχου των συγκεντρώσεων. Η νομική αυτή αβεβαιότητα εντείνεται περαιτέρω από τον *χρονικό περιορισμό της χορηγούμενης απαλλαγής*, όπως στην υπόθεση της Lufthansa/ Austrian Airlines . Επιπρόσθετα, ακόμα και αν χορηγηθεί ατομική απαλλαγή βάσει του άρθρου 81, παρ.3, είναι δυνατόν να ανακληθεί αν δεν πληρούνται πλέον οι προϋποθέσεις του εν λόγω άρθρου. Συμπερασματικά, βάσει του άρθρου 81 δεν προβλέπεται *ex ante* απαλλαγή των κοινών επιχειρήσεων, σε αντίθεση με το καθεστώς των συγκεντρώσεων. Τέλος, εξετάζοντας την αυστηρότητα αξιολόγησης υπό τα δύο καθεστάτα³¹⁵, διαπιστώνουμε πως στην υπόθεση KLM- Alitalia ενώ τα μέρη κατείχαν δεσπόζουσα θέση στο 50% της σχετικής αγοράς (2 από τα 4 ζεύγη), η συγκέντρωση εγκρίθηκε με λιγότερο επαχθείς τροποποιήσεις και δεσμεύσεις από αυτές της δεύτερης υπόθεσης, όπου ο ανταγωνισμός περιοριζόταν σημαντικά μόνο σε μία γραμμή(Αυστρία Γερμανία).

³¹⁵ Η αυστηρότητα αξιολόγησης κρίνεται με βάση τις δύο αυτές υποθέσεις και ως εκ τούτου δεν θα μπορούσαμε να προβούμε σε γενικεύσεις. Ωστόσο, πρέπει να σημειωθεί πως από την πλειοψηφία υποστηρίζεται πως η αξιολόγηση υπό το άρθρο 81 είναι αυστηρότερη αυτής του Κανονισμού περί ελέγχου των συγκεντρώσεων. Βλέπε ενδεικτικά Goel Rahul (2006): *ό.π.*, και Σουφλερός Ηλίας, Ευρ.(2003): *ό.π.*, με περαιτέρω παραπομπές.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η προσπάθεια ένταξης και ελέγχου της συνεργασίας, μέσω των joint ventures, μέσα στα πλαίσια του κοινοτικού νομικού πλαισίου με στόχο τη διατήρηση του υγιούς και αποτελεσματικού ανταγωνισμού, που αναλύθηκε στα προηγούμενα κεφάλαια, παραπέμπει στον αρχικό προβληματισμό περί συμβατότητας της συνεργασίας και του ανταγωνισμού. Με μια πρώτη εκτίμηση, οι δύο έννοιες φαίνονται αλληλοσυγκρουόμενες, καθώς ως συνεργασία νοείται η κοινή επιδίωξη ενός σκοπού ή στόχου, ενώ ο ανταγωνισμός υπονοεί την ανεξάρτητη επιδίωξη ασύμβατων στόχων ή θέσεων. Ωστόσο, πίσω από την αντίθεση αυτή, η συνεργασία και ο ανταγωνισμός μπορούν να αποτελέσουν συμπληρωματικές δυνάμεις, καθώς οι επιχειρήσεις αναζητούν σχέσεις συνεργασίας, μέσα στις οποίες προσπαθούν να εντάξουν σε ενιαίο πλαίσιο τις ανταγωνιστικές βλέψεις τους.

Εξετάζοντας την αγορά ως ένα σύστημα δικτύων επιχειρήσεων, διακρίνουμε δύο κατηγορίες αλληλεπιδρώντων δικτύων: *συνεργασίας* και *ανταγωνισμού*³¹⁶. Οι δεσμοί συνεργασίας, οι οποίοι διαμορφώνονται μέσω των στρατηγικών συμμαχιών και των κοινών επιχειρήσεων, αντικατοπτρίζουν τα δίκτυα συνεργασίας, τα οποία συνδέουν τις επιχειρήσεις. Η διευκόλυνση πρόσβασης σε πηγές, αγορές και πληροφορίες άλλων επιχειρήσεων, συντελεί αναμφισβήτητα στην αποκόμιση ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος μέσω του δικτύου συνεργασίας. Τα εν λόγω δίκτυα συνεργασίας ανταγωνίζονται άλλα δίκτυα ή μεμονωμένες επιχειρήσεις διαμορφώνοντας έτσι τα δίκτυα ανταγωνισμού. Τα τελευταία, ενώ δεν αποτελούν ενδοεπιχειρησιακούς δεσμούς, όπως οι κοινές επιχειρήσεις, το χαρακτηριστικό της παρακολούθησης των κινήσεων των δικτύων συνεργασίας επηρεάζει και εξαναγκάζει εξίσου σε ανάληψη δράσης από τις επιχειρήσεις.

Δραστηριοποιούμενα τα joint ventures μέσα στα πλαίσια των ανωτέρω δικτύων δρουν ως εξής: διαμορφώνουν ένα δίκτυο συνεργασίας, εντός του οποίου καταργείται ο ανταγωνισμός, ενώ με την επίτευξη του επιμερισμού του κόστους και του κινδύνου αποκτούν ανταγωνιστικό πλεονέκτημα έναντι των ανταγωνιστικών δικτύων. Συνεπώς, καταργείται ο εσωτερικός ανταγωνισμός προς αντιμετώπιση του

³¹⁶ Gimeno J, Jeong E (2001): *A Structural Balance Theory Of Alliance Formation: Competition and Cooperation In Global Airline Industry*. Working Paper Series 2001/24/SM, Insead R&D, Fontainebleau, France, p. 5- 6.

εξωτερικού ανταγωνισμού. Η αναδιάρθρωση της δομής, τόσο των δικτύων συνεργασίας όσο και των δικτύων ανταγωνισμού, καθορίζουν κατ' επέκταση και τη δομή της αγοράς. Έτσι, ανάλογα με το μέγεθος της κοινής επιχείρησης, το οποίο διαφαίνεται από το μέγεθος των μητρικών επιχειρήσεων, τεκμαίρεται και το μέγεθος της επίδρασης της συνεργασίας επί του ανταγωνισμού.

Παρατηρώντας, λοιπόν τη λειτουργία των κοινών επιχειρήσεων, καταλήγουμε στο συμπέρασμα πως η συμβατότητα της συνεργασίας και του ανταγωνισμού κρίνεται σε δύο επίπεδα, τα οποία καθορίζονται από τα αντίστοιχα δίκτυα. Μέσα στο δίκτυο της συμμαχίας, στο οποίο δραστηριοποιείται η κοινή επιχείρηση, η συνεργασία και ο ανταγωνισμός φαίνονται ως συμπληρωματικές δυνάμεις, καθώς η συνεργασία βοηθά τις συμμετέχουσες επιχειρήσεις να ανταγωνίζονται αποτελεσματικότερα. Εκτός της συμμαχίας όμως, η συνεργασία και ο ανταγωνισμός λειτουργούν ως αντικρουόμενες δυνάμεις, καθώς τα πιθανά ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα της συνεργασίας μπορούν να λειτουργήσουν ανασταλτικά, περιορίζοντας και παρακωλύοντας τον υγιή ανταγωνισμό, είτε μέσω της δημιουργίας εμποδίων εισόδου πιθανών ανταγωνιστών στην αγορά, σε πόρους ή σε συγκεκριμένη τεχνολογία, είτε με τη μορφή κατοχής ή ενίσχυσης δεσπόζουσας θέσης.

Σε καμία περίπτωση δεν πρέπει να παραβλέπεται πως ακόμα και εκτός της συμμαχίας η συνεργασία και ο ανταγωνισμός μπορούν να λειτουργήσουν συμπληρωματικά, καθώς μια κοινή επιχείρηση μπορεί μέσω της δραστηριότητάς της να προάγει τον ανταγωνισμό, μέσω της καλύτερης κατανομής των μέσων παραγωγής, της μείωσης του κόστους παραγωγής και της προώθησης καινοτόμων δραστηριοτήτων. Τα πλεονεκτήματα αυτά τα καρπώνεται παράλληλα και ο καταναλωτής, η προστασία και η ευημερία του οποίου αποτελεί ακρογωνιαίο λίθο του δικαίου του ανταγωνισμού. Συνεπώς, η συμβατότητα του ανταγωνισμού και της συνεργασίας κρίνεται, εκτός από το μέγεθος της τελευταίας, και από τους λειτουργικούς σκοπούς της κοινής επιχείρησης.

Τα αλληλοσυγκρουόμενα και τα συμπληρωματικά αποτελέσματα της συνεργασίας και του ανταγωνισμού απαντούν στην αναγκαιότητα της ύπαρξης ενός νομικού πλαισίου, που θα καθορίζει τα επιτρεπτά όρια δράσης των κοινών επιχειρήσεων. Το κοινοτικό δίκαιο του ανταγωνισμού έθεσε την Επιτροπή, ως ένα εξισορροπητικό παράγοντα, που καλείται να ελέγξει, να περιορίσει ή ακόμα και να απαγορεύσει τη δημιουργία των κοινών επιχειρήσεων. Η Επιτροπή τόσο κατά τον προληπτικό έλεγχο των κοινών επιχειρήσεων με χαρακτήρα συγκέντρωσης, όσο και

κατά την εφαρμογή των διατάξεων κατασταλτικού χαρακτήρα των άρθρων 81, παρ.1 και 82 ΣΕΚ, στοχεύει στην εξουδετέρωση των αντικρουόμενων τάσεων της συνεργασίας και του ανταγωνισμού.

Αναγνωρίζοντας ότι η συμπληρωματική λειτουργία της συνεργασίας και του ανταγωνισμού μπορεί να λειτουργήσει προωθητικά για τον ανταγωνισμό και την κοινή αγορά, εν γένει, διάκειται κατ' αρχήν ευνοϊκά των joint ventures. Κατά την αξιολόγηση των συγκεντρώσεων και των συμπράξεων, συνεκτιμά τις επερχόμενες βελτιώσεις της αποτελεσματικότητας (efficiency), διατηρώντας το δικαίωμα απαλλαγής ακόμα και περιοριστικών του ανταγωνισμού συμφωνιών, σε περίπτωση που τα οικονομικά και κοινωνικά οφέλη αυτών υπερτερούν των αρνητικών συνεπειών επί του ανταγωνισμού.

Το νομικό πλαίσιο του κοινοτικού δικαίου του ανταγωνισμού τέθηκε, σε ένα πρώτο επίπεδο, για την αντιμετώπιση των αντικρουόμενων οικονομικών και κοινωνικών αποτελεσμάτων που προκύπτουν από τη δημιουργία των κοινών επιχειρήσεων. Όσον αφορά στα οικονομικά αποτελέσματα, η Επιτροπή έθεσε ως κριτήρια υπαγωγής των joint ventures στα πεδία ορισμού των καθεστώτων αξιολόγησης, στις μεν συγκεντρώσεις το απόλυτα ποσοτικό κριτήριο του συνολικού κύκλου εργασιών, στις δε συμπράξεις το μερίδιο αγοράς. Προς αντιμετώπιση του οικονομικού ερμαφροδιτισμού των κοινών επιχειρήσεων θεωρείται, ωστόσο, προσφορότερο το κριτήριο του μεριδίου της αγοράς, καθώς αποτελεί χαρακτηριστική ένδειξη της θέσης μιας επιχείρησης στη σχετική αγορά, στοιχείο καταλυτικό για την εκτίμηση των επιπτώσεων επί του ανταγωνισμού. Επιπρόσθετα, η διεύρυνση των κρατών μελών της Κοινότητας, κατέστησε ευκολότερη την υπαγωγή στο πεδίο ορισμού του Κανονισμού 139/2004, περί ελέγχου των συγκεντρώσεων, σύμφωνα με το κριτήριο του συνολικού κύκλου εργασιών, γεγονός που προβληματίζει περαιτέρω για την καταλληλότητα του εν λόγω κριτηρίου.

Κατά τη διαμόρφωση του νομικού πλαισίου αντιμετώπισης των κοινών επιχειρήσεων, η Επιτροπή δεν βρέθηκε αντιμετώπη μόνο με τον οικονομικό, αλλά και με το νομικό ερμαφροδιτισμό των κοινών επιχειρήσεων, οι οποίες ακροβατούν μεταξύ καρτελικής σύμπραξης και συγκέντρωσης επιχειρήσεων. Για την κατάταξη των ποικίλων μορφών, που μπορούν να περιβληθούν οι κοινές επιχειρήσεις, η Επιτροπή υιοθέτησε τα κριτήρια της λειτουργικά αυτόνομης κοινής επιχείρησης και της κοινοτικής διάστασης. Σύμφωνα με τα κριτήρια αυτά, κατέταξε τις λειτουργικά αυτόνομες κοινές επιχειρήσεις με κοινοτική διάσταση (πληρουμένου του ποσοτικού

κριτηρίου) στο καθεστώς του ελέγχου των συγκεντρώσεων, ενώ κάθε λειτουργικά μη αυτόνομη κοινή επιχείρηση ή κάθε λειτουργικά αυτόνομη κοινή επιχείρηση χωρίς κοινοτική διάσταση υπάγεται στο καθεστώς των συμπράξεων.

Η πολυμορφία και η ιδιαιτερότητα των κοινών επιχειρήσεων, ωστόσο, είναι δύσκολο να υπαχθεί υπό δύο ευρείες κατηγορίες. Όπως έχει σημειωθεί, συχνά καθίσταται δύσκολη η διάκριση των joint ventures, λόγω της πολυποίκιλης και πολυδιάστατης λειτουργίας τους. Τη δυσκολία αυτή αντιμετωπίζει, όχι μόνο η Επιτροπή, αλλά και οι μητρικές των κοινών επιχειρήσεων, οι οποίες συχνά βρίσκονται σε αδιέξοδο ως προς το διέπων καθεστώς και συγκεκριμένα για το αν πρέπει να κοινοποιήσουν τη δημιουργία του joint venture και σε ποια αρχή.

Η υπαγωγή στο καθεστώς του Κανονισμού 139/2004 ή στο καθεστώς των άρθρων 81, 82 ΣΕΚ, υπό το πρίσμα του Κανονισμού 1/2003, επιφυλάσσει στις κοινές επιχειρήσεις διαφορετική αντιμετώπιση, με ευνοϊκότερη, κατά την κρατούσα άποψη, αυτή του Κανονισμού 139/2004. Αιτιολογική βάση του ισχυρισμού αποτελεί το προνόμιο της αποκλειστικής εφαρμογής του Κανονισμού (one stop shop), η απώλεια χρονικού περιορισμού της εγκριτικής απόφασης της Επιτροπής και το σύστημα παραπομπών, που στοχεύει στην αξιολόγηση της κοινής επιχείρησης από την καταλληλότερη αρχή ανταγωνισμού. Το καθεστώς των συμπράξεων από την άλλη πλευρά, το γεγονός και μόνο ότι διέπεται από την αρχή της απαγόρευσης, με την επιφύλαξη της απαλλαγής, σε αντίθεση με την αρχή του επιτρεπτού με επιφύλαξη απαγόρευσης, που διέπει τις συγκεντρώσεις, το καθιστά επαχθέστερο. Στοιχεία που οξύνουν το επαχθέστερο του καθεστώτος, αποτελεί η εφαρμογή των εθνικών νομοθεσιών ανταγωνισμού συχνά περισσότερων του ενός κράτους μέλους και ο χρονικός περιορισμός της απαλλαγής.

Η Επιτροπή προσπαθώντας να επιφυλάξει όμοια αντιμετώπιση σε κοινές επιχειρήσεις που επιφέρουν όμοια αποτελέσματα, κατήργησε την αρνητική προϋπόθεση της ύπαρξης συντονισμού των μητρικών επιχειρήσεων, ως κριτήριο υπαγωγής στο καθεστώς των συμπράξεων, συμπεριλαμβάνοντας τις στον Κανονισμό περί ελέγχου των συγκεντρώσεων. Επιπρόσθετα, με τον νέο Κανονισμό 1/2003, τα άρθρα 81, 82 της ΣΕΚ καθίστανται άμεσα εφαρμοστέα από τις εθνικές αρχές ανταγωνισμού και από τα εθνικά δικαστήρια, εξασφαλίζοντας έτσι στις επιχειρήσεις την ομοιόμορφη εφαρμογή των κοινοτικών κανόνων ανταγωνισμού σε όλα τα κράτη μέλη, απαλλάσσοντας τις παράλληλα και από την υποχρέωση κοινοποίησης των συμφωνιών συνεργασίας στην Επιτροπή. Αποτέλεσμα του Κανονισμού 1/2003, κατ'

επέκταση αποτελεί η όμοια αντιμετώπιση των κοινών επιχειρήσεων που αξιολογούνται σε δεύτερο στάδιο, καθώς αυτές απαλλάσσονται αξιολογούμενες από τα ίδια κριτήρια οικονομικής και κοινωνικής αποτελεσματικότητας, όπως αυτά τίθενται από το άρθρο 81, παρ.3 ΣΕΚ. Μελανό σημείο του αποκεντρωτικού συστήματος εφαρμογής των κανόνων ανταγωνισμού εξακολουθεί να αποτελεί η δυνατότητα επιβολής αυστηρότερων διατάξεων από τις εθνικές αρχές ανταγωνισμού.

Η Επιτροπή, ως εξισορροπητικός παράγοντας, προσπάθησε να εντάξει, ανάλογα με τα οικονομικά αποτελέσματα και τον τύπο των κοινών επιχειρήσεων, υπό δύο καθεστώτα αντιμετώπισης. Είναι βέβαιο, πως με την αναμόρφωση του κοινοτικού δικαίου του ανταγωνισμού, που συντελέστηκε σύγχρονα με τη διεύρυνση των κρατών μελών, συντελέστηκαν βήματα για την αποτελεσματικότερη αξιολόγηση των κοινών επιχειρήσεων, ακολουθώντας μια περισσότερο οικονομικοκεντρική ανάλυση. Ωστόσο, η αντιμετώπιση του «χαμαιλέοντα» του κοινοτικού δικαίου του ανταγωνισμού παραμένει προβληματική, λόγω της ιδιομορφίας και των ποικίλων δραστηριοτήτων που δύναται να ενσωματώσει στους κόλπους του.

Η κατάταξη της ιδιομορφής αυτής μορφής συνεργασίας σε δύο ευρείες κατηγορίες καθίσταται δύσκολη, ακόμα και άδικη, καθώς οι κοινές επιχειρήσεις που μπορούν να περιβληθούν του μανδύα της λειτουργικής αυτονομίας, μπορούν να επωφεληθούν του ευνοϊκού καθεστώτος του Κανονισμού 139/2004, ενώ στην πραγματικότητα μέσω του συντονισμού της ανταγωνιστικής συμπεριφοράς των μητρικών επιχειρήσεων μπορούν να δημιουργήσουν καρτελική σύμπραξη, χωρίς να επωμισθούν τις αντίστοιχες συνέπειες, επωφελούμενες ιδιαιτέρως από το καθεστώς παρεπόμενων περιορισμών. Τίθεται, λοιπόν ως τελική σκέψη, η ανάγκη περαιτέρω επεξεργασίας του νομικού πλαισίου των κοινών επιχειρήσεων, καθώς και η πρόταση υιοθέτησης ενός ενιαίου νομικού πλαισίου με κριτήριο υπαγωγής τα αποτελέσματα αυτής της ιδιάζουσας μορφής συνεργασίας επί του ανταγωνισμού και όχι του τύπου του οποίου περιβάλλονται, καθώς στην ουσία δεν υπάρχει καταστατικός τύπος της κοινής επιχείρησης. Οι τύποι των joint ventures είναι τόσοι, όσοι και οι κοινοί στόχοι και οι ιδιαίτεροι κανόνες λειτουργίας τους.

ΠΗΓΕΣ

1.Κοινοτικό Δίκαιο.

1.1. Συνθήκες.

Ενοποιημένη απόδοση Συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας. *ΕΕ αριθ. C 325, της 24^{ης}/12/2002.*

1.2. Κανονισμοί.

1.2.1. Έλεγχος Συγκεντρώσεων.

Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 4064/89 του Συμβουλίου της 21ης Δεκεμβρίου 1989 για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων μεταξύ επιχειρήσεων. *ΕΕ L 395 της 30.12.1989, σ.1-12.*

Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1310/97 του Συμβουλίου της 30ής Ιουνίου 1997 που τροποποιεί τον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 4064/89, για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων μεταξύ επιχειρήσεων. *ΕΕ αριθ. L 180 της 09/07/1997, σ. 1-6.*

Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 139/2004 του Συμβουλίου, της 20ής Ιανουαρίου 2004, για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων μεταξύ επιχειρήσεων. *ΕΕ L 024 της 29/01/2004, σελ. 1-22.*

Κανονισμός 802/ 2004 της Επιτροπής της 7ης Απριλίου 2004 για την εφαρμογή του κανονισμού του (ΕΚ) αριθ. 139/2004 του Συμβουλίου για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων μεταξύ επιχειρήσεων. *ΕΕ L 133, της 30.4.2004, σ.1- 39.*

1.2.2. Εφαρμογή άρθρων 81 και 82 ΣΕΚ.

Κανονισμός 17/62 του Συμβουλίου, της 6^{ης} Φεβρουαρίου 1962, για την εφαρμογή των άρθρων 81 και 82 της ΣΕΚ. *ΕΕ αριθ. 013 της 21/02/1962 σ. 204 – 211.*

Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1216/1999 του Συμβουλίου, της 10ης Ιουνίου 1999, για την τροποποίηση του κανονισμού αριθ. 17 πρώτος κανονισμός εφαρμογής των άρθρων 81 και 82 της Συνθήκης. *ΕΕ αριθ. L 148 της 15/06/1999, σ. 5 –6.*

Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1/2003 του Συμβουλίου της 16^{ης} Δεκεμβρίου 2002 για την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού που προβλέπονται στα άρθρα 81 και 82 της Συνθήκης. *ΕΕ L 1 της 4.1.2003, σ.1.*

Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 773/2004 της Επιτροπής της 7ης Απριλίου 2004 σχετικά με τη διεξαγωγή από την Επιτροπή των διαδικασιών δυνάμει των άρθρων 81 και 82 της συνθήκης ΕΚ. *ΕΕ L 123 της 27.4.2004, σ.18.*

Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 2658/2000 της Επιτροπής της 29^{ης} Νοεμβρίου 2000 σχετικά με την εφαρμογή του άρθρου 81, παρ.3 της Συνθήκης σε κατηγορίες συμφωνιών εξειδίκευσης. *ΕΕ L 304, της 5/12/2000, σ.3-6.*

Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 2659/2000 της Επιτροπής της 29ης Νοεμβρίου 2000 σχετικά με την εφαρμογή του άρθρου 81 παράγραφος 3 της συνθήκης σε κατηγορίες συμφωνιών έρευνας και ανάπτυξης. *ΕΕ L 304 της 5.12.2000, σ. 7 - 12.*

Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 772/2004 της Επιτροπής της 27^{ης} Απριλίου 2004 σχετικά με την εφαρμογή του άρθρου 81, παρ.3 της Συνθήκης σε κατηγορίες συμφωνιών μεταφοράς τεχνολογίας. *ΕΕ L 123 της 27.4.2004, σ. 11 - 17.*

1.2.3. Αεροπορικές Μεταφορές.

Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 3975/87 του Συμβουλίου της 14ης Δεκεμβρίου 1987 σχετικά με τον καθορισμό των λεπτομερειών εφαρμογής των κανόνων ανταγωνισμού που ισχύουν για τις επιχειρήσεις στον τομέα των αεροπορικών μεταφορών *ΕΕ L 374 της 31.12.1987, σ. 1 - 8.*

Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 411/2004 του Συμβουλίου της 26ης Φεβρουαρίου 2004, για κατάργηση του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 3975/87 και τροποποίηση του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 3976/87 και του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1/2003, όσον αφορά τις αεροπορικές μεταφορές μεταξύ της Κοινότητας και των τρίτων χωρών. *ΕΕ L 68 της 6.3.2004, σ. 1 έως 2.*

1.3. Ανακοινώσεις Επιτροπής.

1.3.1. Έλεγχος Συγκεντρώσεων.

Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με τη διάκριση μεταξύ κοινών επιχειρήσεων με χαρακτήρα συγκέντρωσης και κοινών επιχειρήσεων με χαρακτήρα συνεργασίας βάσει του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 4064/89 του Συμβουλίου της 21ης Δεκεμβρίου 1989 για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων μεταξύ επιχειρήσεων. *ΕΕ αριθμός C 203 της 14.08.90, σελ.10.*

Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την έννοια της συγκέντρωσης βάσει του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 4064/89 του Συμβουλίου της 21ης Δεκεμβρίου 1989 για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων μεταξύ επιχειρήσεων. *ΕΕ αριθμός C 385 της 31.12.1994, σελ.5-11.*

Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την έννοια των λειτουργικά αυτόνομων κοινών επιχειρήσεων βάσει του Κανονισμού 4064/89 του Συμβουλίου για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων μεταξύ επιχειρήσεων. *ΕΕ C 66, της 2.3.1998, σ. 1-4.*

Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την έννοια των συμμετεχουσών επιχειρήσεων σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 4064/89 του Συμβουλίου για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων μεταξύ επιχειρήσεων *ΕΕ αριθ. C 066 της 02/03/1998 σ. 14 – 23.*

Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την έννοια του κύκλου εργασιών σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 4064/89 του Συμβουλίου για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων μεταξύ επιχειρήσεων. *ΕΕ αριθ. C 066 της 02/03/1998 σ. 25 – 35.*

Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με τους περιορισμούς που συνδέονται άμεσα με τις συγκεντρώσεις και είναι απαραίτητοι για την πραγματοποίησή τους. *ΕΕ αριθ. C056 της 5/3/2005, σ. 24-31.*

Ανακοίνωση της Επιτροπής -Κατευθυντήριες γραμμές για την αξιολόγηση των οριζόντιων συγκεντρώσεων σύμφωνα με τον Κανονισμό του Συμβουλίου για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων μεταξύ επιχειρήσεων. *ΕΕ αριθ. C 031 της 5/2/2004, σελ. 5- 18.*

1.3.2. Εφαρμογή άρθρων 81 και 82 ΣΕΚ.

Ανακοίνωση της Επιτροπής όσον αφορά τον ορισμό της σχετικής αγοράς για τους σκοπούς του κοινοτικού δικαίου ανταγωνισμού. *ΕΕ C 372, της 9^{ης}/12/1997, σ. 5-13.*

Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με τις συμφωνίες ήσσονος σημασίας οι οποίες δεν περιορίζουν σημαντικά τον ανταγωνισμό σύμφωνα με το άρθρο 81 παράγραφος 1 της συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (de minimis), *ΕΕ αριθ. C 368 της 22/12/2001 σ. 13 - 15*

Ανακοίνωση της Επιτροπής- Κατευθυντήριες Γραμμές για την εφαρμογή του άρθρου 81 της ΣΕΚ στις συμφωνίες οριζόντιας συνεργασίας. *ΕΕ C 3 της 6/1/2001, σ.3.*

Ανακοίνωση της Επιτροπής- Κατευθυντήριες Γραμμές για κάθετους περιορισμούς. *ΕΕ C 291, της 13.10.2000, σ. 1-44.*

Ανακοίνωση της Επιτροπής — Κατευθυντήριες γραμμές για την εφαρμογή του άρθρου 81 παράγραφος 3 της συνθήκης. *ΕΕ αριθ. C 101 της 27/04/2004 σ. 97 – 118.*

Ανακοίνωση της Επιτροπής — Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την έννοια του επηρεασμού του εμπορίου των άρθρων 81 και 82 της Συνθήκης. *ΕΕ αριθ. C 101 της 27/04/2004 σ. 81 – 96.*

Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την ανεπίσημη καθοδήγηση ως προς καινοφανή ζητήματα που ανακύπτουν κατά την εφαρμογή των άρθρων 81 και 82 της Συνθήκης ΕΚ σε μεμονωμένες περιπτώσεις (επιστολές καθοδήγησης). *ΕΕ αριθ. C 101 της 27/04/2004 σ. 78 -80.*

Ανακοίνωση της Επιτροπής περί χειρισμού των καταγγελιών από την Επιτροπή βάσει των άρθρων 81 και 82 της Συνθήκης ΕΚ. *ΕΕ C 101 της 27.4.2004, σ. 65 – 77.*

Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με τη συνεργασία μεταξύ της Επιτροπής και των δικαστηρίων των κρατών μελών της ΕΕ κατά την εφαρμογή των άρθρων 81 και 82 ΕΚ. *ΕΕ αριθ. C 101 της 27/04/2004 σ. 54 -64 .*

Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με τη συνεργασία στο πλαίσιο του δικτύου των αρχών ανταγωνισμού. *ΕΕ αριθ. C 101 της 27/04/2004 σ. 43 – 53.*

Ανακοίνωση της Επιτροπής — Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την εφαρμογή του άρθρου 81 της συνθήκης ΕΚ σε συμφωνίες μεταφοράς τεχνολογίας. *ΕΕ αριθ. C 101 της 27/04/2004 σ. 2 -42.*

1.4.Αποφάσεις Επιτροπής.

Απόφαση της Επιτροπής της 5^{ης} Ιουλίου 2002 σε μια διαδικασία σύμφωνα με το άρθρο 81 της συνθήκης ΕΚ και το άρθρο 53 της Συμφωνίας ΕΟΧ (υπόθεση COMP/37.730- AuA/ LH). *ΕΕ L 242, της 10.9.2002, σ.25.*

Απόφαση της Επιτροπής της 11/08/1999 περί του συμβατού μιας συγκεντρώσεως με την κοινή αγορά (Υπόθεση αριθ. IV/M.0019 - */*** KLM / ALITALIA) με βάση τον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 4064/89 του Συμβουλίου. *ΕΕ αριθ. C 096 της 05/04/2000 σ. 5.*

Απόφαση της Επιτροπής της 24ης Απριλίου 1996 με την οποία κηρύσσεται μια συγκέντρωση ασυμβίβαστη με την κοινή αγορά και τη λειτουργία της συμφωνίας για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο (Υπόθεση IV/M.619 - Gencor/Lonrho). *ΕΕ L 11 της 14.1.1997, σ. 30 – 72.*

Απόφαση της Επιτροπής της 20^{ης} Δεκεμβρίου 1974 σε μια διαδικασία σύμφωνα με το άρθρο 85 της ΣΕΟΚ. (IV 26.872 - SHV/Chevron). EE L 29, της 3.2.1975, σ. 14–19 .

1.5. Νομολογία.

Υπόθεση 6-72. Europemballage Corporation et Continental Can Company Inc. κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, της 21^{ης} Φεβρουαρίου 1973. Συλλογή 1973 σελίδα 00215.

Υπόθεση T-342/99. Airtours κατά Επιτροπής, Συλλογή 2002, σ.Π- 2585.

Υπόθεση T- 102/96 Gencor κατά Επιτροπής της 25^{ης} Μαρτίου 1999. Συλλογή 1999, σελ. Π- 0753.

1.6. Λοιπά κείμενα.

Πράσινο Βιβλίο σχετικά με την αναθεώρηση του Κανονισμού του Συμβουλίου (ΕΟΚ) 4064/89, COM (2001) 745 τελικό.

2. Ελληνικό Δίκαιο.

Νόμος 703/1977 *«Περί ελέγχου μονοπωλίων και ολιγοπωλίων και προστασίας του ελεύθερου ανταγωνισμού»*.

Κώδικας Βιβλίων και Στοιχείων.

Απόφαση του Εφετείου Αθηνών αριθ. 3062/75. (*Ε.Εμπ.Δικαίου* 1976, σελ. 430).

3.Βιβλιογραφία- Αρθρογραφία.

3.1. Ελληνική.

3.1.1. Γενική.

Λεοντάρης Μιλτιάδης (1994), Προσωπικές Εταιρείες ΕΠΕ- Κοινοπραξίες, από άποψη νομική, οικονομική, οργανωτική, λογιστική και φορολογική, 3^η έκδοση, Εκδόσεις Πάμισος, Αθήνα.

Πλιάκος Αστέρης (2001): «Η πολιτική ανταγωνισμού», στο Γ. Δημόπουλος- Ν. Μπαλτάς- Ι.Χασσίδ (επιμέλεια) *Εισαγωγή στις Ευρωπαϊκές σπουδές*, τόμος Β΄, Οικονομική ολοκλήρωση και πολιτικές, εκδόσεις Ι. Σιδέρης.

Στεφάνου Κωνσταντίνος (1996): *η θεμελίωση των αποφάσεων επί θεμάτων ανταγωνισμού και το πρόβλημα της ασφάλειας δικαίου*, Επιθεώρηση Εμπορικού Δικαίου, τόμος ΜΣΤ΄, τεύχος 3^ο, 1995

Στεφάνου Κωνσταντίνος (1999): *Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση*, τόμος Γ΄, Πολιτικές και Δυναμική της Ολοκλήρωσης, 4^η αναθεωρημένη έκδοση, εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα.

Ι.Γ. Σχινάς (1992): *Προστασία του ελεύθερου ανταγωνισμού*, εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα – Κομοτηνή.

Ταγαράς Χ.(1995) *Ιδιωτικό Διεθνές Δίκαιο*, Πανεπιστημιακές Παραδόσεις και Κείμενα, εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα- Κομοτηνή.

3.1.2. Ειδική.

Κοσμίδης Νίκος (2002): *Διεθνείς Συγκεντρώσεις Επιχειρήσεων, Αντιμετώπιση στο Ελληνικό και Κοινοτικό Δίκαιο*, Εταιρεία Δικαίου Ανταγωνισμού, εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη.

Κοτσίρης Λάμπρος (1998), *Διεθνείς εξελίξεις στον έλεγχο συγκεντρώσεων των επιχειρήσεων*, στο συλλογικό τόμο: *Ο έλεγχος συγκεντρώσεων των επιχειρήσεων στο δίκαιο του ελεύθερου ανταγωνισμού*, Δημοσιεύματα Εταιρείας Δικαίου Ανταγωνισμού, εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη.

Κουτσούκης Δημήτρης (2001), *Οι συγκεντρώσεις επιχειρήσεων και η πολιτική ανταγωνισμού*, στο συλλογικό τόμο: *Αναδιάρθρωση Επιχειρήσεων*, Ερευνητικός Όμιλος Φοιτητών Νομικής, Επιμέλεια Ν.Β. Κοροβέσης, εκδόσεις Αντ.Ν.Σάκκουλα, Αθήνα- Κομοτηνή.

Λιακόπουλος Θανάσης (1998): *Ιδιωτικό Διεθνές Δίκαιο στη Συγκέντρωση Επιχειρήσεων*, στο συλλογικό τόμο: *Ο έλεγχος συγκεντρώσεων των επιχειρήσεων στο δίκαιο του ελεύθερου ανταγωνισμού*, Δημοσιεύματα Εταιρείας Δικαίου Ανταγωνισμού, εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη.

Παπαδάκης Μ. Βασίλειος (2002) : *Στρατηγική των επιχειρήσεων: ελληνική και διεθνής εμπειρία*. Τόμος Α, έκδοση 4^η, εκδόσεις Ε. Μπένου, Αθήνα, σελ. 458.

Περάκης Ε. (1998): *Δευτερεύοντες περιορισμοί του ανταγωνισμού* στο συλλογικό τόμο: *Ο έλεγχος συγκεντρώσεων των επιχειρήσεων στο δίκαιο του ελεύθερου ανταγωνισμού*, Δημοσιεύματα Εταιρείας Δικαίου Ανταγωνισμού, εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη

Σουφлерός Ηλίας (1998), *Το πρόβλημα της κοινής θυγατρικής επιχείρησης στα πλαίσια του ελέγχου των συγκεντρώσεων*, στο συλλογικό τόμο: *Ο έλεγχος συγκεντρώσεων των επιχειρήσεων στο δίκαιο του ελεύθερου ανταγωνισμού*, Δημοσιεύματα Εταιρείας Δικαίου Ανταγωνισμού, εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη

Σουφλερός Ηλίας, Ευρ.(2003): *Η κοινή θυγατρική επιχείρηση*, στο συλλογικό τόμο: *Η οργάνωση της επιχείρησης των κεφαλαιουχικών εταιρειών*, 13ο Πανελλήνιο Συνέδριο Εμπορικού Δικαίου, Κέρκυρα 7-9 Νοεμβρίου 2003, Σύνδεσμος Ελλήνων Εμπορικολόγων, εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη.

Σωτηρόπουλος Γεώργιος Δ. (1998), *Η κοινή επιχείρηση στο δίκαιο προστασίας του ελεύθερου ανταγωνισμού*, Ε.Εμπ.Δικαίου.

Χαζάκης Κωνσταντίνος (2001) : Στρατηγικές εταιρικής συνεργασίας στον 21^ο αιώνα: *η λογική της συγκρότησης κοινών επιχειρήσεων (joint ventures)*. Αγορά χωρίς σύνορα, τόμος 7, τεύχος 2.

3.2. Ξενόγλωσση.

Byttebier K./ Verroken A. (1995): *Structuring international co- operation between enterprises*, Graham & Trotman/ Martinus Nijhoff. Kluwer Academic Publisher Group of London/ Dordrecht/ Boston.

Gilbert J.B. Probst/ Charles- Clemens Ruling (1999): *Joint ventures and Joint Venture Management*, στο συλλογικό τόμο: *Internationale Joint Ventures: Management, Besteuerung, Vertragsgestaltung*. Schaffer- Poeschel- Verlag, Stuttgart.

Gimeno J, Jeong E (2001): *A Structural Balance Theory Of Alliance Formation: Competition and Cooperation In Global Airline Industry*. Working Paper Series 2001/24/SM, Insead R&D, Fontainebleau, France.

Gomes-Casseres, Benjamin(1996). *The Alliance Revolution: The New Shape of Business Rivalry*. Cambridge, Mass. Harvard University Press.

Gomes-Casseres, Benjamin (2006), *How Alliances Reshape Competition*. Handbook of Strategic Alliances, eds. Oded Shenkar and Jeff J. Reuer, CA: Sage Publications.

Mohr J./ Speckman R.(1994): Characteristics of partnership success. Strategic Management Journal 15 (2).

Morris Joseph M. (1998): Joint Ventures: Business Strategies for accountants, 2nd edition. Publisher:John Wiley & Sons, February, New York.

4. Ηλεκτρονικές Πηγές.

4.1. Αρθρογραφία.

Brodey Martin(2003): Joint ventures and antitrust law, UIA Prague, Dorda Brugger & Jordis, 4 April. Διαθέσιμο στην ιστοσελίδα <http://www.dbj.at/publ143.pdf>

Gergana Koleva (2002), Comparison between Alliances, Networks and Joint Ventures. What management techniques are in Place? A research note, Copenhagen Business School. Διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: www.euintangibles.net/library/localfiles/WP6/6.6_Koleva_2002.pdf

Goel Rahul (2006): *Regulation of Joint Ventures under the Article 81 of EU Treaty*, Paper 1097, Διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <http://law.bepress.com/expresso/eps/1097>

Henneberry Edward (2005), Competition Law and Business Alliances: the Good, the Bad and the Ugly. Galway, 14th – 16th April 2005. Διαθέσιμο στην ιστοσελίδα www.tca.ie/speeches/eh_icai_speech_april05.pdf

Hoffman Ivan (2000), The strategic alliance. Διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: www.ivanhoffman.com/strategic.html

Kocmut Mitja (2005), *The role of efficiency considerations under the EU Merger Control*, Working Paper (L) 09/05, The University of Oxford Centre for Competition Law and Policy. Διαθέσιμο στην ιστοσελίδα www.competitionlaw.ox.ac.uk/lawvle/users/ezrachia/CCLP%20L%2009-05.pdf

Kolasky William J., Jr (1997): *Antitrust enforcement guidelines for strategic alliances*. Federal Trade Commission, Hearings on Joint Ventures. Διαθέσιμο στην ιστοσελίδα <http://www.ftc.gov/opp/jointvent/kolasky.htm>

Marchand Sarah (2000), The Star Alliance, Brandeis University paper 246-001, Rev. 23/2/2004, Waltham, Mass. Διαθέσιμο στην ιστοσελίδα www.alliancestrategy.com/PDFs/BGC%20Star%20IBSCase04.pdf

Nourry Alex(2005), *Transactions and practices : EC Joint Ventures*, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <http://competition.practicallaw.com/1-107-3702?tab=5&jurisfilter=>

Schneider Michael, Vulliet Jean-Paul and Olsburg Carolyn (2002), International Joint Ventures, *International Trade Forum - Issue 4/2002*. Διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: http://www.tradeforum.org/news/fullstory.php/aid/506/International_Joint_Ventures.html

Sinan Izzet/ Uphoff Jonathan (2005), *Review of joint ventures under the new EC Merger Regulation*, the European Antitrust Review. Διαθέσιμο στην ιστοσελίδα www.morganlewis.com/pubs/Sinan_EAR-EC-Merger05.pdf

Stragier Joos (2001): Airline Alliances and Mergers, the emerging Commission Policy. Paper presented at the 13th Annual Conference of the European Air Law Association, Zurich, Friday 9 November 2001. Διαθέσιμο στην ιστοσελίδα http://ec.europa.eu/comm/competition/speeches/text/sp2001_040_en.pdf

Walther Michael/ Baumgartner Ulrich (2005), *One year of joint venture review under the new EC Merger Regulation*, Global Competition Review. Διαθέσιμο στην ιστοσελίδα http://www.globalcompetitionreview.com/ear/09_jointvent.cfm

Ταραμπίκου Αλεξάνδρα- Μαρία (2006), Έλεγχος Συγκεντρώσεων Επιχειρήσεων, *Βασικές Αρχές και Διαδικασίες, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο ν.703/1977, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει*, Ημερίδα με θέμα «Η Προστασία Του Ελεύθερου Ανταγωνισμού στο Ελληνικό και Κοινοτικό Δίκαιο» , Αλεξανδρούπολη, 14.1.2006, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα της Ελληνικής Επιτροπής Ανταγωνισμού, <http://www.epant.gr/Files/tarampikou.doc>

4.2. Υποθέσεις.

Υπόθεση M/JV-19 KLM-Alitalia. Διαθέσιμη στην ιστοσελίδα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής: <http://ec.europa.eu/comm/competition/mergers/cases/>

Υπόθεση COMP/M.3280 Air France/ KLM. Διαθέσιμη στην ιστοσελίδα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής: <http://ec.europa.eu/comm/competition/mergers/cases/>

ΕΑ αρ. 132/Π/2000 και ΕΑ αρ. 45/Π/1999. διαθέσιμες στην ιστοσελίδα της Ελληνικής Επιτροπής Ανταγωνισμού <http://www.epant.gr/Apofaseis.php3>

4.3. Λοιπά έγγραφα.

DG Competition «*Best Practices on the Conduct of EC Merger Control Proceedings*».

http://europa.eu/comm/competition/mergers/legislation/regulation/best_practices.pdf

Freshfields Bruckhaus Deringer (2001), *Joint Ventures and Alliances*, a guide to the legal issues. Διαθέσιμο στην ιστοσελίδα www.freshfields.com/practice/corporate/publications/pdfs/jointventure.pdf

STAR Alliance, <http://www.staralliance.com/>

5. Λοιπές πηγές.

Προτάσεις της Ελληνικής Επιτροπής Ανταγωνισμού για την Πράσινη Βίβλο σχετικά με την αναθεώρηση του Κανονισμού του Συμβουλίου (ΕΟΚ) αριθ. 4064/89 περί ελέγχου συγκεντρώσεων, 12 Απριλίου 2002, Αθήνα.

European Commission, Directorate-General for Competition, *Modernization of EC Antitrust Enforcement Rules*, Council Regulation (EC) 1/2003 and the modernization package, Brussels- Luxembourg 2004.

OECD, Commission on Competition Law and Policy: *Competition issues in joint ventures*, DAF/CE/CLP (2000)33, JT00102546, της 9.2.2001.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.

1.Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 139/2004 του Συμβουλίου, της 20ής Ιανουαρίου 2004, για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων μεταξύ επιχειρήσεων. ΕΕ L 024 της 29/01/2004.

2.Στατιστικά στοιχεία εφαρμογής Κανονισμού 139/2004, από 1/9/1990 έως 30/6/2006.

3.Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1/2003 του Συμβουλίου της 16^{ης} Δεκεμβρίου 2002 για την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού που προβλέπονται στα άρθρα 81 και 82 της Συνθήκης. ΕΕ L 1 της 4.1.2003.

I

(Πράξεις για την ισχύ των οποίων απαιτείται δημοσίευση)

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΚ) αριθ. 139/2004 ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ
της 20ής Ιανουαρίου 2004
για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων μεταξύ επιχειρήσεων
(«Κοινοτικός κανονισμός συγκεντρώσεων»)
(Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ)

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη:

τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, και ιδίως τα άρθρα 83 και 308,

την πρόταση της Επιτροπής ⁽¹⁾,

τη γνώμη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου ⁽²⁾,

τη γνώμη της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής ⁽³⁾,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

- (1) Ο κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 4064/89, της 21ης Δεκεμβρίου 1989, για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων μεταξύ επιχειρήσεων ⁽⁴⁾, έχει τροποποιηθεί κατά τρόπο ουσιαστικό. Με την ευκαιρία νέων τροποποιήσεων, είναι σκόπιμη, για λόγους σαφήνειας η αναδιατύπωση του εν λόγω κανονισμού.
- (2) Για την επίτευξη των στόχων της συνθήκης, το άρθρο 3 παράγραφος 1 στοιχείο ζ) αναθέτει ως στόχο στην Κοινότητα την εγκαθίδρυση καθεστώτος που να εξασφαλίζει ανόθευτο ανταγωνισμό εντός της εσωτερικής αγοράς. Το άρθρο 4 παράγραφος 1 της συνθήκης ορίζει ότι η δράση των κρατών μελών και της Κοινότητας ασκείται σύμφωνα με την αρχή της οικονομίας της ανοικτής αγοράς με ελεύθερο ανταγωνισμό. Οι αρχές αυτές είναι ουσιώδεις για την περαιτέρω ανάπτυξη της εσωτερικής αγοράς.
- (3) Η ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς και η οικονομική και νομισματική ένωση, η διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης και η μείωση των διεθνών εμποδίων στο εμπόριο και τις επενδύσεις θα συνεχίσουν να οδηγούν σε σημαντικές αναδιαρθρώσεις των επιχειρήσεων μέσα στην Κοινότητα, ιδίως με τη μορφή συγκεντρώσεων.

(4) Μια τέτοια εξέλιξη πρέπει να τύχει ευνοϊκής αποδοχής επειδή συμφωνεί με τις επιταγές ενός δυναμικού ανταγωνισμού και είναι δυνατόν να τονώσει την ανταγωνιστικότητα της ευρωπαϊκής βιομηχανίας, να βελτιώσει τους όρους ανάπτυξης και να βελτιώσει το βιοτικό επίπεδο στην Κοινότητα.

(5) Πρέπει να εξασφαλισθεί, ωστόσο, ότι η διαδικασία αναδιάρθρωσης δεν θα αποδειχθεί στη διάρκεια του χρόνου επιβλαβής για τον ανταγωνισμό. Το κοινοτικό δίκαιο πρέπει, ως εκ τούτου, να συμπεριλάβει διατάξεις που να ρυθμίζουν τις συγκεντρώσεις οι οποίες μπορεί να παρακλύσουν σημαντικά τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό στην κοινή αγορά, ή σε μεγάλο τμήμα της.

(6) Είναι, επομένως, αναγκαία η θέσπιση μιας ειδικής νομικής πράξης που θα εξασφαλίσει τον αποτελεσματικό έλεγχο όλων των συγκεντρώσεων ανάλογα με τις επιπτώσεις τους στη διάρθρωση του ανταγωνισμού στην Κοινότητα και η οποία θα είναι η μόνη που θα ισχύει για τις εν λόγω συγκεντρώσεις. Ο κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 4064/89 επέτρεψε την άσκηση κοινοτικής πολιτικής στον τομέα αυτόν. Με βάση την σχετική εμπειρία, ωστόσο, ο εν λόγω κανονισμός θα πρέπει τώρα να αναδιατυπωθεί σε μία νομοθετική πράξη που θα εκπονηθεί κατά τρόπο ώστε να ανταποκρίνεται στις προκλήσεις μιας πιο ενοποιημένης αγοράς και της μελλοντικής διεύρυνσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Σύμφωνα με τις αρχές της επικουρικότητας και της αναλογικότητας που διατυπώνονται στο άρθρο 5 της συνθήκης, ο παρών κανονισμός δεν υπερβαίνει τα αναγκαία όρια προκειμένου να επιτευχθεί ο στόχος της εξασφάλισης ανόθευτου ανταγωνισμού στην κοινή αγορά, σύμφωνα με την αρχή της οικονομίας της ανοικτής αγοράς με ελεύθερο ανταγωνισμό.

(7) Τα άρθρα 81 και 82, αν και δυνάμει της νομολογίας του Δικαστηρίου έχουν εφαρμογή σε ορισμένες συγκεντρώσεις, δεν επαρκούν για τον έλεγχο όλων των συγκεντρώσεων που ενδέχεται να αποδειχθούν ασυμβίβαστες με το σύστημα ανόθευτου ανταγωνισμού που επιδιώκει η συνθήκη. Ο παρών κανονισμός θα πρέπει, κατά συνέπεια, να βασισθεί όχι μόνο στο άρθρο 83 αλλά, κυρίως, στο άρθρο 308 της συνθήκης, δυνάμει του οποίου η Κοινότητα μπορεί να αναλάβει πρόσθετες εξουσίες ώστε να προβεί στις ενέργειες που είναι αναγκαίες για την επίτευξη των στόχων της, και επίσης εξουσίες δράσης όσον αφορά τις συγκεντρώσεις στις αγορές των γεωργικών προϊόντων που απαριθμούνται στο παράρτημα I της συνθήκης.

⁽¹⁾ ΕΕ C 20 της 28.1.2003, σ. 4.

⁽²⁾ Γνώμη που διατυπώθηκε στις 9 Οκτωβρίου 2003 (δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στην Επίσημη Εφημερίδα).

⁽³⁾ Γνώμη που διατυπώθηκε στις 24 Οκτωβρίου 2003 (δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στην Επίσημη Εφημερίδα).

⁽⁴⁾ ΕΕ L 395 της 30.12.1989, σ. 1· διορθωμένη μορφή: ΕΕ L 257 της 21.9.1990, σ. 13· κανονισμός όπως τροποποιήθηκε τελευταία από τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1310/97 (ΕΕ L 180 της 9.7.1997, σ. 1)· διορθωτικό: ΕΕ L 40 της 13.2.1998, σ. 17.

- (8) Οι διατάξεις που θα θεσπισθούν με τον παρόντα κανονισμό θα πρέπει να ισχύουν για τις σημαντικές διαρθρωτικές μεταβολές των οποίων τα αποτελέσματα στην αγορά υπερβαίνουν τα εθνικά σύνορα ενός κράτους μέλους. Οι εν λόγω συγκεντρώσεις θα πρέπει, κατά κανόνα, να εξετάζονται αποκλειστικά, στο επίπεδο της Κοινότητας, κατ' εφαρμογή ενός συστήματος ενιαίου ελέγχου και σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας. Οι συγκεντρώσεις που δεν καλύπτονται από τον παρόντα κανονισμό υπάγονται καταρχήν στην αρμοδιότητα των κρατών μελών.
- (9) Το πεδίο εφαρμογής του παρόντος κανονισμού θα πρέπει να καθορισθεί σύμφωνα με τη γεωγραφική έκταση των δραστηριοτήτων των συμμετεχουσών επιχειρήσεων και να περιορισθεί με όρια ποσοτικού χαρακτήρα ώστε να καλύπτει μόνον εκείνες τις συγκεντρώσεις που έχουν κοινοτική διάσταση. Η Επιτροπή θα πρέπει να υποβάλλει έκθεση στο Συμβούλιο σχετικά με την εφαρμογή των ισχυόντων κατωτάτων ορίων και κριτηρίων, ούτως ώστε το Συμβούλιο, ενεργώντας σύμφωνα με το άρθρο 202 της συνθήκης, να είναι σε θέση να επανεξετάζει τακτικά τα όρια αυτά καθώς και τους κανόνες σχετικά με την προ της κοινοποίησης παραπομπή με βάση την αποκτηθείσα πείρα. Αυτό απαιτεί την υποβολή στατιστικών στοιχείων από τα κράτη μέλη στην Επιτροπή για να είναι η τελευταία σε θέση να εκπονεί τις εν λόγω εκθέσεις και ενδεχόμενες προτάσεις τροποποιήσεων. Οι εκθέσεις και οι προτάσεις της Επιτροπής θα πρέπει να βασίζονται σε σχετικά στοιχεία που της παρέχουν τακτικά τα κράτη μέλη.
- (10) Συγκέντρωση με κοινοτική διάσταση θα πρέπει να θεωρείται ότι υπάρχει όταν ο συνολικός κύκλος εργασιών όλων των συμμετεχουσών επιχειρήσεων υπερβαίνει ορισμένα κατώτατα όρια· αυτό ισχύει ανεξαρτήτως εάν οι επιχειρήσεις που πραγματοποιούν τη συγκέντρωση έχουν την έδρα ή τα κύρια πεδία δραστηριότητάς τους στην Κοινότητα, υπό τον όρο ότι αναπτύσσουν εκεί σημαντικές δραστηριότητες.
- (11) Οι κανόνες που διέπουν την παραπομπή των συγκεντρώσεων από την Επιτροπή προς τα κράτη μέλη και από τα κράτη μέλη προς την Επιτροπή θα πρέπει να εφαρμόζονται ως αποτελεσματικός διορθωτικός μηχανισμός με βάση την αρχή της επικουρικότητας. Οι κανόνες αυτοί προστατεύουν δεόντως τα συμφέροντα των κρατών μελών όσον αφορά τον ανταγωνισμό και λαμβάνουν υπόψη την ανάγκη ασφάλειας του δικαίου και την αρχή του ενιαίου ελέγχου.
- (12) Οι συγκεντρώσεις μπορούν να πληρούν τις προϋποθέσεις εξέτασής τους βάσει ορισμένων εθνικών συστημάτων ελέγχου συγκεντρώσεων, εάν δεν φθάνουν τα αναφερόμενα στον παρόντα κανονισμό κατώτατα όρια κύκλου εργασιών. Η πολλαπλή κοινοποίηση της ίδιας πράξης συγκέντρωσης αυξάνει τη νομική αβεβαιότητα, τις προσπάθειες και τα έξοδα των επιχειρήσεων και μπορεί να οδηγήσει σε αλληλοσυγκρουόμενες εκτιμήσεις. Θα πρέπει, επομένως, να αναπτυχθεί περαιτέρω το σύστημα παραπομπής συγκεντρώσεων στην Επιτροπή από τα κράτη μέλη.
- (13) Η Επιτροπή θα πρέπει να ενεργεί σε στενή και συνεχή συνεργασία με τις αρμόδιες αρχές των κρατών μελών από τα οποία συγκεντρώνει παρατηρήσεις και πληροφορίες.
- (14) Η Επιτροπή και οι αρμόδιες αρχές των κρατών μελών θα πρέπει να δημιουργήσουν από κοινού ένα δίκτυο δημόσιων αρχών, όπου θα συνεργάζονται στενά στο πλαίσιο των αντίστοιχων αρμοδιοτήτων τους, χρησιμοποιώντας αποτελεσματικές ρυθμίσεις όσον αφορά την αμοιβαία ενημέρωση και τις σχετικές διαβουλεύσεις, προκειμένου να εξασφαλίζουν την εξέταση κάθε υπόθεσης από την πλέον κατάλληλη αρχή, με βάση την αρχή της επικουρικότητας και για να αποφευχθεί, όσο είναι δυνατόν, η πολλαπλή υποβολή κοινοποιήσεων μιας δεδομένης συγκέντρωσης. Η παραπομπή των συγκεντρώσεων από την Επιτροπή στα κράτη μέλη και από τα κράτη μέλη στην Επιτροπή θα πρέπει να γίνεται με αποτελεσματικό τρόπο και να αποφεύγονται, στο μέτρο του δυνατού, καταστάσεις στις οποίες η συγκέντρωση υπόκειται σε παραπομπή τόσο πριν όσο και μετά την κοινοποίησή της.
- (15) Η Επιτροπή θα πρέπει να έχει τη δυνατότητα να παραπέμπει σε κράτος μέλος κοινοποιημένες συγκεντρώσεις με κοινοτική δράση που απειλούν να επηρεάσουν σημαντικά τον ανταγωνισμό σε αγορά του κράτους μέλους αυτού, εφόσον φέρει όλα τα χαρακτηριστικά μιας διακριτής αγοράς. Αν η συγκέντρωση επηρεάζει τον ανταγωνισμό στην εν λόγω αγορά, η οποία δεν αποτελεί σημαντικό τμήμα της κοινής αγοράς, η Επιτροπή θα πρέπει να υποχρεούται, εφόσον της ζητηθεί, να παραπέμψει το σύνολο ή μέρος της υπόθεσης στο εν λόγω κράτος μέλος. Ένα κράτος μέλος θα πρέπει να έχει τη δυνατότητα να παραπέμπει στην Επιτροπή μια συγκέντρωση που δεν έχει κοινοτική διάσταση αλλά επηρεάζει το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών και απειλεί να επηρεάσει σημαντικά τον ανταγωνισμό στο έδαφός του. Άλλα κράτη μέλη τα οποία επίσης είναι αρμόδια για την εξέταση της συγκέντρωσης θα πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να συντάσσονται με το αίτημα αυτό. Στην περίπτωση αυτή, προκειμένου να εξασφαλισθεί η αποτελεσματικότητα και το προβλέψιμο του συστήματος, οι εθνικές προθεσμίες θα πρέπει να αναστέλλονται έως ότου ληφθεί απόφαση για την παραπομπή της υπόθεσης. Η Επιτροπή θα πρέπει να έχει την εξουσία να εξετάζει και να αποφασίζει σχετικά με μια συγκέντρωση για λογαριασμό ενός ή περισσότερων αιτούντων κρατών μελών.
- (16) Θα πρέπει να δοθεί η δυνατότητα στις συμμετέχουσες επιχειρήσεις να ζητούν, πριν από τη κοινοποίηση μιας συγκέντρωσης, την παραπομπή της προς ή από την Επιτροπή, ώστε να βελτιωθεί περαιτέρω η αποτελεσματικότητα του συστήματος ελέγχου των συγκεντρώσεων εντός της Κοινότητας. Στις περιπτώσεις αυτές, η Επιτροπή και οι εθνικές αρχές ανταγωνισμού θα πρέπει να αποφασίζουν, εντός σύντομης και σαφώς καθορισμένης προθεσμίας, εάν μια παραπομπή προς ή από την Επιτροπή, πρέπει να γίνεται, εξασφαλίζοντας με τον τρόπο αυτό την αποτελεσματικότητα του συστήματος. Κατόπιν αιτήματος των συγκεκριμένων επιχειρήσεων, η Επιτροπή θα πρέπει να έχει τη δυνατότητα να παραπέμπει σε κράτος μέλος μια συγκέντρωση με κοινοτική διάσταση η οποία ενδέχεται να επηρεάσει σημαντικά τον ανταγωνισμό σε αγορά του κράτους μέλους αυτού, εφόσον φέρει όλα τα χαρακτηριστικά μιας διακριτής αγοράς. Δεν θα πρέπει, ωστόσο, να απαιτείται από τις εν λόγω επιχειρήσεις να αποδεικνύουν ότι οι επιπτώσεις της συγκέντρωσης θα είναι επιζήμιες για τον ανταγωνισμό. Μια συγκέντρωση δεν θα πρέπει να παραπέμπεται από την Επιτροπή σε κράτος μέλος το οποίο έχει εκφράσει τη διαφωνία του με την παραπομπή αυτή. Πριν από την κοινοποίηση στις εθνικές αρχές, οι συγκεκριμένες επιχειρήσεις θα πρέπει επίσης να έχουν τη δυνατότητα να ζητούν την παραπομπή στην Επιτροπή μιας

συγκέντρωσης χωρίς κοινοτική διάσταση η οποία υπόκειται σε εξέταση δυνάμει των εθνικών νομοθεσιών ανταγωνισμού τουλάχιστον τριών κρατών μελών. Τέτοια αιτήματα παραπομπής στην Επιτροπή πριν από την κοινοποίηση είναι ιδιαίτερος προσήκοντα στις περιπτώσεις όπου η συγκέντρωση επηρεάζει τον ανταγωνισμό και πέραν του εδάφους ενός κράτους μέλους. Στις περιπτώσεις όπου μια συγκέντρωση που υπόκειται σε εξέταση δυνάμει των νομοθεσιών ανταγωνισμού τριών ή περισσότερων κρατών μελών και κανένα κράτος μέλος αρμόδιο να εξετάσει την υπόθεση δεν εκφράζει διαφωνία, η Επιτροπή θα πρέπει να αποκτά αποκλειστική αρμοδιότητα για την εξέταση της συγκέντρωσης και η συγκεκριμένη συγκέντρωση θα πρέπει να θεωρείται ότι έχει κοινοτική διάσταση. Ωστόσο, αυτές οι παραπομπές από κράτος μέλος προς την Επιτροπή πριν από την κοινοποίηση δεν θα πρέπει να γίνονται εάν τουλάχιστον ένα κράτος μέλος αρμόδιο για την εξέταση της υπόθεσης έχει εκφράσει τη διαφωνία του με την εν λόγω παραπομπή.

(17) Η Επιτροπή θα πρέπει να διαθέτει αποκλειστική αρμοδιότητα για την εφαρμογή του παρόντος κανονισμού, υπό την επιφύλαξη του ελέγχου του Δικαστηρίου.

(18) Τα κράτη μέλη δεν θα πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να εφαρμόζουν την εθνική νομοθεσία τους περί ανταγωνισμού στις συγκεντρώσεις με κοινοτική διάσταση, εκτός εάν ο παρών κανονισμός το προβλέπει. Οι σχετικές εξουσίες των εθνικών αρχών θα πρέπει να περιορίζονται μόνο στις περιπτώσεις όπου, ελλείψει παρεμβάσεως της Επιτροπής, κινδυνεύει να παρεμποδισθεί σημαντικά ο αποτελεσματικός ανταγωνισμός στο έδαφος κράτους μέλους και εφόσον τα συμφέροντα του εν λόγω κράτους μέλους όσον αφορά τον ανταγωνισμό δεν μπορούν να προστατευθούν επαρκώς με άλλο τρόπο εκτός από τον παρόντα κανονισμό. Τα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη θα πρέπει να ενεργούν με ταχύτητα σ' αυτές τις περιπτώσεις· λόγω των διαφορών μεταξύ των εθνικών νομοθεσιών, δεν είναι δυνατό να καθορισθεί, στο πλαίσιο του παρόντος κανονισμού, μία και μόνη προθεσμία για την έκδοση οριστικών αποφάσεων βάσει του εθνικού δικαίου.

(19) Η αποκλειστική εφαρμογή του παρόντος κανονισμού στις συγκεντρώσεις με κοινοτική διάσταση γίνεται με την επιφύλαξη του άρθρου 296 της συνθήκης και δεν εμποδίζει τα κράτη μέλη να λαμβάνουν τα κατάλληλα μέτρα για την προστασία άλλων εννόμων συμφερόντων, εκτός των καλυπτομένων από τον παρόντα κανονισμό, εφόσον τα εν λόγω μέτρα είναι σύμφωνα με τις γενικές αρχές και τις λοιπές διατάξεις του κοινοτικού δικαίου.

(20) Είναι σκόπιμο να ορισθεί η έννοια της συγκέντρωσης κατά τρόπο ώστε να καλύπτονται οι πράξεις που επιφέρουν μόνιμη μεταβολή στον έλεγχο των συμμετεχουσών επιχειρήσεων και, συνεπώς, στη διάρθρωση της αγοράς. Ενδεικνύται, επομένως, να υπαχθούν, στο πεδίο του παρόντος κανονισμού, όλες οι κοινές επιχειρήσεις που εκπληρώνουν μόνιμα όλες τις λειτουργίες μιας αυτόνομης οικονομικής οντότητας. Ενδεικνύται επιπλέον να αντιμετωπίζονται ως ενιαία συγκέντρωση οι πράξεις οι οποίες είναι στενά συναφείς υπό την

έννοια ότι συνδέονται υπό όρους ή λαμβάνουν τη μορφή μιας σειράς πράξεων σε τίτλους, που πραγματοποιούνται εντός ευλόγως βραχείας προθεσμίας.

(21) Ο παρών κανονισμός θα πρέπει να εφαρμόζεται στις περιπτώσεις που οι συμμετέχουσες επιχειρήσεις δέχονται περιορισμούς που συνδέονται άμεσα και είναι αναγκαίοι για την πραγματοποίηση της συγκέντρωσης. Οι αποφάσεις της Επιτροπής με τις οποίες κηρύσσονται οι συγκεντρώσεις συμβατές με την κοινή αγορά κατ' εφαρμογή του παρόντος κανονισμού, θα πρέπει να καλύπτουν αυτομάτως τους περιορισμούς αυτούς, χωρίς να υποχρεούται η Επιτροπή να αξιολογεί τους εν λόγω περιορισμούς, κατά περίπτωση. Ωστόσο, κατόπιν αιτήματος των συγκεκριμένων επιχειρήσεων, η Επιτροπή θα πρέπει, σε υποθέσεις που παρουσιάζουν καινοφανή ή ανεπίλυτα ζητήματα που προκαλούν πραγματική αβεβαιότητα, να αξιολογεί ρητά το κατά πόσον δεδομένος περιορισμός συνδέεται άμεσα και είναι αναγκαίος για την πραγματοποίηση της συγκέντρωσης. Μια υπόθεση παρουσιάζει ένα καινοφανές ή ανεπίλυτο ζήτημα που προκαλεί πραγματική αβεβαιότητα, εάν το εν λόγω ζήτημα δεν καλύπτεται από την ισχύουσα ανακοίνωση της Επιτροπής ή από δημοσιευμένη απόφαση της Επιτροπής.

(22) Στο πλαίσιο του καθεστώτος που θα θεσπισθεί για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων θα πρέπει, με την επιφύλαξη του άρθρου 86 παράγραφος 2 της συνθήκης, να τηρείται η αρχή περί μη διακρίσεων μεταξύ του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα. Στο δημόσιο τομέα, κατά τον υπολογισμό του κύκλου εργασιών μιας επιχείρησης που συμμετέχει σε συγκέντρωση, θα πρέπει, ως εκ τούτου, να λαμβάνονται υπόψη οι επιχειρήσεις που αποτελούν μία οικονομική μονάδα με αυτόνομη εξουσία λήψης αποφάσεων ανεξάρτητα από τον τρόπο κατοχής του κεφαλαίου τους ή τους κανόνες διοικητικής εποπτείας που ισχύουν γι' αυτές.

(23) Για να διαπιστωθεί εάν οι συγκεντρώσεις με κοινοτική διάσταση είναι συμβατές ή μη με την κοινή αγορά, θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η ανάγκη διατήρησης και ανάπτυξης συνθηκών αποτελεσματικού ανταγωνισμού στην κοινή αγορά. Για το σκοπό αυτό, η Επιτροπή πρέπει να τοποθετεί τις εκτιμήσεις της στο γενικό πλαίσιο της επίτευξης των βασικών στόχων που αναφέρονται στο άρθρο 2 της συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και στο άρθρο 2 της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση.

(24) Για να εξασφαλισθεί ένα σύστημα ανόθευτου ανταγωνισμού στην κοινή αγορά, στα πλαίσια της προώθησης μια πολιτικής που διεξάγεται σύμφωνα με την αρχή της οικονομίας της ανοικτής αγοράς με ελεύθερο ανταγωνισμό, ο παρών κανονισμός πρέπει να επιτρέπει τον αποτελεσματικό έλεγχο όλων των συγκεντρώσεων από πλευράς επιπτώσεων στον ανταγωνισμό στην Κοινότητα. Κατόπιν τούτου, ο κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 4064/89 καθιερώνει την αρχή βάσει της οποίας θα πρέπει να κηρύσσεται ασυμβίβαστη με την κοινή αγορά κάθε συγκέντρωση με κοινοτική διάσταση που δημιουργεί ή ενισχύει δεσπόζουσα θέση που συνεπάγεται μία σημαντική παρακώλυση του αποτελεσματικού ανταγωνισμού στην κοινή αγορά ή σε σημαντικό τμήμα της.

- (25) Λόγω των συνεπειών που μπορεί να έχουν οι συγκεντρώσεις στην ολιγοπωλιακή διάρθρωση των αγορών, είναι ακόμη περισσότερο αναγκαία η διατήρηση συνθηκών αποτελεσματικού ανταγωνισμού στις εν λόγω αγορές. Σε πολλές ολιγοπωλιακές αγορές υπάρχει ορισμένος βαθμός υγιούς ανταγωνισμού. Ωστόσο, υπό ορισμένες συνθήκες, οι συγκεντρώσεις που συνεπάγονται την εξάλειψη των σημαντικών ανταγωνιστικών πιέσεων που είχαν ασκηθεί μεταξύ των συμμετεχόντων επιχειρήσεων, καθώς και η μείωση της ανταγωνιστικής πίεσης επί των λοιπών ανταγωνιστών, μπορεί, ακόμη και εν απουσία του ενδεχομένου ενός συντονισμού μεταξύ των μελών του ολιγοπωλίου, να οδηγήσει σε σημαντική παρακώλυση του ανταγωνισμού. Τα κοινοτικά δικαστήρια, ωστόσο, δεν έχουν μέχρι στιγμής ερμηνεύσει ρητά τον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 4064/89 ως απαιτούντα, οι συγκεντρώσεις που προκαλούν τέτοιας φύσεως μη συντονισμένα αποτελέσματα να κηρύσσονται μη συμβατές με την κοινή αγορά. Ως εκ τούτου, προς το συμφέρον της ασφάλειας του δικαίου, θα πρέπει να καταστεί σαφές ότι ο παρών κανονισμός προνοεί για τον αποτελεσματικό έλεγχο τέτοιων συγκεντρώσεων καθιερώνοντας την αρχή βάσει της οποίας θα πρέπει να κηρύσσεται ασυμβίβαστη με την κοινή αγορά οιαδήποτε συγκέντρωση που παρακωλύει σημαντικά τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό. Η έννοια της «σημαντικής παρακώλυσης του αποτελεσματικού ανταγωνισμού» στο άρθρο 2 παράγραφοι 2 και 3, θα πρέπει να ερμηνευθεί ως εκτεινόμενη, πέρα από την έννοια της δεσπόζουσας θέσης, μόνο στις αντιανταγωνιστικές επιπτώσεις μιας συγκέντρωσης που προκύπτουν από τη μη συντονισμένη συμπεριφορά των επιχειρήσεων που δεν έχουν δεσπόζουσα θέση στην εν λόγω αγορά.
- (26) Ένα σημαντικό εμπόδιο για τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό οφείλεται γενικά στη δημιουργία ή την ενίσχυση μιας δεσπόζουσας θέσης. Προκειμένου να διασφαλισθούν οι κατευθυντήριες γραμμές που μπορεί να προκύπτουν από προγενέστερες αποφάσεις των ευρωπαϊκών δικαστηρίων και τις αποφάσεις της Επιτροπής βάσει του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 4064/89, ενώ παράλληλα θα διατηρείται η συνέπεια με τους κανόνες περί ανταγωνιστικής βλάβης που έχουν εφαρμοσθεί από την Επιτροπή και τα κοινοτικά δικαστήρια όσον αφορά το συμβατό μιας συγκέντρωσης με την κοινή αγορά, ο παρών κανονισμός θα πρέπει, συνεπώς, να καθιερώνει την αρχή βάσει της οποίας κηρύσσεται ασυμβίβαστη με την κοινή αγορά κάθε συγκέντρωση με κοινοτική διάσταση που παρακωλύει σημαντικά την ύπαρξη αποτελεσματικού ανταγωνισμού, ιδίως ως αποτέλεσμα της δημιουργίας ή της ενίσχυσης μιας δεσπόζουσας θέσης, στην κοινή αγορά ή σε σημαντικό τμήμα της.
- (27) Επιπλέον, τα κριτήρια του άρθρου 81 παράγραφοι 1 και 3 της συνθήκης θα πρέπει να εφαρμόζονται στις κοινές επιχειρήσεις που εκπληρώνουν μόνιμα όλες τις λειτουργίες μιας αυτόνομης οικονομικής οντότητας, εφόσον η δημιουργία τους έχει ως άμεση συνέπεια τον σημαντικό περιορισμό του ανταγωνισμού μεταξύ επιχειρήσεων που παραμένουν ανεξάρτητες.
- (28) Για να διευκρινισθεί και να εξηγηθεί ο τρόπος με τον οποίο η Επιτροπή θα αξιολογεί τις συγκεντρώσεις βάσει του παρόντος κανονισμού, είναι σκόπιμο η Επιτροπή να δημοσιεύσει κατευθυντήριες γραμμές που θα παρέχουν ένα σωστό οικονομικό πλαίσιο για την εκτίμηση των συγκεντρώσεων προκειμένου να διαπιστωθεί κατά πόσο μπορούν να κηρυχθούν συμβατές με την κοινή αγορά.
- (29) Για τον καθορισμό των επιπτώσεων που έχει μια συγκέντρωση επί του ανταγωνισμού στην κοινή αγορά, είναι σκόπιμο να λαμβάνονται υπόψη οι λόγοι αποτελεσματικότητας που προβάλλουν βάσιμα οι συμμετέχουσες επιχειρήσεις. Είναι δυνατόν, η βελτίωση της αποτελεσματικότητας που προκύπτει από τη συγκέντρωση να αντισταθμίζει τις επιπτώσεις στον ανταγωνισμό, και ιδίως τη δυνητική ζημία των καταναλωτών που θα είχε άλλως και, επομένως, η συγκέντρωση να μην παρακωλύει σημαντικά τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό, στην κοινή αγορά ή σε σημαντικό τμήμα αυτής, ιδίως ως αποτέλεσμα της δημιουργίας ή της ενίσχυσης μιας δεσπόζουσας θέσης. Η Επιτροπή θα πρέπει να διευκρινίζει τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες μπορεί να λαμβάνει υπόψη λόγους αποτελεσματικότητας.
- (30) Εάν οι συμμετέχουσες επιχειρήσεις τροποποιήσουν μία κοινοποιηθείσα συγκέντρωση, ιδίως με την πρόταση δεσμεύσεων, προκειμένου να καταστεί συμβατή με την κοινή αγορά, η Επιτροπή θα πρέπει να έχει τη δυνατότητα να κηρύσσει την τροποποιημένη συγκέντρωση συμβατή με την κοινή αγορά. Οι εν λόγω δεσμεύσεις θα πρέπει να είναι ανάλογες με το δημιουργούμενο πρόβλημα ανταγωνισμού και να το επιλύουν πλήρως. Θα πρέπει να προβλέπεται ρητά ότι η Επιτροπή μπορεί να συνοδεύει την απόφασή της με όρους και υποχρεώσεις ώστε να εξασφαλίζεται η συμμόρφωση των συμμετεχουσών επιχειρήσεων με τις δεσμεύσεις τους έγκαιρα και αποτελεσματικά ώστε να καταστεί η συγκέντρωση συμβατή με την κοινή αγορά. Καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας, θα πρέπει να εξασφαλίζεται διαφάνεια και αποτελεσματική διαβούλευση με τα κράτη μέλη καθώς και με τους ενδιαφερόμενους τρίτους.
- (31) Η Επιτροπή θα πρέπει να έχει στη διάθεσή της κατάλληλα μέσα για να εξασφαλίζει την τήρηση των εν λόγω δεσμεύσεων και για να αντιμετωπίζει τις περιπτώσεις που δεν τηρούνται. Σε περιπτώσεις αδυναμίας τήρησης ενός όρου που υπάρχει σε απόφαση με την οποία κηρύσσεται η συγκέντρωση συμβατή με την κοινή αγορά, το γεγονός που θα καθιστούσε τη συγκέντρωση συμβατή με την κοινή αγορά δεν εκπληρώνεται και, επομένως, η συγκέντρωση, όπως πραγματοποιείται, δεν μπορεί να λάβει την έγκριση της Επιτροπής. Κατά συνέπεια, εάν πραγματοποιηθεί η συγκέντρωση, θα πρέπει να αντιμετωπίζεται ως μη κοινοποιηθείσα συγκέντρωση που πραγματοποιήθηκε χωρίς άδεια. Επί πλέον, στις περιπτώσεις που η Επιτροπή έχει ήδη διαπιστώσει ότι, λόγω της μη τήρησης ενός όρου, η συγκέντρωση δεν είναι συμβατή με την κοινή αγορά, θα πρέπει να έχει την εξουσία να διατάσσει άμεσα τη διάλυση της συγκέντρωσης προκειμένου να αποκατασταθούν οι συνθήκες που επικρατούσαν πριν από την πραγματοποίησή της. Σε περίπτωση που μια υποχρέωση που συνδέεται με απόφαση με την οποία κηρύσσεται η συγκέντρωση συμβατή με την κοινή αγορά δεν τηρείται, η Επιτροπή θα πρέπει να έχει τη δυνατότητα να ανακαλεί την απόφασή της. Επίσης, η Επιτροπή θα πρέπει να έχει τη δυνατότητα να επιβάλει χρηματικά πρόστιμα σε περίπτωση μη τήρησης των όρων ή των υποχρεώσεων.

- (32) Οι συγκεντρώσεις, οι οποίες λόγω του περιορισμένου μεριδίου αγοράς των συμμετεχουσών επιχειρήσεων, δεν μπορούν να παρακωλύσουν τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό, μπορούν να θεωρούνται ότι είναι συμβατές με την κοινή αγορά. Με την επιφύλαξη των άρθρων 81 και 82 της συνθήκης, τέτοια ένδειξη υπάρχει ιδίως στις περιπτώσεις που το μερίδιο αγοράς των συμμετεχουσών επιχειρήσεων δεν υπερβαίνει το 25 % είτε στην κοινή αγορά είτε σε σημαντικό τμήμα αυτής.
- (33) Η Επιτροπή θα πρέπει να είναι αρμόδια για τη λήψη όλων των απαιτούμενων αποφάσεων με τις οποίες θα κρίνει αν οι συγκεντρώσεις, με κοινοτική διάσταση, μη συμβατές με την κοινή αγορά, καθώς και αποφάσεων για την αποκατάσταση των συνθηκών που επικρατούσαν πριν από την πραγματοποίηση της συγκέντρωσης που κηρύχθηκε ασυμβίβαστη με την κοινή αγορά.
- (34) Για να εξασφαλισθεί αποτελεσματικός έλεγχος, οι επιχειρήσεις θα πρέπει να υποχρεωθούν να κοινοποιούν εκ των προτέρων τις συγκεντρώσεις με κοινοτική διάσταση που προκύπτουν από τη σύναψη συμφωνίας, την ανακοίνωση δημόσιας προσφοράς εξαγοράς ή την απόκτηση ελέγχουσας συμμετοχής. Κοινοποίηση θα μπορεί επίσης να γίνεται εφόσον οι συμμετέχουσες επιχειρήσεις ενημερώνουν την Επιτροπή για την πρόθεσή τους να συνάψουν συμφωνία για προτεινόμενη συγκέντρωση και αποδεικνύουν στην Επιτροπή ότι το σχέδιό τους για την προτεινόμενη συγκέντρωση είναι επαρκώς σαφές, παραδείγματος χάριν βάσει μιας συμφωνίας επί της αρχής, ενός μνημονίου συνεννόησης ή μιας επιστολής δήλωσης προθέσεων που υπογράφεται από όλα τα μέρη, ή, σε περίπτωση δημόσιας προσφοράς εξαγοράς, εφόσον έχουν ανακοινώσει δημόσια την πρόθεσή τους για την πραγματοποίηση τέτοιας προσφοράς εξαγοράς, υπό τον όρο ότι η σχεδιαζόμενη συμφωνία ή προσφορά εξαγοράς θα καταλήξει σε συγκέντρωση με κοινοτική διάσταση. Η πραγματοποίηση των συγκεντρώσεων θα πρέπει να αναστέλλεται μέχρι τη λήψη της οριστικής απόφασης της Επιτροπής. Ωστόσο, θα πρέπει να υπάρχει η δυνατότητα απαλλαγής από την αναστολή αυτή κατ' αίτηση των συμμετεχουσών επιχειρήσεων, εφόσον κρίνεται σκόπιμο. Προκειμένου να αποφασίσει αν θα επιτρέψει ή μη την εν λόγω απαλλαγή, η Επιτροπή θα πρέπει να συνεκτιμά όλα τα σχετικά στοιχεία, όπως η φύση και η σοβαρότητα της ζημίας των συμμετεχουσών επιχειρήσεων ή των τρίτων και η απειλή που συνιστά η συγκέντρωση για τον ανταγωνισμό. Για λόγους ασφάλειας του δικαίου, θα πρέπει ωστόσο η εγκυρότητα των πράξεων να προστατεύεται στο βαθμό που είναι αναγκαίος.
- (35) Θα πρέπει να προβλεφθεί προθεσμία εντός της οποίας η Επιτροπή πρέπει να κινήσει διαδικασία έναντι μιας κοινοποιηθείσας συγκέντρωσης, καθώς και προθεσμία εντός της οποίας πρέπει να λάβει οριστική απόφαση για τη συμβατότητα ή το ασυμβίβαστο της συγκέντρωσης αυτής με την κοινή αγορά. Οι προθεσμίες αυτές θα πρέπει να παρατείνονται στις περιπτώσεις που οι συμμετέχουσες επιχειρήσεις προτείνουν δεσμεύσεις για να καταστεί η συγκέντρωση συμβατή με την κοινή αγορά, προκειμένου να παρέχεται επαρκής χρόνος για την ανάλυση των εν λόγω προτάσεων και την εξέταση των επιπτώσεών τους στην αγορά, καθώς και για τις διαβουλεύσεις με τα κράτη μέλη και με τους ενδιαφερόμενους τρίτους. Θα πρέπει επίσης να υπάρχει δυνατότητα για περιορισμένη παράταση της προθεσμίας εντός της οποίας η Επιτροπή πρέπει να εκδώσει οριστική απόφαση, προκειμένου να παρέχεται επαρκής χρόνος για την εξέταση της υπόθεσης και την εξακρίβωση των πραγματικών περιστάσεων και των ισορυσιμών που υποβάλλονται στην Επιτροπή.
- (36) Η Κοινότητα σέβεται τα θεμελιώδη δικαιώματα και τηρεί τις αρχές που αναγνωρίζονται ιδίως από το Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης ⁽¹⁾. Συνεπώς, ο παρών κανονισμός πρέπει να ερμηνεύεται και να εφαρμόζεται, τηρουμένων των εν λόγω δικαιωμάτων και αρχών.
- (37) Στις συμμετέχουσες επιχειρήσεις, πρέπει να παρέχεται το δικαίωμα ακρόασης εκ μέρους της Επιτροπής, μόλις κινηθεί η σχετική διαδικασία. Η ευκαιρία ακρόασης πρέπει να παρέχεται επίσης στα μέλη των διοικητικών και εποπτικών οργάνων και στους αναγνωρισμένους εκπροσώπους των εργαζομένων στις συμμετέχουσες επιχειρήσεις, καθώς και σε ενδιαφερόμενους τρίτους.
- (38) Για την ορθή αξιολόγηση των συγκεντρώσεων, η Επιτροπή θα πρέπει να έχει το δικαίωμα να ζητά όλες τις αναγκαίες πληροφορίες και να διεξάγει όλες τις αναγκαίες έρευνες σε όλη την Κοινότητα. Για το σκοπό αυτό και για την αποτελεσματική προστασία του ανταγωνισμού, οι εξουσίες έρευνας που διαθέτει η Επιτροπή πρέπει να επεκταθούν. Η Επιτροπή θα πρέπει, συγκεκριμένα, να έχει το δικαίωμα εξέτασης οποιωνδήποτε προσώπων μπορεί να κατέχουν χρήσιμες πληροφορίες και να καταγράφει τις σχετικές δηλώσεις.
- (39) Κατά τη διάρκεια, έρευνας, οι εντεταλμένοι υπάλληλοι της Επιτροπής θα πρέπει να έχουν το δικαίωμα να ζητούν οποιαδήποτε πληροφορία σχετική με το αντικείμενο και το σκοπό της έρευνας. Θα πρέπει επίσης να έχουν το δικαίωμα να επιθέτουν σφραγίδες, κατά τη διάρκεια έρευνας, ιδίως σε περιπτώσεις που υπάρχουν σοβαρές υπόνοιες ότι μια συγκέντρωση πραγματοποιήθηκε χωρίς να έχει κοινοποιηθεί, ότι τα στοιχεία που έχουν παρασχεθεί στην Επιτροπή είναι εσφαλμένα, ελλιπή ή παραπλανητικά, ή ότι οι συγκεκριμένες επιχειρήσεις ή τα συγκεκριμένα πρόσωπα δεν τηρούν κάποιον όρο ή κάποια υποχρέωση που επιβάλλεται με την απόφαση της Επιτροπής. Εν πάση περιπτώσει, οι σφραγίδες θα πρέπει να χρησιμοποιούνται μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις και για το χρονικό διάστημα που είναι απολύτως αναγκαίο για τον έλεγχο, το οποίο κατά κανόνα δεν υπερβαίνει τις 48 ώρες.
- (40) Με την επιφύλαξη της νομολογίας του Δικαστηρίου, είναι επίσης χρήσιμο να διευκρινισθεί το πεδίο του δικαστικού ελέγχου που μπορούν να ασκήσουν τα εθνικά δικαστήρια, όταν παρέχουν άδεια, σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο και ως προληπτικό μέτρο, συνδρομής στις αρχές επιβολής του νόμου προκειμένου να αντιμετωπισθεί ενδεχόμενη εναντίωση εκ μέρους της επιχείρησης στην έρευνα, καθώς και στην επίθεση σφραγίδων, που έχει διαταχθεί με απόφαση της Επιτροπής. Από τη νομολογία προκύπτει ότι οι εθνικές δικαστικές αρχές μπορούν ιδίως να ζητούν από την Επιτροπή περαιτέρω πληροφορίες που χρειάζεται για την πραγματοποίηση του ελέγχου της και ελλείψει των οποίων θα μπορούσε να αρνηθεί τη χορήγηση της άδειας. Η νομολογία επίσης επιβεβαιώνει την αρμοδιότητα των εθνικών δικαστηρίων όσον αφορά τον έλεγχο της εφαρμογής των εθνικών κανόνων που διέπουν την εκτέλεση των μέτρων καταναγκασμού. Οι αρμόδιες αρχές των κρατών μελών θα πρέπει να συνεργάζονται ενεργά κατά την άσκηση των εξουσιών έρευνας της Επιτροπής.

⁽¹⁾ ΕΕ C 364 της 18.12.2000, σ. 1.

- (41) Όταν συμμορφώνονται με αποφάσεις της Επιτροπής, οι επιχειρήσεις και τα πρόσωπα στα οποία απευθύνονται δεν θα πρέπει να υποχρεώνονται να παραδεχθούν ότι έχουν διαπράξει παραβάσεις, αλλά είναι σε κάθε περίπτωση υποχρεωμένοι να απαντούν σε ερωτήσεις σχετικές με πραγματικά γεγονότα και να παρέχουν έγγραφα, ακόμη και αν οι πληροφορίες αυτές μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τη στοιχειοθέτηση τέτοιων παραβάσεων εκ μέρους τους ή εκ μέρους άλλων.
- (42) Για λόγους διαφάνειας, όλες οι αποφάσεις της Επιτροπής που δεν έχουν καθαρά διαδικαστικό χαρακτήρα θα πρέπει να τυγχάνουν ευρείας δημοσιότητας. Στο πλαίσιο της διασφάλισης των δικαιωμάτων άμυνας των συμμετεχουσών επιχειρήσεων, ιδίως το δικαίωμα πρόσβασης στο σχετικό φάκελο, έχει σημασία να προστατεύεται το επιχειρηματικό απόρρητο. Θα πρέπει επίσης να τηρούνται εμπιστευτικές οι πληροφορίες που ανταλλάσσονται με τις αρμόδιες αρχές τρίτων χωρών στο πλαίσιο του δικτύου.
- (43) Η τήρηση των διατάξεων του παρόντος κανονισμού θα πρέπει να εξασφαλίζεται με την επιβολή, κατά περίπτωση, προστίμων και χρηματικών ποινών. Θα πρέπει να αναγνωρισθεί στο Δικαστήριο πλήρης σχετική δικαιοδοσία σύμφωνα με το άρθρο 229 της συνθήκης.
- (44) Θα πρέπει να παρακολουθούνται οι συνθήκες υπό τις οποίες πραγματοποιούνται σε τρίτες χώρες συγκεντρώσεις στις οποίες συμμετέχουν επιχειρήσεις που έχουν την έδρα ή τα κύρια πεδία της δραστηριότητάς τους στην Κοινότητα, και να παρέχεται στην Επιτροπή η δυνατότητα να λαμβάνει από το Συμβούλιο κατάλληλη εντολή διαπραγματεύσεων, προκειμένου να αντιμετωπίζει τις εν λόγω επιχειρήσεις χωρίς διακρίσεις.
- (45) Ο παρών κανονισμός δεν θίγει καθ' ουδέν τρόπο τα συλλογικά δικαιώματα των εργαζομένων, όπως αναγνωρίζονται στις συμμετέχουσες επιχειρήσεις, ιδίως όσον αφορά τυχόν υποχρέωση ενημέρωσής των αναγνωρισμένων εκπροσώπων τους ή διαβούλευσης μαζί τους βάσει του κοινοτικού ή του εθνικού δικαίου.
- (46) Η Επιτροπή θα πρέπει να δύναται να καθορίζει λεπτομερείς κανόνες όσον αφορά την εφαρμογή του παρόντος κανονισμού σύμφωνα με τις διαδικασίες για την άσκηση των εκτελεστικών αρμοδιοτήτων που ανατίθενται στην Επιτροπή. Για τη θέσπιση των εκτελεστικών διατάξεων, η Επιτροπή θα πρέπει να επικουρείται από συμβουλευτική επιτροπή αποτελούμενη από αντιπροσώπους των κρατών μελών, όπως προ-ορίζεται στο άρθρο 23,
2. Μία συγκέντρωση έχει κοινοτική διάσταση όταν:
- ο συνολικός κύκλος εργασιών που πραγματοποιούν παγκοσμίως όλες οι συμμετέχουσες επιχειρήσεις υπερβαίνει τα 5 δισεκατομμύρια ευρώ και
 - δύο τουλάχιστον από τις συμμετέχουσες επιχειρήσεις πραγματοποιούν, κάθε μία χωριστά, εντός της Κοινότητας, συνολικό κύκλο εργασιών άνω των 250 εκατομμυρίων ευρώ,
- εκτός εάν κάθε μία από τις συμμετέχουσες επιχειρήσεις πραγματοποιεί άνω των δύο τρίτων του συνολικού κοινοτικού κύκλου εργασιών της σε ένα και το αυτό κράτος μέλος.
3. Μία συγκέντρωση που δεν υπερβαίνει τα κατώτατα όρια που προβλέπονται στην παράγραφο 2 έχει κοινοτική διάσταση, εφόσον:
- ο συνολικός κύκλος εργασιών που πραγματοποιούν παγκοσμίως όλες οι συμμετέχουσες επιχειρήσεις υπερβαίνει τα 2,5 δισεκατομμύρια ευρώ·
 - ο συνολικός κύκλος εργασιών που πραγματοποιούν όλες οι συμμετέχουσες επιχειρήσεις σε κάθε ένα από τρία τουλάχιστον κράτη μέλη, υπερβαίνει τα 100 εκατομμύρια ευρώ·
 - σε κάθε ένα από τα τρία τουλάχιστον κράτη μέλη που λαμβάνονται υπόψη για τους σκοπούς του στοιχείου β), δύο τουλάχιστον από τις συμμετέχουσες επιχειρήσεις πραγματοποιούν κάθε μία χωριστά συνολικό κύκλο εργασιών άνω των 25 εκατομμυρίων ευρώ και
 - δύο τουλάχιστον από τις συμμετέχουσες επιχειρήσεις πραγματοποιούν, κάθε μία χωριστά, εντός της Κοινότητας συνολικό κύκλο εργασιών άνω των 100 εκατομμυρίων ευρώ,
- εκτός εάν κάθε μία από τις συμμετέχουσες επιχειρήσεις πραγματοποιεί άνω των δύο τρίτων του συνολικού κοινοτικού κύκλου εργασιών της σε ένα και το αυτό κράτος μέλος.
4. Βάσει των στατιστικών στοιχείων τα οποία μπορούν να παρέχονται τακτικά από τα κράτη μέλη, η Επιτροπή υποβάλει στο Συμβούλιο μέχρι την 1η Ιουλίου 2009, έκθεση σχετικά με την εφαρμογή των κατωτάτων ορίων και των κριτηρίων που θεσπίζονται στις παραγράφους 2 και 3 και μπορεί να υποβάλει προτάσεις σύμφωνα με την παράγραφο 5.
5. Μετά την υποβολή της έκθεσης που αναφέρεται στην παράγραφο 4 και με πρόταση της Επιτροπής, το Συμβούλιο μπορεί, αποφασίζοντας με ειδική πλειοψηφία, να επανεξετάζει τα κατώτατα όρια και τα κριτήρια που προβλέπονται στην παράγραφο 3.

Άρθρο 2

Εκτίμηση των συγκεντρώσεων

ΕΞΕΛΩΣΕ ΤΟΝ ΠΑΡΟΝΤΑ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟ:

Άρθρο 1

Πεδίο εφαρμογής

1. Ο παρών κανονισμός ισχύει για όλες τις συγκεντρώσεις με κοινοτική διάσταση, όπως αυτή ορίζεται στο παρόν άρθρο, υπό την επιφύλαξη του άρθρου 4 παράγραφος 5 και του άρθρου 22.

1. Σύμφωνα με τους στόχους του παρόντος κανονισμού και τις ακόλουθες διατάξεις, οι συγκεντρώσεις επιχειρήσεων που εμπίπτουν στον παρόντα κανονισμό αξιολογούνται προκειμένου να διαπιστωθεί κατά πόσον είναι συμβατές με την κοινή αγορά.

Κατά την εκτίμηση αυτή, η Επιτροπή λαμβάνει υπόψη:

α) την ανάγκη διατήρησης και ανάπτυξης συνθηκών αποτελεσματικού ανταγωνισμού εντός της κοινής αγοράς με γνώμονα, μεταξύ άλλων, τη διάρθρωση όλων των σχετικών αγορών καθώς και τον πραγματικό ή δυνητικό ανταγωνισμό από τις επιχειρήσεις που ευρίσκονται εντός ή εκτός της Κοινότητας·

β) τη θέση των συμμετεχουσών επιχειρήσεων στην αγορά και τη χρηματοοικονομική τους ισχύ, τις εναλλακτικές δυνατότητες επιλογής που έχουν οι προμηθευτές και αγοραστές, την πρόσβασή τους στις πηγές εφοδιασμού ή στις αγορές διάθεσης των προϊόντων, την ύπαρξη τυχόν νομικών ή άλλων εμποδίων κατά την είσοδο, την εξέλιξη της προσφοράς και της ζήτησης των σχετικών αγαθών και υπηρεσιών, τα συμφέροντα των ενδιαμέσων και τελικών καταναλωτών, καθώς και την εξέλιξη της τεχνικής και οικονομικής προόδου, εφόσον η εξέλιξη αυτή είναι προς το συμφέρον των καταναλωτών και δεν αποτελεί εμπόδιο για τον ανταγωνισμό.

2. Οι συγκεντρώσεις που δεν ενδέχεται να παρακωλύουν σημαντικά τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό στην κοινή αγορά ή σε σημαντικό τμήμα αυτής, ιδίως ως αποτέλεσμα της δημιουργίας ή της ενίσχυσης μιας δεσπόζουσας θέσης, κηρύσσονται συμβατές με την κοινή αγορά.

3. Οι συγκεντρώσεις που ενδέχεται να παρακωλύουν σημαντικά τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό στην κοινή αγορά ή σε σημαντικό τμήμα της, ιδίως ως αποτέλεσμα της δημιουργίας ή της ενίσχυσης μιας δεσπόζουσας θέσης, κηρύσσονται ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά.

4. Στο μέτρο που η δημιουργία κοινής επιχείρησης που αποτελεί συγκέντρωση σύμφωνα με το άρθρο 3 έχει ως αντικείμενο ή ως αποτέλεσμα τον συντονισμό της ανταγωνιστικής συμπεριφοράς επιχειρήσεων που παραμένουν ανεξάρτητες, ο συντονισμός αυτός αξιολογείται σύμφωνα με τα κριτήρια του άρθρου 81 παράγραφοι 1 και 3 της συνθήκης, προκειμένου να διαπιστωθεί κατά πόσον η πράξη είναι συμβατή με την κοινή αγορά.

5. Κατά την αξιολόγηση αυτή, η Επιτροπή λαμβάνει υπόψη ιδίως:

- εάν δύο ή περισσότερες μητρικές εταιρείες ασκούν σε σημαντικό βαθμό δραστηριότητες στην ίδια αγορά με την κοινή επιχείρηση ή σε αγορά προηγούμενων ή επόμενων σταδίων από αυτήν της κοινής επιχείρησης ή σε παραπλήσια αγορά στενά συνδεδεμένη με την αγορά αυτή,
- εάν ο συντονισμός που απορρέει ευθέως από τη δημιουργία της κοινής επιχείρησης παρέχει στις συμμετέχουσες επιχειρήσεις τη δυνατότητα να εξαλείψουν τον ανταγωνισμό για μεγάλο μέρος των εν λόγω προϊόντων ή υπηρεσιών.

Άρθρο 3

Ορισμός της συγκέντρωσης

1. Συγκέντρωση θεωρείται ότι υπάρχει όταν προκύπτει μόνιμη μεταβολή του ελέγχου από:

- α) τη συγχώνευση δύο ή περισσότερων προηγούμενως ανεξάρτητων επιχειρήσεων ή τμημάτων επιχειρήσεων ή

β) την απόκτηση, από ένα ή περισσότερα πρόσωπα που ελέγχουν ήδη μία τουλάχιστον επιχείρηση ή από μία ή περισσότερες επιχειρήσεις, άμεσα ή έμμεσα, με την αγορά τίτλων ή στοιχείων του ενεργητικού, με σύμβαση ή με άλλο τρόπο, ελέγχου στο σύνολο ή σε τμήματα μιας ή περισσότερων άλλων επιχειρήσεων.

2. Ο έλεγχος απορρέει από δικαιώματα, συμβάσεις ή άλλα μέσα τα οποία, είτε μεμονωμένα είτε σε συνδυασμό με άλλα, και λαμβανόμενων υπόψη των σχετικών πραγματικών ή νομικών συνθηκών, παρέχουν τη δυνατότητα καθοριστικού επηρεασμού της δραστηριότητας μιας επιχείρησης, και ιδίως από:

- α) δικαιώματα κυριότητας ή χρήσης επί του συνόλου ή μέρους των περιουσιακών στοιχείων της επιχείρησης·

β) δικαιώματα ή συμβάσεις που παρέχουν δυνατότητα καθοριστικού επηρεασμού της σύνθεσης, των συσκέψεων ή των αποφάσεων των οργάνων μιας επιχείρησης.

3. Ο έλεγχος αποκτάται από πρόσωπα ή επιχειρήσεις τα οποία:

- α) είναι υποκείμενα αυτών των δικαιωμάτων ή δικαιούχοι από τις συμβάσεις αυτές· ή

β) χωρίς να είναι υποκείμενα των δικαιωμάτων ή δικαιούχοι από τις συμβάσεις αυτές, δικαιούνται να ασκούν τα δικαιώματα που απορρέουν από αυτές.

4. Η δημιουργία κοινής επιχείρησης που εκπληροί μόνιμα όλες τις λειτουργίες μιας αυτόνομης οικονομικής ενότητας αποτελεί συγκέντρωση κατά την έννοια της παραγράφου 1 στοιχείο β).

5. Δεν θεωρείται ότι υπάρχει συγκέντρωση:

α) στις περιπτώσεις που πιστωτικοί ή άλλοι χρηματοοικονομικοί οργανισμοί ή ασφαλιστικές εταιρείες, στις συνήδεις δραστηριότητες των οποίων περιλαμβάνεται η εμπορία και η διαπραγμάτευση τίτλων για ίδιο λογαριασμό ή για λογαριασμό τρίτων, κατέχουν προσωρινά τίτλους μιας επιχείρησης που απέκτησαν με σκοπό την μεταπώλησή τους, εφόσον δεν ασκούν τα δικαιώματα ψήφου που παρέχουν οι τίτλοι αυτοί με σκοπό να καθορίσουν την ανταγωνιστική συμπεριφορά της επιχείρησης ή εφόσον ασκούν τα δικαιώματα ψήφου με μοναδικό σκοπό να προετοιμάσουν τη διάθεση του συνόλου ή μέρους της εν λόγω επιχείρησης ή των περιουσιακών της στοιχείων ή τη διάθεση αυτών των τίτλων, η δε διάθεση αυτή πραγματοποιείται εντός ενός έτους από την ημερομηνία απόκτησης των τίτλων· η προθεσμία αυτή μπορεί να παρατείνεται από την Επιτροπή κατόπιν αιτήσεως, εφόσον οι εν λόγω οργανισμοί ή εταιρείες αποδεικνύουν ότι δεν ήταν εύλογα δυνατή η διάθεση εντός της ορισθείσας προθεσμίας·

β) όταν τον έλεγχο ασκεί πρόσωπο εντεταλμένο από τη δημόσια αρχή δυνάμει της νομοθεσίας κράτους μέλους σχετικά με την εκκαθάριση, την πτώχευση, την παύση πληρωμών, τον πτωχευτικό συμβιβασμό ή άλλη ανάλογη διαδικασία·

γ) όταν οι πράξεις που αναφέρονται στην παράγραφο 1 στοιχείο β) πραγματοποιούνται από εταιρείες χαρτοφυλακίου οι οποίες αναφέρονται στο άρθρο 5 παράγραφος 3 της τετάρτης οδηγίας 78/660/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 25ης Ιουλίου 1978, βασιζόμενη στο άρθρο 54 παράγραφος 3 περίπτωση ζ) της συνθήκης περί των ετησίων λογαριασμών εταιρειών ορισμένων μορφών (1), υπό τον όρο ωστόσο ότι τα δικαιώματα ψήφου που απορρέουν από τις κατεχόμενες συμμετοχές ασκούνται, ιδίως όσον αφορά το διορισμό μελών των οργάνων διοίκησης και εποπτείας των επιχειρήσεων στις οποίες έχουν συμμετοχές, μόνο για τη διασφάλιση της ακεραίας αξίας των επενδύσεων αυτών και όχι για τον άμεσο ή έμμεσο καθορισμό της ανταγωνιστικής συμπεριφοράς των επιχειρήσεων αυτών.

Άρθρο 4

Προηγούμενη κοινοποίηση συγκεντρώσεων και προηγούμενη παραπομπή κατόπιν αιτήσεως των μερών που προβαίνουν στη κοινοποίηση

1. Οι κατά τον παρόντα κανονισμό πράξεις συγκέντρωσης με κοινοτική διάσταση κοινοποιούνται στην Επιτροπή πριν από την πραγματοποίησή τους και μετά τη σύναψη της συμφωνίας, τη δημοσίευση της δημόσιας προσφοράς εξαγοράς ή την απόκτηση ελέγχουσας συμμετοχής.

Η κοινοποίηση μπορεί επίσης να γίνεται στις περιπτώσεις που οι συμμετέχουσες επιχειρήσεις αποδεικνύουν στην Επιτροπή την ύπαρξη καλόπιστης προθέσεως για σύναψη συμφωνίας ή, σε περίπτωση δημόσιας προσφοράς εξαγοράς, εφόσον έχουν δημοσιοποιήσει πρόθεση ανάλογης προσφοράς, υπό την προϋπόθεση ότι η σχεδιαζόμενη συμφωνία ή δημόσια προσφορά εξαγοράς θα καταλήξει σε συγκέντρωση με κοινοτική διάσταση.

Για τους σκοπούς του παρόντος κανονισμού, ο όρος «κοινοποιηθείσα συγκέντρωση» καλύπτει επίσης τις σχεδιαζόμενες συγκεντρώσεις που κοινοποιούνται σύμφωνα με το δεύτερο εδάφιο. Για τους σκοπούς των παραγράφων 4 και 5, ο όρος «συγκέντρωση» καλύπτει και τις σχεδιαζόμενες συγκεντρώσεις κατά την έννοια του δεύτερου εδαφίου.

2. Οι συγκεντρώσεις που συνίστανται σε συγχώνευση κατά την έννοια του άρθρου 3 παράγραφος 1 στοιχείο α) ή σε απόκτηση από κοινού ελέγχου κατά την έννοια του άρθρου 3 παράγραφος 1 στοιχείο β), κοινοποιούνται από κοινού από τους συμμετέχοντες στις πράξεις αυτές. Στις λοιπές περιπτώσεις, η κοινοποίηση γίνεται από το πρόσωπο ή την επιχείρηση που αποκτά τον έλεγχο του συνόλου ή μέρους μιας ή περισσότερων επιχειρήσεων.

3. Όταν η Επιτροπή διαπιστώνει ότι μια κοινοποιηθείσα συγκέντρωση εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος κανονισμού, δημοσιεύει το γεγονός της κοινοποίησης, μνημονεύοντας τα ονόματα των συμμετεχουσών επιχειρήσεων, τη χώρα προέλευσής τους, τη φύση της συγκέντρωσης και τους σχετικούς οικονομικούς κλάδους. Η Επιτροπή λαμβάνει υπόψη το έννομο συμφέρον των επιχειρήσεων προς προστασία του επιχειρηματικού τους απορρήτου.

4. Πριν από την κοινοποίηση μιας συγκέντρωσης κατά την έννοια της παραγράφου 1, τα πρόσωπα ή οι επιχειρήσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 2, μπορούν να ενημερώνουν την Επιτροπή, με υποβολή αιτιολογημένης αναφοράς, ότι η συγκε-

ντρωση ενδέχεται να επηρεάσει σημαντικά τον ανταγωνισμό σε αγορά κράτους μέλους που φέρει όλα τα χαρακτηριστικά διακριτής αγοράς, και θα πρέπει, ως εκ τούτου να εξετασθεί, εν όλω ή εν μέρει, από το εν λόγω κράτος μέλος.

Η Επιτροπή διαβιβάζει αμέσως την αναφορά αυτή σε όλα τα κράτη μέλη. Το κράτος μέλος, που αναφέρεται στην αιτιολογημένη αναφορά, εντός 15 εργάσιμων ημερών από την παραλαβή της αναφοράς, εκφράζει τη συμφωνία ή τη διαφωνία του όσον αφορά την αίτηση παραπομπής της υπόθεσης. Εφόσον το κράτος μέλος δεν λάβει σχετική απόφαση εντός της προθεσμίας αυτής, θεωρείται ότι συμφωνεί.

Αν το κράτος μέλος δεν διαφωνεί, η Επιτροπή, εφόσον θεωρεί ότι υπάρχει τέτοια διακριτή αγορά και ότι ανταγωνισμός σε αυτήν την αγορά ενδέχεται να επηρεασθεί σημαντικά από τη συγκέντρωση, μπορεί να αποφασίζει την παραπομπή του συνόλου ή μέρους της υπόθεσης στις αρμόδιες αρχές αυτού του κράτους μέλους προκειμένου να εφαρμοσθεί η εθνική του νομοθεσία περί ανταγωνισμού.

Η απόφαση παραπομπής ή μη της υπόθεσης, σύμφωνα με το τρίτο εδάφιο, λαμβάνεται εντός 25 εργάσιμων ημερών από την ημερομηνία παραλαβής της αιτιολογημένης αναφοράς από την Επιτροπή. Η Επιτροπή ενημερώνει τα άλλα κράτη μέλη και τα ενδιαφερόμενα πρόσωπα ή επιχειρήσεις για την απόφασή της αυτή. Αν η Επιτροπή δεν λάβει απόφαση εντός της προθεσμίας αυτής, θεωρείται ότι αποφάσισε την παραπομπή της υπόθεσης, σύμφωνα με την αναφορά που υπέβαλαν τα ενδιαφερόμενα πρόσωπα ή επιχειρήσεις.

Αν η Επιτροπή αποφασίσει ή θεωρείται ότι έχει αποφασίσει, σύμφωνα με το τρίτο και το τέταρτο εδάφιο την παραπομπή του συνόλου της υπόθεσης, δεν γίνεται κοινοποίηση σύμφωνα με την παράγραφο 1 και ισχύει η εθνική νομοθεσία περί ανταγωνισμού. Το άρθρο 9 παράγραφοι 6 έως 9 εφαρμόζεται, τηρουμένων των αναλογιών.

5. Όσον αφορά την περίπτωση συγκέντρωσης, όπως ορίζεται στο άρθρο 3, η οποία δεν έχει κοινοτική διάσταση κατά την έννοια του άρθρου 1, και η οποία υπόκειται σε έλεγχο σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία τριών τουλάχιστον κρατών μελών, τα πρόσωπα ή οι επιχειρήσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 2 μπορούν, πριν από οποιαδήποτε κοινοποίησή της στις αρμόδιες αρχές, να ενημερώνουν την Επιτροπή με την υποβολή αιτιολογημένης αναφοράς, ότι η συγκέντρωση θα πρέπει να εξετασθεί από την Επιτροπή.

Η Επιτροπή διαβιβάζει αμέσως την αναφορά αυτή σε όλα τα κράτη μέλη.

Κάθε ενδιαφερόμενο κράτος μέλος αρμόδιο για την εξέταση της συγκέντρωσης δυνάμει της εθνικής του νομοθεσίας μπορεί, εντός 15 εργάσιμων ημερών από την παραλαβή της αιτιολογημένης αναφοράς, να εκφράσει τη διαφωνία του όσον αφορά το αίτημα παραπομπής της υπόθεσης.

Σε περίπτωση που τουλάχιστον ένα κράτος μέλος έχει εκφράσει τη διαφωνία του σύμφωνα με το τρίτο εδάφιο εντός της προθεσμίας των 15 εργάσιμων ημερών, η υπόθεση δεν παραπέμπεται. Η Επιτροπή ενημερώνει αμέσως όλα τα κράτη μέλη καθώς και τα ενδιαφερόμενα πρόσωπα και επιχειρήσεις για οποιαδήποτε τέτοια διαφωνία.

(1) ΕΕ L 222 της 14.8.1978, σ. 11· οδηγία όπως τροποποιήθηκε τελευταία από την οδηγία 2003/51/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (ΕΕ L 178 της 17.7.2003, σ. 16).

Εάν κανένα κράτος μέλος δεν έχει εκφράσει διαφωνία σύμφωνα με το τρίτο εδάφιο εντός της προθεσμίας των 15 εργάσιμων ημερών, η συγκέντρωση θεωρείται ότι έχει κοινοτική διάσταση και κοινοποιείται στην Επιτροπή σύμφωνα με τις παραγράφους 1 και 2. Στην περίπτωση αυτή, κανένα κράτος μέλος δεν εφαρμόζει την εθνική του νομοθεσία περί ανταγωνισμού στην εν λόγω συγκέντρωση.

6. Η Επιτροπή υποβάλλει έκθεση στο Συμβούλιο για την εφαρμογή των παραγράφων 4 και 5, μέχρι την 1η Ιουλίου 2009. Κατόπιν της υποβολής της έκθεσης αυτής και μετά από πρόταση της Επιτροπής, το Συμβούλιο μπορεί, με ειδική πλειοψηφία, να αναθεωρεί τις παραγράφους 4 και 5.

Άρθρο 5

Υπολογισμός του κύκλου εργασιών

1. Ο συνολικός κύκλος εργασιών κατά την έννοια του παρόντος κανονισμού περιλαμβάνει τα ποσά που απορρέουν από την πώληση προϊόντων και την παροχή υπηρεσιών από συμμετέχουσες επιχειρήσεις κατά τη διάρκεια του τελευταίου οικονομικού έτους και που αντιστοιχούν στις συνήθεις δραστηριότητές τους, αφού αφαιρεθούν οι εκπτώσεις επί των πωλήσεων καθώς και ο φόρος προστιθέμενης αξίας και άλλοι φόροι που συνδέονται άμεσα με τον κύκλο εργασιών. Ο συνολικός κύκλος εργασιών μιας συμμετέχουσας επιχείρησης δεν περιλαμβάνει την πώληση προϊόντων ή την παροχή υπηρεσιών μεταξύ οποιωνδήποτε από τις επιχειρήσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 4.

Ο κύκλος εργασιών, στην Κοινότητα ή σε κράτος μέλος, περιλαμβάνει την πώληση προϊόντων και την παροχή υπηρεσιών σε επιχειρήσεις ή καταναλωτές, είτε στην Κοινότητα είτε στο εν λόγω κράτος μέλος.

2. Κατά παρέκκλιση από τη παράγραφο 1, εφόσον η συγκέντρωση πραγματοποιείται με την απόκτηση τμημάτων μιας ή περισσότερων επιχειρήσεων, ασχέτως αν τα τμήματα αυτά έχουν ή όχι νομική προσωπικότητα, λαμβάνεται υπόψη, όσον αφορά τον πωλητή ή τους πωλητές, μόνον ο κύκλος εργασιών ο σχετικός με τα τμήματα που αποτελούν αντικείμενο της συγκέντρωσης.

Ωστόσο, δύο ή περισσότερες πράξεις κατά την έννοια του πρώτου εδαφίου, οι οποίες πραγματοποιούνται εντός περιόδου δύο ετών μεταξύ των ιδίων προσώπων ή επιχειρήσεων δεν αντιμετωπίζονται ως μία και αυτή συγκέντρωση που προκύπτει κατά την ημερομηνία της τελευταίας πράξης.

3. Αντί του κύκλου εργασιών λαμβάνεται υπόψη:

α) για τα πιστωτικά ιδρύματα και τους λοιπούς χρηματοοικονομικούς οργανισμούς, το συνολικό ποσό των ακόλουθων κατηγοριών εσόδων, όπως ορίζονται από την οδηγία 86/635/ΕΟΚ του Συμβουλίου⁽¹⁾, αφού αφαιρεθούν, κατά περίπτωση, ο φόρος προστιθέμενης αξίας και οι άλλοι φόροι που συνδέονται άμεσα με τα εν λόγω προϊόντα:

i) έσοδα από τόκους και εξομοιούμενα έσοδα,

ii) έσοδα από τίτλους:

— έσοδα από μετοχές, μερίδια και άλλους τίτλους μεταβλητής αποδόσεως,

— έσοδα από συμμετοχές,

— έσοδα από μερίδια σε συνδεδεμένες επιχειρήσεις,

iii) προμήθειες,

iv) καθαρά κέρδη από χρηματοπιστωτικές πράξεις,

v) άλλα έσοδα εκμεταλλεύσεως.

Ο κύκλος εργασιών ενός πιστωτικού ή χρηματοοικονομικού ιδρύματος στην Κοινότητα ή σε κράτος μέλος περιλαμβάνει τα στοιχεία των εσόδων, όπως ορίζονται ανωτέρω, τα οποία πραγματοποιεί υποκατάστημα ή τμήμα του ιδρύματος αυτού, εγκατεστημένο στην Κοινότητα ή στο εν λόγω κράτος μέλος, ανάλογα με την περίπτωση.

β) για τις ασφαλιστικές εταιρείες, η αξία των ακαθάριστων ασφαλιστρών που περιλαμβάνουν όλα τα εισπραχθέντα και προς εισπραξη ποσά δυνάμει των ασφαλιστηρίων συμβολαίων που έχουν συναφθεί από αυτές ή για λογαριασμό τους, συμπεριλαμβανομένων των ασφαλιστρών που έχουν εκχωρηθεί στους αντασφαλιστές και μετά την έκπτωση των φόρων και λοιπών τελών που εισπράττονται βάσει του ποσού των ασφαλιστρών ή του συνολικού μεγέθους του ποσού αυτού. Όσον αφορά το άρθρο 1 παράγραφος 2 στοιχείο β) και παράγραφος 3 στοιχεία β), γ) και δ) και το τελευταίο τμήμα των δύο αυτών παραγράφων, λαμβάνονται υπόψη αντίστοιχα τα ακαθάριστα ασφαλίστρα που καταβάλλουν οι κάτοικοι της Κοινότητας ή οι κάτοικοι ενός κράτους μέλους.

4. Με την επιφύλαξη της παραγράφου 2, ο συνολικός κύκλος εργασιών μιας συμμετέχουσας επιχείρησης κατά τον παρόντα κανονισμό, προκύπτει από το άθροισμα των κύκλων εργασιών των ακόλουθων επιχειρήσεων:

α) της συμμετέχουσας επιχείρησης·

β) των επιχειρήσεων στις οποίες οι συμμετέχουσες στη συγκέντρωση επιχειρήσεις διαθέτουν άμεσα ή έμμεσα:

i) περισσότερο από το ήμισυ του μετοχικού κεφαλαίου ή της εταιρικής περιουσίας, ή

ii) περισσότερο από το ήμισυ των δικαιωμάτων ψήφου, ή

iii) την εξουσία να διορίζουν περισσότερα από τα μισά μέλη του εποπτικού ή διοικητικού συμβουλίου ή των οργάνων που εκπροσωπούν κατά νόμο τις επιχειρήσεις αυτές, ή

iv) το δικαίωμα να διαχειρίζονται τις υποθέσεις των επιχειρήσεων αυτών·

γ) των επιχειρήσεων που διαθέτουν στη συμμετέχουσα επιχείρηση τα δικαιώματα ή τις εξουσίες που απαριθμούνται στο στοιχείο β)·

δ) των επιχειρήσεων στις οποίες μια επιχείρηση αναφερόμενη στο στοιχείο γ) διαθέτει τα δικαιώματα ή τις εξουσίες που απαριθμούνται στο στοιχείο β)·

ε) των επιχειρήσεων στις οποίες δύο ή περισσότερες από τις επιχειρήσεις που αναφέρονται στα στοιχεία α) έως δ), διαθέτουν από κοινού τα δικαιώματα ή τις εξουσίες που απαριθμούνται στο στοιχείο β)·

⁽¹⁾ ΕΕ L 372 της 31.12.1986, σ. 1· οδηγία όπως τροποποιήθηκε τελευταία από την οδηγία 2003/51/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου.

5. Εφόσον επιχειρήσεις που συμμετέχουν στη συγκέντρωση διαθέτουν από κοινού τα δικαιώματα ή τις εξουσίες που απαριθμούνται στην παράγραφο 4 στοιχείο β), κατά τον υπολογισμό του κύκλου εργασιών των συμμετεχουσών επιχειρήσεων για τους σκοπούς του παρόντος κανονισμού:

- α) δεν λαμβάνεται υπόψη ο κύκλος εργασιών που προκύπτει από την πώληση αγαθών ή την παροχή υπηρεσιών μεταξύ της κοινής επιχείρησης και καθεμιάς από τις συμμετέχουσες επιχειρήσεις ή κάθε άλλης επιχείρησης που συνδέεται με μία από αυτές κατά την έννοια της παραγράφου 4 στοιχεία β) έως ε)·
- β) λαμβάνεται υπόψη ο κύκλος εργασιών που προκύπτει από την πώληση αγαθών ή την παροχή υπηρεσιών μεταξύ της κοινής επιχείρησης και κάθε τρίτης επιχείρησης. Ο εν λόγω κύκλος εργασιών επιμερίζεται εξίσου στις συμμετέχουσες επιχειρήσεις.

Άρθρο 6

Εξέταση της κοινοποίησης και κίνηση της διαδικασίας

1. Η Επιτροπή εξετάζει την κοινοποίηση μόλις τη λάβει.

- α) Εφόσον καταλήξει στο συμπέρασμα ότι η κοινοποιηθείσα συγκέντρωση δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος κανονισμού, εκδίδει σχετική απόφαση.
- β) Εφόσον διαπιστώσει ότι η κοινοποιηθείσα συγκέντρωση, αν και εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού, δεν προκαλεί σοβαρές αμφιβολίες ως προς τη συμβατότητά της με την κοινή αγορά, αποφασίζει να μην αντιταχθεί και την κηρύσσει συμβατή με την κοινή αγορά.

Η απόφαση που κηρύσσει μία συγκέντρωση συμβατή με την κοινή αγορά θεωρείται ότι καλύπτει τους περιορισμούς που συνδέονται άμεσα και είναι απαραίτητοι για την πραγματοποίηση της συγκέντρωσης.

- γ) Με την επιφύλαξη της παραγράφου 2, εφόσον η Επιτροπή διαπιστώνει ότι η κοινοποιηθείσα συγκέντρωση εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος κανονισμού και προκαλεί σοβαρές αμφιβολίες ως προς τη συμβατότητά της με την κοινή αγορά, αποφασίζει να κινήσει διαδικασία. Με την επιφύλαξη του άρθρου 9, οι εν λόγω διαδικασίες περατώνονται με την έκδοση απόφασης σύμφωνα με το άρθρο 8 παράγραφοι 1 ως 4, εκτός αν οι συμμετέχουσες επιχειρήσεις έχουν αποδείξει κατά τρόπο που ικανοποιεί την Επιτροπή ότι εγκατέλειψαν τη συγκέντρωση.

2. Εφόσον η Επιτροπή διαπιστώνει ότι, κατόπιν τροποποιήσεων που επέφεραν οι συμμετέχουσες επιχειρήσεις, μια κοινοποιηθείσα συγκέντρωση δεν δημιουργεί πλέον σοβαρές αμφιβολίες κατά την έννοια της παραγράφου 1 στοιχείο γ), κηρύσσει τη συγκέντρωση συμβατή με την κοινή αγορά σύμφωνα με την παράγραφο 1 στοιχείο β).

Η απόφαση της Επιτροπής, βάσει του άρθρου 1 στοιχείο β), μπορεί να συνοδεύεται από όρους και υποχρεώσεις για να εξασφαλίζεται ή συμμόρφωση των συμμετεχουσών επιχειρήσεων με τις δεσμεύσεις που έχουν αναλάβει έναντι της Επιτροπής προκειμένου να καταστεί η συγκέντρωση συμβατή με την κοινή αγορά.

3. Η Επιτροπή μπορεί να ανακαλεί την απόφαση που έλαβε βάσει της παραγράφου 1 στοιχεία α) ή β), εφόσον:

- α) η απόφαση βασίζεται σε ανακριβή στοιχεία για τα οποία είναι υπεύθυνη μία από τις επιχειρήσεις ή η έκδοση της απόφασης προκλήθηκε δολίως·

ή

- β) οι συμμετέχουσες επιχειρήσεις παραβαίνουν μία από τις υποχρεώσεις που συνοδεύουν την απόφαση.

4. Στις περιπτώσεις της παραγράφου 3, η Επιτροπή μπορεί να λαμβάνει απόφαση δυνάμει της παραγράφου 1, χωρίς να δεσμεύεται από τις προθεσμίες που προβλέπονται στο άρθρο 10 παράγραφος 1.

5. Η Επιτροπή κοινοποιεί αμελλητί την απόφασή της στις συμμετέχουσες επιχειρήσεις καθώς και τις αρμόδιες αρχές των κρατών μελών.

Άρθρο 7

Αναστολή της συγκέντρωσης

1. Μια συγκέντρωση με κοινοτική διάσταση, όπως ορίζεται στο άρθρο 1, ή που θα εξετασθεί από την Επιτροπή σύμφωνα με το άρθρο 4 παράγραφος 5, δεν πραγματοποιείται πριν από την κοινοποίησή της ούτε πριν να κηρυχθεί συμβατή με την κοινή αγορά κατόπιν απόφασης βάσει του άρθρου 6 παράγραφος 1 στοιχείο β), ή του άρθρου 8 παράγραφοι 1 ή 2 ή με βάση το τεκμήριο του άρθρου 10 παράγραφος 6.

2. Η παράγραφος 1 δεν αποκλείει την πραγματοποίηση δημόσιας προσφοράς εξαγοράς ή μια σειρά συναλλαγών σε τίτλους, συμπεριλαμβανομένων των μετατρέψιμων σε άλλους τίτλους εισηγμένους σε αγορά, όπως η χρηματιστηριακή, μέσω των οποίων αποκτάται έλεγχος κατά την έννοια του άρθρου 3 από τους διάφορους πωλητές, υπό την προϋπόθεση ότι:

- α) η συγκέντρωση κοινοποιείται αμελλητί στην Επιτροπή σύμφωνα με το άρθρο 4 και
- β) ο αποκτών δεν ασκεί τα δικαιώματα ψήφου που απορρέουν από τους εν λόγω τίτλους ή τα ασκεί μόνο για να διατηρήσει την πλήρη αξία της επένδυσής του βάσει παρεκκλίσεως που παρέχει η Επιτροπή σύμφωνα με την παράγραφο 3.

3. Η Επιτροπή μπορεί, μετά από αίτηση, να χορηγήσει απαλλαγή από τις υποχρεώσεις που επιβάλλουν οι παράγραφοι 1 ή 2. Η αίτηση για χορήγηση απαλλαγής πρέπει να είναι αιτιολογημένη. Για την απόφασή της αυτή, η Επιτροπή λαμβάνει υπόψη, μεταξύ άλλων, τις επιπτώσεις της αναστολής σε μία ή περισσότερες από τις επιχειρήσεις που συμμετέχουν στη συγκέντρωση ή σε τρίτους, καθώς και την απειλή που συνιστά η εν λόγω συγκέντρωση για τον ανταγωνισμό. Η εν λόγω απαλλαγή μπορεί να συνοδεύεται από όρους και υποχρεώσεις με σκοπό να εξασφαλίζονται συνθήκες αποτελεσματικού ανταγωνισμού. Η απαλλαγή είναι δυνατόν να ζητείται ή να παρέχεται οποτεδήποτε, είτε πριν από την κοινοποίηση, είτε μετά τη συναλλαγή.

4. Το κύρος κάθε συναλλαγής που πραγματοποιείται κατά παράβαση της παραγράφου 1 εξαρτάται από απόφαση που λαμβάνεται κατ' εφαρμογή του άρθρου 6 παράγραφος 1 στοιχείο β) ή του άρθρου 8 παράγραφοι 1, 2 ή 3, ή από την εφαρμογή του τεκμηρίου του άρθρου 10 παράγραφος 6.

Ωστόσο, το παρόν άρθρο ουδόλως θίγει το κύρος των συναλλαγών σε τίτλους, περιλαμβανομένων και τίτλων μετατρέψιμων σε άλλους τίτλους που είναι εισηγμένοι σε αγορά όπως η χρηματιστηριακή, εκτός εάν ο αγοραστής ή ο πωλητής γνώριζαν ή όφειλαν να γνωρίζουν ότι η σχετική συναλλαγή πραγματοποιήθηκε κατά παράβαση της παραγράφου 1.

Άρθρο 8

Εξουσίες της Επιτροπής να λαμβάνει αποφάσεις

1. Εφόσον η Επιτροπή διαπιστώνει ότι, κατόπιν τροποποιήσεων που επέφεραν οι συμμετέχουσες επιχειρήσεις, μία κοινοποιηθείσα συγκέντρωση πληροί το κριτήριο του άρθρου 2 παράγραφος 2 και στις περιπτώσεις που αναφέρονται στο άρθρο 2 παράγραφος 4, τα κριτήρια του άρθρου 81 παράγραφος 3 της συνθήκης, εκδίδει απόφαση με την οποία κηρύσσει τη συγκέντρωση συμβατή με την κοινή αγορά.

Η απόφαση που κηρύσσει μία συγκέντρωση συμβατή με την κοινή αγορά θεωρείται ότι καλύπτει τους περιορισμούς που συνδέονται άμεσα και είναι απαραίτητοι για την πραγματοποίηση της συγκέντρωσης.

2. Εφόσον η Επιτροπή διαπιστώνει ότι, κατόπιν τροποποιήσεων που επέφεραν οι συμμετέχουσες επιχειρήσεις, μία κοινοποιηθείσα συγκέντρωση πληροί το κριτήριο του άρθρου 2 παράγραφος 2 και, στις περιπτώσεις που αναφέρονται στο άρθρο 2 παράγραφος 4, τα κριτήρια του άρθρου 81 παράγραφος 3 της συνθήκης, εκδίδει απόφαση με την οποία κηρύσσει τη συγκέντρωση συμβατή με την κοινή αγορά.

Η απόφαση της Επιτροπής μπορεί να συνοδεύεται από όρους και υποχρεώσεις για να εξασφαλίζεται η συμμόρφωση των συμμετεχουσών επιχειρήσεων με τις δεσμεύσεις που έχουν αναλάβει έναντι της Επιτροπής προκειμένου να καταστεί η συγκέντρωση συμβατή με την κοινή αγορά.

Η απόφαση που κηρύσσει μία συγκέντρωση συμβατή με την κοινή αγορά θεωρείται ότι καλύπτει τους περιορισμούς που συνδέονται άμεσα και είναι απαραίτητοι για την πραγματοποίηση της συγκέντρωσης.

3. Εφόσον η Επιτροπή διαπιστώνει ότι μία συγκέντρωση πληροί το κριτήριο του άρθρου 2 παράγραφος 3 ή, στις περιπτώσεις που αναφέρονται στο άρθρο 2 παράγραφος 4, δεν πληροί τα κριτήρια του άρθρου 81 παράγραφος 3 της συνθήκης, εκδίδει απόφαση με την οποία κηρύσσει τη συγκέντρωση ασυμβίβαστη με την κοινή αγορά.

4. Εφόσον η Επιτροπή διαπιστώνει ότι μια συγκέντρωση:

- α) έχει ήδη πραγματοποιηθεί και ότι η συγκέντρωση αυτή έχει κηρυχθεί ασυμβίβαστη με την κοινή αγορά· ή
- β) έχει πραγματοποιηθεί κατά παράβαση ενός όρου που συνοδεύει απόφαση που ελήφθη δυνάμει της παραγράφου 2, με την οποία έχει διαπιστωθεί ότι, αν δεν υπήρχε ο όρος αυτός, η συγκέντρωση θα πληρούσε το κριτήριο που καθορίζεται στο άρθρο 2 παράγραφος 3 ή, στις περιπτώσεις που αναφέρονται στο άρθρο 2 παράγραφος 4, δεν θα πληρούσε τα κριτήρια που καθορίζονται στο άρθρο 81 παράγραφος 3 της συνθήκης,

η Επιτροπή μπορεί:

- να απαιτεί από τις συμμετέχουσες επιχειρήσεις να λύσουν τη συγκέντρωση, ιδίως με τη διάλυση της συγχώνευσης ή τη διάθεση όλων των μετοχών ή στοιχείων του ενεργητικού που έχουν αποκτήσει, ούτως ώστε να επανέλθει η κατάσταση που επικρατούσε πριν από την πραγματοποίηση της συγκέντρωσης. Στις περιπτώσεις που η αποκατάσταση αυτή δεν είναι δυνατή μέσω της λύσης της συγκεντρώσεως, η Επιτροπή μπορεί να λαμβάνει οποιοδήποτε άλλο κατάλληλο μέτρο για την κατά το δυνατόν επίτευξη αυτής της επανόδου στην προτέρα κατάσταση.

- να διατάσσει τη λήψη άλλου κατάλληλου μέτρου για να εξασφαλίζει τη λύση της συγκέντρωσης από τις συμμετέχουσες επιχειρήσεις, ή τη λήψη άλλων μέτρων αποκατάστασης, που απαιτεί η απόφασή της.

Στις περιπτώσεις που εμπίπτουν στο στοιχείο α) του πρώτου εδαφίου, τα μέτρα αυτά μπορούν να επιβάλλονται είτε με απόφαση που λαμβάνεται δυνάμει της παραγράφου 3 είτε με χωριστή απόφαση.

5. Η Επιτροπή μπορεί να λαμβάνει προσωρινά μέτρα κατάλληλα για την αποκατάσταση ή τη διατήρηση συνθηκών αποτελεσματικού ανταγωνισμού στην περίπτωση που μια συγκέντρωση:

- α) έχει πραγματοποιηθεί κατά παράβαση του άρθρου 7 και δεν έχει ακόμα ληφθεί απόφαση ως προς τη συμβατότητα της συγκέντρωσης με την κοινή αγορά·
- β) έχει πραγματοποιηθεί κατά παράβαση ενός όρου που συνοδεύει μια απόφαση βάσει του άρθρου 6 παράγραφος 1 στοιχείο β) ή της παραγράφου 2 του παρόντος άρθρου·

γ) έχει ήδη πραγματοποιηθεί και έχει κηρυχθεί ασυμβίβαστη με την κοινή αγορά.

6. Η Επιτροπή μπορεί να ανακαλεί την απόφαση που έλαβε βάσει της παραγράφου 1 ή 2, εφόσον:

α) η κήρυξη της συμβατότητας βασίστηκε σε ανακριβή στοιχεία για τα οποία είναι υπεύθυνη μία από τις επιχειρήσεις, ή εφόσον προκλήθηκε δολίως· ή

β) οι συμμετέχουσες επιχειρήσεις παραβαίνουν μία από τις υποχρεώσεις που συνοδεύουν την απόφαση.

7. Η Επιτροπή μπορεί να λαμβάνει απόφαση σύμφωνα με τις παραγράφους 1 έως 3, χωρίς να δεσμεύεται από τις προθεσμίες που προβλέπονται στο άρθρο 10 παράγραφος 3 στις περιπτώσεις όπου:

α) διαπιστώνει ότι μια συγκέντρωση έχει πραγματοποιηθεί:

- i) κατά παράβαση ενός όρου που συνοδεύει απόφαση που ελήφθη βάσει του άρθρου 6 παράγραφος 1 στοιχείο β), ή
- ii) κατά παράβαση ενός όρου που συνοδεύει απόφαση που ελήφθη βάσει της παραγράφου 2 και σύμφωνα με το άρθρο 10 παράγραφος 2, με την οποία έχει διαπιστωθεί ότι, εάν δεν υπήρχε ο όρος αυτός, η συγκέντρωση θα προκαλούσε σοβαρές αμφιβολίες ως προς τη συμβατότητά της με την κοινή αγορά· ή

β) μια απόφαση έχει ανακληθεί δυνάμει της παραγράφου 6.

8. Η Επιτροπή κοινοποιεί αμελλητί την απόφασή της στις συμμετέχουσες επιχειρήσεις καθώς και τις αρμόδιες αρχές των κρατών μελών.

Άρθρο 9

Παραπομπή στις αρμόδιες αρχές των κρατών μελών

1. Με απόφαση την οποία κοινοποιεί αμέσως στις συμμετέχουσες επιχειρήσεις και στις αρμόδιες αρχές των άλλων κρατών μελών, η Επιτροπή μπορεί να παραπέμψει μια κοινοποιηθείσα συγκέντρωση στις αρμόδιες αρχές του οικείου κράτους μέλους, ως ακολούθως.

2. Εντός 15 εργάσιμων ημερών από την ημερομηνία παραλαβής αντιγράφου της κοινοποίησης, ένα κράτος μέλος, με δική του πρωτοβουλία ή κατόπιν προσκλήσεως της Επιτροπής, μπορεί να ενημερώνει την τελευταία, η οποία ενημερώνει εν συνεχεία τις συμμετέχουσες επιχειρήσεις, ότι:

α) μια συγκέντρωση απειλεί να επηρεάσει σημαντικά τον ανταγωνισμό σε αγορά του κράτους μέλους αυτού, η οποία φέρει όλα τα χαρακτηριστικά διακριτής αγοράς· ή

β) μία συγκέντρωση επηρεάζει τον ανταγωνισμό σε αγορά του κράτους μέλους αυτού, η οποία φέρει όλα τα χαρακτηριστικά διακριτής αγοράς και δεν αποτελεί σημαντικό τμήμα της κοινής αγοράς.

3. Αν η Επιτροπή θεωρεί ότι, λαμβάνοντας υπόψη την εν λόγω αγορά αγαθών ή υπηρεσιών και τη γεωγραφική αγορά αναφοράς κατά την έννοια της παραγράφου 7, υπάρχει αυτή η διακριτή αγορά και η προβαλλόμενη απειλή:

α) εξετάζει η ίδια την υπόθεση σύμφωνα με τον παρόντα κανονισμό· ή

β) παραπέμπει το σύνολο ή μέρος της υπόθεσης στην αρμόδια αρχή του οικείου κράτους μέλους προκειμένου να εφαρμοσθεί η εθνική νομοθεσία περί ανταγωνισμού του εν λόγω κράτους.

Αν, αντιθέτως η Επιτροπή κρίνει ότι δεν υφίσταται η διακριτή αυτή αγορά ή απειλή, λαμβάνει σχετική απόφαση την οποία απευθύνει προς το οικείο κράτος μέλος και εξετάζει ή ίδια την υπόθεση σύμφωνα με τον παρόντα κανονισμό.

Στις περιπτώσεις που ένα κράτος μέλος πληροφορεί την Επιτροπή σύμφωνα με την παράγραφο 2 στοιχείο β), ότι μια συγκέντρωση επηρεάζει μια διακριτή αγορά εντός του εδάφους του, η οποία δεν αποτελεί σημαντικό τμήμα της κοινής αγοράς, η Επιτροπή παραπέμπει το σύνολο ή μέρος της υπόθεσης που αφορά την εν λόγω διακριτή αγορά, εάν θεωρεί ότι επηρεάζεται η αγορά αυτή.

4. Οι αποφάσεις για την παραπομπή ή τη μη παραπομπή μιας υπόθεσης σύμφωνα με την παράγραφο 3 λαμβάνονται:

α) κατά κανόνα, εντός της προθεσμίας που προβλέπεται στο άρθρο 10 παράγραφος 1 δεύτερο εδάφιο, εφόσον η Επιτροπή δεν έχει κινήσει διαδικασία σύμφωνα με το άρθρο 6 παράγραφος 1 στοιχείο β)· ή

β) εντός ανώτατης προθεσμίας 65 εργάσιμων ημερών από την κοινοποίηση της σχετικής συγκέντρωσης, εφόσον η Επιτροπή έχει κινήσει διαδικασία σύμφωνα με το άρθρο 6 παράγραφος 1 στοι-

χείο γ), χωρίς να προβεί στις προκαταρκτικές ενέργειες για τη λήψη των αναγκαίων μέτρων δυνάμει του άρθρου 8 παράγραφοι 2, 3 ή 4, προκειμένου να διατηρήσει ή να αποκαταστήσει συνθήκες αποτελεσματικού ανταγωνισμού στη σχετική αγορά.

5. Αν, εντός της προθεσμίας των 65 εργάσιμων ημερών που αναφέρεται στην παράγραφο 4 στοιχείο β), η Επιτροπή, παρά την υπόμνηση του ενδιαφερόμενου κράτους μέλους, δεν έχει λάβει απόφαση περί παραπομπής σύμφωνα με την παράγραφο 3 ούτε έχει προβεί στις προκαταρκτικές ενέργειες που αναφέρονται στην παράγραφο 4 στοιχείο β), θεωρείται ότι έχει αποφασίσει να παραπέμψει την υπόθεση στο οικείο κράτος μέλος σύμφωνα με την παράγραφο 3 στοιχείο β).

6. Οι αρμόδιες αρχές του ενδιαφερόμενου κράτους μέλους αποφασίζουν για την υπόθεση χωρίς αδικαιολόγητη καθυστέρηση.

Εντός 45 εργάσιμων ημερών μετά την παραπομπή από την Επιτροπή, οι αρμόδιες αρχές του ενδιαφερόμενου κράτους μέλους ενημερώνουν όλες τις συμμετέχουσες επιχειρήσεις για το αποτέλεσμα μιας πρώτης αξιολόγησής τους σχετικά με τον ανταγωνισμό και για τα τυχόν περαιτέρω μέτρα που προτείνει να ληφθούν. Το συγκεκριμένο κράτος μέλος μπορεί, κατ' εξαίρεση, να αναστέλλει την προθεσμία αυτή στην περίπτωση που δεν του έχουν παρασχεθεί από τις επιχειρήσεις οι αναγκαίες πληροφορίες, όπως ορίζονται από την εθνική νομοθεσία του περί ανταγωνισμού.

Στην περίπτωση που η εθνική νομοθεσία επιβάλλει κοινοποίηση, η προθεσμία των 45 εργάσιμων ημερών αρχίζει από την εργάσιμη ημέρα που ακολουθεί εκείνη της παραλαβής της πλήρους κοινοποίησης από τις αρμόδιες αρχές του συγκεκριμένου κράτους μέλους.

7. Η γεωγραφική αγορά αναφοράς είναι μια περιοχή όπου οι συμμετέχουσες επιχειρήσεις προβαίνουν σε προσφορά και ζήτηση αγαθών και υπηρεσιών, στην οποία οι συνθήκες ανταγωνισμού είναι επαρκώς ομοιογενείς και η οποία μπορεί να διακριθεί από τις γειτονικές περιοχές, ιδίως επειδή οι υφιστάμενες συνθήκες ανταγωνισμού στις περιοχές αυτές είναι αισθητά διαφορετικές. Κατά την εκτίμηση αυτή, θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη ιδίως η φύση και τα χαρακτηριστικά των σχετικών αγαθών και υπηρεσιών, η ύπαρξη εμποδίων εισόδου στην αγορά, οι προτιμήσεις των καταναλωτών, η ύπαρξη αισθητών διαφορών μεταξύ της εξεταζόμενης περιοχής και των γειτονικών περιοχών όσον αφορά τα μερίδια αγοράς των επιχειρήσεων ή οι σημαντικές διαφορές στις τιμές.

8. Για την εφαρμογή του παρόντος άρθρου, το οικείο κράτος μέλος μπορεί να λαμβάνει μόνο τα μέτρα που είναι απολύτως αναγκαία για τη διατήρηση ή την αποκατάσταση συνθηκών αποτελεσματικού ανταγωνισμού στη σχετική αγορά.

9. Σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις της συνθήκης, κάθε κράτος μέλος μπορεί να προσφύγει στο Δικαστήριο και να ζητήσει, ιδίως, την εφαρμογή του άρθρου 243 της συνθήκης, προκειμένου να επιτύχει την εφαρμογή της εθνικής του νομοθεσίας περί ανταγωνισμού.

Άρθρο 10

Προθεσμίες για την κίνηση διαδικασίας και τη λήψη αποφάσεων

1. Με την επιφύλαξη του άρθρου 6 παράγραφος 4, οι προβλεπόμενες στο άρθρο 6 παράγραφος 1 αποφάσεις πρέπει να λαμβάνονται το αργότερο εντός 25 εργάσιμων ημερών. Η προθεσμία αυτή αρχίζει την επόμενη εργάσιμη ημέρα από την παραλαβή της κοινοποίησης ή, εάν τα στοιχεία που πρέπει να παρασχεθούν κατά την κοινοποίηση δεν είναι πλήρη, την επομένη εργάσιμη ημέρα από την παραλαβή των πλήρων στοιχείων.

Η προθεσμία αυτή αυξάνεται σε 35 εργάσιμες ημέρες, εφόσον υποβληθεί αίτηση στην Επιτροπή από κράτος μέλος σύμφωνα με το άρθρο 9 παράγραφος 2 ή εφόσον οι συμμετέχουσες επιχειρήσεις προτείνουν την ανάληψη δεσμεύσεων σύμφωνα με το άρθρο 6 παράγραφος 2, προκειμένου να καταστεί η συγκέντρωση συμβατή με την κοινή αγορά.

2. Οι κατ' εφαρμογή του άρθρου 8 παράγραφοι 1 ή 2 αποφάσεις σχετικά με τις κοινοποιούμενες συγκεντρώσεις, πρέπει να λαμβάνονται μόλις διαπιστωθεί ότι έχουν αρθεί οι σοβαρές αμφιβολίες που αναφέρονται στο άρθρο 6 παράγραφος 1 στοιχείο γ), ιδίως λόγω των τροποποιήσεων που επέφεραν οι συμμετέχουσες επιχειρήσεις, και το αργότερο εντός της προθεσμίας της παραγράφου 3 του παρόντος άρθρου.

3. Με την επιφύλαξη του άρθρου 8 παράγραφος 7 οι κατ' εφαρμογή του άρθρου 8 παράγραφοι 1 έως 3, αποφάσεις σχετικά με τις κοινοποιούμενες συγκεντρώσεις πρέπει να λαμβάνονται το αργότερο εντός 90 εργάσιμων ημερών από την ημερομηνία της κίνησης της διαδικασίας. Η προθεσμία αυτή αυξάνεται σε 105 εργάσιμες ημέρες στις περιπτώσεις που οι συμμετέχουσες επιχειρήσεις προτείνουν την ανάληψη δεσμεύσεων σύμφωνα με το άρθρο 8 παράγραφος 2 δεύτερο εδάφιο προκειμένου να καταστεί η συγκέντρωση συμβατή με την κοινή αγορά, εκτός αν οι εν λόγω δεσμεύσεις έχουν προταθεί σε χρονικό διάστημα μικρότερο των 55 ημερών από την κίνηση της διαδικασίας.

Οι προθεσμίες που ορίζονται στο πρώτο εδάφιο παρατείνονται επίσης, εάν υποβάλουν σχετική αίτηση τα κοινοποιούντα μέρη εντός 15 εργάσιμων ημερών το αργότερο από την κίνηση της διαδικασίας σύμφωνα με το άρθρο 6 παράγραφος 1 στοιχείο γ). Τα κοινοποιούντα μέρη μπορούν να υποβάλουν μόνο μία φορά την εν λόγω αίτηση. Παρομοίως, καθ' οιονδήποτε χρόνο μετά την κίνηση της διαδικασίας, οι προθεσμίες που ορίζονται στο πρώτο εδάφιο μπορούν να παρατείνονται από την Επιτροπή με τη συμφωνία των κοινοποιούντων μερών. Η συνολική διάρκεια των παρατάσεων με βάση το παρόν εδάφιο δεν μπορεί να υπερβαίνει τις 20 εργάσιμες ημέρες.

4. Οι προθεσμίες των παραγράφων 1 και 3 αναστέλλονται κατ' εξαίρεση στις περιπτώσεις που η Επιτροπή, λόγω περιστάσεων για τις οποίες ευθύνεται μια από τις συμμετέχουσες στη συγκέντρωση επιχειρήσεις, υποχρεώθηκε να ζητήσει πληροφορίες με έκδοση απόφασης κατ' εφαρμογή του άρθρου 11 ή να διατάξει τη διενέργεια ελέγχου με απόφαση κατ' εφαρμογή του άρθρου 13.

Το πρώτο εδάφιο ισχύει επίσης για την προθεσμία του άρθρου 9 παράγραφος 4 στοιχείο β).

5. Όταν το Δικαστήριο εκδίδει απόφαση με την οποία ακυρώνει, εν όλω ή εν μέρει, απόφαση της Επιτροπής που υπόκειται στις προθεσμίες του παρόντος άρθρου, η Επιτροπή επανεξετάζει τη συγκέντρωση, προκειμένου να εκδώσει απόφαση σύμφωνα με το άρθρο 6 παράγραφος 1.

Η συγκέντρωση επανεξετάζεται υπό το πρίσμα των συνθηκών που επικρατούν στην αγορά.

Τα κοινοποιούντα μέρη υποβάλλουν αμέσως νέα κοινοποίηση ή συμπληρωματική της αρχικής, εφόσον η τελευταία έχει καταστεί ελλιπής λόγω αλλαγών που μεσολάβησαν στις συνθήκες της αγοράς ή στα στοιχεία που είχαν δοθεί. Εφόσον δεν υπάρχουν τέτοιου είδους αλλαγές, τα μέρη επιβεβαιώνουν αμέσως το γεγονός αυτό.

Οι προθεσμίες που ορίζονται στην παράγραφο 1 αρχίζουν την επομένη εργάσιμη ημέρα από την παραλαβή πλήρων στοιχείων με νέα κοινοποίηση, συμπληρωματική κοινοποίηση ή επιβεβαίωση κατά την έννοια του τρίτου εδαφίου.

Το δεύτερο και τρίτο εδάφιο της παρούσας παραγράφου ισχύουν επίσης για τις περιπτώσεις που αναφέρονται στο άρθρο 6 παράγραφος 4 και στο άρθρο 8 παράγραφος 7.

6. Εάν η Επιτροπή δεν έχει λάβει απόφαση δυνάμει του άρθρου 6 παράγραφος 1 στοιχεία β) ή γ) ή του άρθρου 8 παράγραφοι 2 ή 3 εντός των προθεσμιών που ορίζουν οι παράγραφοι 1 και 3 του παρόντος άρθρου αντίστοιχα, θεωρείται ότι η συγκέντρωση έχει κηρυχθεί συμβατή με την κοινή αγορά, με την επιφύλαξη του άρθρου 9.

Άρθρο 11

Αιτήσεις παροχής πληροφοριών και εξουσία λήψης δηλώσεων

1. Προς εκπλήρωση των καθηκόντων της βάσει του παρόντος κανονισμού, η Επιτροπή μπορεί, με απλή αίτηση ή απόφαση, να ζητήσει την παροχή όλων των αναγκαίων πληροφοριών από τα πρόσωπα που αναφέρονται στο άρθρο 3 παράγραφος 1 στοιχείο β), καθώς και από τις επιχειρήσεις και ενώσεις επιχειρήσεων.

2. Όταν απευθύνει απλή αίτηση παροχής πληροφοριών σε ένα πρόσωπο, επιχείρηση ή ένωση επιχειρήσεων, η Επιτροπή αναφέρει τη νομική βάση και το σκοπό της αίτησης, τις συγκεκριμένες πληροφορίες που ζητά και ορίζει την προθεσμία εντός της οποίας πρέπει να παρασχεθούν καθώς και τις κυρώσεις που προβλέπει το άρθρο 14 για την υποβολή ανακριβών ή παραπλανητικών πληροφοριών.

3. Όταν η Επιτροπή ζητά με απόφαση την υποβολή πληροφοριών από πρόσωπο, επιχείρηση ή ένωση επιχειρήσεων, αναφέρει τη νομική βάση και το σκοπό του αιτήματός της, τις συγκεκριμένες πληροφορίες που ζητά και ορίζει την προθεσμία εντός της οποίας πρέπει να παρασχεθούν. Επίσης, μνημονεύονται οι κυρώσεις που προβλέπει το άρθρο 14 και μνημονεύονται ή επιβάλλονται οι κυρώσεις που προβλέπει το άρθρο 15. Αναφέρεται επίσης το δικαίωμα προσβολής της απόφασης ενώπιον του Δικαστηρίου.

4. Η υποβολή των αιτούμενων πληροφοριών εκ μέρους των συμμετεχουσών επιχειρήσεων γίνεται από τους ιδιοκτήτες των επιχειρήσεων ή τους αντιπροσώπους τους και, σε περίπτωση νομικών προσώπων, εταιρειών ή ενώσεων χωρίς νομική προσωπικότητα, από τα πρόσωπα που εξουσιοδοτούνται για την εκπροσώπηση τους από το νόμο ή το καταστατικό τους. Οι πληροφορίες μπορούν να υποβάλλονται και από δεόντως εξουσιοδοτημένα πρόσωπα εξ ονόματος των εντολέων τους, οι οποίοι εξακολουθούν να φέρουν πλήρη ευθύνη σε περίπτωση υποβολής ελλιπών, ανακριβών ή παραπλανητικών πληροφοριών.

5. Η Επιτροπή διαβιβάζει αμέσως αντίγραφο κάθε απόφασης που λαμβάνει σύμφωνα με την παράγραφο 3 στις αρμόδιες αρχές του κράτους μέλους στο έδαφος του οποίου βρίσκεται η κατοικία του προσώπου ή η έδρα της επιχείρησης ή της ένωσης επιχειρήσεων καθώς και στην αρμόδια αρχή του κράτους μέλους το έδαφος του οποίου επηρεάζεται από τη συγκέντρωση. Κατόπιν ειδικού αιτήματος της αρμόδιας αρχής ενός κράτους μέλους, η Επιτροπή διαβιβάζει και σε αυτή την αρχή αντίγραφα απλών αιτημάτων παροχής πληροφοριών σχετικά με κοινοποιημένη συγκέντρωση.

6. Κατ' αίτηση της Επιτροπής, οι κυβερνήσεις και οι αρμόδιες αρχές των κρατών μελών της παρέχουν όλες τις αναγκαίες πληροφορίες για την εκπλήρωση των καθηκόντων που της ανατίθενται βάσει του παρόντος κανονισμού.

7. Προς εκπλήρωση των καθηκόντων που της ανατίθενται βάσει του παρόντος κανονισμού, η Επιτροπή δύναται να καλεί σε συνέντευξη κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που συναινεί προς τούτο, για τη συγκέντρωση πληροφοριών σχετικών με το αντικείμενο της έρευνας. Στην αρχή της συνέντευξης, που μπορεί να διεξάγεται τηλεφωνικά ή με άλλα ηλεκτρονικά μέσα, η Επιτροπή αναφέρει τη νομική βάση και το σκοπό της συνέντευξης.

Εφόσον η συνέντευξη δεν διεξάγεται στους χώρους της Επιτροπής ή τηλεφωνικά ή με άλλο ηλεκτρονικό μέσο, η Επιτροπή ενημερώνει εκ των προτέρων την αρμόδια αρχή του κράτους μέλους στο έδαφος του οποίου λαμβάνει χώρα η συνέντευξη. Εάν ζητηθεί από την αρμόδια αρχή του εν λόγω κράτους μέλους, οι υπάλληλοι της αρχής αυτής μπορούν να συνδράμουν τους υπαλλήλους της Επιτροπής και τα άλλα πρόσωπα που είναι ενταταλμένα από αυτήν για τη διεξαγωγή της συνέντευξης.

Άρθρο 12

Διεξαγωγή ελέγχων από τις αρχές των κρατών μελών

1. Μετά από αίτηση της Επιτροπής, οι αρμόδιες αρχές των κρατών μελών διεξάγουν τους ελέγχους που η Επιτροπή κρίνει αναγκαίους σύμφωνα με το άρθρο 13 παράγραφος 1 ή που έχει διατάξει με απόφαση κατ' εφαρμογή του άρθρου 13 παράγραφος 4. Οι υπάλληλοι των αρμόδιων αρχών των κρατών μελών στους οποίους έχει ανατεθεί η διεξαγωγή των ελέγχων, καθώς και τα ενταταλμένα ή διορισμένα από τις αρχές αυτές πρόσωπα, ασκούν τις εξουσίες τους σύμφωνα με το εθνικό τους δίκαιο.

2. Οι υπάλληλοι και τα λοιπά συνοδευόμενα άτομα που έχουν εξουσιοδοτηθεί από την Επιτροπή πρόσωπα μπορούν, εφόσον τους ζητηθεί από την τελευταία ή από την αρχή ανταγωνισμού του κράτους μέλους στο έδαφος του οποίου πρόκειται να πραγματοποιηθεί ο έλεγχος, να συνδράμουν τους υπαλλήλους της οικείας αρχής.

Άρθρο 13

Εξουσίες ελέγχου της Επιτροπής

1. Προς εκπλήρωση των καθηκόντων που της ανατίθενται βάσει του παρόντος κανονισμού, η Επιτροπή δύναται να διενεργεί κάθε αναγκαίο έλεγχο σε επιχειρήσεις και ενώσεις επιχειρήσεων.

2. Οι υπάλληλοι και τα λοιπά συνοδευόμενα άτομα που έχουν εξουσιοδοτηθεί από την Επιτροπή για τη διενέργεια ελέγχου, έχουν την εξουσία:

- α) να εισέρχονται σε κάθε χώρο, γήπεδο και μεταφορικό μέσο των επιχειρήσεων και ενώσεων επιχειρήσεων·
- β) να ελέγχουν τα βιβλία και άλλα επιχειρηματικά έγγραφα, ανεξαρτήτως της μορφής αποθήκευσής τους·
- γ) να πραγματοποιούν ή να αποκτούν υπό οποιαδήποτε μορφή αντίγραφα ή αποσπάσματα των εν λόγω βιβλίων και εγγράφων·
- δ) να σφραγίζουν οποιονδήποτε επαγγελματικό χώρο και βιβλία ή έγγραφα κατά το χρονικό διάστημα και στο βαθμό που απαιτούνται για το έλεγχο·
- ε) να ζητούν από κάθε εκπρόσωπο ή μέλος του προσωπικού της επιχείρησης ή ένωσης επιχειρήσεων επεξηγήσεις για πραγματικά στοιχεία ή έγγραφα που σχετίζονται με το αντικείμενο και το σκοπό του ελέγχου και να καταγράφουν τις απαντήσεις τους.

3. Οι υπάλληλοι και τα λοιπά συνοδευόμενα άτομα που έχουν εξουσιοδοτηθεί από την Επιτροπή για τη διενέργεια ελέγχου ασκούν τις εξουσίες τους αφού προηγουμένως επιδείξουν γραπτό ένταλμα, στο οποίο προσδιορίζονται το αντικείμενο και ο σκοπός του ελέγχου, καθώς και οι κυρώσεις που ενδέχεται να επιβληθούν βάσει του άρθρου 14 σε περίπτωση που η επίδειξη των ζητούμενων βιβλίων ή λοιπών επιχειρηματικών εγγράφων είναι ελλιπής και σε περίπτωση που αποδεικνύονται ανακριβείς ή παραπλανητικές οι απαντήσεις σε ερωτήσεις υποβαλλόμενες κατ' εφαρμογή της παραγράφου 2 του παρόντος άρθρου. Ικανό χρονικό διάστημα πριν από τη διενέργεια του ελέγχου η Επιτροπή ειδοποιεί την αρμόδια αρχή του κράτους μέλους στο έδαφος του οποίου πρόκειται να πραγματοποιηθεί ο έλεγχος.

4. Οι επιχειρήσεις και οι ενώσεις επιχειρήσεων δέχονται τους ελέγχους που διατάσσει με απόφασή της η Επιτροπή. Στην απόφαση αυτή προσδιορίζονται το αντικείμενο και ο σκοπός του επιτόπιου ελέγχου, καθορίζεται η ημερομηνία έναρξής του και μνημονεύονται οι κυρώσεις που προβλέπονται στα άρθρα 14 και 15, καθώς και το δικαίωμα προσβολής της απόφασης ενώπιον του Δικαστηρίου. Η Επιτροπή λαμβάνει τις σχετικές αποφάσεις αφού προηγουμένως ακούσει τις απόψεις της αρμόδιας αρχής του κράτους μέλους στο έδαφος του οποίου πρόκειται να πραγματοποιηθεί ο έλεγχος.

5. Οι υπάλληλοι της αρμόδιας αρχής του κράτους μέλους στο έδαφος του οποίου πρόκειται να διενεργηθεί ο έλεγχος, καθώς και τα ενταταλμένα ή διορισθέντα από αυτήν πρόσωπα, εφόσον το ζητήσει η εν λόγω αρχή ή η Επιτροπή, παρέχουν ενεργό συνδρομή στους υπαλλήλους της Επιτροπής και τα λοιπά συνοδευόμενα άτομα που έχουν εξουσιοδοτηθεί από αυτήν κατά την εκπλήρωση του έργου τους. Για το σκοπό αυτό, διαθέτουν τις εξουσίες που καθορίζονται στην παράγραφο 2.

6. Σε περίπτωση που οι υπάλληλοι και άλλα συνοδευόντα πρόσωπα που είναι εντεταλμένα από την Επιτροπή διαπιστώσουν ότι μία επιχείρηση αντιτίθεται στη διενέργεια ελέγχου που έχει διαταχθεί δυνάμει του παρόντος άρθρου, συμπεριλαμβανομένου του σφραγίσματος χώρων, βιβλίων ή αρχείων της επιχείρησης το οικείο κράτος μέλος τους παρέχει κάθε αναγκαία συνδρομή, ζητώντας, κατά περίπτωση, τη συνδρομή της αστυνομίας ή ισότιμης αρχής επιβολής του νόμου, προκειμένου να καθίσταται δυνατή η άσκηση του ελέγχου τους.

7. Αν για τη συνδρομή που προβλέπεται στην παράγραφο 6 απαιτείται, σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία, άδεια δικαστικής αρχής, ζητείται η άδεια αυτή. Η άδεια αυτή μπορεί επίσης να ζητείται ως προληπτικό μέτρο.

8. Όταν ζητείται η άδεια που αναφέρεται στην παράγραφο 7, η εθνική δικαστική αρχή ελέγχει τη γνησιότητα της απόφασης της Επιτροπής, καθώς και κατά πόσον τα σχεδιαζόμενα μέτρα καταναγκασμού δεν είναι ούτε αυθαίρετα ούτε υπερβολικά σε σχέση με το αντικείμενο του ελέγχου. Κατά τον έλεγχο της αναλογικότητας των μέτρων αυτών, η εθνική δικαστική αρχή μπορεί να ζητήσει από την Επιτροπή, απευθείας ή μέσω της αρμόδιας αρχής του κράτους μέλους, λεπτομερείς εξηγήσεις σχετικά με το αντικείμενο του ελέγχου. Ωστόσο, η εθνική δικαστική αρχή δεν μπορεί να αμφισβητήσει την αναγκαιότητα του ελέγχου ούτε να ζητήσει την προσκόμιση των στοιχείων του φακέλου της Επιτροπής. Η νομιμότητα της απόφασης της Επιτροπής υπόκειται αποκλειστικά στον έλεγχο του Δικαστηρίου.

Άρθρο 14

Πρόστιμα

1. Η Επιτροπή δύναται με απόφασή της να επιβάλει στα πρόσωπα που αναφέρονται στο άρθρο 3 παράγραφος 1 στοιχείο β) σε επιχειρήσεις ή ενώσεις επιχειρήσεων πρόστιμα που μπορούν να φθάνουν το 1 % του συνολικού κύκλου εργασιών, όπως αυτός ορίζεται στο άρθρο 5, που πραγματοποιήσαν κατά την προηγούμενη χρήση οι συμμετέχουσες επιχειρήσεις ή ενώσεις επιχειρήσεων, εφόσον, εκ προθέσεως ή εξ αμελείας:

- α) παρέχουν ανακριβή ή παραπλανητικά στοιχεία κατά την υποβολή αναφοράς, πιστοποίησης κοινοποίησης ή συμπληρωματικής κοινοποίησης κατ' εφαρμογή των άρθρων 4, 10 παράγραφος 5, ή 22 παράγραφος 3·
- β) παρέχουν ανακριβή ή παραπλανητικά στοιχεία κατά την απάντησή τους σε αίτηση σύμφωνα με το άρθρο 11 παράγραφος 2·
- γ) απαντώντας σε αίτηση που τους υποβλήθηκε με απόφαση βάσει του άρθρου 11 παράγραφος 3, παρέχουν ανακριβείς, ελλιπείς ή παραπλανητικές πληροφορίες ή δεν παρέχουν πληροφορίες εντός της ταχθείσας προθεσμίας·
- δ) επιδεικνύουν κατά τρόπο ελλιπή τα βιβλία ή άλλα επιχειρηματικά έγγραφα που τους ζητούνται κατά τη διάρκεια ελέγχων που διενεργούνται σύμφωνα με το άρθρο 13 ή δεν δέχονται να υποβληθούν σε έλεγχο ο οποίος έχει διαταχθεί με απόφαση εκδοθείσα κατ' εφαρμογή του άρθρου 13 παράγραφος 4·
- ε) απαντώντας σε ερώτηση που τους υποβλήθηκε σύμφωνα με το άρθρο 13 παράγραφος 2 στοιχείο ε),
 - δίνουν ελλιπή ή παραπλανητική απάντηση, ή

- δεν διορθώνουν εντός της προθεσμίας που έθεσε η Επιτροπή, ανακριβείς, ελλιπείς ή παραπλανητικές απαντήσεις που δόθηκαν από μέλη του προσωπικού, ή
- παραλείπουν ή αρνούνται να δώσουν πλήρη απάντηση για ζητήματα που άπτονται του αντικείμενου και του σκοπού του ελέγχου που διατάχθηκε με απόφαση εκδοθείσα κατ' εφαρμογή του άρθρου 13 παράγραφος 4,

στ) έχουν διαρρήξει σφραγίδες οι οποίες ετέθησαν από υπαλλήλους ή άλλα συνοδευόντα πρόσωπα που είναι εντεταλμένοι από την Επιτροπή κατ' εφαρμογή του άρθρου 13 παράγραφος 2 στοιχείο δ).

2. Η Επιτροπή μπορεί με απόφασή της να επιβάλει στα πρόσωπα που αναφέρονται στο άρθρο 3 παράγραφος 1, στοιχείο β) ή στις συμμετέχουσες επιχειρήσεις πρόστιμα ύψους μέχρι 10 % του συνολικού κύκλου εργασιών των συμμετεχουσών επιχειρήσεων, όπως αυτός ορίζεται στο άρθρο 5, αν εκ προθέσεως ή εξ αμελείας:

- α) δεν προβαίνουν στην κοινοποίηση συγκέντρωσης σύμφωνα με τα άρθρα 4, ή 22 παράγραφος 3 προ της πραγματοποίησής της, εκτός εάν αυτό τους επιτρέπεται ρητά βάσει του άρθρου 7 παράγραφος 2 ή με απόφαση ληφθείσα σύμφωνα με το άρθρο 7 παράγραφος 3·
- β) πραγματοποιούν συγκέντρωση κατά παράβαση του άρθρου 7·
- γ) πραγματοποιούν συγκέντρωση που έχει κηρυχθεί ασυμβίβαστη με την κοινή αγορά με απόφαση ληφθείσα κατ' εφαρμογή του άρθρου 8 παράγραφος 3 ή δεν συμμορφώνονται με μέτρα που διατάχθηκαν με απόφαση ληφθείσα κατ' εφαρμογή του άρθρου 8, παράγραφοι 4 ή 5·
- δ) δεν συμμορφώνονται με όρο ή υποχρέωση που επιβλήθηκαν με απόφαση ληφθείσα δυνάμει του άρθρου 6 παράγραφος 1 στοιχείο β), του άρθρου 7 παράγραφος 3 ή του άρθρου 8 παράγραφος 2 δεύτερο εδάφιο.

3. Κατά τον καθορισμό του ύψους του προστίμου, λαμβάνεται υπόψη η φύση, η σοβαρότητα και η διάρκεια της παράβασης.

4. Οι αποφάσεις που λαμβάνονται βάσει των παραγράφων 1, 2 και 3 δεν έχουν ποινικό χαρακτήρα.

Άρθρο 15

Χρηματικές ποινές

1. Η Επιτροπή δύναται με απόφασή της να επιβάλει κατά προσώπων που αναφέρονται στο άρθρο 3 παράγραφος 1 στοιχείο β) σε επιχειρήσεις ή ενώσεις επιχειρήσεων χρηματικές ποινές που μπορούν να φθάνουν το 5 % του μέσου ημερήσιου κύκλου εργασιών της συμμετέχουσας επιχείρησης ή ένωσης επιχειρήσεων, όπως ορίζεται στο άρθρο 5, για κάθε εργάσιμη ημέρα υπερημερίας, υπολογιζόμενη από την ημερομηνία που ορίζεται στην απόφαση, προκειμένου να τις εξαναγκάσει:

- α) να υποβάλουν πλήρεις και ακριβείς πληροφορίες που τους έχει ζητήσει με απόφαση εκδοθείσα δυνάμει του άρθρου 11 παράγραφος 3·
- β) να υποβάλλονται σε έλεγχο που έχει διατάξει με απόφαση εκδοθείσα κατ' εφαρμογή του άρθρου 13 παράγραφος 4·

γ) να συμμορφωθούν με υποχρέωση που επιβλήθηκε με απόφαση κατ' εφαρμογή του άρθρου 6 παράγραφος 1 στοιχείο β), του άρθρου 7 παράγραφος 3 ή του άρθρου 8 παράγραφος 2 δεύτερο εδάφιο· ή

δ) να συμμορφώνονται με μέτρα που διατάχθηκαν με απόφαση κατ' εφαρμογή του άρθρου 8, παράγραφοι 4 ή 5.

2. Εφόσον τα πρόσωπα που αναφέρονται στο άρθρο 3 παράγραφος 1 στοιχείο β), οι επιχειρήσεις ή ενώσεις επιχειρήσεων συμμορφωθούν με την υποχρέωση για την εκπλήρωση της οποίας επιβλήθηκε η χρηματική ποινή, η Επιτροπή δύναται να μειώνει το οριστικό ύψος της σε επίπεδο κατώτερο εκείνου που είχε καθοριστεί με την αρχική απόφαση.

Άρθρο 16

Έλεγχος του Δικαστηρίου

Το Δικαστήριο αποφαινεται κατά πλήρη δικαιοδοσία βάσει του άρθρου 229 της συνθήκης επί των προσφυγών που ασκούνται κατά των αποφάσεων της Επιτροπής με τις οποίες καθορίζεται πρόστιμο ή χρηματική ποινή· δύναται δε να άρει, να μειώσει ή να αυξήσει το πρόστιμο ή τη χρηματική ποινή που έχει επιβληθεί.

Άρθρο 17

Επαγγελματικό απόρρητο

1. Οι πληροφορίες που συλλέγονται κατ' εφαρμογή του παρόντος κανονισμού χρησιμοποιούνται μόνο για τους σκοπούς της σχετικής αίτησης παροχής πληροφοριών, έρευνας ή ακρόασης.

2. Με την επιφύλαξη του άρθρου 4 παράγραφος 3 και των άρθρων 18 και 20, η Επιτροπή και οι αρμόδιες αρχές των κρατών μελών, καθώς και οι υπάλληλοί τους και το λοιπό προσωπικό και άλλα πρόσωπα που εργάζονται υπό την εποπτεία αυτών των αρχών, καθώς και οι υπάλληλοι και το λοιπό προσωπικό άλλων αρχών των κρατών μελών, δεν κοινολογούν πληροφορίες από τη φύση τους καλυπτόμενες από επαγγελματικό απόρρητο, τις οποίες έχουν συγκεντρώσει κατ' εφαρμογή του παρόντος κανονισμού.

3. Οι παράγραφοι 1 και 2 δεν αποκλείουν τη δημοσίευση γενικών πληροφοριών ή μελετών, οι οποίες δεν συμπεριλαμβάνουν ατομικά στοιχεία για συγκεκριμένες επιχειρήσεις ή ενώσεις επιχειρήσεων.

Άρθρο 18

Ακρόαση των μερών και των τρίτων

1. Πριν λάβει τις αποφάσεις που προβλέπονται στο άρθρο 6 παράγραφος 3, στο άρθρο 7 παράγραφος 3, στο άρθρο 8 παράγραφος 2 έως 6, στο άρθρο 14 και στο άρθρο 15, η Επιτροπή παρέχει στα ενδιαφερόμενα πρόσωπα, επιχειρήσεις και ενώσεις επι-

χειρήσεων την ευκαιρία να εκφράσουν, σε όλα τα στάδια της διαδικασίας έως τη γνωμοδότηση της συμβουλευτικής επιτροπής, την άποψή τους επί των κατ' αυτών αιτιάσεων.

2. Κατά παρέκκλιση της παραγράφου 1, οι αποφάσεις σύμφωνα με το άρθρο 7 παράγραφος 3 και το άρθρο 8 παράγραφος 5 μπορούν να λαμβάνονται προσωρινά χωρίς να δίδεται προηγούμενος στα ενδιαφερόμενα πρόσωπα, επιχειρήσεις ή ενώσεις επιχειρήσεων, η ευκαιρία να γνωστοποιήσουν την άποψή τους, υπό την προϋπόθεση ότι η Επιτροπή τους παρέχει την ευκαιρία αυτή, το συντομότερο δυνατό, μετά τη λήψη της απόφασής της.

3. Η Επιτροπή βασίζει τις αποφάσεις της μόνο στις αιτιάσεις επί των οποίων οι ενδιαφερόμενοι μπόρεσαν να διατυπώσουν τις παρατηρήσεις τους. Τα δικαιώματα αμύνης των ενδιαφερομένων διασφαλίζονται πλήρως κατά τη διεξαγωγή της διαδικασίας. Η πρόσβαση στο φάκελο είναι ελεύθερη τουλάχιστον για τα αμέσως ενδιαφερόμενα μέρη, χωρίς να αγνοείται το έννομο συμφέρον των επιχειρήσεων για την προστασία του επαγγελματικού τους απορρήτου.

4. Εφόσον η Επιτροπή ή οι αρμόδιες αρχές των κρατών μελών το κρίνουν αναγκαίο, μπορούν επίσης να παρέχουν ακρόαση και σε άλλα φυσικά ή νομικά πρόσωπα. Φυσικά ή νομικά πρόσωπα που αποδεικνύουν την ύπαρξη ευλόγου συμφέροντος, και ιδίως τα μέλη των οργάνων διοίκησης ή διεύθυνσης των συμμετεχουσών επιχειρήσεων ή οι αναγνωρισμένοι εκπρόσωποι των εργαζομένων των επιχειρήσεων αυτών, γίνονται δεκτοί σε ακρόαση, κατόπιν αιτήσεώς τους.

Άρθρο 19

Σχέσεις με τις αρχές των κρατών μελών

1. Η Επιτροπή διαβιβάζει στις αρμόδιες αρχές των κρατών μελών, εντός προθεσμίας τριών εργάσιμων ημερών, αντίγραφο των κοινοποιήσεων καθώς και, το συντομότερο δυνατόν, τα σπουδαιότερα έγγραφα τα οποία της διαβιβάζονται ή εκδίδει η ίδια βάσει του παρόντος κανονισμού. Στα έγγραφα αυτά περιλαμβάνονται οι δεσμεύσεις που ανέλαβαν οι συμμετέχουσες επιχειρήσεις έναντι της Επιτροπής προκειμένου να καταστεί η συγκέντρωση συμβατή με την κοινή αγορά σύμφωνα με τα άρθρα 6 παράγραφος 2 ή το άρθρο 8 παράγραφος 2 δεύτερο εδάφιο.

2. Η Επιτροπή διεξάγει τις διαδικασίες που προβλέπονται στον παρόντα κανονισμό διατηρώντας στενή και μόνιμη επαφή με τις αρμόδιες αρχές των κρατών μελών, οι οποίες μπορούν να υποβάλουν παρατηρήσεις επί των εν λόγω διαδικασιών. Για τους σκοπούς του άρθρου 9, ενημερώνεται από τις αρμόδιες αρχές των κρατών μελών που αναφέρονται στην παράγραφο 2 του εν λόγω άρθρου και τους δίνει την ευκαιρία να γνωστοποιήσουν την άποψή τους σε όλα τα στάδια της διαδικασίας μέχρι την έκδοση αποφάσεως δυνάμει της παραγράφου 3 του εν λόγω άρθρου, επιτρέποντάς τους, προς το σκοπό αυτό, την πρόσβαση στο φάκελο.

3. Πριν από τη λήψη απόφασης βάσει του άρθρου 8 παράγραφοι 1 έως 6 και των άρθρων 14 ή 15 εξαιρουμένων των προσωρινών αποφάσεων που λαμβάνονται σύμφωνα με το άρθρο 18 παράγραφος 2, ζητείται η γνώμη της συμβουλευτικής επιτροπής συγκεντρώσεων.

4. Η συμβουλευτική επιτροπή αποτελείται από αντιπροσώπους των αρμόδιων αρχών των κρατών μελών. Κάθε κράτος μέλος ορίζει έναν ή δύο αντιπροσώπους, οι οποίοι σε περίπτωση κωλύματος μπορούν να αντικαθίστανται από άλλον αντιπρόσωπο. Ο ένας τουλάχιστον από τους αντιπροσώπους αυτούς πρέπει να είναι αρμόδιος για θέματα συμπτύξεων και δεσποζουσών θέσεων.

5. Η διαβούλευση με τη συμβουλευτική επιτροπή γίνεται σε κοινή συνεδρίαση που συγκαλείται από την Επιτροπή, η οποία και προεδρεύει. Μαζί με τη σχετική πρόσκληση, αποστέλλεται και σύνοψη της υπόθεσης με αναφορά των σημαντικότερων εγγράφων και ένα προσχέδιο απόφασης για κάθε υπό εξέταση υπόθεση. Η συνεδρίαση πραγματοποιείται τουλάχιστον 10 εργάσιμες ημέρες μετά την αποστολή της πρόσκλησης. Η Επιτροπή μπορεί, σε εξαιρετικές περιπτώσεις, να συντομεύσει καταλλήλως την προθεσμία αυτή προκειμένου να αποφευχθεί σοβαρή ζημία σε μία ή περισσότερες συμμετέχουσες στη συγκέντρωση επιχειρήσεις.

6. Η συμβουλευτική επιτροπή εκφέρει γνώμη επί του σχεδίου απόφασης της Επιτροπής, ενδεχομένως μετά από ψηφοφορία. Η συμβουλευτική επιτροπή μπορεί να εκφέρει γνώμη ακόμη και αν τα απουσιάζοντα μέλη της δεν εκπροσωπούνται. Η γνώμη αυτή καταχωρείται εγγράφως και επισυνάπτεται στο σχέδιο απόφασης. Η Επιτροπή λαμβάνει όσο είναι δυνατόν υπόψη της τη γνώμη της επιτροπής και την ενημερώνει για τον τρόπο με τον οποίο έλαβε υπόψη τη γνώμη αυτή.

7. Η Επιτροπή ανακοινώνει τη γνώμη της συμβουλευτικής επιτροπής, μαζί με την απόφαση, στους αποδέκτες της απόφασης. Δημοσιοποιεί τη γνώμη καθώς και την απόφαση, λαμβάνοντας υπόψη το έννομο συμφέρον των επιχειρήσεων για προστασία του επιχειρηματικού τους απορρήτου.

Άρθρο 20

Δημοσίευση των αποφάσεων

1. Η Επιτροπή δημοσιεύει στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης* τις αποφάσεις που λαμβάνει κατ' εφαρμογή του άρθρου 8 παράγραφοι 1 έως 6 και των άρθρων 14 και 15 εξαιρουμένων των προσωρινών αποφάσεων που λαμβάνονται σύμφωνα με το άρθρο 18 παράγραφος 2, μαζί με τη γνώμη της συμβουλευτικής επιτροπής.

2. Στην απόφαση αναφέρονται τα ονόματα των μερών και το κύριο περιεχόμενο της απόφασης, λαμβάνοντας υπόψη το έννομο συμφέρον των επιχειρήσεων προς προστασία του επιχειρηματικού τους απορρήτου.

Άρθρο 21

Εφαρμογή του κανονισμού και δικαιοδοσία

1. Ο παρών κανονισμός είναι ο μόνος που εφαρμόζεται στις συγκεντρώσεις, όπως ορίζονται στο άρθρο 3, και οι κανονισμοί (ΕΚ) αριθ. 1/2003 ⁽¹⁾, (ΕΟΚ) αριθ. 1017/68 ⁽²⁾, (ΕΟΚ) αριθ. 4056/86 ⁽³⁾ και (ΕΟΚ) αριθ. 3975/87 του Συμβουλίου ⁽⁴⁾, δεν τυγχάνουν εφαρμογής, εκτός αν πρόκειται για κοινές επιχειρήσεις που δεν έχουν κοινοτική διάσταση και έχουν ως αντικείμενο ή ως αποτέλεσμα τον συντονισμό της ανταγωνιστικής συμπεριφοράς επιχειρήσεων που παραμένουν ανεξάρτητες.

2. Η Επιτροπή είναι αποκλειστικά αρμόδια για τη λήψη των αποφάσεων που προβλέπει ο παρών κανονισμός, με την επιφύλαξη του ελέγχου τους εκ μέρους του Δικαστηρίου.

3. Τα κράτη μέλη δεν εφαρμόζουν την εθνική τους νομοθεσία περί ανταγωνισμού στις συγκεντρώσεις επιχειρήσεων με κοινοτική διάσταση.

Το πρώτο εδάφιο δεν θίγει την εξουσία των κρατών μελών να προβαίνουν στις αναγκαίες έρευνες για την εφαρμογή του άρθρου 4 παράγραφος 4 του άρθρου 9 παράγραφος 2 ή να λαμβάνουν, μετά από παραπομπή, σύμφωνα με το άρθρο 9 παράγραφος 3 πρώτο εδάφιο στοιχείο β) ή παράγραφος 5, τα μέτρα που είναι απολύτως αναγκαία για την εφαρμογή του άρθρου 9 παράγραφος 8.

4. Παρά τις παραγράφους 2 και 3, τα κράτη μέλη μπορούν να λαμβάνουν τα κατάλληλα μέτρα για την προστασία έννομων συμφερόντων που δεν καλύπτονται από τον παρόντα κανονισμό, εφόσον τα συμφέροντα αυτά συμβιβάζονται με τις γενικές αρχές και τις λοιπές διατάξεις του κοινοτικού δικαίου.

Ως έννομα συμφέροντα κατά την έννοια του πρώτου εδαφίου, θεωρούνται η δημόσια ασφάλεια, η πολυφωνία των μέσων μαζικής ενημέρωσης και οι κανόνες χρηστής διαχείρισης.

Κάθε άλλο δημόσιο συμφέρον πρέπει να ανακοινώνεται από το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος στην Επιτροπή και να αναγνωρίζεται από αυτήν, αφού εξετάσει κατά πόσο συμβιβάζεται με τις γενικές αρχές και τις λοιπές διατάξεις του κοινοτικού δικαίου, πριν να ληφθούν τα προαναφερθέντα μέτρα. Η Επιτροπή ενημερώνει για την απόφασή της το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος, εντός 25 εργάσιμων ημερών από την εν λόγω ανακοίνωση.

⁽¹⁾ ΕΕ L 1 της 4.1.2003, σ. 1.

⁽²⁾ ΕΕ L 175 της 23.7.1968, σ. 1· κανονισμός όπως τροποποιήθηκε τελευταία από τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1/2003.

⁽³⁾ ΕΕ L 378 της 31.12.1986, σ. 4· κανονισμός όπως τροποποιήθηκε τελευταία από τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1/2003.

⁽⁴⁾ ΕΕ L 374 της 31.12.1987, σ. 1· κανονισμός όπως τροποποιήθηκε τελευταία από τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1/2003.

Άρθρο 22

Παραπομπή στην Επιτροπή

1. Ένα ή περισσότερα κράτη μέλη μπορούν να ζητούν από την Επιτροπή να εξετάσει μια συγκέντρωση, όπως ορίζεται στο άρθρο 3, που δεν έχει κοινοτική διάσταση κατά την έννοια του άρθρου 1, αλλά επηρεάζει το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών και απειλεί να επηρεάσει σημαντικά τον ανταγωνισμό στο έδαφος του κράτους μέλους ή των κρατών μελών που υποβάλλουν την σχετική αίτηση.

Η εν λόγω αίτηση μπορεί να υποβάλλεται το αργότερο εντός 15 εργάσιμων ημερών από την ημερομηνία κατά την οποία κοινοποιήθηκε η συγκέντρωση ή, εάν δεν απαιτείται η κοινοποίηση, έγινε κατ' άλλο τρόπο γνωστή στο οικείο κράτος μέλος.

2. Η Επιτροπή ενημερώνει αμελλητί τις αρμόδιες αρχές των κρατών μελών και τις συμμετέχουσες επιχειρήσεις για κάθε αίτηση που έλαβε σύμφωνα με την παράγραφο 1.

Την αρχική αίτηση μπορεί να συνυποβάλλει οποιοδήποτε άλλο κράτος μέλος εντός διαστήματος 15 εργάσιμων ημερών από την ενημέρωσή του από την Επιτροπή για την υποβολή της αρχικής αίτησης.

Όλες οι εθνικές προθεσμίες σχετικά με τη συγκέντρωση αναστέλλονται έως ότου αποφασισθεί, σύμφωνα με τη διαδικασία που καθορίζεται στο παρόν άρθρο, πού θα εξετασθεί η συγκέντρωση. Αμέσως μόλις ένα κράτος μέλος ειδοποιήσει την Επιτροπή και τις συμμετέχουσες επιχειρήσεις ότι δεν επιθυμεί να συνυποβάλλει την αίτηση, η αναστολή των εθνικών προθεσμιών του τερματίζεται.

3. Η Επιτροπή μπορεί, το αργότερο δέκα εργάσιμες ημέρες μετά τη λήξη της προθεσμίας που αναφέρεται στην παράγραφο 2, να αποφασίζει να εξετάσει, τη συγκέντρωση εκεί όπου θεωρεί ότι επηρεάζει το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών και απειλεί να επηρεάσει σημαντικά τον ανταγωνισμό στο έδαφος του κράτους μέλους ή των κρατών μελών που υποβάλλουν την αίτηση. Εάν η Επιτροπή δεν λάβει απόφαση εντός της προθεσμίας αυτής, θεωρείται ότι αποφάσισε να εξετάσει τη συγκέντρωση σύμφωνα με την αίτηση.

Η Επιτροπή ενημερώνει όλα τα κράτη μέλη και τις συμμετέχουσες επιχειρήσεις για την απόφασή της αυτή. Μπορεί δε να ζητάει την υποβολή κοινοποίησης σύμφωνα με το άρθρο 4.

Το κράτος μέλος ή τα κράτη μέλη που υπέβαλαν την εν λόγω αίτηση, δεν εφαρμόζουν πλέον την εθνική τους νομοθεσία περί ανταγωνισμού στη συγκέντρωση.

4. Στις περιπτώσεις που η Επιτροπή εξετάζει μια συγκέντρωση σύμφωνα με την παράγραφο 3 του παρόντος άρθρου, εφαρμόζονται το άρθρο 2, το άρθρο 4 παράγραφοι 2 έως 3 τα άρθρα 5, 6 και τα άρθρα 8 έως 21. Το άρθρο 7 εφαρμόζεται, εφόσον η συγκέντρωση δεν έχει πραγματοποιηθεί κατά την ημερομηνία κατά την οποία η Επιτροπή ενημερώνει τις συμμετέχουσες επιχειρήσεις για την υποβολή της αίτησης.

Εφόσον δεν απαιτείται κοινοποίηση σύμφωνα με το άρθρο 4, η προθεσμία του άρθρου 10 παράγραφος 1, εντός της οποίας πρέπει να κινείται διαδικασία, αρχίζει την εργάσιμη ημέρα που ακολουθεί εκείνη κατά την οποία η Επιτροπή ενημέρωσε τις συμμετέχουσες επιχειρήσεις ότι αποφάσισε να εξετάσει τη συγκέντρωση σύμφωνα με την παράγραφο 3.

5. Η Επιτροπή μπορεί να ενημερώνει ένα ή περισσότερα κράτη μέλη ότι θεωρεί ότι μια συγκέντρωση πληροί τα κριτήρια της παραγράφου 1. Στην περίπτωση αυτή, η Επιτροπή μπορεί να καλεί το κράτος μέλος ή τα κράτη μέλη αυτά να υποβάλλουν αίτηση σύμφωνα με την παράγραφο 1.

Άρθρο 23

Εκτελεστικές διατάξεις

1. Η Επιτροπή έχει την εξουσία να θεσπίζει σύμφωνα με τη διαδικασία της παραγράφου 2:

- α) εκτελεστικές διατάξεις σχετικά με την μορφή, το περιεχόμενο και τις λοιπές λεπτομέρειες των κοινοποιήσεων και της υποβολής αναφορών σύμφωνα με το άρθρο 4·
- β) εκτελεστικές διατάξεις σχετικά με τα χρονικά όρια με βάση το άρθρο 4 παράγραφοι 4 και 5 τα άρθρα 7, 9, 10 και το άρθρο 22·
- γ) τη διαδικασία και τις προθεσμίες για την υποβολή και την εφαρμογή δεσμεύσεων σύμφωνα με το άρθρο 6 παράγραφος 2 και το άρθρο 8 παράγραφος 2·
- δ) εκτελεστικές διατάξεις σχετικά με τις ακροάσεις βάσει του άρθρου 18.

2. Η Επιτροπή επικουρείται από συμβουλευτική επιτροπή, αποτελούμενη από αντιπροσώπους των κρατών μελών.

- α) Πριν από τη δημοσίευση του σχεδίου εκτελεστικών διατάξεων και πριν από τη θέσπιση τέτοιων διατάξεων, η Επιτροπή ζητά την γνώμη της συμβουλευτικής επιτροπής.
- β) Η διαβούλευση πραγματοποιείται σε συνεδρίαση που συγκαλείται έπειτα από πρόσκληση και υπό την προεδρία της Επιτροπής. Μαζί με την πρόσκληση, αποστέλλεται και σχέδιο των εκτελεστικών διατάξεων που πρέπει να εγκριθούν. Η συνεδρίαση πραγματοποιείται τουλάχιστον δέκα εργάσιμες ημέρες μετά την αποστολή της πρόσκλησης.
- γ) Η συμβουλευτική επιτροπή εκφέρει τη γνώμη της για το σχέδιο εκτελεστικών διατάξεων, εν ανάγκη προβαίνοντας σε ψηφοφορία. Η Επιτροπή λαμβάνει στο μέγιστο δυνατό βαθμό υπόψη τη γνώμη που διατυπώνει η συμβουλευτική επιτροπή.

Άρθρο 24

Σχέσεις με τρίτες χώρες

1. Τα κράτη μέλη ενημερώνουν την Επιτροπή σχετικά με τις δυσκολίες γενικής φύσεως που συναντούν οι επιχειρήσεις τους, όταν προβαίνουν στις, κατά το άρθρο 3 συγκεντρώσεις, σε τρίτη χώρα.

2. Το αργότερο ένα έτος μετά την έναρξη ισχύος του παρόντος κανονισμού και, εν συνεχεία περιοδικά, η Επιτροπή καταρτίζει για πρώτη φορά έκθεση σχετικά με τη μεταχείριση της οποίας τυγχάνουν οι επιχειρήσεις που έχουν την έδρα ή τα κύρια πεδία της δραστηριότητάς τους στην Κοινότητα, υπό τους όρους των παραγράφων 3 και 4, κατά την πραγματοποίηση συγκεντρώσεων σε τρίτες χώρες. Η Επιτροπή διαβιβάζει τις εν λόγω εκθέσεις στο Συμβούλιο, συνοδευόμενες ενδεχομένως από συστάσεις.

3. Εφόσον η Επιτροπή διαπιστώνει, είτε βάσει των αναφερομένων στην παράγραφο 2 εκθέσεων είτε βάσει άλλων πληροφοριών, ότι η μεταχείριση που επιφυλάσσει μια τρίτη χώρα στις επιχειρήσεις που έχουν την έδρα ή τα κύρια πεδία της δραστηριότητάς τους στην Κοινότητα, δεν είναι ανάλογη με τη μεταχείριση της οποίας τυγχάνουν οι επιχειρήσεις της χώρας αυτής από την Κοινότητα, μπορεί να υποβάλει στο Συμβούλιο προτάσεις για να της δοθεί η κατάλληλη εντολή διεξαγωγής διαπραγματεύσεων με σκοπό την παροχή ανάλογης μεταχείρισης στις επιχειρήσεις που έχουν την έδρα ή τα κύρια πεδία της δραστηριότητάς τους στην Κοινότητα.

4. Τα μέτρα που λαμβάνονται βάσει του παρόντος άρθρου πρέπει να είναι σύμφωνα με τις υποχρεώσεις που υπέχουν η Κοινότητα ή τα κράτη μέλη, με την επιφύλαξη του άρθρου 307 της συνθήκης, βάσει διμερών ή πολυμερών διεθνών συμφωνιών.

Άρθρο 25

Κατάργηση

1. Με την επιφύλαξη του άρθρου 26 παράγραφος 2, οι κανονισμοί (ΕΟΚ) αριθ. 4064/89 και (ΕΚ) αριθ. 1310/97, καταργούνται από την 1η Μαΐου 2004.

2. Οι παραπομπές στους καταργούμενους κανονισμούς θεωρούνται ως παραπομπές στον παρόντα κανονισμό και διαβάζονται σύμφωνα με τον πίνακα αντιστοιχίας που παρατίθεται στο παράρτημα.

Ο παρών κανονισμός είναι δεσμευτικός ως προς όλα τα μέρη του και ισχύει άμεσα σε κάθε κράτος μέλος.

Βρυξέλλες, 20 Ιανουαρίου 2004.

Άρθρο 26

Έναρξη ισχύος και μεταβατικές διατάξεις

1. Ο παρών κανονισμός αρχίζει να ισχύει την εικοστή ημέρα μετά τη δημοσίευσή του στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*.

Ο παρών κανονισμός εφαρμόζεται από την 1η Μαΐου 2004.

2. Ο κανονισμός ΕΟΚ αριθ. 4064/89 εξακολουθεί να εφαρμόζεται σε συγκεντρώσεις που αποτέλεσαν αντικείμενο συμφωνίας ή αναγγελίας ή απόκτησης ελέγχου κατά την έννοια του άρθρου 4 παράγραφος 1 του εν λόγω κανονισμού, πριν από την ημερομηνία εφαρμογής του παρόντος κανονισμού, υπό την επιφύλαξη, ιδίως, των διατάξεων περί εφαρμογής που περιέχονται στο άρθρο 25 παράγραφοι 2 και 3 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 4064/89 και στο άρθρο 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1310/97.

3. Όσον αφορά τις συγκεντρώσεις στις οποίες εφαρμόζεται ο παρών κανονισμός δυνάμει προσχώρησης, η ημερομηνία προσχώρησης αντικαθιστά την ημερομηνία εφαρμογής του παρόντος κανονισμού.

Για το Συμβούλιο

Ο Πρόεδρος

C. McCREEVY

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Πίνακας αντιστοιχίας

Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 4064/89	Παρών κανονισμός
Άρθρο 1 παράγραφοι 1, 2 και 3	Άρθρο 1 παράγραφοι 1, 2 και 3
Άρθρο 1 παράγραφος 4	Άρθρο 1 παράγραφος 4
Άρθρο 1 παράγραφος 5	Άρθρο 1 παράγραφος 5
Άρθρο 2 παράγραφος 1	Άρθρο 2 παράγραφος 1
—	Άρθρο 2 παράγραφος 2
Άρθρο 2 παράγραφος 2	Άρθρο 2 παράγραφος 3
Άρθρο 2 παράγραφος 3	Άρθρο 2 παράγραφος 4
Άρθρο 2 παράγραφος 4	Άρθρο 2 παράγραφος 5
Άρθρο 3 παράγραφος 1	Άρθρο 3 παράγραφος 1
Άρθρο 3 παράγραφος 2	Άρθρο 3 παράγραφος 4
Άρθρο 3 παράγραφος 3	Άρθρο 3 παράγραφος 2
Άρθρο 3 παράγραφος 4	Άρθρο 3 παράγραφος 3
—	Άρθρο 3 παράγραφος 4
Άρθρο 3 παράγραφος 5	Άρθρο 3 παράγραφος 5
Άρθρο 4 παράγραφος 1 πρώτη πρόταση	Άρθρο 4 παράγραφος 1 πρώτο εδάφιο
Άρθρο 4 παράγραφος 1 δεύτερη πρόταση	—
—	Άρθρο 4 παράγραφος 1 δεύτερο και τρίτο εδάφιο
Άρθρο 4 παράγραφος 2 και 3	Άρθρο 4 παράγραφοι 2 και 3
—	Άρθρο 4 παράγραφοι 4 έως 6
Άρθρο 5 παράγραφοι 1 έως 3	Άρθρο 5 παράγραφος 1 έως 3
Άρθρο 5 παράγραφος 4 εισαγωγική φράση	Άρθρο 5 παράγραφος 4 εισαγωγική φράση
Άρθρο 5 παράγραφος 4 στοιχείο α)	Άρθρο 5 παράγραφος 4 στοιχείο α)
Άρθρο 5 παράγραφος 4 στοιχείο β) εισαγωγική φράση	Άρθρο 5 παράγραφος 4 στοιχείο β) εισαγωγική φράση
Άρθρο 5 παράγραφος 4 στοιχείο β) πρώτη περίπτωση	Άρθρο 5 παράγραφος 4 στοιχείο β) στοιχείο i)
Άρθρο 5 παράγραφος 4 στοιχείο β) δεύτερη περίπτωση	Άρθρο 5 παράγραφος 4 στοιχείο β) στοιχείο ii)
Άρθρο 5 παράγραφος 4 στοιχείο β) τρίτη περίπτωση	Άρθρο 5 παράγραφος 4 στοιχείο β) στοιχείο iii)
Άρθρο 5 παράγραφος 4 στοιχείο β) τέταρτη περίπτωση	Άρθρο 5 παράγραφος 4 στοιχείο β) στοιχείο iv)
Άρθρο 5 παράγραφος 4 στοιχεία γ), δ) και ε)	Άρθρο 5 παράγραφος 4 στοιχεία γ), δ) και ε)
Άρθρο 5 παράγραφος 5	Άρθρο 5 παράγραφος 5
Άρθρο 6 παράγραφος 1 εισαγωγική φράση	Άρθρο 6 παράγραφος 1 εισαγωγική φράση
Άρθρο 6 παράγραφος 1 στοιχεία α) και β)	Άρθρο 6 παράγραφος 1 στοιχεία α) και β)
Άρθρο 6 παράγραφος 1 στοιχείο γ)	Άρθρο 6 παράγραφος 1 στοιχείο γ) πρώτη πρόταση
Άρθρο 6 παράγραφοι 2 έως 5	Άρθρο 6 παράγραφοι 2 έως 5
Άρθρο 7 παράγραφος 1	Άρθρο 7 παράγραφος 1
Άρθρο 7 παράγραφος 3	Άρθρο 7 παράγραφος 2
Άρθρο 7 παράγραφος 4	Άρθρο 7 παράγραφος 3
Άρθρο 7 παράγραφος 5	Άρθρο 7 παράγραφος 4
Άρθρο 8 παράγραφος 1	Άρθρο 6 παράγραφος 1 στοιχείο γ) δεύτερη πρόταση
Άρθρο 8 παράγραφος 2	Άρθρο 8 παράγραφοι 1 και 2
Άρθρο 8 παράγραφος 3	Άρθρο 8 παράγραφος 3

Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 4064/89	Παρών κανονισμός
Άρθρο 8 παράγραφος 4	Άρθρο 8 παράγραφος 4
—	Άρθρο 8 παράγραφος 5
Άρθρο 8 παράγραφος 5	Άρθρο 8 παράγραφος 6
Άρθρο 8 παράγραφος 6	Άρθρο 8 παράγραφος 7
—	Άρθρο 8 παράγραφος 8
Άρθρο 9 παράγραφοι 1 έως 9	Άρθρο 9 παράγραφοι 1 έως 9
Άρθρο 9 παράγραφος 10	—
Άρθρο 10 παράγραφοι 1 και 2	Άρθρο 10 παράγραφοι 1 και 2
Άρθρο 10 παράγραφος 3	Άρθρο 10 παράγραφος 1 πρώτο εδάφιο πρώτη πρόταση
—	Άρθρο 10 παράγραφος 3 πρώτο εδάφιο δεύτερη πρόταση
—	Άρθρο 10 παράγραφος 3 δεύτερο εδάφιο
Άρθρο 10 παράγραφος 4	Άρθρο 10 παράγραφος 4 πρώτο εδάφιο
—	Άρθρο 10 παράγραφος 4 δεύτερο εδάφιο
Άρθρο 10 παράγραφος 5	Άρθρο 10 παράγραφος 5 πρώτο και τέταρτο εδάφιο
—	Άρθρο 10 παράγραφος 5 δεύτερο τρίτο και πέμπτο εδάφιο
Άρθρο 10 παράγραφος 6	Άρθρο 10 παράγραφος 6
Άρθρο 11 παράγραφος 1	Άρθρο 11 παράγραφος 1
Άρθρο 11 παράγραφος 2	—
Άρθρο 11 παράγραφος 3	Άρθρο 11 παράγραφος 2
Άρθρο 11 παράγραφος 4	Άρθρο 11 παράγραφος 4 πρώτη πρόταση
—	Άρθρο 11 παράγραφος 4 δεύτερη και τρίτη πρόταση
Άρθρο 11 παράγραφος 5 πρώτη πρόταση	—
Άρθρο 11 παράγραφος 5 δεύτερη πρόταση	Άρθρο 11 παράγραφος 3
Άρθρο 11 παράγραφος 6	Άρθρο 11 παράγραφος 5
—	Άρθρο 11 παράγραφος 6 και 7
Άρθρο 12	Άρθρο 12
Άρθρο 13 παράγραφος 1 πρώτο εδάφιο	Άρθρο 13 παράγραφος 1
Άρθρο 13 παράγραφος 1 δεύτερο εδάφιο εισαγωγική φράση	Άρθρο 13 παράγραφος 2 εισαγωγική φράση
Άρθρο 13 παράγραφος 1 δεύτερο εδάφιο στοιχείο α)	Άρθρο 13 παράγραφος 2 στοιχείο β)
Άρθρο 13 παράγραφος 1 δεύτερο εδάφιο στοιχείο β)	Άρθρο 13 παράγραφος 2 στοιχείο γ)
Άρθρο 13 παράγραφος 1 δεύτερο εδάφιο στοιχείο γ)	Άρθρο 13 παράγραφος 2 στοιχείο ε)
Άρθρο 13 παράγραφος 1 δεύτερο εδάφιο στοιχείο δ)	Άρθρο 13 παράγραφος 2 στοιχείο α)
—	Άρθρο 13 παράγραφος 2 στοιχείο δ)
Άρθρο 13 παράγραφος 2	Άρθρο 13 παράγραφος 3
Άρθρο 13 παράγραφος 3	Άρθρο 13 παράγραφος 4 πρώτη και δεύτερη πρόταση
Άρθρο 13 παράγραφος 4	Άρθρο 13 παράγραφος 4 τρίτη πρόταση
Άρθρο 13 παράγραφος 5	Άρθρο 13 παράγραφος 5 πρώτη πρόταση
—	Άρθρο 13 παράγραφος 5 δεύτερη πρόταση
Άρθρο 13 παράγραφος 6 πρώτη πρόταση	Άρθρο 13 παράγραφος 6
Άρθρο 13 παράγραφος 6 δεύτερη πρόταση	—
—	Άρθρο 13 παράγραφοι 7 και 8
Άρθρο 14 παράγραφος 1 εισαγωγική φράση	Άρθρο 14 παράγραφος 1 εισαγωγική φράση
Άρθρο 14 παράγραφος 1 στοιχείο α)	Άρθρο 14 παράγραφος 2 στοιχείο α)
Άρθρο 14 παράγραφος 1 στοιχείο β)	Άρθρο 14 παράγραφος 1 στοιχείο α)
Άρθρο 14 παράγραφος 1 στοιχείο γ)	Άρθρο 14 παράγραφος 1 στοιχεία β) και γ)

Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 4064/89	Παρών κανονισμός
Άρθρο 14 παράγραφος 1 στοιχείο δ)	Άρθρο 14 παράγραφος 1 στοιχείο δ)
—	Άρθρο 14 παράγραφος 1 στοιχεία ε) και στ)
Άρθρο 14 παράγραφος 2 εισαγωγική φράση	Άρθρο 14 παράγραφος 2 εισαγωγική φράση
Άρθρο 14 παράγραφος 2 στοιχείο α)	Άρθρο 14 παράγραφος 2 στοιχείο δ)
Άρθρο 14 παράγραφος 2 στοιχεία β) και γ)	Άρθρο 14 παράγραφος 2 στοιχεία β) και γ)
Άρθρο 14 παράγραφος 3	Άρθρο 14 παράγραφος 3
Άρθρο 14 παράγραφος 4	Άρθρο 14 παράγραφος 4
Άρθρο 15 παράγραφος 1 εισαγωγική φράση	Άρθρο 15 παράγραφος 1 εισαγωγική φράση
Άρθρο 15 παράγραφος 1 στοιχεία α) και β)	Άρθρο 15 παράγραφος 1 στοιχεία α) και β)
Άρθρο 15 παράγραφος 2 εισαγωγική φράση	Άρθρο 15 παράγραφος 1 εισαγωγική φράση
Άρθρο 15 παράγραφος 2 στοιχείο α)	Άρθρο 15 παράγραφος 1 στοιχείο γ)
Άρθρο 15 παράγραφος 2 στοιχείο β)	Άρθρο 15 παράγραφος 1 στοιχείο δ)
Άρθρο 15 παράγραφος 3	Άρθρο 15 παράγραφος 2
Άρθρα 16 έως 20	Άρθρα 16 έως 20
Άρθρο 21 παράγραφος 1	Άρθρο 21 παράγραφος 2
Άρθρο 21 παράγραφος 2	Άρθρο 21 παράγραφος 3
Άρθρο 21 παράγραφος 3	Άρθρο 21 παράγραφος 4
Άρθρο 22 παράγραφος 1	Άρθρο 21 παράγραφος 1
Άρθρο 22 παράγραφος 3	—
—	Άρθρο 22 παράγραφοι 1 έως 3
Άρθρο 22 παράγραφος 4	Άρθρο 22 παράγραφος 4
Άρθρο 22 παράγραφος 5	—
—	Άρθρο 22 παράγραφος 5
Άρθρο 23	Άρθρο 23 παράγραφος 1
—	Άρθρο 23 παράγραφος 2
Άρθρο 24	Άρθρο 24
—	Άρθρο 25
Άρθρο 25 παράγραφος 1	Άρθρο 26 παράγραφος 1 πρώτο εδάφιο
—	Άρθρο 26 παράγραφος 1 δεύτερο εδάφιο
Άρθρο 25 παράγραφος 2	Άρθρο 26 παράγραφος 2
Άρθρο 25 παράγραφος 3	Άρθρο 26 παράγραφος 3
—	Παράρτημα

European Merger Control - Council Regulation 139/2004 - Statistics

21 September 1990 to 30 June 2006																			
I.) NOTIFICATIONS																	06/06		
	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	00	01	02	03	04	05	06	Total	
Number of notified cases	12	63	60	58	95	110	131	172	235	292	345	335	279	212	249	313	170	3127	
Cases withdrawn - Phase 1			3	1	6	4	5	9	5	7	8	8	3	0	3	6	2	70	
Cases withdrawn - Phase 2				1			1		4	5	6	4	1	0	2	3	0	27	
II.) REFERRALS																	06/06		
	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	00	01	02	03	04	05	06	Total	
Art 4(4) request (Form RS)															2	14	3	19	
Art 4(4) referral to Member State															2	11	3	16	
Art 4(4) refusal of referral															0	0	0	0	
Art 4(5) request (Form RS)															19	28	20	68	
Art 4(5) referral accepted															15	24	22	62	
Art 4(5) refusal of referral															2	0	0	2	
Art 22 request	0	0	0	1	0	1	1	1	0	0	0	0	2	1	1	4	3	15	
Art 22(3) referral (Art 22. 4 taken in conjunction with article 6 or 8 under Reg. 4064/89)	0	0	0	1	0	1	1	1	0	0	0	0	2	1	1	3	2	13	
Art 22(3) refusal of referral																1	1	2	
Art 9 request	0	1	1	1	1	0	3	7	4	9	4	9	8	10	4	7	3	72	
Art 9.3 partial referral to Member State	0	0	1	0	1	0	0	6	3	2	3	6	7	1	1	3	0	34	
Art 9.3 full referral	0	0	0	1	0	0	3	1	1	3	2	1	4	8	2	3	1	30	
Art 9.3 refusal of referral	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	3	
III.) FIRST PHASE DECISIONS																	06/06		
	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	00	01	02	03	04	05	06	Total	
Art 6.1 (a) out of scope Merger Regulation	2	5	9	4	5	9	6	4	6	1	1	1	1	0	0	0	0	54	
Art 6.1 (b) compatible	5	47	43	49	78	90	109	118	207	236	293	299	240	203	220	276	142	2655	
Art 6.1(b) compatible, under simplified procedure (figures included in 6.1(b) compatible above)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	41	141	103	110	137	167	80	779	
Art 6.1 (b) in conjunction with Art 6.2 (compatible w. commitments)	0	3	4	0	2	3	0	2	12	19	28	13	10	11	12	15	9	143	
IV.) PHASE II PROCEEDINGS INITIATED																	06/06		
	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	00	01	02	03	04	05	06	Total	
Art 6.1 (c)	0	6	4	4	6	7	6	11	12	20	19	22	7	9	8	10	5	156	
V.) SECOND PHASE DECISIONS																	06/06		
	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	00	01	02	03	04	05	06	Total	
Art 8.1 compatible (8.2 under Reg. 4064/89)	0	1	1	1	2	2	1	1	3	0	3	5	2	2	2	2	1	29	

Art 8.2 compatible with commitments	0	3	3	2	2	3	3	7	4	8	12	10	5	6	4	3	2	77
Art 8.3 prohibition	0	1	0	0	1	2	3	1	2	1	2	5	0	0	1	0	0	19
Art 8.4 restore effective competition	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	2	0	0	0	0	4
VI.) OTHER DECISIONS																	06/06	
	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	00	01	02	03	04	05	06	Total
Art 6.3 (a) decision revoked	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1
Art 8.5 (a) decision revoked	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Art 14 decision imposing fines	0	0	0	0	0	0	0	0	1	4	1	0	1	0	1	0	0	8
Art 7.3 derogation from suspension (7.4 under Reg. 4064/89)	1	1	2	3	3	2	4	5	13	7	4	7	14	8	10	6	1	91
Art 21	0	0	0	0	0	1	0	1	0	1	1	0	1	0	0	0	0	5

I

(Πράξεις για την ισχύ των οποίων απαιτείται δημοσίευση)

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΚ) αριθ. 1/2003 ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ
της 16ης Δεκεμβρίου 2002
για την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού που προβλέπονται στα άρθρα 81 και 82 της συνθήκης
(Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ)

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη:

τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, και ιδίως το άρθρο 83,

την πρόταση της Επιτροπής ⁽¹⁾,

τη γνώμη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου ⁽²⁾,

τη γνώμη της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής ⁽³⁾,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

- (1) Η εγκαθίδρυση καθεστώτος ικανού να αποτρέπει τη νόθευση του ανταγωνισμού στην κοινή αγορά προϋποθέτει τη μεθόδευση της αποτελεσματικής και ομοιόμορφης εφαρμογής των άρθρων 81 και 82 της συνθήκης στην Κοινότητα. Ο κανονισμός αριθ. 17 του Συμβουλίου, της 6ης Φεβρουαρίου 1962, πρώτος κανονισμός εφαρμογής των άρθρων 81 και 82 της συνθήκης ^(*) ⁽⁴⁾, επέτρεψε την ανάπτυξη κοινοτικής πολιτικής στον τομέα του ανταγωνισμού, η οποία με τη σειρά της συνέβαλε στη διάδοση κλίματος ανταγωνισμού στην Κοινότητα. Πάντως, σήμερα είναι σκόπιμη η αντικατάσταση του εν λόγω κανονισμού με βάση την κτηθείσα πείρα, ούτως ώστε να προβλεφθούν ρυθμίσεις οι οποίες να είναι προσαρμοσμένες στις προκλήσεις της ενοποιημένης πλέον αγοράς και της μελλοντικής διεύρυνσης της Κοινότητας.
- (2) Ενδείκνυται, ειδικότερα, να επανεξετασθεί ο τρόπος εφαρμογής της διάταξης που εισάγει εξαιρέσεις στην απαγόρευση των συμφωνιών που περιστέλλουν τον ανταγωνισμό, η οποία περιλαμβάνεται στο άρθρο 81 παράγραφος 3 της συνθήκης. Στο πλαίσιο αυτό είναι σκόπιμο, βάσει του άρθρου 83 παράγραφος 2 στοιχείο β) της συνθήκης, να λαμβάνονται υπόψη, αφενός, η ανάγκη διασφάλισης αποτελεσματικής εποπτείας και, αφετέρου, η ανάγκη απλούστευσης της διοικητικής διαδικασίας στο μέτρο του δυνατού.
- (3) Το συγκεντρωτικό καθεστώς που θεσπίστηκε με τον κανονισμό αριθ. 17 δεν είναι πλέον ικανό να διασφαλίζει την επίτευξη ισορροπίας μεταξύ των δύο αυτών στόχων. Αφενός, αποτελεί τροχοπέδη για την εφαρμογή των κοινοτικών κανόνων ανταγωνισμού από τα δικαστήρια και τις αρχές ανταγωνισμού των κρατών μελών, ενώ το σύστημα κοινοποιήσεων που περιλαμβάνει εμποδίζει την Επιτροπή να επικεντρώσει το έργο της στην καταστολή των πλέον σοβαρών παραβάσεων. Αφετέρου, συνεπάγεται σημαντικό κόστος για τις επιχειρήσεις.
- (4) Κατά συνέπεια, το καθεστώς αυτό θα πρέπει να αντικατασταθεί από ένα σύστημα εξαιρέσεων άμεσης εφαρμογής βάσει του οποίου οι αρχές ανταγωνισμού και τα δικαστήρια των κρατών μελών θα είναι αρμόδια να εφαρμόζουν όχι μόνο το άρθρο 81 παράγραφος 1 της συνθήκης και το άρθρο 82 της συνθήκης, που είναι άμεσα εφαρμόσιτα σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, αλλά και το άρθρο 81 παράγραφος 3 της συνθήκης.

⁽¹⁾ ΕΕ C 365 Ε της 19.12.2000, σ. 284.

⁽²⁾ ΕΕ C 72 Ε της 21.3.2002, σ. 305.

⁽³⁾ ΕΕ C 155 της 29.5.2001, σ. 73.

^(*) Ο τίτλος του κανονισμού αριθ. 17 προσαρμόστηκε προκειμένου να ληφθεί υπόψη η νέα αρίθμηση των άρθρων της συνθήκης ΕΚ σύμφωνα με το άρθρο 12 της συνθήκης του Άμστερνταμ· η αρχική παραπομπή ήταν στα άρθρα 85 και 86 της συνθήκης.

⁽⁴⁾ ΕΕ 13 της 21.2.1962, σ. 204/62· κανονισμός όπως τροποποιήθηκε τελευταία από τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1216/1999 (ΕΕ L 148 της 15.6.1999, σ. 5).

- (5) Για να διασφαλιστεί η αποτελεσματική επιβολή των κοινοτικών κανόνων ανταγωνισμού και ταυτόχρονα ο σεβασμός θεμελιωδών δικαιωμάτων υπεράσπισης, ο παρών κανονισμός θα πρέπει να ρυθμίζει το βάρος της απόδειξης αναφορικά με τα άρθρα 81 και 82 της συνθήκης. Θα πρέπει να είναι η πλευρά ή η αρχή που προβάλλει τον ισχυρισμό παράβασης του άρθρου 81 παράγραφος 1 και του άρθρου 82 της συνθήκης που οφείλει να αποδεικνύει την ύπαρξη παράβασης, σύμφωνα με τα απαιτούμενα νομικά πρότυπα απόδειξης. Θα πρέπει να είναι η επιχείρηση ή η ένωση επιχειρήσεων που επικαλείται το ευεργέτημα της υπεράσπισης, έναντι της διαπίστωσης μιας παράβασης, η οποία οφείλει να αποδεικνύει, σύμφωνα με τα απαιτούμενα νομικά πρότυπα απόδειξης, ότι πληρούνται οι όροι για την εφαρμογή αυτής της υπεράσπισης. Ο παρών κανονισμός δεν θίγει ούτε τους εθνικούς κανόνες περί των απαιτούμενων αποδεικτικών προτύπων ούτε την υποχρέωση των αρχών ανταγωνισμού και των δικαστηρίων των κρατών μελών να εξακριβώνουν τα κρίσιμα πραγματικά περιστατικά μιας υπόθεσης, υπό τον όρο ότι οι εν λόγω κανόνες και υποχρεώσεις συνάδουν προς τις γενικές αρχές του κοινοτικού δικαίου.
- (6) Για να διασφαλιστεί η αποτελεσματική εφαρμογή της κοινοτικής νομοθεσίας ανταγωνισμού, είναι σκόπιμο όπως οι εθνικές αρχές ανταγωνισμού αποκτήσουν πιο στενή σχέση με την εφαρμογή της. Προς τούτο, οι εν λόγω αρχές θα πρέπει να έχουν την εξουσία να εφαρμόζουν την κοινοτική νομοθεσία.
- (7) Τα εθνικά δικαστήρια επιτελούν καίρια λειτουργία στο πλαίσιο της εφαρμογής της κοινοτικής νομοθεσίας ανταγωνισμού. Προσπαίζουν τα δικαιώματα που απορρέουν από το κοινοτικό δίκαιο, εκδικάζοντας τις νομικές διαφορές που ανακύπτουν μεταξύ ιδιωτών, π.χ. επιδικάζοντας αποζημίωση υπέρ εκείνων που έχουν θίγει από παραβάσεις. Υπό την έννοια αυτή, ο ρόλος των εθνικών δικαστηρίων συμπληρώνει το ρόλο των αρχών ανταγωνισμού των κρατών μελών. Επομένως, θα πρέπει να τους παρασχεθεί η εξουσία να εφαρμόζουν πλήρως τα άρθρα 81 και 82 της συνθήκης.
- (8) Για να διασφαλίζεται η αποτελεσματική εφαρμογή των κοινοτικών κανόνων ανταγωνισμού και η ορθή λειτουργία των μηχανισμών συνεργασίας που περιλαμβάνει ο παρών κανονισμός, είναι απαραίτητο να υποχρεωθούν οι αρχές ανταγωνισμού και τα δικαστήρια των κρατών μελών, οσάκις εφαρμόζουν την εθνική νομοθεσία ανταγωνισμού σε συμφωνίες και πρακτικές που ενδέχεται να επηρεάζουν τις συναλλαγές μεταξύ κρατών μελών, να εφαρμόζουν επίσης και τα άρθρα 81 και 82 της συνθήκης. Για να δημιουργηθεί εντός της εσωτερικής αγοράς ένα ενιαίο πλαίσιο χειρισμών προκειμένου για συμφωνίες, αποφάσεις ομίλων επιχειρήσεων και εναρμονισμένες πρακτικές, είναι επίσης ανάγκη να προσδιορισθεί, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 83 παράγραφος 2 στοιχείο ε) της συνθήκης, η σχέση μεταξύ εθνικών διατάξεων και κοινοτικής νομοθεσίας ανταγωνισμού. Για το σκοπό αυτό είναι απαραίτητο να προβλεφθεί ότι η εφαρμογή των εθνικών διατάξεων ανταγωνισμού σε συμφωνίες, αποφάσεις ή εναρμονισμένες πρακτικές κατά την έννοια του άρθρου 81 παράγραφος 1 της συνθήκης δεν επιτρέπεται να οδηγεί σε απαγόρευση αυτού του είδους συμφωνιών, αποφάσεων και εναρμονισμένων πρακτικών, όταν αυτές δεν απαγορεύονται και από την κοινοτική νομοθεσία. Οι συμφωνίες, αποφάσεις και εναρμονισμένες πρακτικές αποτελούν αυτόνομες έννοιες της κοινοτικής νομοθεσίας ανταγωνισμού που καλύπτουν το συντονισμό της συμπεριφοράς των επιχειρήσεων στην αγορά σύμφωνα με την ερμηνεία των κοινοτικών δικαστηρίων. Ο παρών κανονισμός δεν θα πρέπει να εμποδίζει τα κράτη μέλη να θεσπίζουν και να εφαρμόζουν στο έδαφός τους αυστηρότερες εθνικές διατάξεις για τον ανταγωνισμό οι οποίες να απαγορεύουν ή να επιβάλλουν κυρώσεις στην τυχόν μονομερή συμπεριφορά στην οποία επιδίδονται οι επιχειρήσεις. Αυτές οι αυστηρότερες εθνικές διατάξεις είναι δυνατό να περιλαμβάνουν διατάξεις που απαγορεύουν ή επιβάλλουν κυρώσεις για καταχρηστική συμπεριφορά έναντι οικονομικώς εξαρτημένων επιχειρήσεων. Πέραν αυτού, ο παρών κανονισμός δεν εφαρμόζεται σε εθνικές διατάξεις που επιβάλλουν ποινικές κυρώσεις σε φυσικά πρόσωπα, εκτός εάν οι κυρώσεις αυτές συνιστούν το μέσον δια του οποίου επιβάλλονται οι κανόνες ανταγωνισμού που ισχύουν για τις επιχειρήσεις.
- (9) Τα άρθρα 81 και 82 της συνθήκης επιδιώκουν την προστασία του ανταγωνισμού στην αγορά. Ο παρών κανονισμός, ο οποίος εκδίδεται για την εφαρμογή αυτών των διατάξεων της συνθήκης, δεν εμποδίζει τα κράτη μέλη από του να εφαρμόζουν στο έδαφός τους εθνική νομοθεσία η οποία προστατεύει άλλα νόμιμα συμφέροντα, υπό τον όρον ότι η νομοθεσία αυτή συμβαδίζει με τις γενικές αρχές και τις λοιπές διατάξεις της κοινοτικής νομοθεσίας. Εφόσον η συγκεκριμένη εθνική νομοθεσία επιδιώκει κατά κύριο λόγο στόχο άλλον από την προστασία του ανταγωνισμού στην αγορά, οι αρχές του ανταγωνισμού και τα δικαστήρια των κρατών μελών δύναται να εφαρμόζουν την εν λόγω νομοθεσία στο έδαφός τους. Ως εκ τούτου, τα κράτη μέλη έχουν το δικαίωμα, δυνάμει του παρόντος κανονισμού, να εφαρμόζουν στο έδαφός τους εθνική νομοθεσία που απαγορεύει ή επιβάλλει κυρώσεις στην άσκηση αθέμιτων εμπορικών πρακτικών, είτε αυτές είναι μονομερείς είτε συμβατικές. Η νομοθεσία αυτή επιδιώκει συγκεκριμένο στόχο, ανεξαρτήτως των πραγματικών ή των υποτιθεμένων συνεπειών των πράξεων αυτών επί του ανταγωνισμού στην αγορά. Αυτό συμβαίνει ιδίως με τη νομοθεσία που απαγορεύει στις επιχειρήσεις να επιβάλλουν, να αποσπούν ή να επιχειρούν να αποσπάσουν από τους εμπορικούς τους εταίρους αδικαιολόγητους, δυσανάλογους ή μη ανταποδοτικούς όρους και προϋποθέσεις.

- (10) Ορισμένοι κανονισμοί, όπως οι κανονισμοί 19/65/ΕΟΚ ⁽¹⁾, (ΕΟΚ) αριθ. 2821/71 ⁽²⁾, (ΕΟΚ) αριθ. 3976/87 ⁽³⁾, (ΕΟΚ) αριθ. 1534/91 ⁽⁴⁾ ή (ΕΟΚ) αριθ. 479/92 ⁽⁵⁾, παρέχουν την εξουσία στην Επιτροπή να εφαρμόζει το άρθρο 81 παράγραφος 3 της συνθήκης μέσω κανονισμών σχετικά με ορισμένες κατηγορίες συμφωνιών, αποφάσεων ενώσεων επιχειρήσεων και εναρμονισμένων πρακτικών. Στους τομείς που διέπονται από τους εν λόγω κανονισμούς, η Επιτροπή έχει εκδώσει και έχει το δικαίωμα να συνεχίσει να εκδίδει κανονισμούς απαλλαγής κατά κατηγορία με τους οποίους κηρύσσει το άρθρο 81 παράγραφος 1 της συνθήκης ανεφάρμοστο σε συγκεκριμένες κατηγορίες συμφωνιών, αποφάσεων και εναρμονισμένων πρακτικών. Όμως, όταν οι συμφωνίες, αποφάσεις και εναρμονισμένες πρακτικές στις οποίες εφαρμόζονται αυτοί οι Κανονισμοί έχουν αποτελέσματα ασυμβίβαστα με το άρθρο 81 παράγραφος 3 της συνθήκης, η Επιτροπή και οι αρμόδιες αρχές ανταγωνισμού των κρατών μελών θα πρέπει να έχουν την εξουσία να ανακαλούν σε συγκεκριμένες περιπτώσεις το ευεργέτημα του κανονισμού απαλλαγής κατά κατηγορία.
- (11) Για να μπορεί να μεριμνά για την εφαρμογή των διατάξεων της συνθήκης, η Επιτροπή θα πρέπει να έχει τη δυνατότητα να απευθύνει αποφάσεις στις επιχειρήσεις και τις ενώσεις επιχειρήσεων προκειμένου αυτές να θέσουν τέρμα στις παραβάσεις των άρθρων 81 και 82 της συνθήκης. Εφόσον υπάρχει έννομο συμφέρον, η Επιτροπή θα πρέπει επίσης να μπορεί να εκδίδει αποφάσεις με τις οποίες να διαπιστώνεται η διάπραξη παράβασης σε περιπτώσεις που η παράβαση έχει σταματήσει, ακόμη και αν δεν επιβάλλεται πρόστιμο. Ο παρών κανονισμός θα πρέπει επίσης να προβλέπει ρητώς την εξουσία έκδοσης διατακτικών αποφάσεων για τη λήψη προσωρινών μέτρων, την οποία η Επιτροπή διαθέτει σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου.
- (12) Ο παρών κανονισμός θα πρέπει να προβλέπει ρητώς την εξουσία της Επιτροπής να επιβάλλει οποιοδήποτε μέτρο, είτε συμπεριφοράς είτε διαρθρωτικού χαρακτήρα, το οποίο απαιτείται προκειμένου να παύσει η παράβαση, λαμβανομένης υπόψη της αρχής της αναλογικότητας. Μέτρα διαρθρωτικού χαρακτήρα θα πρέπει να επιβάλλονται μόνον εφόσον δεν υφίσταται εξίσου αποτελεσματικό μέτρο συμπεριφοράς ή στην περίπτωση που το εξίσου αποτελεσματικό μέτρο συμπεριφοράς θα ήταν επαχθέστερο για την αφορώμενη επιχείρηση από το μέτρο διαρθρωτικού χαρακτήρα. Ειδικότερα, οι διαρθρωτικές μεταβολές μιας επιχείρησης σε σχέση με την κατάσταση της πριν από την παράβαση θα θεωρούνται ανάλογες μόνον εφόσον υφίσταται σημαντικός κίνδυνος διαρκούς ή κατ' εξακολούθηση παράβασης που απορρέει από την ίδια τη διάρθρωση της επιχείρησης.
- (13) Όταν, στο πλαίσιο διαδικασίας που μπορεί να οδηγήσει στην επιβολή απαγόρευσης, συμφωνίας ή πρακτικής, επιχειρήσεις προτείνουν στην Επιτροπή να αναλάβουν δεσμεύσεις ικανές να παραμερίσουν τις αντιρρήσεις της, η Επιτροπή θα πρέπει να μπορεί να καθιστά τις δεσμεύσεις αυτές υποχρεωτικές για τις επιχειρήσεις, εκδίδοντας σχετική απόφαση. Οι αποφάσεις δέσμευσης θα πρέπει να διαπιστώνουν ότι δεν συντρέχουν πλέον λόγοι δράσης της Επιτροπής, δίχως να συνάγουν ότι υπήρχε ή ότι εξακολουθεί να υπάρχει παράβαση. Οι αποφάσεις δέσμευσης δεν θίγουν την αρμοδιότητα των αρχών ανταγωνισμού και των δικαστηρίων των κρατών μελών να προβαίνουν στη σχετική διαπίστωση και να αποφασίζουν ως προς την υπόθεση. Σε περιπτώσεις στις οποίες η Επιτροπή σκοπεύει να επιβάλει πρόστιμο, δεν ενδείκνυνται αποφάσεις δέσμευσης.

⁽¹⁾ Κανονισμός αριθ. 19/65/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 2ας Μαρτίου 1965, περί εφαρμογής του άρθρου 81 παράγραφος 3 της συνθήκης σε κατηγορίες συμφωνιών και εναρμονισμένων πρακτικών (οι τίτλοι των κανονισμών προσαρμόστηκαν προκειμένου να ληφθεί υπόψη η νέα αρίθμηση των άρθρων της συνθήκης ΕΚ σύμφωνα με το άρθρο 12 της συνθήκης του Άμστερνταμ· η αρχική παραπομπή ήταν στο άρθρο 85 παράγραφος 3 της συνθήκης) (ΕΕ 36 της 6.3.1965, σ. 533)· κανονισμός όπως τροποποιήθηκε τελευταία από τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1215/1999 (ΕΕ L 148 της 15.6.1999, σ. 1).

⁽²⁾ Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 2821/71 του Συμβουλίου, της 20ής Δεκεμβρίου 1971, περί εφαρμογής του άρθρου 81 παράγραφος 3 της συνθήκης σε κατηγορίες συμφωνιών, αποφάσεων και εναρμονισμένων πρακτικών (οι τίτλοι των κανονισμών προσαρμόστηκαν προκειμένου να ληφθεί υπόψη η νέα αρίθμηση των άρθρων της συνθήκης ΕΚ σύμφωνα με το άρθρο 12 της συνθήκης του Άμστερνταμ· η αρχική παραπομπή ήταν στο άρθρο 85 παράγραφος 3 της συνθήκης) (ΕΕ L 285 της 29.12.1971, σ. 46)· κανονισμός όπως τροποποιήθηκε τελευταία από την πράξη προσχώρησης του 1995.

⁽³⁾ Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 3976/87 του Συμβουλίου, της 14ης Δεκεμβρίου 1987, για την εφαρμογή του άρθρου 81 παράγραφος 3 της συνθήκης σε ορισμένες κατηγορίες συμφωνιών και εναρμονισμένων πρακτικών στον τομέα των αεροπορικών μεταφορών (οι τίτλοι των κανονισμών προσαρμόστηκαν προκειμένου να ληφθεί υπόψη η νέα αρίθμηση των άρθρων της συνθήκης ΕΚ σύμφωνα με το άρθρο 12 της συνθήκης του Άμστερνταμ· η αρχική παραπομπή ήταν στο άρθρο 85 παράγραφος 3 της συνθήκης) (ΕΕ L 374 της 31.12.1987, σ. 9)· κανονισμός όπως τροποποιήθηκε τελευταία από την πράξη προσχώρησης του 1994.

⁽⁴⁾ Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 1534/91 του Συμβουλίου, της 31ης Μαΐου 1991, σχετικά με την εφαρμογή του άρθρου 81 παράγραφος 3, της συνθήκης σε ορισμένες κατηγορίες συμφωνιών, αποφάσεων και εναρμονισμένων πρακτικών στον τομέα των ασφαλίσεων (οι τίτλοι των κανονισμών προσαρμόστηκαν προκειμένου να ληφθεί υπόψη η νέα αρίθμηση των άρθρων της συνθήκης ΕΚ σύμφωνα με το άρθρο 12 της συνθήκης του Άμστερνταμ· η αρχική παραπομπή ήταν στο άρθρο 85 παράγραφος 3 της συνθήκης) (ΕΕ L 143 της 7.6.1991, σ. 1).

⁽⁵⁾ Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 479/92 του Συμβουλίου, της 25ης Φεβρουαρίου 1992, σχετικά με την εφαρμογή του άρθρου 81 παράγραφος 3 της συνθήκης επί ορισμένων κατηγοριών συμφωνιών, αποφάσεων και εναρμονισμένων πρακτικών μεταξύ ναυτιλιακών εταιρειών τακτικών γραμμών (consortia) (οι τίτλοι των κανονισμών προσαρμόστηκαν προκειμένου να ληφθεί υπόψη η νέα αρίθμηση των άρθρων της συνθήκης ΕΚ σύμφωνα με το άρθρο 12 της συνθήκης του Άμστερνταμ· η αρχική παραπομπή ήταν στο άρθρο 85 παράγραφος 3 της συνθήκης) (ΕΕ L 55 της 29.2.1992, σ. 3)· κανονισμός όπως τροποποιήθηκε τελευταία από την πράξη προσχώρησης του 1994.

- (14) Σε εξαιρετικές περιπτώσεις μπορεί επίσης να είναι σκόπιμη, για λόγους προστασίας του κοινοτικού δημόσιου συμφέροντος, η έκδοση από την Επιτροπή απόφασης αναγνωριστικού χαρακτήρα με την οποία να διαπιστώνεται ότι δεν είναι εφαρμόσιμη η απαγόρευση που προβλέπει το άρθρο 81 ή το άρθρο 82 της συνθήκης, προκειμένου να επιτυγχάνεται η αποσαφήνιση της νομοθεσίας και να διασφαλίζεται η συνεπής εφαρμογή της στην Κοινότητα, ιδίως όσον αφορά νέους τύπους συμφωνιών ή πρακτικών που δεν ρυθμίζονται από την υφισταμένη νομολογία και διοικητική πρακτική.
- (15) Η Επιτροπή και οι αρχές ανταγωνισμού των κρατών μελών θα πρέπει να αποτελούν από κοινού ένα δίκτυο δημόσιων αρχών που θα συνεργάζονται στενά με σκοπό την εφαρμογή της κοινοτικής νομοθεσίας του ανταγωνισμού. Για το σκοπό αυτό είναι απαραίτητο να συγκροτηθούν κατάλληλοι μηχανισμοί ενημέρωσης και διαβουλεύσεων. Οι περαιτέρω λεπτομέρειες για τη συνεργασία εντός του δικτύου καθορίζονται και αναθεωρούνται από την Επιτροπή, σε στενή συνεργασία με τα κράτη μέλη.
- (16) Παρά τις ενδεχόμενες αντίθετες εθνικές διατάξεις, θα πρέπει να επιτρέπεται μεταξύ των μελών του δικτύου η ανταλλαγή πληροφοριών, ακόμη και εμπιστευτικού χαρακτήρα, καθώς και η χρησιμοποίηση τέτοιων πληροφοριών ως αποδεικτικών στοιχείων. Οι πληροφορίες αυτές μπορούν να χρησιμοποιούνται για την εφαρμογή των άρθρων 81 και 82 της συνθήκης, καθώς και για την παράλληλη εφαρμογή των εθνικών διατάξεων για τον ανταγωνισμό, υπό τον όρο ότι η εφαρμογή των εθνικών διατάξεων αφορά την ίδια περίπτωση και δεν οδηγεί σε διαφορετικό αποτέλεσμα. Οσάκις οι ανταλλασσόμενες πληροφορίες χρησιμοποιούνται από την παραλήπτρια αρχή για επιβολή κυρώσεων σε επιχειρήσεις, δεν θα πρέπει να υπάρχει άλλος περιορισμός στη χρησιμοποίηση των πληροφοριών πλην της υποχρέωσης να χρησιμοποιηθούν για το σκοπό για τον οποίο συνελέγησαν, δεδομένου ότι οι κυρώσεις που επιβάλλονται στις επιχειρήσεις είναι του αυτού τύπου σε όλα τα συστήματα. Τα δικαιώματα υπεράσπισης των οποίων απολαύουν οι επιχειρήσεις στα διάφορα συστήματα μπορούν να θεωρηθούν επαρκώς ισοδύναμα. Τα φυσικά, ωστόσο, πρόσωπα μπορούν να υπόκεινται σε διαφόρου τύπου κυρώσεις ανάλογα με τα διάφορα συστήματα. Όταν συμβαίνει αυτό, πρέπει απαραίτητα να λαμβάνεται μέριμνα ώστε οι πληροφορίες να μπορούν να χρησιμοποιηθούν μόνον εφ' όσον έχουν συλλεγεί με τρόπο που τηρεί το ίδιο επίπεδο προστασίας των δικαιωμάτων υπεράσπισης των φυσικών προσώπων όπως ορίζουν οι εθνικοί κανόνες της παραλήπτριας αρχής.
- (17) Τόσο για να διασφαλιστεί η συνεπής εφαρμογή της νομοθεσίας ανταγωνισμού όσο και για να επιτευχθεί η κατά το δυνατόν καλύτερη διαχείριση του δικτύου, επιβάλλεται να διατηρηθεί σε ισχύ ο κανόνας σύμφωνα με τον οποίον οι αρχές ανταγωνισμού των κρατών μελών παύουν αυτοδικαίως να είναι αρμόδιες αφ' ης στιγμής η Επιτροπή κινήσει η ίδια διαδικασία για συγκεκριμένη υπόθεση. Όταν αρχή ανταγωνισμού κράτους μέλους έχει επιληφθεί ήδη μιας υποθέσεως και η Επιτροπή σκοπεύει να κινήσει διαδικασία, θα πρέπει να προσπαθεί να προβεί στην ενέργεια αυτή το συντομότερο δυνατόν. Πριν από την έναρξη της διαδικασίας η Επιτροπή θα πρέπει να διαβουλεύεται με την επιληφθείσα εθνική αρχή.
- (18) Για να διασφαλιστεί η με τον καλύτερο τρόπο κατανομή των υποθέσεων μεταξύ των μελών του δικτύου, ενδείκνυται να θεσπισθεί διάταξη γενικού χαρακτήρα βάσει της οποίας μια αρχή ανταγωνισμού θα μπορεί να αναστέλλει ή να περατώνει την εξέταση δεδομένης υπόθεσης με βάση το σκεπτικό ότι η ίδια υπόθεση εξετάζεται ή έχει εξετασθεί από κάποια άλλη αρχή. Ο στόχος είναι κάθε υπόθεση να εξετάζεται μόνον από μία αρχή. Η διάταξη αυτή δεν θα πρέπει να θίγει τη δυνατότητα της Επιτροπής, η οποία έχει γίνει δεκτή από τη νομολογία του Δικαστηρίου, να απορρίπτει μία καταγγελία λόγω έλλειψης κοινοτικού συμφέροντος ακόμη και αν καμία άλλη αρχή ανταγωνισμού δεν έχει καταστήσει γνωστή την πρόθεσή της να επιληφθεί της υποθέσεως.
- (19) Η λειτουργία της συμβουλευτικής επιτροπής συμπράξεων και δεσποζουσών θέσεων, η οποία συνεστήθη δυνάμει του κανονισμού αριθ. 17, έχει αποδειχθεί λίαν ικανοποιητική. Η εν λόγω επιτροπή θα μπορούσε να ενσωματωθεί καλά στο νέο σύστημα αποκεντρωμένης εφαρμογής. Επομένως, ενδείκνυται να ληφθούν ως βάση οι διατάξεις του κανονισμού αριθ. 17, με ταυτόχρονη βελτίωση της αποτελεσματικότητας των σχετικών εργασιών. Για το σκοπό αυτό, θα ήταν χρήσιμο να προβλεφθεί η δυνατότητα έκδοσης γνωμών με έγγραφη διαδικασία. Εξάλλου, η συμβουλευτική επιτροπή θα πρέπει να μπορεί να χρησιμεύει ως πλαίσιο για τη συζήτηση υποθέσεων που εξετάζονται από τις αρχές ανταγωνισμού των κρατών μελών, συντελώντας με τον τρόπο αυτό στη διατήρηση της συνεπούς εφαρμογής της κοινοτικής νομοθεσίας ανταγωνισμού.
- (20) Η συμβουλευτική επιτροπή θα πρέπει να συγκροτείται από εκπροσώπους των αρχών ανταγωνισμού των κρατών μελών. Για τις συνεδριάσεις στις οποίες συζητούνται θέματα γενικού χαρακτήρα, τα κράτη μέλη θα πρέπει να δικαιούνται να ορίσουν έναν πρόσθετο εκπρόσωπο. Αυτό δεν θίγει τη δυνατότητα των μελών της συμβουλευτικής επιτροπής να επικουρούνται από άλλους εμπειρογνώμονες των κρατών μελών.

- (21) Η συνεπής εφαρμογή της νομοθεσίας του ανταγωνισμού προϋποθέτει επίσης τη συγκρότηση μηχανισμών για τη συνεργασία μεταξύ των δικαστηρίων των κρατών μελών και της Επιτροπής. Αυτό ισχύει για όλα τα δικαστήρια των κρατών μελών που εφαρμόζουν τα άρθρα 81 και 82 της συνθήκης, ανεξάρτητα από το εάν τα εφαρμόζουν σε δίκες μεταξύ ιδιωτών ή ενεργώντας ως δημόσιες αρχές επιβολής του νόμου ή ως δευτεροβάθμια όργανα. Ειδικότερα, τα εθνικά δικαστήρια θα πρέπει να μπορούν να απευθύνονται στην Επιτροπή και να της ζητούν πληροφορίες ή τη γνώμη της σχετικά με την εφαρμογή της κοινοτικής νομοθεσίας ανταγωνισμού. Εξάλλου, θα πρέπει να αναγνωρισθεί στην Επιτροπή και στις αρχές ανταγωνισμού των κρατών μελών η εξουσία να διατυπώνουν παρατηρήσεις, γραπτές ή προφορικές, ενώπιον των δικαστηρίων οσάκις εφαρμόζονται τα άρθρα 81 ή 82 της συνθήκης. Οι παρατηρήσεις αυτές θα πρέπει να υποβάλλονται εντός των πλαισίων των εθνικών δικονομικών κανόνων και πρακτικών, συμπεριλαμβανομένων των κανόνων για τη διασφάλιση των δικαιωμάτων των μερών. Για το σκοπό αυτό, θα πρέπει να κατοχυρωθεί η δυνατότητα της Επιτροπής και των αρχών ανταγωνισμού των κρατών μελών να ενημερώνονται επαρκώς για τις διαδικασίες ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων.
- (22) Στο πλαίσιο ενός συστήματος παράλληλων αρμοδιοτήτων και προκειμένου να διασφαλισθεί η τήρηση των αρχών της ασφάλειας δικαίου και της ομοιόμορφης εφαρμογής της κοινοτικής νομοθεσίας ανταγωνισμού, πρέπει να αποφεύγεται η έκδοση αντικρουόμενων αποφάσεων. Επιβάλλεται συνεπώς να αποσαφηνισθούν, σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου, τα αποτελέσματα των αποφάσεων της Επιτροπής και των διαδικασιών στα δικαστήρια και τις αρχές ανταγωνισμού των κρατών μελών. Οι αποφάσεις δέσμευσης που λαμβάνονται από την Επιτροπή δεν θίγουν τις εξουσίες των δικαστηρίων και των αρχών ανταγωνισμού των κρατών μελών να εφαρμόζουν τα άρθρα 81 και 82 της συνθήκης.
- (23) Η Επιτροπή θα πρέπει να έχει σε ολόκληρη την Κοινότητα την εξουσία να απαιτεί τις πληροφορίες που είναι αναγκαίες για τον εντοπισμό συμφωνιών, αποφάσεων και εναρμονισμένων πρακτικών που απαγορεύονται βάσει του άρθρου 81 της συνθήκης, καθώς και περιπτώσεων καταχρηστικής εκμετάλλευσης δεσπόζουσας θέσης, η οποία απαγορεύεται βάσει του άρθρου 82 της συνθήκης. Οι επιχειρήσεις, όταν συμμορφώνονται με απόφαση της Επιτροπής, δεν μπορούν να υποχρεωθούν να ομολογήσουν ότι διέπραξαν παράβαση, αλλά υποχρεούνται εν πάση περιπτώσει να απαντήσουν στις περί των γεγονότων ερωτήσεις και να παράσχουν έγγραφα, ακόμη και αν οι πληροφορίες αυτές μπορεί να χρησιμοποιηθούν εναντίον τους ή εναντίον άλλων επιχειρήσεων για τη θεμελίωση ύπαρξης παράβασης.
- (24) Η Επιτροπή θα πρέπει να έχει επίσης την εξουσία να προβαίνει σε κάθε αναγκαίο έλεγχο προς εξακρίβωση συμφωνιών, αποφάσεων και εναρμονισμένων πρακτικών που απαγορεύονται βάσει του άρθρου 81 της συνθήκης, καθώς και περιπτώσεων καταχρηστικής εκμετάλλευσης δεσπόζουσας θέσης, η οποία απαγορεύεται βάσει του άρθρου 82 της συνθήκης. Οι αρχές ανταγωνισμού των κρατών μελών θα πρέπει να συνεργάζονται στενά με την Επιτροπή για την άσκηση των εξουσιών αυτών.
- (25) Ο εντοπισμός των παραβάσεων της νομοθεσίας του ανταγωνισμού γίνεται ολοένα και πιο δύσκολος. Για το λόγο αυτό είναι απαραίτητο, για την αποτελεσματική προστασία του ανταγωνισμού, να συμπληρωθούν οι ερευνητικές εξουσίες της Επιτροπής. Η Επιτροπή θα πρέπει, ιδίως, να μπορεί να καλεί σε συνέντευξη οποιοδήποτε πρόσωπο το οποίο ενδεχομένως διαθέτει χρήσιμες πληροφορίες και να καταγράφει τις δηλώσεις του. Εξάλλου, κατά τη διάρκεια των ελέγχων, οι εντεταλμένοι από την Επιτροπή υπάλληλοι θα πρέπει να έχουν την εξουσία να θέτουν σφραγίδες κατά τη χρονική περίοδο που απαιτείται για τον έλεγχο. Οι σφραγίδες δεν θα πρέπει κανονικά να παραμένουν για περισσότερες από 72 ώρες. Οι εντεταλμένοι από την Επιτροπή υπάλληλοι θα πρέπει επίσης να έχουν την εξουσία να ζητούν οποιαδήποτε πληροφορία σε σχέση με το αντικείμενο και με το σκοπό του ελέγχου.
- (26) Εξάλλου, η μέχρι σήμερα κτηθείσα πείρα έχει καταδείξει ότι υπάρχουν περιπτώσεις όπου τα επαγγελματικά έγγραφα φυλάσσονται συχνά στην κατοικία των ιδυνόντων και των στελεχών της εκάστοτε επιχείρησης. Για λόγους διασφάλισης της αποτελεσματικότητας των ελέγχων, οι υπάλληλοι της Επιτροπής και άλλα πρόσωπα εξουσιοδοτημένα από αυτήν θα πρέπει να διαθέτουν την εξουσία να εισέρχονται σε όλους τους χώρους στους οποίους ενδεχομένως φυλάσσονται επαγγελματικά έγγραφα, περιλαμβανομένων των ιδιωτικών κατοικιών. Ωστόσο, η άσκηση της εξουσίας αυτής θα πρέπει να γίνεται ύστερα από άδεια δικαστικής αρχής.
- (27) Με την επιφύλαξη της νομολογίας του Δικαστηρίου, θεωρείται χρήσιμο να καθοριστούν τα όρια του ελέγχου που μπορεί να ασκεί η εθνική δικαστική αρχή όταν παρέχει άδεια, όπως προβλέπεται από το εθνικό δίκαιο και ως προληπτικό μέτρο, συνδρομής από τις αρχές επιβολής του νόμου προς αντιμετώπιση ενδεχόμενης άρνησης εκ μέρους μιας επιχείρησης ή για την εκτέλεση της απόφασης διενέργειας ελέγχων σε μη επιχειρηματικούς χώρους. Από τη νομολογία απορρέει ότι η εθνική δικαστική αρχή μπορεί ιδίως να ζητήσει από την Επιτροπή όποιες περαιτέρω πληροφορίες χρειάζεται για την διενέργεια του ελέγχου, ελλείψει των οποίων μπορεί να αρνηθεί την παροχή άδειας. Η νομολογία επιβεβαιώνει επίσης την αρμοδιότητα των εθνικών δικαστηρίων να ελέγχουν την εφαρμογή των εθνικών κανόνων που διέπουν την επιβολή μέτρων καταναγκασμού.

- (28) Για να επιτευχθεί η δυνατότητα των αρχών ανταγωνισμού των κρατών μελών να εφαρμόζουν αποτελεσματικά τα άρθρα 81 και 82 της συνθήκης, ενδείκνυται να τους παραχωρηθεί η δυνατότητα αμοιβαίας συνδρομής με τη μορφή ελέγχων και άλλων μέτρων διαπίστωσης πραγματικών περιστατικών.
- (29) Η τήρηση των άρθρων 81 και 82 της συνθήκης και η εκπλήρωση των υποχρεώσεων που οι επιχειρήσεις και οι ενώσεις επιχειρήσεων υπέχουν βάσει του παρόντος κανονισμού θα πρέπει να μπορούν να εξασφαλίζονται με την επιβολή προστίμων και χρηματικών ποινών. Για το σκοπό αυτό είναι σκόπιμο να προβλεφθούν πρόστιμα κατάλληλου ύψους και για τις παραβάσεις των δικονομικών κανόνων.
- (30) Προκειμένου να εξασφαλισθεί η αποτελεσματική είσπραξη των προστίμων που επιβάλλονται στις ενώσεις επιχειρήσεων για παραβάσεις που έχουν διαπράξει, είναι ανάγκη να καθορισθούν οι όροι υπό τους οποίους η Επιτροπή μπορεί να ζητήσει την πληρωμή του προστίμου από τα μέλη της ένωσης όταν η ένωση δεν είναι αξιόχρεη. Στην περίπτωση αυτή, η Επιτροπή θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη της το σχετικό μέγεθος των επιχειρήσεων που ανήκουν στην ένωση και ιδίως την κατάσταση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων. Η πληρωμή του προστίμου από ένα ή περισσότερα μέλη μιας ένωσης πραγματοποιείται με την επιφύλαξη των εθνικών κανόνων περί ανακτήσεως του καταβληθέντος ποσού από τα λοιπά μέλη της ένωσης.
- (31) Οι κανόνες παραγραφής που ισχύουν για την επιβολή προστίμων και χρηματικών ποινών θεσπίστηκαν με τον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 2988/74 του Συμβουλίου⁽¹⁾, ο οποίος αφορά επίσης τις κυρώσεις που ισχύουν στον τομέα των μεταφορών. Στο πλαίσιο ενός συστήματος παράλληλων αρμοδιοτήτων επιβάλλεται να συμπεριληφθούν στον κατάλογο των πράξεων που συνεπάγονται την αναστολή της παραγραφής οι αυτοτελείς διαδικαστικές πράξεις των αρχών ανταγωνισμού των κρατών μελών. Για λόγους αποσαφήνισης του νομοθετικού πλαισίου, είναι σκόπιμο να τροποποιηθεί ο κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 2988/74 ούτως ώστε να αποκλεισθεί η εφαρμογή του στο πεδίο που καλύπτεται από τον παρόντα κανονισμό και να συμπεριληφθούν στον παρόντα κανονισμό διατάξεις σχετικές με την παραγραφή.
- (32) Είναι σκόπιμο να αναγνωρίζεται στις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις το δικαίωμα ακρόασης από την Επιτροπή, να παρέχεται στους τρίτους, τα συμφέροντα των οποίων επηρεάζονται από την απόφαση, η ευκαιρία να διατυπώνουν τις παρατηρήσεις τους πριν από την έκδοση αυτής και να δίδεται ευρεία δημοσιότητα στις εκδιδόμενες αποφάσεις. Είναι επιβεβλημένη η προστασία του επιχειρηματικού απορρήτου, χωρίς όμως να θίγονται τα δικαιώματα υπεράσπισης των ενδιαφερόμενων επιχειρήσεων, και ιδίως το δικαίωμα πρόσβασης στον φάκελο της υπόθεσης. Ακόμη, ενδείκνυται να διασφαλίζεται η προστασία της εμπιστευτικότητας των πληροφοριών που ανταλλάσσονται στο πλαίσιο του δικτύου.
- (33) Όλες οι αποφάσεις που η Επιτροπή λαμβάνει κατ' εφαρμογή του παρόντος κανονισμού υπόκεινται στον έλεγχο του Δικαστηρίου υπό τους όρους που καθορίζονται στη συνθήκη. Κατά συνέπεια, ενδείκνυται να προβλεφθεί, κατ' εφαρμογή του άρθρου 229, η χορήγηση στο Δικαστήριο πλήρους δικαιοδοσίας για τις αποφάσεις της Επιτροπής με τις οποίες επιβάλλεται πρόστιμο ή χρηματική ποινή.
- (34) Με βάση τις αρχές που περιέχονται στα άρθρα 81 και 82 της συνθήκης, όπως αυτές έχουν τεθεί σε εφαρμογή με τον κανονισμό αριθ. 17, ο ρόλος που έχει ανατεθεί στα όργανα της Κοινότητας είναι κεντρικός. Ο κεντρικός αυτός ρόλος είναι σκόπιμο να διατηρηθεί, με ταυτόχρονη ενίσχυση της συμμετοχής των κρατών μελών στην εφαρμογή της κοινοτικής νομοθεσίας ανταγωνισμού. Σύμφωνα με τις αρχές της επικουρικότητας και της αναλογικότητας οι οποίες διατυπώνονται στο άρθρο 5 της συνθήκης, ο παρών κανονισμός δεν υπερβαίνει τα αναγκαία όρια προκειμένου να επιτύχει τον στόχο του, ο οποίος είναι η αποτελεσματική εφαρμογή των κοινοτικών κανόνων ανταγωνισμού.
- (35) Για να επιτευχθεί η πλήρης επιβολή της κοινοτικής νομοθεσίας ανταγωνισμού, τα κράτη μέλη θα πρέπει να διορίζουν και να εξουσιοδοτούν αρχές προκειμένου αυτές να εφαρμόζουν τα άρθρα 81 και 82 της συνθήκης ως δημόσιες αρχές επιβολής του νόμου. Θα πρέπει να μπορούν να διορίζουν διοικητικές και δικαστικές αρχές για την εκτέλεση των διαφόρων καθηκόντων που ανατίθενται στις αρχές ανταγωνισμού δυνάμει του παρόντος κανονισμού. Ο παρών κανονισμός αναγνωρίζει τις μεγάλες διαφορές που υφίστανται μεταξύ των συστημάτων επιβολής του νόμου των κρατών μελών. Οι συνέπειες του άρθρου 11 παράγραφος 6 του παρόντος κανονισμού θα πρέπει να εφαρμόζονται σε όλες τις αρχές ανταγωνισμού. Κατ' εξαίρεση

⁽¹⁾ Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 2988/74 του Συμβουλίου, της 26ης Νοεμβρίου 1974, περί παραγραφής του δικαιώματος δώξεως και εκτελέσεως των αποφάσεων στους τομείς του δικαίου των μεταφορών και του ανταγωνισμού της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας (ΕΕ L 319 της 29.11.1974, σ. 1).

από τον γενικό κανόνα, όταν μια δικωτική αρχή προσφεύγει σε ανεξάρτητη δικαστική αρχή, το άρθρο 11 παράγραφος 6 θα πρέπει να εφαρμόζεται στη δικωτική αρχή εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις του άρθρου 35 παράγραφος 4 του παρόντος κανονισμού. Εφόσον δεν πληρούνται οι προϋποθέσεις αυτές, θα πρέπει να εφαρμόζεται ο γενικός κανόνας. Εν πάση περιπτώσει, το άρθρο 11 παράγραφος 6 δεν θα πρέπει να εφαρμόζεται στα δικαστήρια όταν ενεργούν ως δευτεροβάθμια όργανα.

- (36) Επειδή η νομολογία έχει πλέον αποσαφηνίσει ότι οι κανόνες ανταγωνισμού εφαρμόζονται και στον τομέα των μεταφορών, οι δικονομικές διατάξεις του παρόντος κανονισμού θα πρέπει να ισχύουν και για τον εν λόγω τομέα. Ο κανονισμός αριθ. 141 του Συμβουλίου, της 26ης Νοεμβρίου 1962, περί μη εφαρμογής του κανονισμού αριθ. 17 του Συμβουλίου στον τομέα των μεταφορών⁽¹⁾ θα πρέπει επομένως να καταργηθεί, οι δε κανονισμοί (ΕΟΚ) αριθ. 1017/68⁽²⁾, (ΕΟΚ) αριθ. 4056/86⁽³⁾ και (ΕΟΚ) αριθ. 3975/87⁽⁴⁾ θα πρέπει να τροποποιηθούν ούτως ώστε να καταργηθούν οι ειδικές δικονομικές διατάξεις τους.
- (37) Ο παρών κανονισμός σέβεται τα θεμελιώδη δικαιώματα και τηρεί τις αρχές που αναγνωρίζονται, ειδικότερα, από τον Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Συνεπώς, ο παρών κανονισμός θα πρέπει να ερμηνεύεται και να εφαρμόζεται σύμφωνα με αυτά τα δικαιώματα και τις αρχές.
- (38) Η νομική ασφάλεια των επιχειρήσεων που λειτουργούν βάσει των κοινοτικών κανόνων ανταγωνισμού συμβάλλει στην προαγωγή της καινοτομίας και των επενδύσεων. Στις τυχόν περιπτώσεις στις οποίες γεννιάται πραγματική αβεβαιότητα, επειδή ανακύπτουν καινοφανή ή ανεπίλυτα ζητήματα εφαρμογής των κανόνων αυτών, οι αφορώμενες επιχειρήσεις ίσως θελήσουν να ζητήσουν άτυπες οδηγίες από την Επιτροπή. Ο παρών κανονισμός δεν θίγει το δικαίωμα της Επιτροπής να εκδίδει τέτοιες άτυπες οδηγίες,

ΕΞΕΛΩΣΕ ΤΟΝ ΠΑΡΟΝΤΑ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟ:

ΚΕΦΑΛΑΙΟ I

ΑΡΧΕΣ

Άρθρο 1

Εφαρμογή των άρθρων 81 και 82 της συνθήκης

1. Οι συμφωνίες, αποφάσεις και εναρμονισμένες πρακτικές οι οποίες υπάγονται στο άρθρο 81 παράγραφος 1 της συνθήκης και δεν πληρούν τις προϋποθέσεις του άρθρου 81 παράγραφος 3 της συνθήκης απαγορεύονται, χωρίς να είναι αναγκαία η προηγούμενη έκδοση σχετικής απόφασης.
2. Οι συμφωνίες, αποφάσεις και εναρμονισμένες πρακτικές οι οποίες υπάγονται στο άρθρο 81 παράγραφος 1 της συνθήκης και πληρούν τις προϋποθέσεις του άρθρου 81 παράγραφος 3 της συνθήκης δεν απαγορεύονται, χωρίς να είναι αναγκαία η προηγούμενη έκδοση σχετικής απόφασης.
3. Η καταχρηστική εκμετάλλευση δεσπόζουσας θέσης όπως αναφέρεται στο άρθρο 82 της συνθήκης απαγορεύεται, χωρίς να είναι αναγκαία η προηγούμενη έκδοση σχετικής απόφασης.

⁽¹⁾ ΕΕ 124 της 28.11.1962, σ. 2751/62· κανονισμός όπως τροποποιήθηκε τελευταία από τον κανονισμό αριθ. 1002/67/ΕΟΚ (ΕΕ 306 της 16.12.1967, σ. 1).

⁽²⁾ Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 1017/68 του Συμβουλίου, της 19ης Ιουλίου 1968, περί εφαρμογής των κανόνων ανταγωνισμού στους τομείς των σιδηροδρομικών, οδικών και εσωτερικών πλωτών μεταφορών (ΕΕ L 175 της 23.7.1968, σ. 1)· κανονισμός όπως τροποποιήθηκε τελευταία από την πράξη προσχώρησης του 1994.

⁽³⁾ Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 4056/86 του Συμβουλίου, της 22ας Δεκεμβρίου 1986, για τον καθορισμό του τρόπου εφαρμογής των άρθρων 81 και 82 (ο τίτλος του κανονισμού προσαρμόστηκε προκειμένου να ληφθεί υπόψη η νέα αρίθμηση των άρθρων της συνθήκης ΕΚ σύμφωνα με το άρθρο 12 της συνθήκης του Άμστερνταμ· η αρχική παραπομπή ήταν στα άρθρα 85 και 86 της συνθήκης) της συνθήκης στις θαλάσσιες μεταφορές (ΕΕ L 378 της 31.12.1986, σ. 4)· κανονισμός όπως τροποποιήθηκε τελευταία από την πράξη προσχώρησης του 1994.

⁽⁴⁾ Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 3975/87 του Συμβουλίου, της 14ης Δεκεμβρίου 1987 σχετικά με τον καθορισμό των λεπτομερειών εφαρμογής των κανόνων ανταγωνισμού που ισχύουν για τις επιχειρήσεις στον τομέα των αεροπορικών μεταφορών (ΕΕ L 374 της 31.12.1987, σ. 1)· κανονισμός όπως τροποποιήθηκε τελευταία από τον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 2410/92 (ΕΕ L 240 της 24.8.1992, σ. 18).

Άρθρο 2

Βάρος αποδείξεως

Στο πλαίσιο του συνόλου των εθνικών και των κοινοτικών διαδικασιών εφαρμογής των άρθρων 81 και 82 της συνθήκης, η απόδειξη της παράβασης του άρθρου 81 παράγραφος 1 ή του άρθρου 82 της συνθήκης βαρύνει το μέρος ή την αρχή που ισχυρίζεται την παράβαση. Η απόδειξη ότι συντρέχουν οι προϋποθέσεις του άρθρου 81 παράγραφος 3 της συνθήκης βαρύνει την επιχείρηση ή ένωση επιχειρήσεων που επικαλείται τη διάταξη αυτή.

Άρθρο 3

Σχέση μεταξύ των άρθρων 81 και 82 της συνθήκης και των εθνικών νομοθεσιών ανταγωνισμού

1. Οσάκις οι αρχές ανταγωνισμού των κρατών μελών ή τα εθνικά δικαστήρια εφαρμόζουν την εθνική νομοθεσία ανταγωνισμού σε συμφωνίες, αποφάσεις ενώσεων επιχειρήσεων ή εναρμονισμένες πρακτικές κατά την έννοια του άρθρου 81 παράγραφος 1 της συνθήκης, οι οποίες είναι πιθανόν να επηρεάσουν το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών κατά την έννοια της διάταξης αυτής, εφαρμόζουν επίσης το άρθρο 81 της συνθήκης, στις εν λόγω συμφωνίες, αποφάσεις ή εναρμονισμένες πρακτικές. Όταν οι αρχές ανταγωνισμού των κρατών μελών ή τα εθνικά δικαστήρια εφαρμόζουν την εθνική νομοθεσία ανταγωνισμού σε τυχόν καταχρηστική πρακτική που απαγορεύεται από το άρθρο 82 της συνθήκης, εφαρμόζουν επίσης το άρθρο 82 της συνθήκης.

2. Η εφαρμογή της εθνικής νομοθεσίας ανταγωνισμού δεν επιτρέπεται να έχει ως αποτέλεσμα την απαγόρευση συμφωνιών, αποφάσεων ενώσεων επιχειρήσεων ή εναρμονισμένων πρακτικών οι οποίες είναι πιθανόν να επηρεάσουν το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών, αλλά οι οποίες δεν περιορίζουν τον ανταγωνισμό κατά την έννοια του άρθρου 81 παράγραφος 1 της συνθήκης, ή οι οποίες πληρούν τις προϋποθέσεις του άρθρου 81 παράγραφος 3 της συνθήκης ή καλύπτονται από κανονισμό για την εφαρμογή του άρθρου 81 παράγραφος 3 της συνθήκης. Ο παρών κανονισμός δεν εμποδίζει τα κράτη μέλη να θεσπίζουν και να εφαρμόζουν στο έδαφός τους αυστηρότερες εθνικές διατάξεις οι οποίες να απαγορεύουν ή να επιβάλλουν κυρώσεις σε μονομερή συμπεριφορά στην οποία επιδίδονται επιχειρήσεις.

3. Με την επιφύλαξη των γενικών αρχών και λοιπών διατάξεων της κοινοτικής νομοθεσίας, οι παράγραφοι 1 και 2 δεν εφαρμόζονται όταν οι αρχές ανταγωνισμού και τα δικαστήρια των κρατών μελών εφαρμόζουν την εθνική νομοθεσία περί ελέγχου των συγχωνεύσεων, ούτε αποκλείουν την εφαρμογή των διατάξεων της εθνικής νομοθεσίας που επιδιώκουν κατ' εξοχήν στόχο διάφορο του επιδιωκόμενου από τα άρθρα 81 και 82 της συνθήκης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ II

ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ

Άρθρο 4

Αρμοδιότητες της Επιτροπής

Για την εφαρμογή των άρθρων 81 και 82 της συνθήκης, η Επιτροπή διαθέτει τις αρμοδιότητες που προβλέπονται στον παρόντα κανονισμό.

Άρθρο 5

Αρμοδιότητες των αρχών ανταγωνισμού των κρατών μελών

Οι αρχές ανταγωνισμού των κρατών μελών είναι αρμόδιες να εφαρμόζουν τα άρθρα 81 και 82 της συνθήκης σε συγκεκριμένες περιπτώσεις. Προς το σκοπό αυτό, δύνανται, αυτεπαγγέλτως ή κατόπιν καταγγελίας, να εκδίδουν τις ακόλουθες αποφάσεις:

- για την παύση της παράβασης,
- για τη λήψη προσωρινών μέτρων,

- για την αποδοχή ανάληψης δεσμεύσεων,
- για την επιβολή προστίμου, χρηματικής ποινής ή κάθε άλλης κύρωσης προβλεπόμενης από την εθνική τους νομοθεσία.

Εάν με βάση τις πληροφορίες που διαθέτουν διαπιστώσουν ότι δεν πληρούνται οι προϋποθέσεις μιας απαγόρευσης, δύνανται επίσης να αποφαινούνται ότι δεν συντρέχει λόγος δράσης από μέρους τους.

Άρθρο 6

Αρμοδιότητες των εθνικών δικαστηρίων

Τα εθνικά δικαστήρια διαθέτουν την αρμοδιότητα να εφαρμόζουν τα άρθρα 81 και 82 της συνθήκης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ III

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Άρθρο 7

Διαπίστωση και παύση της παράβασης

1. Εάν η Επιτροπή διαπιστώσει, κατόπιν καταγγελίας ή αυτεπαγγέλτως, παράβαση του άρθρου 81 ή του άρθρου 82 της συνθήκης, δύνανται να υποχρεώσει με απόφασή της τις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις και ενώσεις επιχειρήσεων να θέσουν τέλος στη διαπιστωθείσα παράβαση. Για τον σκοπό αυτό, η Επιτροπή δύνανται να τους επιβάλλει μέτρα συμπεριφοράς ή διαρθρωτικού χαρακτήρα, ανάλογα προς τη διαπραχθείσα παράβαση και αναγκαία για την παύση της. Μέτρα διαρθρωτικού χαρακτήρα επιτρέπεται να επιβάλλονται μόνο στην περίπτωση που είτε δεν υφίστανται εξίσου αποτελεσματικά μέτρα συμπεριφοράς, είτε όλα τα εξ ίσου αποτελεσματικά μέτρα συμπεριφοράς είναι ενδεχομένως οχληρότερα από τα μέτρα διαρθρωτικού χαρακτήρα. Εφόσον έχει σχετικό έννομο συμφέρον, η Επιτροπή μπορεί επίσης να διαπιστώνει ότι η παράβαση έχει διαπραχθεί στο παρελθόν.

2. Νομιμοποιούνται να υποβάλουν καταγγελία σύμφωνα με την παράγραφο 1 τα φυσικά ή νομικά πρόσωπα που αποδεικνύουν ότι έχουν σχετικό έννομο συμφέρον, καθώς και τα κράτη μέλη.

Άρθρο 8

Προσωρινά μέτρα

1. Σε περίπτωση κατεπείγοντος λόγω κινδύνου σοβαρής και ανεπανόρθωτης βλάβης του ανταγωνισμού, η Επιτροπή, ενεργώντας αυτεπαγγέλτως, μπορεί, με βάση την εκ πρώτης όψεως διαπίστωση παράβασης, να διατάξει με απόφασή της τη λήψη προσωρινών μέτρων.

2. Οι αποφάσεις που εκδίδονται δυνάμει της παραγράφου 1 εφαρμόζονται για ορισμένο χρονικό διάστημα και δύνανται να παραταθούν εφ' όσον αυτό είναι απαραίτητο και ενδεδειγμένο.

Άρθρο 9

Αναλήψεις δεσμεύσεων

1. Όταν η Επιτροπή σκοπεύει να εκδώσει απόφαση με την οποία να απαιτεί την παύση μιας παράβασης και οι εμπλεκόμενες επιχειρήσεις προσφέρονται να αναλάβουν ορισμένες δεσμεύσεις για να ανταποκριθούν στις αντιρρήσεις της Επιτροπής κατά την προκαταρκτική της εκτίμηση, τότε η Επιτροπή δύνανται με απόφασή της να καταστήσει αυτές τις δεσμεύσεις υποχρεωτικές για τις επιχειρήσεις. Η απόφαση της Επιτροπής δύνανται να εκδοθεί για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα και πρέπει να συμπεραίνει ότι δεν συντρέχουν πλέον λόγοι να αναλάβει δράση η Επιτροπή.

2. Η Επιτροπή δύναται κατόπιν αιτήματος ή αυτεπαγγέλτως να κινήσει εκ νέου τη διαδικασία:
 - α) σε περίπτωση ουσιαστικής μεταβολής των γεγονότων στα οποία βασίσθηκε η απόφαση·
 - β) αν οι εμπλεκόμενες επιχειρήσεις αθετήσουν τις δεσμεύσεις που έχουν αναλάβει, ή
 - γ) αν η απόφαση έχει στηριχθεί σε ελλιπείς, ανακριβείς ή παραπλανητικές πληροφορίες των εμπλεκομένων μερών.

Άρθρο 10

Διαπίστωση του ανεφάρμοστου

Εφόσον το απαιτεί το κοινοτικό δημόσιο συμφέρον σχετικά με την εφαρμογή των άρθρων 81 και 82 της συνθήκης, η Επιτροπή μπορεί αυτεπαγγέλτως να αποφανθεί με απόφασή της ότι το άρθρο 81 της συνθήκης δεν είναι εφαρμόσιμο ως προς μια συμφωνία, απόφαση ένωσης επιχειρήσεων ή εναρμονισμένη πρακτική, είτε επειδή δεν πληρούνται οι προϋποθέσεις του άρθρου 81 παράγραφος 1 της συνθήκης είτε επειδή πληρούνται οι προϋποθέσεις του άρθρου 81 παράγραφος 3 της συνθήκης.

Η Επιτροπή μπορεί να προβεί σε ανάλογη διαπίστωση αναφορικά με το άρθρο 82 της συνθήκης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ IV

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ

Άρθρο 11

Συνεργασία μεταξύ της Επιτροπής και των αρχών ανταγωνισμού των κρατών μελών

1. Η Επιτροπή και οι αρχές ανταγωνισμού των κρατών μελών συνεργάζονται στενά για την εφαρμογή της κοινοτικής νομοθεσίας ανταγωνισμού.
2. Η Επιτροπή διαβιβάζει στις αρχές ανταγωνισμού των κρατών μελών αντίγραφο των σημαντικότερων στοιχείων που έχει συλλέξει με σκοπό την εφαρμογή των άρθρων 7, 8, 9 και 10 και του άρθρου 29 παράγραφος 1. Κατόπιν αιτήσεως της αρχής ανταγωνισμού κράτους μέλους, η Επιτροπή της διαβιβάζει αντίγραφο άλλων υφιστάμενων εγγράφων που είναι αναγκαία για την εκτίμηση της υπόθεσης.
3. Όταν οι αρχές ανταγωνισμού των κρατών μελών ενεργούν κατ' εφαρμογή του άρθρου 81 ή του άρθρου 82 της συνθήκης, ενημερώνουν εγγράφως την Επιτροπή πριν ή αμέσως μετά την έναρξη του πρώτου τυπικού μέτρου έρευνας. Οι πληροφορίες αυτές μπορούν να διαβιβασθούν και στις αρχές ανταγωνισμού των λοιπών κρατών μελών.
4. Το αργότερο 30 ημέρες πριν από την έκδοση απόφασης με την οποία θα διατάσσεται η παύση μιας παράβασης, θα γίνονται δεκτές αναλήψεις δεσμεύσεων ή θα ανακαλείται το ευεργέτημα ενός κανονισμού περί απαλλαγής κατά κατηγορία, οι αρχές ανταγωνισμού των κρατών μελών ενημερώνουν την Επιτροπή. Προς το σκοπό αυτό, παρέχουν στην Επιτροπή την περίληψη της υποθέσεως, την προβλεπόμενη απόφαση ή, εάν δεν ληφθεί απόφαση, κάθε άλλο έγγραφο που επισημαίνει τον προτεινόμενο τρόπο δράσης. Οι πληροφορίες αυτές μπορούν να διαβιβασθούν και στις αρχές ανταγωνισμού των λοιπών κρατών μελών. Κατ' αίτηση της Επιτροπής, η αρχή ανταγωνισμού που έχει κινήσει τη διαδικασία θέτει στη διάθεση της Επιτροπής άλλα έγγραφα τα οποία βρίσκονται στην κατοχή της και είναι αναγκαία για την εκτίμηση της υπόθεσης. Οι πληροφορίες που παρέχονται στην Επιτροπή μπορούν να διαβιβασθούν στις αρχές ανταγωνισμού των λοιπών κρατών μελών. Οι εθνικές αρχές ανταγωνισμού μπορούν επίσης να ανταλλάξουν μεταξύ τους πληροφορίες που απαιτούνται για την εκτίμηση υπόθεσης της οποίας έχουν επιληφθεί δυνάμει των άρθρων 81 και 82 της συνθήκης.
5. Οι αρχές ανταγωνισμού των κρατών μελών δύνανται να συμβουλευούνται την Επιτροπή σχετικά με οποιαδήποτε υπόθεση που αφορά την εφαρμογή της κοινοτικής νομοθεσίας.

6. Η κίνηση διαδικασίας με σκοπό την έκδοση απόφασης κατ' εφαρμογή του κεφαλαίου III από την Επιτροπή συνεπάγεται την απώλεια από τις αρχές ανταγωνισμού των κρατών μελών της αρμοδιότητάς τους να εφαρμόζουν τα άρθρα 81 και 82 της συνθήκης. Εάν η αρχή ανταγωνισμού κράτους μέλους έχει ήδη επιληφθεί μιας υπόθεσης, η Επιτροπή κινεί διαδικασία μόνον κατόπιν διαβούλευσης με αυτή την εθνική αρχή ανταγωνισμού.

Άρθρο 12

Ανταλλαγές πληροφοριών

1. Προκειμένου για την εφαρμογή των άρθρων 81 και 82 της συνθήκης, η Επιτροπή και οι αρχές ανταγωνισμού των κρατών μελών έχουν την εξουσία να ανταλλάσσουν και να χρησιμοποιούν ως αποδεικτικό μέσο οποιοδήποτε πραγματικό ή νομικό στοιχείο, περιλαμβανομένων των πληροφοριών εμπιστευτικού χαρακτήρα.

2. Οι πληροφορίες που ανταλλάσσονται χρησιμοποιούνται ως αποδεικτικά μέσα μόνο προκειμένου για την εφαρμογή των άρθρων 81 ή του άρθρου 82 της συνθήκης και για το αντικείμενο για το οποίο τις συνέλεξε η αρχή η οποία τις διαβιβάζει. Ωστόσο, όταν στην ίδια υπόθεση εφαρμόζεται εθνική νομοθεσία ανταγωνισμού εκ παραλλήλου με την κοινοτική νομοθεσία ανταγωνισμού και δεν οδηγεί σε διαφορετικό αποτέλεσμα, οι πληροφορίες που ανταλλάσσονται δυνάμει του παρόντος άρθρου είναι επίσης δυνατόν να χρησιμοποιηθούν για την εφαρμογή της εθνικής νομοθεσίας ανταγωνισμού.

3. Οι πληροφορίες που ανταλλάσσονται δυνάμει της παραγράφου 1 μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως αποδείξεις για την επιβολή κυρώσεων σε φυσικά πρόσωπα μόνον εάν:

- η νομοθεσία της διαβιβάζουσας αρχής προβλέπει κυρώσεις αναλόγου είδους σε σχέση με παράβαση του άρθρου 81 ή του άρθρου 82 της συνθήκης ή, ελλείψει νομοθετικών διατάξεων,
- οι πληροφορίες έχουν συλλεγεί με τρόπο που τηρεί το ίδιο επίπεδο προστασίας των δικαιωμάτων υπεράσπισης των φυσικών προσώπων όπως ορίζουν οι εθνικοί κανόνες της παραλήπτριας αρχής. Ωστόσο, στην περίπτωση αυτή, οι πληροφορίες που ανταλλάσσονται δεν μπορούν να χρησιμοποιηθούν από την παραλήπτρια αρχή για την επιβολή στερητικών της ελευθερίας ποινών.

Άρθρο 13

Αναστολή ή περάτωση της διαδικασίας

1. Όταν η ίδια καταγγελία υποβάλλεται στις αρχές ανταγωνισμού δύο ή περισσότερων κρατών μελών ή όταν περισσότερες αρχές ανταγωνισμού διεξάγουν αυτεπαγγέλτως διαδικασία δυνάμει του άρθρου 81 ή του άρθρου 82 της συνθήκης κατά της ίδιας συμφωνίας, απόφασης ενώσεως ή πρακτικής, το γεγονός ότι μια αρχή ασχολείται με την υπόθεση αποτελεί για τις άλλες αρχές ικανό λόγο για την αναστολή της διαδικασίας που διεξάγουν οι ίδιες ή για την απόρριψη της καταγγελίας. Η Επιτροπή δύναται επίσης να απορρίψει μια καταγγελία με το σκεπτικό ότι αρχή ανταγωνισμού ενός κράτους μέλους ασχολείται ήδη με την υπόθεση.

2. Όταν αρχή ανταγωνισμού ενός κράτους μέλους ή η Επιτροπή λαμβάνει καταγγελία σχετικά με μια συμφωνία, απόφαση ενώσεως ή πρακτική με την οποία έχει ήδη ασχοληθεί μία άλλη αρχή ανταγωνισμού, δύναται να την απορρίψει.

Άρθρο 14

Συμβουλευτική επιτροπή

1. Πριν από την έκδοση οποιασδήποτε απόφασης κατ' εφαρμογή των άρθρων 7, 8, 9, 10, 23, του άρθρου 24 παράγραφος 2 και του άρθρου 29 παράγραφος 1 η Επιτροπή ζητεί τη γνώμη της συμβουλευτικής επιτροπής συμπράξεων και δεσποζουσών θέσεων.

2. Για τη συζήτηση συγκεκριμένων υποθέσεων, η συμβουλευτική επιτροπή συγκροτείται από αντιπροσώπους των αρχών ανταγωνισμού των κρατών μελών. Για τις συνεδριάσεις κατά τις οποίες συζητούνται άλλα ζητήματα εκτός των συγκεκριμένων υποθέσεων, τα κράτη μέλη δύνανται να διορίζουν πρόσθετο αντιπρόσωπο αρμόδιο σε θέματα ανταγωνισμού. Ο αντιπρόσωπος μπορεί, εφόσον δεν είναι σε θέση να παραστεί, να αντικατασταθεί από άλλον αντιπρόσωπο.

3. Οι διαβουλεύσεις μπορούν να πραγματοποιούνται στο πλαίσιο σύσκεψης την οποία συγκαλεί και της οποίας προεδρεύει η Επιτροπή, δεκατέσσερις ημέρες τουλάχιστον μετά την αποστολή της ειδοποίησης για τη σύγκλησή της, η οποία συνοδεύεται από περίληψη των δεδομένων της υπόθεσης, μνεία των σημαντικότερων εγγράφων και προσχέδιο απόφασης. Για αποφάσεις δυνάμει του άρθρου 8, η σύσκεψη μπορεί να πραγματοποιείται επτά ημέρες μετά την αποστολή του διατακτικού του σχεδίου απόφασης. Όταν η Επιτροπή αποστέλλει ειδοποίηση για τη σύγκληση της σύσκεψης με την οποία προβλέπεται μικρότερη προθεσμία από αυτές που αναφέρονται παραπάνω, η σύσκεψη μπορεί να πραγματοποιείται την προτεινόμενη ημερομηνία, εφόσον δεν υπάρχει αντίρρηση από κάποιο κράτος μέλος. Η συμβουλευτική επιτροπή γνωμοδοτεί εγγράφως επί του προσχεδίου απόφασης της Επιτροπής και δύναται να εκδώσει γνώμη ακόμη και αν ορισμένα μέλη απουσιάζουν και δεν εκπροσωπούνται. Κατ' αίτηση ενός ή περισσότερων μελών, οι θέσεις που εκφράζονται στη γνώμη αιτιολογούνται.

4. Οι διαβουλεύσεις είναι επίσης δυνατόν να διεξάγονται με γραπτή διαδικασία. Ωστόσο, εάν αυτό ζητηθεί από κράτος μέλος, η Επιτροπή συγκαλεί σύσκεψη. Στην περίπτωση γραπτής διαδικασίας, η Επιτροπή τάσσει χρονική προθεσμία τουλάχιστον δεκατεσσάρων ημερών, εντός της οποίας τα κράτη μέλη οφείλουν να διατυπώσουν τις παρατηρήσεις τους προκειμένου να διαβιβαστούν σε όλα τα υπόλοιπα κράτη μέλη. Σε περίπτωση αποφάσεων δυνάμει του άρθρου 8, η προθεσμία των δεκατεσσάρων ημερών αντικαθίσταται από προθεσμία επτά ημερών. Όταν η Επιτροπή τάσσει χρονική προθεσμία για τη γραπτή διαδικασία μικρότερη από αυτές που αναφέρονται παραπάνω, εφαρμόζεται η προτεινόμενη προθεσμία, εφόσον δεν υπάρχει αντίρρηση από κάποιο κράτος μέλος.

5. Η Επιτροπή λαμβάνει απόλυτα υπόψη της τη γνώμη της συμβουλευτικής επιτροπής και ενημερώνει την εν λόγω επιτροπή για τον τρόπο με τον οποίο ελήφθη υπόψη η γνώμη της.

6. Εφόσον η συμβουλευτική επιτροπή γνωμοδοτεί εγγράφως, η γνώμη της αυτή επισυνάπτεται στο σχέδιο απόφασης. Εάν η συμβουλευτική επιτροπή συνιστά τη δημοσίευση της γνώμης, η Επιτροπή προβαίνει στη δημοσίευση αυτή, λαμβάνοντας υπόψη το έννομο συμφέρον των επιχειρήσεων για την προστασία των επιχειρηματικών τους απορρήτων.

7. Κατόπιν αιτήσεως αρχής ανταγωνισμού ενός κράτους μέλους, η Επιτροπή συμπεριλαμβάνει στην ημερήσια διάταξη της συμβουλευτικής επιτροπής υποθέσεις με τις οποίες ασχολείται αρχή ανταγωνισμού ενός κράτους μέλους δυνάμει του άρθρου 81 ή του άρθρου 82 της συνθήκης. Η Επιτροπή μπορεί να πράξει το ίδιο αυτεπάγγελτα. Η Επιτροπή, και στις δύο περιπτώσεις, ενημερώνει την ενδιαφερόμενη αρχή ανταγωνισμού.

Μπορεί ιδίως να υποβληθεί αίτηση από αρχή ανταγωνισμού ενός κράτους μέλους για τις υποθέσεις ως προς τις οποίες η Επιτροπή προτίθεται να κινήσει διαδικασία με τα αποτελέσματα του άρθρου 11 παράγραφος 6.

Η συμβουλευτική επιτροπή δεν γνωμοδοτεί επί υποθέσεων με τις οποίες ασχολούνται οι αρχές ανταγωνισμού των κρατών μελών. Η συμβουλευτική επιτροπή δύναται επίσης να συζητήσει γενικά θέματα σε σχέση με την κοινοτική νομοθεσία ανταγωνισμού.

Άρθρο 15

Συνεργασία με τα εθνικά δικαστήρια

1. Στο πλαίσιο των διαδικασιών εφαρμογής του άρθρου 81 ή του άρθρου 82 της συνθήκης, τα δικαστήρια των κρατών μελών δύνανται να ζητούν από την Επιτροπή να τους διαβιβάσει πληροφορίες που κατέχει ή τη γνώμη της επί ζητημάτων που άπτονται της εφαρμογής της κοινοτικής νομοθεσίας ανταγωνισμού.

2. Τα κράτη μέλη διαβιβάζουν στην Επιτροπή αντίγραφο οιασδήποτε γραπτής απόφασης εθνικού δικαστηρίου επί της εφαρμογής του άρθρου 81 ή του άρθρου 82 της συνθήκης. Το εν λόγω αντίγραφο διαβιβάζεται το συντομότερο δυνατόν μετά την ημερομηνία κατά την οποία κοινοποιείται στα μέρη η πλήρης γραπτή απόφαση.

3. Οι αρχές ανταγωνισμού των κρατών μελών μπορούν να υποβάλλουν εξ ιδίας πρωτοβουλίας γραπτές παρατηρήσεις στα εθνικά δικαστήρια της χώρας τους σχετικά με την εφαρμογή του άρθρου 81 ή του άρθρου 82 της συνθήκης. Με την άδεια του εν λόγω δικαστηρίου, μπορούν επίσης να υποβάλλουν προφορικές παρατηρήσεις στα εθνικά δικαστήρια των οικείων κρατών μελών. Όταν το απαιτεί η συνεπής εφαρμογή του άρθρου 81 και του άρθρου 82 της συνθήκης, η Επιτροπή δύναται να υποβάλλει εξ ιδίας πρωτοβουλίας γραπτές παρατηρήσεις στα δικαστήρια των κρατών μελών. Με την άδεια του εν λόγω δικαστηρίου μπορεί επίσης να υποβάλλει προφορικές παρατηρήσεις.

Προκειμένου να προετοιμάσουν τις παρατηρήσεις τους και μόνο, οι αρχές ανταγωνισμού των κρατών μελών και η Επιτροπή δύνανται να ζητούν από το οικείο δικαστήριο του κράτους μέλους να τους διαβιβάσει οποιοδήποτε αναγκαίο έγγραφο για την αξιολόγηση της υπόθεσης ή να εξασφαλίσει τη διαβίβασή του.

4. Το παρόν άρθρο δεν θίγει την ευρύτερη εξουσία υποβολής παρατηρήσεων ενώπιον των δικαστηρίων την οποία παρέχει στις αρχές ανταγωνισμού των κρατών μελών η εθνική τους νομοθεσία.

Άρθρο 16

Ομοιόμορφη εφαρμογή της κοινοτικής νομοθεσίας ανταγωνισμού

1. Όταν τα εθνικά δικαστήρια κρίνουν συμφωνίες, αποφάσεις ή πρακτικές δυνάμει του άρθρου 81 ή του άρθρου 82 της συνθήκης, οι οποίες έχουν ήδη αποτελέσει αντικείμενο απόφασης της Επιτροπής, δεν μπορούν να λαμβάνουν αποφάσεις που συγκρούονται με την απόφαση την οποία έχει λάβει η Επιτροπή. Πρέπει επίσης να αποφεύγουν να λαμβάνουν αποφάσεις που ενδέχεται να συγκρούονται με απόφαση την οποία σκοπεύει να λάβει η Επιτροπή κατά διαδικασία που έχει κινήσει. Προς το σκοπό αυτό, το εθνικό δικαστήριο μπορεί να εκτιμήσει μήπως πρέπει να αναστείλει τη διαδικασία του. Η υποχρέωση αυτή δεν θίγει τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις δυνάμει του άρθρου 234 της συνθήκης.

2. Όταν οι αρχές ανταγωνισμού των κρατών μελών αποφαινόμενες για συμφωνίες, αποφάσεις ή πρακτικές δυνάμει του άρθρου 81 ή του άρθρου 82 της συνθήκης, οι οποίες έχουν ήδη αποτελέσει αντικείμενο απόφασης της Επιτροπής, δεν δύνανται να λαμβάνουν αποφάσεις που να συγκρούονται με την απόφαση που έχει λάβει η Επιτροπή.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ V

ΕΞΟΥΣΙΕΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Άρθρο 17

Έρευνες σε κλάδους της οικονομίας ή σε τύπους συμφωνιών

1. Όταν η πορεία των εμπορικών συναλλαγών μεταξύ κρατών μελών, η δυσκαμψία των τιμών ή άλλες περιστάσεις δημιουργούν υπόνοιες για πιθανό περιορισμό ή στρέβλωση του ανταγωνισμού στο εσωτερικό της κοινής αγοράς, η Επιτροπή δύναται να διεξαγάγει την έρευνά της σε συγκεκριμένο κλάδο της οικονομίας ή σε συγκεκριμένους τύπους συμφωνιών σε διάφορους κλάδους. Στο πλαίσιο της έρευνας αυτής, η Επιτροπή μπορεί να ζητήσει από τις σχετικές επιχειρήσεις ή ενώσεις επιχειρήσεων τις πληροφορίες που απαιτούνται για την εφαρμογή των άρθρων 81 και 82 της συνθήκης, καθώς επίσης να διενεργήσει κάθε αναγκαίο προς τούτο έλεγχο.

Η Επιτροπή δύναται ιδίως να ζητήσει από τις σχετικές επιχειρήσεις ή ενώσεις επιχειρήσεων να της καταστήσουν γνωστή οποιαδήποτε συμφωνία, απόφαση και εναρμονισμένη πρακτική.

Η Επιτροπή δύναται να δημοσιεύσει έκθεση για τα αποτελέσματα της έρευνάς της σε συγκεκριμένους κλάδους της οικονομίας ή συγκεκριμένους τύπους συμφωνιών σε διάφορους κλάδους και να ζητήσει από τους ενδιαφερόμενους να διατυπώσουν παρατηρήσεις.

2. Οι διατάξεις των άρθρων 14, 18, 19, 20, 22, 23 και 24 εφαρμόζονται κατ' αναλογία.

Άρθρο 18

Αιτήσεις παροχής πληροφοριών

1. Προς εκπλήρωση των καθηκόντων που της ανατίθενται βάσει του παρόντος κανονισμού, η Επιτροπή δύναται, κατόπιν απλής αίτησης ή βάσει αποφάσεως, να ζητήσει από επιχειρήσεις και ενώσεις επιχειρήσεων να παράσχουν όλες τις απαραίτητες πληροφορίες.

2. Κατά την υποβολή απλής αίτησης παροχής πληροφοριών προς επιχείρηση ή ένωση επιχειρήσεων, η Επιτροπή αναφέρει τη νομική βάση και το σκοπό της αίτησης, προσδιορίζει τι είδους πληροφορίες χρειάζεται και καθορίζει την προθεσμία υποβολής των ζητούμενων πληροφοριών, καθώς και τις κυρώσεις που επισύρει η παροχή ανακριβών ή παραπλανητικών πληροφοριών σύμφωνα με το άρθρο 23.

3. Όταν η Επιτροπή απαιτεί από επιχειρήσεις ή ενώσεις επιχειρήσεων να παράσχουν πληροφορίες με απόφασή της, στην εν λόγω απόφαση αναφέρονται η νομική βάση και ο σκοπός της αίτησης, προσδιορίζονται οι ζητούμενες πληροφορίες και τάσσεται προθεσμία για την παροχή τους. Επίσης μνημονεύονται οι κυρώσεις που προβλέπει το άρθρο 23 και μνημονεύονται ή επιβάλλονται οι κυρώσεις που προβλέπει το άρθρο 24. Στην απόφαση αναφέρεται περαιτέρω το δικαίωμα να ζητηθεί η εξέταση της απόφασης από το Δικαστήριο.

4. Οι επιχειρηματίες ή οι αντιπρόσωποί τους και, στην περίπτωση των νομικών προσώπων, των εταιρειών ή των ενώσεων που στερούνται νομικής προσωπικότητας, τα πρόσωπα που είναι επιφορτισμένα με την εκπροσώπησή τους βάσει του νόμου ή του καταστατικού τους, οφείλουν να παράσχουν τις ζητούμενες πληροφορίες για λογαριασμό της εμπλεκόμενης επιχείρησης ή ένωσης επιχειρήσεων. Τις πληροφορίες είναι δυνατόν να παράσχουν δεόντως εξουσιοδοτημένοι δικηγόροι εξ ονόματος των πελατών τους. Οι τελευταίοι εξακολουθούν να ευθύνονται πλήρως για την παροχή ανακριβών, ελλιπών ή παραπλανητικών πληροφοριών.

5. Η Επιτροπή διαβιβάζει αμέσως αντίγραφο της απλής αίτησης ή της απόφασης προς την αρχή ανταγωνισμού του κράτους μέλους στο οποίο ευρίσκονται η έδρα της επιχείρησης ή της ένωσης επιχειρήσεων, καθώς και στην αρχή ανταγωνισμού του κράτους μέλους στο οποίο λαμβάνει χώρα η σχετική δραστηριότητα.

6. Κατ' αίτηση της Επιτροπής, οι κυβερνήσεις και οι αρχές ανταγωνισμού των κρατών μελών της παρέχουν όλες τις απαραίτητες πληροφορίες προς εκπλήρωση των καθηκόντων που της ανατίθενται βάσει του παρόντος κανονισμού.

Άρθρο 19

Εξουσία διεξαγωγής ακρόασεων

1. Προς εκπλήρωση των καθηκόντων που της ανατίθενται βάσει του παρόντος κανονισμού, η Επιτροπή δύναται να καλεί σε ακρόαση κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο το οποίο συναινεί προς αυτό για το σκοπό της συλλογής πληροφοριών σχετικά με το αντικείμενο της εκάστοτε έρευνας.

2. Όταν στους χώρους μιας επιχείρησης λαμβάνει χώρα ακρόαση κατά τα οριζόμενα στην παράγραφο 1, η Επιτροπή ενημερώνει την αρχή ανταγωνισμού του κράτους μέλους στο οποίο λαμβάνει χώρα η ακρόαση. Εάν το ζητήσει η αρχή ανταγωνισμού του εν λόγω κράτους μέλους, οι υπάλληλοί της μπορούν να επικουρούν τους υπαλλήλους και τα λοιπά συνοδευόμενα άτομα που έχουν εξουσιοδοτηθεί από την Επιτροπή να διεξάγουν ακρόασεις.

Άρθρο 20

Εξουσίες ελέγχου της Επιτροπής

1. Προς εκπλήρωση των καθηκόντων που της ανατίθενται βάσει του παρόντος κανονισμού, η Επιτροπή δύναται να διενεργεί κάθε αναγκαίο έλεγχο σε επιχειρήσεις και ενώσεις επιχειρήσεων.

2. Οι υπάλληλοι και τα λοιπά συνοδευόμενα άτομα που έχουν εξουσιοδοτηθεί από την Επιτροπή για τη διενέργεια ελέγχου έχουν την εξουσία:

- α) να εισέρχονται σε κάθε χώρο, γήπεδο και μεταφορικό μέσο των επιχειρήσεων και ενώσεων επιχειρήσεων·
- β) να ελέγχουν τα βιβλία καθώς και κάθε άλλο έγγραφο επαγγελματικής δραστηριότητας, ανεξαρτήτως της μορφής αποθήκευσής του·
- γ) να λαμβάνουν ή να αποκτούν υπό οποιαδήποτε μορφή αντίγραφο ή απόσπασμα των εν λόγω βιβλίων και εγγράφων·
- δ) να σφραγίζουν οποιονδήποτε επαγγελματικό χώρο και βιβλία ή έγγραφα κατά την περίοδο και στο βαθμό που απαιτούνται για τον έλεγχο·
- ε) να ζητούν από κάθε αντιπρόσωπο ή μέλος του προσωπικού της επιχείρησης ή ένωσης επιχειρήσεων επεξηγήσεις περί των γεγονότων ή εγγράφων που σχετίζονται με το αντικείμενο και το σκοπό του ελέγχου και να καταγράφουν τις απαντήσεις.

3. Οι υπάλληλοι και τα λοιπά συνοδεύοντα άτομα που έχουν εξουσιοδοτηθεί από την Επιτροπή για τη διενέργεια ελέγχου ασκούν τις εξουσίες τους αφού προηγουμένως επιδείξουν γραπτή εντολή, στην οποία προσδιορίζονται το αντικείμενο και ο σκοπός του ελέγχου, καθώς και οι κυρώσεις που προβλέπονται στο άρθρο 23 σε περίπτωση ελλιπούς επίδειξης των ζητούμενων βιβλίων ή λοιπών επαγγελματικών εγγράφων ή σε περίπτωση που αποδειχθούν ανακριβείς ή παραπλανητικές οι απαντήσεις σε ερωτήσεις που έχουν υποβληθεί κατ' εφαρμογή της παραγράφου 2 του παρόντος άρθρου. Η Επιτροπή ενημερώνει την αρχή ανταγωνισμού του κράτους μέλους στο έδαφος του οποίου πρόκειται να διενεργηθεί ο έλεγχος σε εύθετο χρόνο πριν από τη διενέργεια αυτού.

4. Οι επιχειρήσεις και οι ενώσεις επιχειρήσεων οφείλουν να υποβάλλονται στους ελέγχους που η Επιτροπή έχει διατάξει με απόφασή της. Στην απόφαση προσδιορίζονται το αντικείμενο και ο σκοπός του ελέγχου, καθορίζεται η ημερομηνία έναρξης του και μνημονεύονται οι κυρώσεις που προβλέπονται από τα άρθρα 23 και 24, καθώς και το δικαίωμα να ζητηθεί η εξέταση της απόφασης από το Δικαστήριο. Η Επιτροπή εκδίδει τις σχετικές αποφάσεις κατόπιν διαβούλευσης με την αρχή ανταγωνισμού του κράτους μέλους στο έδαφος του οποίου πρόκειται να διενεργηθεί ο έλεγχος.

5. Οι υπάλληλοι καθώς και οι εντεταλμένοι ή οι διορισθέντες από τη αρχή ανταγωνισμού του κράτους μέλους στο έδαφος του οποίου πρόκειται να διενεργηθεί έλεγχος οφείλουν, κατ' αίτηση της εν λόγω αρχής ή της Επιτροπής, να παρέχουν την ενεργό συνδρομή τους στους υπαλλήλους και στα λοιπά συνοδεύοντα άτομα που έχουν εξουσιοδοτηθεί από την Επιτροπή. Για το σκοπό αυτό απολαμβάνουν των εξουσιών που καθορίζονται στην παράγραφο 2.

6. Σε περίπτωση που οι υπάλληλοι και τα λοιπά συνοδεύοντα άτομα που έχουν εξουσιοδοτηθεί από την Επιτροπή διαπιστώσουν ότι μια επιχείρηση εναντιώνεται στη διενέργεια ελέγχου που έχει διαταχθεί δυνάμει του παρόντος άρθρου, το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος τους παρέχει κάθε αναγκαία συνδρομή, ζητώντας εφόσον κρίνεται σκόπιμο, τη συνδρομή της αστυνομίας ή ισότιμης αρχής επιβολής του νόμου, προκειμένου να καταστούν ικανοί να ασκήσουν τα ελεγκτικά τους καθήκοντα.

7. Εάν για τη συνδρομή που προβλέπεται στην παράγραφο 6 απαιτείται άδεια δικαστικής αρχής σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία, ζητείται ή άδεια αυτή. Η εν λόγω άδεια μπορεί επίσης να ζητηθεί ως προληπτικό μέτρο.

8. Όταν ζητείται η άδεια που αναφέρεται στην παράγραφο 7, η εθνική δικαστική αρχή ελέγχει τη γνησιότητα της απόφασης της Επιτροπής, καθώς και ότι τα σχεδιαζόμενα μέτρα καταναγκασμού δεν είναι αυθαίρετα ούτε υπέρμετρα αυστηρά σε σχέση με το αντικείμενο του ελέγχου. Κατά τον έλεγχο της αναλογικότητας των μέτρων καταναγκασμού, η εθνική δικαστική αρχή μπορεί να ζητήσει από την Επιτροπή, απ' ευθείας ή μέσω της αρχής ανταγωνισμού του κράτους μέλους, λεπτομερείς εξηγήσεις, ιδίως για τους λόγους για τους οποίους η Επιτροπή έχει υπόνοιες ότι υπάρχει παράβαση των άρθρων 81 και 82 της συνθήκης, καθώς και για τη σοβαρότητα της εικαζόμενης παράβασης και τη φύση της εμπλοκής της συγκεκριμένης επιχείρησης. Ωστόσο, η εθνική δικαστική αρχή δεν νομιμοποιείται ούτε να αμφισβητήσει την αναγκαιότητα του ελέγχου ούτε να ζητήσει να της προσκομισθούν οι πληροφορίες οι οποίες περιέχονται στον φάκελο της Επιτροπής. Η αρμοδιότητα για τον έλεγχο της νομιμότητας της απόφασης της Επιτροπής ανήκει αποκλειστικά στο Δικαστήριο.

Άρθρο 21

Έλεγχος άλλων χώρων

1. Η Επιτροπή μπορεί με απόφασή της να διατάξει τη διενέργεια ελέγχου σε οποιοδήποτε άλλο χώρο, γήπεδο και μεταφορικό μέσο, εφόσον υπάρχουν εύλογες υπόνοιες ότι φυλάσσονται εκεί βιβλία ή άλλα έγγραφα που συνδέονται με την επιχείρηση και το αντικείμενο του ελέγχου, τα οποία ενδέχεται να είναι σχετικά για την απόδειξη σοβαρής παράβασης του άρθρου 81 ή 82 της συνθήκης, συμπεριλαμβανομένων των κατοικιών των επιχειρηματιών, διευθυνόντων συμβούλων και λοιπών μελών του προσωπικού των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων και ενώσεων επιχειρήσεων.

2. Στην απόφαση διευκρινίζονται το αντικείμενο και ο σκοπός του ελέγχου, ορίζεται η ημερομηνία κατά την οποία θα αρχίσει ο έλεγχος και αναφέρεται το δικαίωμα να ζητηθεί η εξέταση της απόφασης από το Δικαστήριο. Μνημονεύονται ιδίως οι λόγοι οι οποίοι οδήγησαν την Επιτροπή να καταλήξει στο συμπέρασμα ότι υπάρχουν υπόνοιες κατά την έννοια της παραγράφου 1. Η Επιτροπή λαμβάνει τις σχετικές αποφάσεις κατόπιν διαβούλευσης με την αρχή ανταγωνισμού του κράτους μέλους στο έδαφος του οποίου θα διενεργηθεί ο έλεγχος.

3. Απόφαση λαμβανόμενη σύμφωνα με την παράγραφο 1 δεν μπορεί να εκτελεσθεί χωρίς προηγούμενη άδεια της εθνικής δικαστικής αρχής του ενδιαφερόμενου κράτους μέλους. Η εθνική δικαστική αρχή ελέγχει τη γνησιότητα της απόφασης της Επιτροπής καθώς και ότι τα σχεδιαζόμενα μέτρα καταναγκασμού δεν είναι αυθαίρετα ούτε υπέρμετρα αυστηρά σε σχέση, ιδίως, με τη σοβαρότητα της εικαζόμενης παράβασης, τη σημασία των ζητούμενων αποδείξεων, την εμπλοκή της συγκεκριμένης επιχείρησης και τη λογική προσδοκία ότι τα λογιστικά βιβλία και έγγραφα που αποτελούν αντικείμενο ελέγχου φυλάσσονται στους χώρους για τους οποίους ζητείται η άδεια. Η εθνική δικαστική αρχή μπορεί να ζητήσει από την Επιτροπή, απ' ευθείας ή μέσω της αρχής ανταγωνισμού του κράτους μέλους, λεπτομερείς εξηγήσεις για τα στοιχεία που απαιτούνται προκειμένου να ελεγχθεί η αναλογικότητα των σχεδιαζόμενων μέτρων καταναγκασμού.

Ωστόσο, η εθνική δικαστική αρχή δεν νομιμοποιείται ούτε να αμφισβητήσει την αναγκαιότητα του ελέγχου ούτε να ζητήσει να του προσκομισθούν οι πληροφορίες οι οποίες περιέχονται στο φάκελο της Επιτροπής. Η αρμοδιότητα για τον έλεγχο της νομιμότητας της απόφασης της Επιτροπής ανήκει αποκλειστικά στο Δικαστήριο.

4. Οι υπάλληλοι και τα λοιπά συνοδεύοντα άτομα που έχουν εξουσιοδοτηθεί από την Επιτροπή για τη διενέργεια ελέγχου που διατάσσεται σύμφωνα με την παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου διαθέτουν τις εξουσίες που προβλέπονται στο άρθρο 20 παράγραφος 2 στοιχεία α), β) και γ). Το άρθρο 20 παράγραφοι 5 και 6 εφαρμόζεται κατ' αναλογία.

Άρθρο 22

Έρευνες από τις αρχές ανταγωνισμού των κρατών μελών

1. Η αρχή ανταγωνισμού ενός κράτους μέλους δύναται να λάβει στο έδαφος του εν λόγω κράτους μέλους παν μέτρο ελέγχου ή άλλο μέτρο εξακρίβωσης περιστατικών κατ' εφαρμογή της εθνικής της νομοθεσίας επ' ονόματι και για λογαριασμό της αρχής ανταγωνισμού ενός άλλου κράτους μέλους, προκειμένου να εξακριβωθεί κατά πόσον υφίσταται παράβαση του άρθρου 81 ή του άρθρου 82 της συνθήκης. Οι συλλεγόμενες πληροφορίες ανταλλάσσονται και χρησιμοποιούνται σύμφωνα με το άρθρο 12.

2. Κατόπιν αιτήσεως της Επιτροπής, οι αρχές ανταγωνισμού των κρατών μελών διενεργούν τους ελέγχους που η Επιτροπή κρίνει σκόπιμους σύμφωνα με το άρθρο 20 παράγραφος 1 ή τους οποίους έχει διατάξει με απόφαση εκδοθείσα κατ' εφαρμογή του άρθρου 20 παράγραφος 4. Οι υπάλληλοι των αρχών ανταγωνισμού των κρατών μελών στις οποίες έχει ανατεθεί η διενέργεια αυτών των ελέγχων, καθώς και εκείνοι που έχουν εξουσιοδοτηθεί ή διορισθεί από αυτές ασκούν τις εξουσίες τους σύμφωνα με την εθνική τους νομοθεσία.

Εφόσον ζητηθεί από την Επιτροπή ή από την αρχή ανταγωνισμού του κράτους μέλους στο έδαφος του οποίου πρόκειται να διενεργηθεί ο έλεγχος, υπάλληλοι της Επιτροπής και λοιπά συνοδεύοντα άτομα που έχουν εξουσιοδοτηθεί από την Επιτροπή δύναται να παράσχουν συνδρομή στους υπαλλήλους της ενδιαφερόμενης αρχής.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ VI

ΚΥΡΩΣΕΙΣ

Άρθρο 23

Πρόστιμα

1. Η Επιτροπή δύναται με απόφασή της να επιβάλλει σε επιχειρήσεις και ενώσεις επιχειρήσεων πρόστιμα που δεν υπερβαίνουν το 1 % του συνολικού κύκλου εργασιών κατά το προηγούμενο οικονομικό έτος, σε περίπτωση που αυτές, εκ προθέσεως ή εξ αμελείας:

- α) έχουν παράσχει πληροφορία η οποία είναι ανακριβής ή παραπλανητική σε απάντηση αίτησης που τους έχει υποβληθεί κατ' εφαρμογή του άρθρου 17 ή του άρθρου 18 παράγραφος 2·
- β) απαντώντας σε αίτηση που τους έχει υποβληθεί με απόφαση εκδοθείσα κατ' εφαρμογή του άρθρου 17 ή του άρθρου 18 παράγραφος 3, παρέχουν ανακριβείς, ελλιπείς ή παραπλανητικές πληροφορίες ή δεν παρέχουν πληροφορίες εντός της ταχθείσας προθεσμίας·
- γ) παρουσιάζουν κατά τρόπο ελλιπή τα βιβλία ή άλλα έγγραφα επαγγελματικού περιεχομένου κατά τη διάρκεια ελέγχων που διενεργούνται δυνάμει του άρθρου 20 ή αρνούνται να υποβληθούν σε έλεγχο ο οποίος έχει διαταχθεί με απόφαση εκδοθείσα κατ' εφαρμογή του άρθρου 20 παράγραφος 4·

- δ) απαντώντας σε ερώτημα που τους έχει τεθεί κατ' εφαρμογή του άρθρου 20 παράγραφος 2 στοιχείο ε):
- δίνουν ανακριβή ή παραπλανητική απάντηση,
 - παραλείπουν να διορθώσουν εντός της προθεσμίας που έδωσε η Επιτροπή ανακριβή, ελλιπή ή παραπλανητική απάντηση που έδωσε μέλος του προσωπικού τους, ή
 - παραλείπουν ή αρνούνται να δώσουν πλήρη απάντηση για ζητήματα που άπτονται του αντικειμένου και του σκοπού του ελέγχου που διατάσσεται με απόφαση εκδιδόμενη δυνάμει του άρθρου 20 παράγραφος 4·
- ε) έχουν διαρρήξει σφραγίδες οι οποίες ετέθησαν σύμφωνα με το άρθρο 20 παράγραφος 2 στοιχείο δ) από τους υπαλλήλους ή τα λοιπά συνοδεύοντα άτομα που έχουν εξουσιοδοτηθεί από την Επιτροπή.
2. Η Επιτροπή δύναται με απόφασή της να επιβάλει σε επιχειρήσεις και ενώσεις επιχειρήσεων πρόστιμα, σε περίπτωση που αυτές, εκ προθέσεως ή εξ αμελείας:
- α) διαπράττουν παράβαση των διατάξεων του άρθρου 81 ή του άρθρου 82 της συνθήκης, ή
 - β) ενεργούν κατά τρόπο που αντιβαίνει σε εκδοθείσα δυνάμει του άρθρου 8 απόφαση με την οποία διατάσσεται η λήψη προσωρινών μέτρων, ή
 - γ) δεν εκπληρώνουν αναληφθείσα από τις ίδιες δέσμευση η οποία έχει καταστεί υποχρεωτική με απόφαση κατ' εφαρμογή του άρθρου 9.

Για καθεμία από τις επιχειρήσεις και ενώσεις επιχειρήσεων που συμμετείχαν στην παράβαση, το πρόστιμο δεν υπερβαίνει το 10 % του συνολικού κύκλου εργασιών κατά το προηγούμενο οικονομικό έτος.

Όταν η παράβαση που διέπραξε η ένωση επιχειρήσεων συνδέεται με τις δραστηριότητες των μελών της, το πρόστιμο δεν υπερβαίνει το 10 % του αθροίσματος του συνολικού κύκλου εργασιών κάθε μέλους που συμμετέχει ενεργά στην αγορά που έχει επηρεασθεί από την παράβαση που διέπραξε η ένωση.

3. Ο καθορισμός του ύψους του προστίμου γίνεται με βάση τη σοβαρότητα και τη διάρκεια της παράβασης.

4. Σε περίπτωση που επιβάλλεται πρόστιμο σε ένωση επιχειρήσεων, λαμβανομένου υπόψη του κύκλου εργασιών των μελών της και η ένωση δεν είναι αξιόχρηστη, η ένωση είναι υποχρεωμένη να ζητήσει συνεισφορές από τα μέλη της προκειμένου να καλύψει το ποσό του προστίμου.

Εάν δεν πραγματοποιηθούν οι συνεισφορές αυτές εντός της προθεσμίας που έχει ορίσει η Επιτροπή, η Επιτροπή δύναται να απαιτήσει την καταβολή του προστίμου απευθείας από καθεμία από τις επιχειρήσεις οι εκπρόσωποι των οποίων ανήκαν στα εμπλεκόμενα όργανα λήψης αποφάσεων της ένωσης.

Η Επιτροπή, όταν έχει απαιτήσει πληρωμή σύμφωνα με το δεύτερο εδάφιο, στην περίπτωση που είναι απαραίτητη για την εξασφάλιση της ολοσχερούς πληρωμής του προστίμου, μπορεί να απαιτήσει πληρωμή του υπολοίπου από οποιοδήποτε μέλος της ένωσης που είχε ενεργή δράση στην αγορά στην οποία συνέβη η παράβαση.

Ωστόσο, η Επιτροπή δεν απαιτεί πληρωμή βάσει του δεύτερου ή τρίτου εδαφίου από επιχειρήσεις που αποδεικνύουν ότι δεν εφήρμοσαν την παράνομη απόφαση της ένωσης και ότι είτε δεν είχαν αντιληφθεί την ύπαρξή της είτε αποστασιοποιήθηκαν ενεργά από αυτήν πριν αρχίσει η Επιτροπή να διερευνά την υπόθεση.

Η οικονομική ευθύνη κάθε επιχείρησης όσον αφορά την καταβολή του προστίμου δεν υπερβαίνει το 10 % του συνολικού κύκλου εργασιών κατά το προηγούμενο οικονομικό έτος.

5. Οι αποφάσεις που λαμβάνονται κατ' εφαρμογή των παραγράφων 1 και 2 δεν έχουν ποινικό χαρακτήρα.

Άρθρο 24

Χρηματικές ποινές

1. Η Επιτροπή δύναται με απόφασή της να επιβάλλει σε επιχειρήσεις ή ενώσεις επιχειρήσεων χρηματικές ποινές που μπορούν να φθάσουν το 5 % του μέσου ημερήσιου κύκλου εργασιών κατά το προηγούμενο οικονομικό έτος για κάθε ημέρα από την ημερομηνία που έχει καθορίσει στην απόφασή της, προκειμένου να τις εξαναγκάσει:

- α) να θέσουν τέλος σε παράβαση των διατάξεων του άρθρου 81 ή του άρθρου 82 της συνθήκης σύμφωνα με απόφαση εκδοθείσα κατ' εφαρμογή του άρθρου 7·

- β) να συμμορφωθούν με απόφαση με την οποία διατάσσεται η λήψη προσωρινών μέτρων και η οποία έχει εκδοθεί κατ' εφαρμογή του άρθρου 8·
 - γ) να σεβασθούν μια δέσμευση η οποία έχει καταστεί υποχρεωτική με απόφαση κατ' εφαρμογή του άρθρου 9·
 - δ) να της διαθέσουν με πληρότητα και ακρίβεια πληροφορίες που τους έχει ζητήσει με απόφαση εκδοθείσα κατ' εφαρμογή του άρθρου 17 ή του άρθρου 18 παράγραφος 3·
 - ε) να υποβληθούν σε έλεγχο που έχει διατάξει με απόφαση εκδοθείσα κατ' εφαρμογή του άρθρου 20 παράγραφος 4.
2. Αφ' ης στιγμής οι επιχειρήσεις ή οι ενώσεις επιχειρήσεων εκπληρώσουν την υποχρέωση για την τήρηση της οποίας επιβλήθηκε χρηματική ποινή, η Επιτροπή δύναται να καθορίσει το οριστικό ύψος της ποινής αυτής σε επίπεδο κατώτερο από εκείνο που προκύπτει από την αρχική απόφαση. Το άρθρο 23 παράγραφος 4 εφαρμόζεται ανάλογα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ VII

ΠΑΡΑΓΡΑΦΗ

Άρθρο 25

Παραγραφή για την επιβολή κυρώσεων

1. Οι εξουσίες που ανατίθενται στην Επιτροπή δυνάμει των άρθρων 23 και 24 υπόκεινται στις ακόλουθες προϋποθέσεις παραγραφής:
 - α) τρία έτη για τις παραβάσεις των διατάξεων σχετικά με τις αιτήσεις παροχής πληροφοριών ή τη διενέργεια ελέγχων·
 - β) πέντε έτη για όλες τις υπόλοιπες παραβάσεις.
2. Η παραγραφή αρχίζει από την ημέρα διάπραξης της παράβασης. Ωστόσο, αν μια παράβαση είναι διαρκής ή έχει διαπραχθεί κατ' εξακολούθηση, η παραγραφή αρχίζει από την ημέρα παύσης της παράβασης.
3. Η παραγραφή που ισχύει για την επιβολή προστίμων ή χρηματικών ποινών διακόπτεται από κάθε πράξη της Επιτροπής ή της αρχής ανταγωνισμού ενός κράτους μέλους η οποία αποβλέπει στη διερεύνηση ή σε διαδικασίες κατά της παράβασης. Η διακοπή της παραγραφής ισχύει από την ημερομηνία κοινοποίησης της πράξης σε μια τουλάχιστον επιχείρηση ή ένωση επιχειρήσεων που μετείχε στην παράβαση. Στις πράξεις που συνεπάγονται τη διακοπή της παραγραφής συγκαταλέγονται οι εξής:
 - α) οι γραπτές αιτήσεις της Επιτροπής ή της αρχής ανταγωνισμού ενός κράτους μέλους για την παροχή πληροφοριών·
 - β) οι γραπτές εντολές διεξαγωγής ελέγχου που χορηγεί στους υπαλλήλους της η Επιτροπή ή η αρχή ανταγωνισμού ενός κράτους μέλους·
 - γ) η κίνηση διαδικασίας από την Επιτροπή ή από την αρχή ανταγωνισμού ενός κράτους μέλους·
 - δ) η κοινοποίηση έκθεσης αιτιάσεων από την Επιτροπή ή την αρχή ανταγωνισμού ενός κράτους μέλους.
4. Η διακοπή της παραγραφής ισχύει για όλες τις επιχειρήσεις και ενώσεις επιχειρήσεων που συμμετείχαν στην παράβαση.
5. Η παραγραφή αρχίζει εκ νέου μετά από κάθε διακοπή. Ωστόσο, η παραγραφή επέρχεται το αργότερο την ημέρα παρέλευσης προθεσμίας ίσης με το διπλάσιο της προθεσμίας παραγραφής, υπό την προϋπόθεση ότι η Επιτροπή δεν έχει επιβάλει πρόστιμο ή χρηματική ποινή. Η προθεσμία αυτή παρατείνεται κατά χρονικό διάστημα ίσο με το χρόνο αναστολής της παραγραφής κατά τα προβλεπόμενα στην παράγραφο 6.
6. Η παραγραφή που ισχύει για την επιβολή προστίμων και χρηματικών ποινών αναστέλλεται για όσο καιρό η απόφαση της Επιτροπής αποτελεί αντικείμενο εκκρεμούσας διαδικασίας ενώπιον του Δικαστηρίου.

Άρθρο 26

Παραγραφή της εκτέλεσης των ποινών

1. Η εξουσία της Επιτροπής να εκτελεί τις αποφάσεις που εκδίδονται κατ' εφαρμογή των άρθρων 23 και 24 υπόκειται σε πενταετή προθεσμία παραγραφής.
2. Η παραγραφή αρχίζει από την ημέρα κατά την οποία η απόφαση καθίσταται οριστική.
3. Η παραγραφή της εκτέλεσης των ποινών διακόπτεται:
 - α) από την κοινοποίηση απόφασης με την οποία τροποποιείται το αρχικό ποσό του προστίμου ή της χρηματικής ποινής ή απορρίπτεται αίτηση τροποποίησης του ποσού αυτού·
 - β) από κάθε πράξη της Επιτροπής ή κράτους μέλους, που ενεργεί κατόπιν αιτήσεως της Επιτροπής, η οποία αποβλέπει να εκτελέσει την αναγκαστική είσπραξη του ποσού του προστίμου ή της χρηματικής ποινής.
4. Η παραγραφή αρχίζει εκ νέου μετά από κάθε διακοπή.
5. Η παραγραφή της εκτέλεσης των ποινών αναστέλλεται:
 - α) για όσο χρονικό διάστημα επιτρέπεται η πραγματοποίηση της πληρωμής·
 - β) για όσο χρονικό διάστημα η διαδικασία αναγκαστικής εκτέλεσης της πληρωμής τελεί υπό αναστολή βάσει αποφάσεως του Δικαστηρίου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ VIII

ΑΚΡΟΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟ ΑΠΟΡΡΗΤΟ

Άρθρο 27

Ακρόαση των μερών, των καταγγελλόντων και των λοιπών τρίτων ενδιαφερομένων

1. Πριν από τη λήψη των αποφάσεων που προβλέπονται στα άρθρα 7, 8 και 23 και στο άρθρο 24 παράγραφος 2, η Επιτροπή παρέχει στις επιχειρήσεις ή τις ενώσεις επιχειρήσεων τις οποίες αφορά η διαδικασία που έχει κινήσει η Επιτροπή τη δυνατότητα ακρόασης σχετικά με τις αιτιάσεις της Επιτροπής. Η Επιτροπή θεμελιώνει τις αποφάσεις της μόνο στις αιτιάσεις για τις οποίες δόθηκε στα μέρη η δυνατότητα να διατυπώσουν τις παρατηρήσεις τους. Οι καταγγέλλοντες μετέχουν στενά στη διαδικασία.
2. Κατά τη διεξαγωγή της διαδικασίας διασφαλίζονται πλήρως τα δικαιώματα υπεράσπισης των εμπλεκόμενων μερών, τα οποία έχουν το δικαίωμα να αποκτούν γνώση του φακέλου της Επιτροπής, με την επιφύλαξη του έννομου συμφέροντος των επιχειρήσεων για την προστασία του επιχειρηματικού απόρρητου. Το δικαίωμα πρόσβασης στο φάκελο δεν καλύπτει τις εμπιστευτικές πληροφορίες και τα έγγραφα εσωτερικής χρήσης της Επιτροπής ή των αρχών ανταγωνισμού των κρατών μελών. Από το δικαίωμα πρόσβασης εξαιρούνται ιδίως η αλληλογραφία μεταξύ της Επιτροπής και των αρχών ανταγωνισμού των κρατών μελών ή μεταξύ των τελευταίων, συμπεριλαμβανομένων των εγγράφων που συντάσσονται κατ' εφαρμογή των άρθρων 11 και 14. Καμία διάταξη της παρούσας παραγράφου δεν εμποδίζει την Επιτροπή να δημοσιοποιεί και να χρησιμοποιεί τις πληροφορίες που απαιτούνται για να αποδειχθεί μια παράβαση.
3. Εφόσον η Επιτροπή το κρίνει αναγκαίο μπορεί να δεχθεί σε ακρόαση και άλλα φυσικά ή νομικά πρόσωπα. Εάν ένα φυσικό ή νομικό πρόσωπο ζητήσει να γίνει δεκτό σε ακρόαση επικαλούμενο σχετικό έννομο συμφέρον, το αίτημά του γίνεται δεκτό. Οι αρχές ανταγωνισμού των κρατών μελών μπορούν επίσης να ζητήσουν από την Επιτροπή να δεχθεί σε ακρόαση και άλλα φυσικά ή νομικά πρόσωπα.
4. Όταν η Επιτροπή προτίθεται να λάβει απόφαση κατ' εφαρμογή του άρθρου 9 ή του άρθρου 10, δημοσιεύει περίληψη της υπόθεσης και το βασικό περιεχόμενο των δεσμεύσεων ή των προτεινόμενων ενεργειών. Τα ενδιαφερόμενα τρίτα μέρη μπορούν να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους εντός προθεσμίας την οποία ορίζει η Επιτροπή στη δημοσίευσή της και η οποία δεν μπορεί να είναι βραχύτερη του ενός μηνός. Στη δημοσίευση λαμβάνεται υπόψη το έννομο συμφέρον των επιχειρήσεων για την προστασία του επιχειρηματικού τους απόρρητου.

Άρθρο 28

Επαγγελματικό απόρρητο

1. Με την επιφύλαξη της εφαρμογής των άρθρων 12 και 15, οι πληροφορίες που συλλέγονται δυνάμει των άρθρων 17 έως 22 επιτρέπεται να χρησιμοποιηθούν μόνο για το σκοπό για τον οποίο συγκεντρώθηκαν.
2. Με την επιφύλαξη της ανταλλαγής και της χρησιμοποίησης πληροφοριών, οι οποίες προβλέπονται στις διατάξεις των άρθρων 11, 12, 14, 15 και 27, η Επιτροπή και οι αρχές ανταγωνισμού των κρατών μελών, οι υπάλληλοί τους, το λοιπό προσωπικό τους και τα άλλα πρόσωπα που εργάζονται υπό την εποπτεία των εν λόγω αρχών, καθώς και οι υπάλληλοι και το λοιπό προσωπικό άλλων αρχών των κρατών μελών οφείλουν να μην δημοσιοποιούν τα στοιχεία που συγκεντρώνουν ή ανταλλάσσουν κατ' εφαρμογή του παρόντος κανονισμού και τα οποία, ως εκ της φύσεώς τους, καλύπτονται από την υποχρέωση του επαγγελματικού απόρρητου. Η υποχρέωση αυτή ισχύει επίσης για όλους τους αντιπροσώπους και εμπειρογνώμονες των κρατών μελών που συμμετέχουν στις συνεδριάσεις της συμβουλευτικής επιτροπής κατ' εφαρμογή του άρθρου 14.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ IX

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ ΑΠΑΛΛΑΓΗΣ

Άρθρο 29

Ατομική ανάκληση

1. Όταν η Επιτροπή, εξουσιοδοτημένη δυνάμει κανονισμού του Συμβουλίου, όπως οι κανονισμοί αριθ. 19/65/ΕΟΚ, (ΕΟΚ) αριθ. 2821/71, (ΕΟΚ) αριθ. 3976/87, (ΕΟΚ) αριθ. 1534/91 ή (ΕΟΚ) αριθ. 479/92, να εφαρμόζει το άρθρο 81 παράγραφος 3 της συνθήκης εκδίδοντας κανονισμούς, έχει κηρύξει το άρθρο 81 παράγραφος 1 της συνθήκης ανεφάρμοστο σε ορισμένες κατηγορίες συμφωνιών, αποφάσεων ενώσεων επιχειρήσεων ή εναρμονισμένων πρακτικών, δύναται, με πρωτοβουλία της ή κατόπιν καταγγελίας, να ανακαλέσει το ευεργέτημα του κανονισμού απαλλαγής εφόσον διαπιστώσει ότι σε συγκεκριμένη περίπτωση συμφωνία, απόφαση ή εναρμονισμένη πρακτική που εμπίπτει στον κανονισμό απαλλαγής παράγει αποτελέσματα τα οποία δεν συμβιβάζονται με το άρθρο 81 παράγραφος 3 της συνθήκης.
2. Όταν σε συγκεκριμένη περίπτωση συμφωνίες, αποφάσεις ενώσεων επιχειρήσεων ή εναρμονισμένες πρακτικές που εμπίπτουν σε κανονισμό της Επιτροπής όπως αναφέρεται στην παράγραφο 1, παράγουν αποτελέσματα τα οποία δεν συμβιβάζονται με το άρθρο 81 παράγραφος 3 της συνθήκης στο έδαφος ενός κράτους μέλους, ή σε τμήμα του εδάφους αυτού, το οποίο συγκεντρώνει όλα τα χαρακτηριστικά μιας αυτοτελούς γεωγραφικής αγοράς, η αρχή ανταγωνισμού του εν λόγω κράτους μέλους δύναται να ανακαλέσει το ευεργέτημα της εφαρμογής του εν λόγω κανονισμού απαλλαγής στο συγκεκριμένο έδαφος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ X

ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 30

Δημοσίευση των αποφάσεων

1. Η Επιτροπή δημοσιεύει τις αποφάσεις τις οποίες λαμβάνει κατ' εφαρμογή των άρθρων 7 έως 10, 23 και 24.
2. Στη δημοσίευση μνημονεύονται τα ενδιαφερόμενα μέρη και τα ουσιώδη στοιχεία της απόφασης, περιλαμβανομένων των κυρώσεων που επιβάλλονται. Επίσης λαμβάνεται υπόψη το έννομο συμφέρον των επιχειρήσεων για την προστασία του επαγγελματικού απόρρητου.

Άρθρο 31

Έλεγχος από το Δικαστήριο

Το Δικαστήριο διαθέτει πλήρη δικαιοδοσία για τον έλεγχο των αποφάσεων με τις οποίες η Επιτροπή επιβάλλει πρόστιμο ή χρηματική ποινή. Το Δικαστήριο δύναται να καταργεί, να μειώνει ή να επαυξάνει τα πρόστιμα ή τις χρηματικές ποινές που έχουν επιβληθεί.

Άρθρο 32

Εξαιρέσεις

Ο παρών κανονισμός δεν εφαρμόζεται στα ακόλουθα:

- α) διεθνείς μεταφορές με ελεύθερα φορτηγά πλοία, όπως αυτά ορίζονται στο άρθρο 1 παράγραφος 3 στοιχείο α) του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 4056/86·
- β) θαλάσσιες μεταφορές που πραγματοποιούνται αποκλειστικά μεταξύ λιμένων του ίδιου κράτους μέλους, όπως προβλέπεται στο άρθρο 1 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 4056/86·
- γ) εναέριες μεταφορές μεταξύ κοινοτικών αερολιμένων και τρίτων χωρών.

Άρθρο 33

Εκτελεστικές διατάξεις

1. Η Επιτροπή νομιμοποιείται να λαμβάνει κάθε πρόσφορο μέτρο με σκοπό την εφαρμογή του παρόντος κανονισμού. Τα μέτρα αυτά είναι δυνατόν, μεταξύ άλλων, να αφορούν:

- α) τη μορφή, το περιεχόμενο και τις λοιπές λεπτομέρειες των καταγγελιών που υποβάλλονται κατ' εφαρμογή του άρθρου 7, καθώς και τη διαδικασία για την απόρριψη των καταγγελιών·
- β) τις πρακτικές ρυθμίσεις για την ανταλλαγή πληροφοριών και τις διαβουλεύσεις που προβλέπονται από το άρθρο 11·
- γ) τις πρακτικές ρυθμίσεις που ισχύουν για τις ακροάσεις που προβλέπονται από το άρθρο 27.

2. Η Επιτροπή, πριν λάβει οποιαδήποτε μέτρο δυνάμει της παραγράφου 1, δημοσιεύει σχέδιό του και καλεί όλους τους ενδιαφερομένους να υποβάλουν παρατηρήσεις εντός προθεσμίας την οποία καθορίζει και η οποία δεν πρέπει να είναι βραχύτερη του ενός μηνός. Η Επιτροπή, πριν δημοσιεύσει σχέδιο μέτρου και πριν προβεί στη λήψη του, ζητεί τη γνώμη της συμβουλευτικής επιτροπής συμπράξεων και δεσποζουσών θέσεων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ XI

ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ, ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 34

Μεταβατικές διατάξεις

- 1. Οι αιτήσεις που υποβάλλονται στην Επιτροπή κατ' εφαρμογή του άρθρου 2 του κανονισμού αριθ. 17, οι κοινοποιήσεις που γίνονται κατ' εφαρμογή των άρθρων 4 και 5 του εν λόγω κανονισμού, καθώς και οι αντίστοιχες αιτήσεις και κοινοποιήσεις που υποβάλλονται κατ' εφαρμογή των κανονισμών (ΕΟΚ) αριθ. 1017/68, (ΕΟΚ) αριθ. 4056/86 και (ΕΟΚ) αριθ. 3975/87 παύουν αυτοδικαίως να ισχύουν από την ημερομηνία εφαρμογής του παρόντος κανονισμού.
- 2. Οι διαδικαστικές πράξεις που διενεργούνται κατ' εφαρμογή του κανονισμού αριθ. 17 και των κανονισμών (ΕΟΚ) αριθ. 1017/68, (ΕΟΚ) αριθ. 4056/86 και (ΕΟΚ) αριθ. 3975/87 εξακολουθούν να ισχύουν για τους σκοπούς της εφαρμογής του παρόντος κανονισμού.

Άρθρο 35

Ορισμός των αρχών ανταγωνισμού των κρατών μελών

- 1. Τα κράτη μέλη ορίζουν την αρχή ανταγωνισμού ή τις αρχές που είναι αρμόδιες για την εφαρμογή των άρθρων 81 και 82 της συνθήκης κατά τρόπο ώστε να τηρούνται όντως οι διατάξεις του παρόντος κανονισμού. Τα μέτρα που είναι αναγκαία για την παραχώρηση στις αρχές αυτές της εξουσίας να εφαρμόζουν τα εν λόγω άρθρα λαμβάνονται πριν από την 1η Μαΐου 2004. Οι οριζόμενες αρχές ενδέχεται να περιλαμβάνουν δικαστήρια.

2. Όταν η επιβολή της κοινοτικής νομοθεσίας ανταγωνισμού ανατίθεται σε εθνικές διοικητικές και δικαστικές αρχές, τα κράτη μέλη μπορούν να παρέχουν διάφορες εξουσίες και καθήκοντα στις διάφορες αυτές εθνικές αρχές, είτε είναι διοικητικές είτε δικαστικές.

3. Τα αποτελέσματα του άρθρου 11 παράγραφος 6 εφαρμόζονται στις αρχές που ορίζουν τα κράτη μέλη, περιλαμβανομένων των δικαστηρίων που ασκούν καθήκοντα σχετικά με την προπαρασκευή και την έκδοση τύπων αποφάσεων που προβλέπονται στο άρθρο 5. Τα αποτελέσματα του άρθρου 11 παράγραφος 6 δεν εκτείνονται στα δικαστήρια εφόσον αυτά ενεργούν ως δευτεροβάθμια όργανα σε σχέση με τους τύπους αποφάσεων που προβλέπονται στο άρθρο 5.

4. Παρά την παράγραφο 3, όταν στα κράτη μέλη, για την έκδοση ορισμένων τύπων αποφάσεων που προβλέπονται στο άρθρο 5, μια αρχή προσφεύγει σε δικαστική αρχή που είναι ανεξάρτητη και διάφορη της διοικητικής αρχής και εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις της παρούσας παραγράφου, τα αποτελέσματα του άρθρου 11 παράγραφος 6 εφαρμόζονται μόνο στη συγκεκριμένη διοικητική αρχή, η οποία αποσύρει την αίτησή της προς τη δικαστική αρχή μόλις κινήσει διαδικασία η Επιτροπή, με αυτή δε την απόσυρση λήγει πράγματι η εθνική διαδικασία.

Άρθρο 36

Τροποποίηση του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1017/68

Ο κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 1017/68 τροποποιείται ως εξής:

1. Το άρθρο 2 καταργείται.
2. Στο άρθρο 3 παράγραφος 1, η φράση «Η απαγόρευση του άρθρου 2» αντικαθίσταται από τη φράση «Η απαγόρευση του άρθρου 81 παράγραφος 1 της συνθήκης».
3. Το άρθρο 4 τροποποιείται ως εξής:
 - α) στην παράγραφο 1, η φράση «Οι συμφωνίες, αποφάσεις και εναρμονισμένες πρακτικές που αναφέρονται στο άρθρο 2» αντικαθίσταται από την φράση «Οι συμφωνίες, αποφάσεις και εναρμονισμένες πρακτικές σύμφωνα με το άρθρο 81 παράγραφος 1 της συνθήκης»
 - β) η παράγραφος 2 αντικαθίσταται από το ακόλουθο κείμενο:

«2. Εάν η εφαρμογή οποιασδήποτε συμφωνίας, απόφασης ή εναρμονισμένης πρακτικής που καλύπτεται από την παράγραφο 1 έχει, σε δεδομένη υπόθεση, αποτελέσματα που δεν συμβιβάζονται με τις απαιτήσεις του άρθρου 81 παράγραφος 3 της συνθήκης, μπορεί να ζητηθεί από τις επιχειρήσεις ή ενώσεις επιχειρήσεων να θέσουν τέλος στα αποτελέσματα αυτά.»
4. Τα άρθρα 5 έως 29 καταργούνται, με εξαίρεση το άρθρο 13 παράγραφος 3 το οποίο εξακολουθεί να εφαρμόζεται στις αποφάσεις οι οποίες ελήφθησαν σύμφωνα με το άρθρο 5 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1017/68 πριν από την ημερομηνία εφαρμογής του παρόντος κανονισμού, έως τη λήξη της ισχύος των εν λόγω αποφάσεων.
5. Στο άρθρο 30, οι παράγραφοι 2, 3 και 4 διαγράφονται.

Άρθρο 37

Τροποποίηση του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 2988/74

Στον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 2988/74 παρεμβάλλεται το ακόλουθο άρθρο:

«Άρθρο 7α

Εξαίρεση

Ο παρών κανονισμός δεν εφαρμόζεται σε μέτρα που λαμβάνονται δυνάμει του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1/2003 του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 2002, για την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού που προβλέπονται στα άρθρα 81 και 82 της συνθήκης (*).

(*) ΕΕ L 1 της 4.1.2003, σ. 1.»

Άρθρο 38

Τροποποίηση του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 4056/86

Ο κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 4056/86 τροποποιείται ως εξής:

1. Το άρθρο 7 τροποποιείται ως εξής:

α) η παράγραφος 1 αντικαθίσταται από το ακόλουθο κείμενο:

«1. Παράβαση υποχρέωσης

Σε περίπτωση που οι ενδιαφερόμενοι αδειτήσουν υποχρέωση η οποία έχει επιβληθεί, βάσει του άρθρου 5, σε σχέση με την απαλλαγή που προβλέπεται στο άρθρο 3, η Επιτροπή, προκειμένου να θέσει τέλος σε αυτήν την παράβαση και εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις που προβλέπονται στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1/2003 του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 2002, για την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού που προβλέπονται στα άρθρα 81 και 82 της συνθήκης (*), δύναται να εκδώσει απόφαση η οποία είτε απαγορεύει στους ενδιαφερόμενους τη συνέχιση αυτής είτε απαιτεί από αυτούς συγκεκριμένες ενέργειες, ή αποσύρει το ευεργέτημα απαλλαγής κατά κατηγορία το οποίο απελάμβαναν.

(*) ΕΕ L 1 της 4.1.2003, σ. 1.»

β) η παράγραφος 2 τροποποιείται ως εξής:

i) στο στοιχείο α), η φράση «υπό τους όρους που καθορίζονται στο τμήμα II» αντικαθίσταται από τη φράση «υπό τις προϋποθέσεις που καθορίζονται στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1/2003»·

ii) στο στοιχείο γ) σημείο i) δεύτερο εδάφιο, η δεύτερη περίοδος αντικαθίσταται από το ακόλουθο κείμενο:

«Συγχρόνως, αποφασίζει, σύμφωνα με το άρθρο 9 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1/2003, αν δέχεται τις δεσμεύσεις που προσφέρονται να αναλάβουν οι εμπλεκόμενες επιχειρήσεις, προκειμένου, μεταξύ άλλων, να εξασφαλισθεί η πρόσβαση στην αγορά επιχειρήσεων μη μελών της διάσκεψης.»

2. Το άρθρο 8 τροποποιείται ως εξής:

α) η παράγραφος 1 διαγράφεται·

β) στην παράγραφο 2 οι λέξεις «σύμφωνα με το άρθρο 10» αντικαθίστανται από τις λέξεις «σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1/2003»·

γ) η παράγραφος 3 καταργείται.

3. Το άρθρο 9 τροποποιείται ως εξής:

α) στην παράγραφο 1, οι λέξεις «συμβουλευτική επιτροπή του άρθρου 15» αντικαθίστανται από τις λέξεις «συμβουλευτική επιτροπή του άρθρου 14 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1/2003»·

β) στην παράγραφο 2, οι λέξεις «συμβουλευτική επιτροπή του άρθρου 15» αντικαθίστανται από τις λέξεις «συμβουλευτική επιτροπή του άρθρου 14 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1/2003»·

4. Τα άρθρα 10 έως 25 καταργούνται, με εξαίρεση το άρθρο 13 παράγραφος 3 το οποίο εξακολουθεί να εφαρμόζεται στις αποφάσεις οι οποίες ελήφθησαν σύμφωνα με το άρθρο 81 παράγραφος 3 της συνθήκης πριν από την ημερομηνία εφαρμογής του παρόντος κανονισμού, έως τη λήξη της ισχύος των εν λόγω αποφάσεων.

5. Στο άρθρο 26, η φράση τη μορφή, το περιεχόμενο και άλλες λεπτομέρειες των καταγγελιών που προβλέπονται στο άρθρο 10, των αιτήσεων που προβλέπονται στο άρθρο 12 και των ακροάσεων που προβλέπονται στο άρθρο 23 παράγραφοι 1 και 2 διαγράφεται.

Άρθρο 39

Τροποποίηση του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 3975/87

Τα άρθρα 3 έως 19 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 3975/87 καταργούνται, με εξαίρεση το άρθρο 6 παράγραφος 3 το οποίο εξακολουθεί να εφαρμόζεται στις αποφάσεις οι οποίες ελήφθησαν σύμφωνα με το άρθρο 81 παράγραφος 3 της συνθήκης πριν από την ημερομηνία εφαρμογής του παρόντος κανονισμού, έως τη λήξη της ισχύος των εν λόγω αποφάσεων.

Άρθρο 40

Τροποποίηση των κανονισμών αριθ. 19/65/ΕΟΚ, (ΕΟΚ) αριθ. 2821/71 και (ΕΟΚ) αριθ. 1534/91

Το άρθρο 7 του κανονισμού αριθ. 19/65/ΕΟΚ, το άρθρο 7 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 2821/71 και το άρθρο 7 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1534/91 καταργούνται.

Άρθρο 41

Τροποποίηση του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 3976/87

Ο κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 3976/87 τροποποιείται ως εξής:

1. Το άρθρο 6 αντικαθίσταται από το ακόλουθο κείμενο:

«Άρθρο 6

Πριν από τη δημοσίευση σχεδίου κανονισμού και πριν από την έκδοση κανονισμού, η Επιτροπή συμβουλευέται τη συμβουλευτική επιτροπή που αναφέρεται στο άρθρο 14 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1/2003 του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 2002, για την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού που προβλέπονται στα άρθρα 81 και 82 της συνθήκης (*).

(*) ΕΕ L 1 της 4.1.2003, σ. 1.»

2. Το άρθρο 7 καταργείται.

Άρθρο 42

Τροποποίηση του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 479/92

Ο κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 479/92 τροποποιείται ως εξής:

1. Το άρθρο 5 αντικαθίσταται από το ακόλουθο κείμενο:

«Άρθρο 5

Πριν από τη δημοσίευση του σχεδίου κανονισμού και πριν από την έκδοση του κανονισμού, η Επιτροπή ζητά τη γνώμη της συμβουλευτικής επιτροπής που αναφέρεται στο άρθρο 14 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1/2003 του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 2002, για την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού που προβλέπονται στα άρθρα 81 και 82 της συνθήκης (*).

(*) ΕΕ L 1 της 4.1.2003, σ. 1.»

2. Το άρθρο 6 καταργείται.

Άρθρο 43

Κατάργηση των κανονισμών αριθ. 17 και αριθ. 141

1. Ο κανονισμός αριθ. 17 καταργείται, με εξαίρεση το άρθρο 8 παράγραφος 3 το οποίο εξακολουθεί να εφαρμόζεται στις αποφάσεις οι οποίες ελήφθησαν σύμφωνα με το άρθρο 81 παράγραφος 3 της συνθήκης πριν από την ημερομηνία εφαρμογής του παρόντος κανονισμού, έως τη λήξη της ισχύος των εν λόγω αποφάσεων.

2. Ο κανονισμός αριθ. 141 καταργείται.

3. Κάθε παραπομπή στους καταργούμενους κανονισμούς νοείται ως παραπομπή στον παρόντα κανονισμό.

Άρθρο 44

Έκθεση σχετικά με την εφαρμογή του παρόντος κανονισμού

Πέντε έτη μετά την ημερομηνία εφαρμογής του παρόντος κανονισμού, η Επιτροπή υποβάλλει έκθεση στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο για τη λειτουργία του παρόντος κανονισμού, και ειδικότερα για την εφαρμογή του άρθρου 11 παράγραφος 6 και του άρθρου 17.

Βάσει της έκθεσης αυτής, η Επιτροπή εκτιμά κατά πόσον ενδείκνυται να προτείνει στο Συμβούλιο αναθεώρηση του παρόντος κανονισμού.

Άρθρο 45

Έναρξη ισχύος

Ο παρών κανονισμός αρχίζει να ισχύει την εικοστή ημέρα από τη δημοσίευσή του στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων*.

Εφαρμόζεται από την 1η Μαΐου 2004.

Ο παρών κανονισμός είναι δεσμευτικός ως προς όλα τα μέρη του και ισχύει άμεσα σε κάθε κράτος μέλος.

Βρυξέλλες, 16 Δεκεμβρίου 2002.

Για το Συμβούλιο

Η Πρόεδρος

M. FISCHER BOEL
